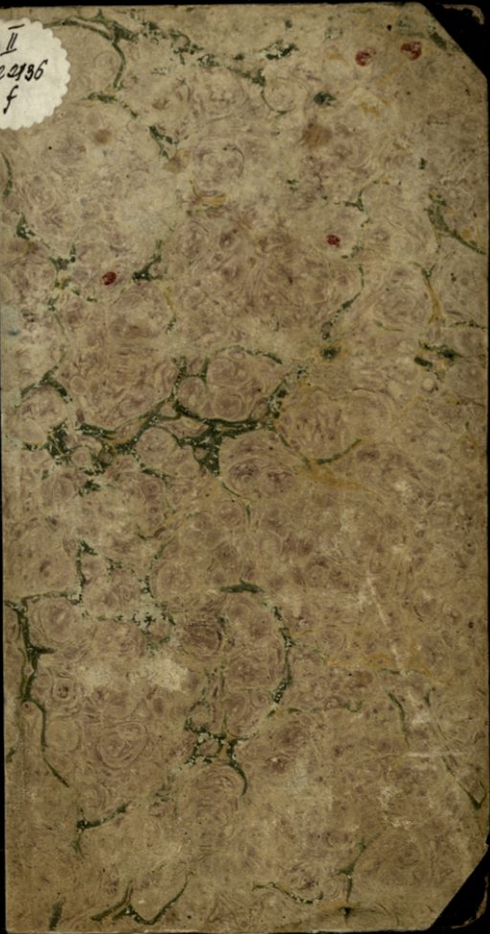
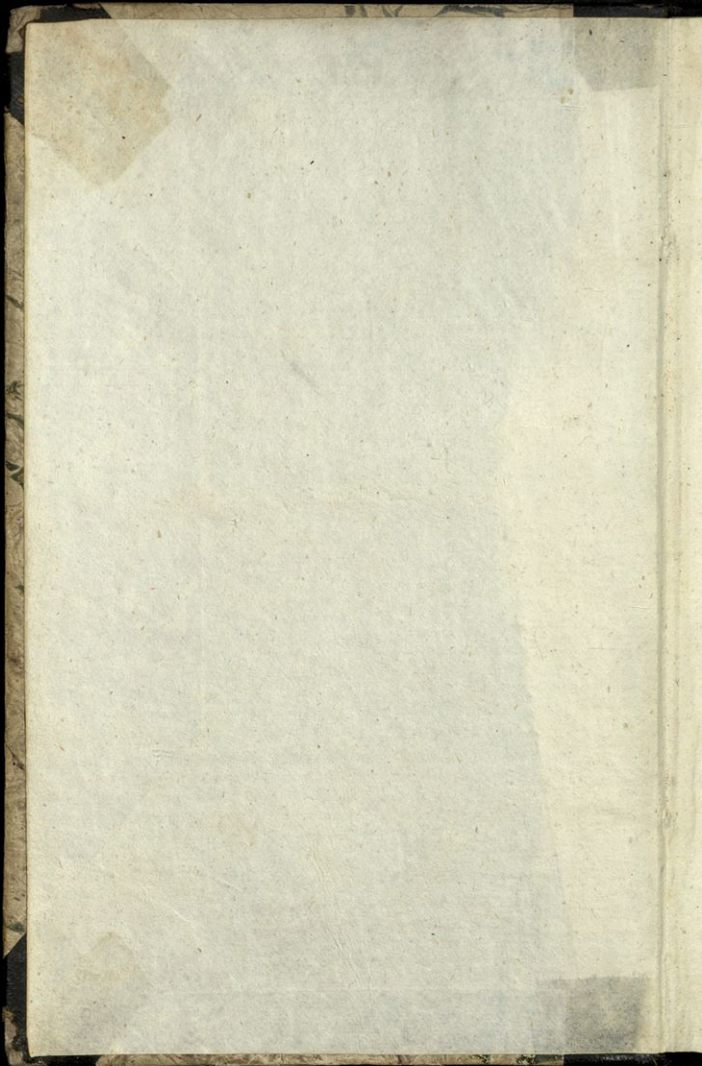

II
C 22136
f

Fr. Melkineen

Keršanski nauk

od

Božjih lastnost.

Zložil

Šimen Wilfan,

fajmošter v Krajski Gori na Gorenskim.

*Z dovoljenjem visokočastitljiviga Ljubljanskiga
škofijstva.*

J. Urbančič

V Ljubljani.

Na prodaj per *E. Honu*, kupčevavcu z popirjem
in bukvovezu na starim tergu Nr. 157.

1850.

II C 22136 f

038037207

J. Urban

Od božjih lastnost.

Jezus Kristus nam neko nar imenitniših in nar bolj poglobitnih zapoved s temi besedami oznani: (Mat. 5, 48.) „Bodite popolnoma, kakor je vaš Oče nebeški popolnoma.“ De tedaj to imenitno od samiga božjiga Sina perporočeno zapoved dopolnimo, nam je silno potreba, ne le sploh vediti, kaj je Bog, temuč tudi nekatere njegovih brezštevilih popolnih lastnost posebej poznati. — Po božjih lastnostih še bolj na tanko spoznamo, v kakšni zavezi smo z Bogom, kakšne dolžnosti imamo do njega, in v njih najdemo močne perganjke dolžnosti zvesto dopolniti. Kdor Boga ne pozná, tava po tamoti. Pomanjkljivost zdraviga nauka, praviga čistiga spoznanja božjih lastnost ni le posameznih ljudi, temuč cele narode v velike, v nar gerši zmote in pregrehe zapeljala. Zvesto torej poslušajmo nauk od božjih lastnost, ker tudi veliko veliko perpomore, de prihodnje nauke ložje in bolj čisto razumemo.

Božje lastnosti pa spoznamo, kolikor jih je človeški slabosti na tem svetu spoznati mogoče, nekoliko že po lastni pameti, bolj čisto pa še po božji besedi, ko je v svetim pismu zapisana. Sosebno zložno, umevno in na tanko nas je Jezus Kristus božjih lastnost podučil.

Ktere lastnosti božje nam gre sosebno vediti?

Téle lastnosti božje nam gre sosebno vediti:

I. lastnost božja:

Bog je vsigamogočen.

Bog je vsigamogočen: stvaril je nebo in zemljo in vse kar je: njemu ni nič, kar koli hoče, nemogoče storiti.

Zakaj nas apostoliska vëra le božje vsigamogočnosti z glasno besedo opomni?

Apostoliska vëra, ktera se tako perčne: „Verujem v Boga Očeta vsigamogočniga“ z glasno besedo le sosebno božje vsigamogočnosti opomni:

1. Ker precej po ti besedi Boga stvarnika nebes in zemlje imenuje: stvarjenja si pa brez vsigamogočne volje božje pamet nikakor misliti ne more, ker je stvaritev sosebno delo Boga vsigamogočniga, tedaj nas samo té lastnosti božje apostoliska vëra posebej v svojim začetku na glas opomni.

2. Ker se ravno ta lastnost med vsimi popolnostmi božjimi okoli nas slehernimu človeku nar bolj svitlo pred oči stavi, in povsod naši pameti razodeva. Tudi nas nič bolj ne gine, nič močnejši v nas vére v Boga ne poterdi, nič bolj v živo zaupanja vanj ne prebudi, nič glasnejši dolžnosti Boga iz vse moči in čez vse častiti ne označuje, kot misel, de je njegovo bitje vsigamogočno.

3. Je ta lastnost sledniga človeka slabosti, tudi otročji pameti, razumeti nar ložji, nar perpravniši. Ni ravno tako lahko zapopasti sledni pameti, kaj se pravi: Bog je neskončno svet, pravičen, moder, previdin; sledna še tako kratka pamet ali tesni um pa precej razloči, kaj je to, de vse stvari ali iz nič stori, kar koli hoče.

4. Nam vsigamogočnost nar bolj vidno kaže, koliko nezmerno viksi in častitljivši je Bog ko vse stvari, kako neskončno popolnoma v permeri s vsim, kar koli se veliciga in častitiga nad stvarmi najde. Sledna še tolika moč stvari je kot stvar sama omejena; moč božja pa, ko Bog sam, ne pozna mejà, je neskončna. Mislmo si mogočniga kralja, čigar

oblast seže od kraja do kraja sveta. Oh, ali kako slaboten je tudi on v vsi svoji mogočnosti in časti! Bolezni, ki ga zadene, ki ga na posteljo položi, se ne more znebiti po svoji volji, naj ji ukazuje, kakor hoče, ona ga ne posluša. V grobu, desiravno v življenji v toliki časti in imenitnosti, vonder le svojiga trupla červičkam ohraniti ne more; če tudi živ vse premaga, smerti in strohljivosti premagati v stanu ni, v prah razpadlo bo njegovo truplo, kot teló njegoviga nar manjšiga podložniga: nič ne pomaga, naj se brani ali ne. Tudi za eni sami miglej nar mogočniši kralj dneva podaljšati ali perkrajšati, vetra ali dežja, zime ali leta ustaviti ne more. Per vsi svoji mogočnosti je persiljen rad ali nerad svojo slabost spoznati. Snidejo, združijo naj se z nar večimi modrijani kralji vsi, in nikakor ne bojo zamogli le prahika ali bilike iz nič storiti, ne bojo mogli nar manjšimu červiču ali mušici življenja dati. Pa kaj še porečem? Veliko veči ko vsa človeška moč in razumnost je še le moč in razumnost angeljev; pa tudi vsi angelji in viši angelji skupej ene same cvetličice kakoršnih je milijone po travnikih, eniga samiga peška stvariti ne zamorejo. „Bog pa je le rekel, in vse je bilo storjeno, ukazal je, in stvarjeno je bilo.“ Le de eno besedo reče, le de hoče, in tavžent takih svetov iz nič v bitje stopi, le de eno besedo reče, le de hoče, in vse se zopet v poprejšnji nič poverne in zgubi. Čigave kolena bi se per takih mislih ne perpognile, na zemljo ne podale, Vsigamogočniga moliti? Čigavo serce bi per teh mislih z Davidam ne zdihovalo: „(Ps. 45, 3.) Velik si o Gospod, in silno častitljiv, velika je tvoja moč, in tvoja modrost nezmerna.“

Kako vemo, de je Bog vsigamogočen?

Bog je Bitje, ki ima neskončno popolni um in voljo, pa ne telesa. — Neskončno popolni je njegovi um, vse pozna, vse vé, vse vidi in previdi, kar je in kar ni, njegovim mislam ni nič zagernjeniga, nič perkritiga, nič neznaniga; pred njegovimi očmi vedno vse razodeto stoji, kar koli si ne-

skončni um le misliti zamore. Bog ima pa tudi neskončno popolnoma voljo, (zakaj nad Bogam se ne smé in ne more nič omejeniga, nič pomankljiviga misliti) in k neskončni popolnosti volje se tudi to šteje, de se vse, kar koli si njegovi neskončno popolni um le misliti zamore, per té priči, na enkrat brez perprave, brez orodja, brez ptuje per-pomoči, brez truda in perzadevanja zgodi, če le on hoče. Ko bi bilo mogoče, de bi se na njegovo voljo le ena sama reč ne zgodila, bi že njegova volja ne bila več neskončno popolna, temuč slabotna, in Bog bi ne bil Bog, kar je misliti nespa-metno. Nemogoče je tedaj si Boga brez vsigamogóčnosti misliti; že naša pamet hoče v Bogu neomejeno moč imeti, že naša pamet mu vsigamogóčnost perlasti.

Koliko neizrečeno veliko reči si že mi s svojim omejenim kratkim umam misliti zamoremo: vonder si jih le misliti moremo, ne pa stvariti. In Bog če le reče, če le hoče, in na enkrat je tu, kar biti ukaže. „On kliče reči, kterih ni, kakor de bi bile, in na njegovi glas so mu pokorne.“ — Pa še več: Koliko tavžent in tavžent brezštevlnih vidnih in nevidnih reči si mi s svojo kratko pametjo še misliti ne moremo, koliko tavžent in zopet tavžent reči nam je pa zlo nezapopadljivih, ki so pred neskončno popolnim umam božjim odgernjene, ako ravno še v resnici ne obstojé; pa niso mu le odgernjene, ampak če le besedo izreče, če le hoče, se postavijo vse pokorne iz nič pred njega, svojiga stvarnika. Ja njemu vsigamogóčnemu ni nič večiga truda, nič daljšiga časa treba stvariti še en svet, kot stvariti eno samo zernice peska, stvariti eniga Keruba ali Serafa, kot stvariti eniga mravlinca.

Kako še spoznamo, de je Bog vsigamogóčin?

Boga vsigamogóčniga nam tudi oznanujejo okoli in okoli nas vse stvarjene reči. Pravi nam naša pamet: Neskončno, neomejeno bitje le, ktero je Bog, je od vekomej in sam od sebe. Vse druge vidne in nevidne reči so pa omejene, in ker so

omejene, tedaj tudi niso večne, in ker niso večne, imajo torej začetik in začetnika. Kdo pa je njih začetnik? Po pameti sodimo in odgovorimo: Kdo drugi je njih začetnik, kot on, ki je že večno pred vsimi vidnimi in nevidnimi rečmi živel, in sam le vse nezmerne prostore napolnil — Bog. Njegova moč le je prva moč, je edina in večna bila, on tedaj večni, neskončni, neomejeni le je tudi, kadar se mu je zdelo, vse té reči, ktere vidimo in ne vidimo, iz nič poklical. Zato prepričuje David v zahvalni pesmi tega vse stvari rekoč: „(Ps. 99, 2. 3.) Ukaj Bogu cela zemlja: s veseljem služite Gospodu. S petjem pridite pred njega veselim. Spoznajte, de je sam Gospod Bog: on je nas stvaril, in mi se nismo sami. Mi smo njega ljudstvo in njegove paše ovce.“ Modro sklepa na dalje naša pamet iz dozdej stvarjenih reči: Kakor so té vse pokorne božjemu vsigamogočnemu glasu, ko se je zaslísal, iz nič postale, ravno tako bi še tavžent in tavžent takih svetov na toliko mogočno voljo postati moglo, ko bi jih imeti hotla; in zavzame, zgine, pretrese se ona spozna: de je večni Bog le s samo svojo voljo celi svet iz nič storil, toliko mnoge zeliša in živali na višavah, na zemlji in v vodah stvaril, toliko nezmerno velike okrogline nebeških trupel iz nič poklical, jih z gorkimi in svitlimi žarki obdaroval! Uči nas naša pamet, de nima nobena stvar sama v sebi moči se ohraniti ali obderžati, kot je nima se stvariti, vse bi poginilo, ko bi nestvarjena, neomejena moč božja vsiga ne obderžala, in od začudenja ona omedli v preišljevanji, ker spozna in vé, de božja vsigamogočna beseda ni le bila zadosti močna vse pozemeljske in nebeške, vse vidne in nevidne stvari iz nič poklicati, temuč de je njegova vsigamogočna beseda tudi toliko tavžent in tavžent let v prihodno že tehtna zadosti bila, vse stvari obderžati, v lepim redu ohraniti, kolikor časa že svét stoji, in kolikor časa še stal bo. Zakaj enkrat je ukazal: Naj je svitloba: naj je podnebje: solnce, luna in zvezde na nebu naj postanejo, in takratna beseda za vse prihodnje čase velja, in s svojo močjo vse

obderži. Solnce ne omedlí v svitlobi, in v gorkoti ne slabí, luna se nikdar ne moti ne rasti, ne vpadati; zvezde se v svojim teku ne medejo; vse nebeške trupla in naša zemlja brez podporne, brez stojala, brez perpétve na golim praznim prostoru, na nič visi, vse se znotraj mejà derži, ktere je Bog slednji stvari odkazal. Čudno je, in iz tega se božja vsigamogočnost nezmerna kaže, ker je on vse reči iz nič stvaril: ali še bolj prečudno je, in njegova vsigamogočnost pred oči naše pameti še bolj svitlo stopi, če premislimo, de ima njegova vsigamogočna beseda že toliko tavžent let do vsih reči svojo stanovitno, neoslabljeno moč, ravno kakor de bi Bog slednje leto svojo stvaritev ponavljal.

Kako nam sv. pismo vsigamogočnost božjo poterduje? Kako jo nam sosebnó v stvarjenji sveta, in tudi pozneji skazuje?

De ne opomnim drugih besedi, z kterimi sv. pismo Boga vsigamogočniga oznanuje, le samo to povem, de sv. pismo stare zaveze besedo: vsigamogočin devet in sedemdesetkrat božjemu presvetimu imenu perstavi.

Ali sosebnó lepo in jasno nam kaže sv. pismo božjo vsigamogočno voljo s povestjo od stvaritve sveta rekoč: V začetku je Bog vstvaril nebó in zemljo. Pa bila je zemlja še pusta in prazna. Pokrita je bila še vsa z globokimi vodami. Tamà je bila, kar reče Bog: „Bodi svitloba!“ in svitloba je postala. Bog ukaže: Bo naj podnebje! in kar zgodilo se je. Ta lepi plavi obok nad nami postane, in nekoliko vodà se zbere v oblake na kviško. Po tem reče: Voda na zemlji naj steče na en kraj, in perkaže se suhota. Zgodilo se je. In tako je morje postalo in suha zemlja, so postali studenci, potoki in reke. — Zdej Bog zapové: Zemlja naj rodi travo, zelí in rodovitne drevésa! Tudi to se je zgodilo, in lepo zelena je bila zemlja, in bilo je mnogih rož in cvetečih dreves. Kakor spomlad. — Bog po tem reče: Luči naj bodo na nebu, de kažejo dueve in leta, in pa svetijo na

zemljo! Ko bi trenil, so bile. Gorela je, de dan dela, velika luč — solnce, blišeče na nebu! Sijala je prijazna luna, de sveti po noči. Migljalo je zvezd brez števila veliko. Tedaj Bog reče: Mergoli naj od rib in drugih žival v vodi, od ptic pod nebam, in zemlja naj da vsakterne živali, in komej izrečeno, je že tudi bilo vse. Poslednič stvari Bog človeka, in ga po svoji podobi stvari; kakoršniga hoče, tak postane.

Glejte! kako častito in jasno nam ta pergodba vsigamogočnost božjo skazuje. Bog reče: Naj se zgodi, in kar hoče in kolikor hoče, iz nič v bitje stopi, kar per ti priči postane. Čigar beseda, čigar volja je toliko močna in zdavna, de kliče reči, katerih ni, ko de bi bile, in so mu na njegovi glas pokorne, se smé, se mora vsigamogočni klicati in imenovati.

Pa tudi pozneji pergodbe svetiga pisma nam pričajo božje roke moč neskončno. Ko se je število ljudi namnožilo, z njim pa spačenost narasla, je božja pravica sklenila, toliko hudobni rod, zunaj Noeta in njegove hiše, ker ga je pravičniga znašla, s potopam pokončati. In ko je Noe s svojo družino in z odbranimi živalmi v barko šel, katero je sam Bog zaperl, da božja vsigamogočnost vodom povelje k potopu: in kar liti prestrašno iz pod neba začne, in voda iz oblakov hrumi kakor iz strašnih slapov na zemljo. Morje predere na božjo besedo ograjo, v katero ga zaklenila je ravno letá vsigamogočna beseda. Podzemeljske vode kipé na svitlo, si brezna storé in se iz njih razlivajo čez zemljo, de voljo vsigamogočniga spolnijo. Od zgoraj, od strani in od spodej narašajo vodé, de čez celo zemljo, in petnajst komolcov čez nar vikši goré pod celim obnebjem nastopi voda, kakor je zadobila povelje od vsigamogočniga: pokončati vse po vsi zemlji, bodi človek, bodi živina, bodi ptica iz pod neba ali červ v prahi.

Ko so pozneji prebivavci Sodome in Gomore, Adame in Seboim, v tolike pregrehe in hudobije zabredli, de so tiste zavolj svoje velikosti in nagnjusnosti v nebo vpile in maševanja od neskončno

pravičniga Boga nad té mesta tirjale, se je Gospod razserdil. On zapové, in kakor zapové, se per té priči spolnuje: Nebó dežuje žveplo in oginj na Sodomo in na enako pregrešne mesta, de so one in vsi njih prebivavci poginili. Ves lepi kraj je bil v jezero prevernjen polno žvepla in solí, de se mu pravi do današnjiga dne mertvo morje.

Žive in mertve stvari so božji besedi kar pokorne, ko Faraona in Egipt kaznuje, morje se razdelí, ko Bog Izraelce iz terde sužnosti pelja, in se zopet na njegovo povelje čez Faraona in njegovo vojsko zagerne; mana od neba pada Izraelce v pušavi rediti, skala vodo da žejne napojiti, reka Jordan se razdelí, de Izraelci po suhim v obljeno deželo gredo; na glas trobente se ozidje Jerihunskiga mesta razvalí, in na koliko drugih straneh še nam sv. pismo v veselih in v strašnih pergodbah kaže, kako velik in častitljiv je Gospod naš Bog, in de njegova moč nima mejà. Torej so razsvetljeni možje, kakor druge božje lastnosti, še dobro tako pogosto božjo vsigamogočnost oznanovali. V bukvah Joba Eliju tako govori: „(Job. 37, 3. — 7.) Njegovo božje okó je čez vse, kar je pod nebam, in čez pokrajne zemlje njegova luč. — Za njim rjové bučanje, on z glasam svoje velikosti gromí, in po tem, ko se njega glas sliši, ga nihče ne zapopade. — Bog čudno s svojim glasam gromí. On dela velike in nezapopadljive reči. On zapové, de sneg, zimski dež, in močna ploha na zemljo pade. — On kaže svojo oblast čez vse ljudi, de sledni njegove dela spozna.“ Modri pravi: „(Modr. 16.) Ti si Gospod, ki imaš oblast do življenja in do smerti, in vodiš do smertnih vrat, in nazaj vodiš.“ David pa: „(Psal. 33, 6. — 9.) Z Gospodovo besedo so nebesa vterjene, in s sapo njegovih ust vsa njih lepota. On spravlja morske vode vkup, kakor v meh, on skriva brezna voda v globočinah zemlje. Cela zemlja naj se Gospoda bojí; vsi, kateri na sveti prebivajo, naj se pred njim tresejo. — Zakaj on je rekel, in vse je bilo storjeno: on je zapovedal, in vse je bilo stvarjeno.“

Tudi sv. pismo nove zaveze to lastnost večkrat

perpoveduje. Angelj Gabrijel reče Marii: „(Luk. 4, 37.) Per Bogu ni nemogoča nobena reč.“ Jezus pred svojim terpljenjem moli: „(Modr. 14, 36.) Aba, Oče! tebi je vse mogoče!“ — Sv. Pavl: „(Rim. 4, 17.) Bog mertve oživlja, in kliče to, kar ni, kakor to, kar je.“ — „(Efs. 3, 20.) Bog premore nezmerno več storiti, kakor mi prosimo ali umémo.“ „(Ap. dj. 14, 14.) V Listri on prebivavce opominja, de naj se od praznih Bogov k živimu spreobernejo, kateri je storil nebó in zemljo, in morje in vse, kar je v njih.“ — Tudi v Ateni on uči: „(Ap. dj. 17, 24.) Nevidni Bog, kateri je Gospod nebes in zemlje, ne prebiva v tempeljih s rokami storjenih.“

Pa kaj! saj so pergodbe nove zaveze, kar se je s cerkevjo Jezusa Kristusa godilo, in kar se še godí, vse kakor svitlo ziraló, v katerim se vidi, kako prečudno in zdavno jo božja vsigamogočnost združena z njegovo modrostjo in previdnostjo vlada, de svoje svete naméne doseže. Le malo jo in ob kratkim pomislimo.

O koliko spričevanje božje vsigamogočnosti je že to, ker je večna beseda božja meso postala, de je med nami prebivala! In de je Jesus Kristus človeški rod iz terdnih verig pregrehe, hudiča in pekla rešil, se poslužil perpomočkov, ki so pred svetam nar slabotniši viditi, de se je toliko vidniši pokazala moč božje vsigamogočnosti. On sam se ni prestavil v oblast in čast kaciga posvetniga kralja ali poglavarja, de bi bil s svojim pozemeljskim veličastvam ljudi pod bandero svojiga svetiga evangelija potegnil, temuč je dovtel podobo hlapca, de bi drugim stregel, ne pa de bi se njemu streglo. On svojim ne obeta zložnosti in mehkužnosti, ne časniga bogastva ali časti, temuč križe, težave, preganjanje, meč in mnogoterno smert, invonder se število njegovih učencov množi. On si v oznanovanje svetiga evangelija ne odbere pozemeljskih modrijanov; v razširjenje svoje cerkve si ne odvóli mogočnih tega sveta, „ampak (I. Kor. 1, 27., 2, 8.) to, kar je nespametno pred svetam, je Bog izvolil, de bi modre v sramoto perpravil: in to,

kar je slabiga pred svetam, je Bog izvolil, de bi močne osramotil. — In to, kar je nežlahtniga in zaničljiviga pred svetam, in to, kar nič ni, je Bog izvolil, de bi tisto, kar je, razdjal.“ Odvoli si namreč, dvanajst Galilejskih neučenih, priprostih, pred svetam zaničvanih ribčev, in po njih veliko delo razširjenja, svoje svete cerkve izpelje, de saj nihče tega kaki človeški modrosti ali moči ne perpisuje, temuč de se iz vsiga le gola moč in modrost božja kaže. Še več: Koliko je sveta cerkev precej od svojiga začetka mogla preganjanja in nasprotovanja prestati. Dopolnovale so se nad njo Davidove prerokovavske desede: „(Ps. 2, 1. — 4.) Zakaj so se nejeverniki togotili in ljudstva prazne reči zmišlovale?“ — „Kralji te zemlje so se sternili, in poglavarji so se posvetovali zoper Gospoda in zoper njegoviga Kristusa. — Raztergajmo njih zveze: pravijo oni: in verzimo njih jarm proč od sebe.“ — „Ali ta, kateri v nebesih prebiva, se jim bo smejal: Gospod se jim bo posmehval.“ Per tri sto let so namreč pozemeljski poglavarji in cesarji z vso močjo in grozovitnostjo cerkev preganjali, in bi bili kmalo sledno človeško še tako močno naredbo razdjali, ali cerkve razdjati niso zamogli, zakaj božja moč je bila ž njo. Vsa njih moč in grozovitnost se je nad njo razbila, kot se razbi-jejo nad sivno skalo merski valovi: oni so se v prah zdrobili, njih čast in moč se je pogubila, njih kraljestva so bile razdjane, cerkev pa pod perutami božje vsigamogočnosti le terdna na sivno skalo postavljena stoji. — In kaj, ali je mar po tih kervavih tri stoletjih za cerkev tihotni mir nastopil? O nikakor ne! Sledno stoletje še kake nove pošasti sovražnikov, vidnih in skrivnih preganjavcov, golufnih prerokov, zapeljivih učencikov, ali drugačnih služabnikov pekla in hudiča rodi, de se v svojim serdi penijo zoper sveto cerkev, ali oni poginejo, cerkev pa le močna stoji, in bo tako močna stala, de peklenske vrata tudi do konca sveta ne bojo nič zoper njo premogle. — O koliko pričevanje božje vsigamogočnosti nam je to!

Kako še božjo vsigamogočnost spoznamo?

Ne le po tem, ker je Bog nas, kakor vse druge vidne in nevidne reči vstvaril, ker vse ohrani, obderži in vlada, temuč tudi iz tega, ker bo prišel s svojo pravico soditi žive in mrtve, večno povračvat po zasluženju dobrim in hudobnim. Ravno to nam tudi njegovo vsigamogočnost pričuje. Zakaj ko bi ne bil vsigamogočin, bi ne mogel poverniti dobrim in hudobnim po zasluženju.

Ali je mar le Bog Oče vsigamogočin, ker se moli: Verujem v Boga Očeta vsigamogočniga?

Vse tri božje osebe, Bog Oče, Bog Sin in Bog sveti Duh imajo ravno tisto nerazdeljivo božjo natoro, torej je sledni božji osebi neskončna, neomejena božja moč, katero vsigamogočnost imenujemo, lastna. „Oče,“ moli cerkev v svojih nedeljskih molitvah, „Oče je vsigamogočin, Sin je vsigamogočin, sv. Duh je vsigamogočin, pa vunder niso trije vsigamogočni, temuč le eden vsigamogočni je.“ V treh božjih osebah je tedaj vsigamogočnost le ena. De cerkev v apostolski véri, kakor tudi v več drugih molitvah vére vsigamogočnost Bogu Očetu perlastuje, pride od tod, ker je on vir ali izhajališe unih dveh božjih oseb, kterama on od vekomaj z božjo natoro vsigamogočnost in vse druge lastnosti podeluje.

Ker je Bog vsigamogočin, ali mu je torej tudi mogoče lagáti, i. t. d.?

Bogu je scer vse mogoče, to de mu je vunder nemogoče lagáti, zapeljati ali zapelanimu biti, ali kakor koli grešiti, ali umreti, ali kaj družiga napčniga in slabotniga storiti. Zakaj kaj takiga je nepopolno, je le slabim in grešnim natoram lastno: Bog pa je neskončno popolno bitje, v katerim clo nobene slabosti ali pomanjkljivosti ni; kaj takiga pa storiti bi ne bilo delo vsigamogočnosti, temuč delo slabosti, kar je božjemu bitju nasprot. Torej si moramo Boga vselej tako vsigamogočniga mi-

sliti, de mu nič ne perlastujemo, kar bi bilo kaki drugi njegovi lastnosti, in torej njegovi neskončni popolnosti nasproti.

Kako se moramo zadržati, ker je Bog vsigamogočen?

1. Veselimo se iz celiga svojiga serca, ker nam je Bog, on vsigamogočni toliko srečo dodelil, toliko čast skazal, de nas je poklical, de bi mi slabotne stvari svoj glas z angelskim petjem združili, njega častili, hvalili, in večno molili. „Kaj je človek, de se ga spomniš, ali sin človekovi, de ga obišeš? Malo si ga pod angelje ponižal, s častjo in hvalo si ga kronal.“ Jest rečem: njega hvaliti, častiti in večno moliti je človek, smo mi vsi stvarjeni, njega kateri je vsigamogočen samoblastnik nebes in zemlje, „kateri se po oblakih vozi, in hodi na perutah vetrov, pred kteriga jezo se zemlja trese, in gore do dna giblejo in kadé, kadar se jih dotakne, kterimu je pokorno tudi morje, in svojih bregov, kakor mu je prepovedal, ne prestopi; kateri reči, ki jih ni, ravno tako kliče, kakor te, ki so, in ključé smerti in pekla v svojih rokah ima.“ Vonder de božjo vsigamogočnost, in čast, v katero smo poklicani, bolj čutimo, in si perzadenemo v ponižnosti pa z gorečnostjo in iz vse moči svojiga Boga častiti, vam hočem njega velikost, ki nam jo stvarjene reči oznanujejo, še malo popisati. — Človek meni, de je njegova zemlja, na kateri prebiva, nar večí delo božje roke, de je skoraj ves svet, ki ga je Bog vstavaril; de je v sredi vsiga, kar je stvaril, de se solnce in zvezde okoli nje verté, in so le zavolj nje vstvarjene, in de niso skoraj nič proti nji. In vonder nam zvezdogledi povedó in skazujejo, de je naše solnce, okoli kteriga se, kakor naša zemlja, še veliko drugih in večih zemljá verti, ktere svojo svitlobo od njega imajo, štirinajst sto tavženkrat večí, kakor zemlja, pa tudi eden in dvajset milionov milj daleč od nas, tako daleč, de ko bi ktera ptica tako hitro letela, kakor iz štika izstrelena krogla, bi mogla leteti celih pet in dvajset let, de bi do njega perletela. In

take tako velike solnce, ktere imajo, kakor učeni mislijo tudi svoje zemlje ali svetove okoli sebe, so skoraj vse zvezde na nebi, tudi clo v rimski cesti, ki se tako majhine in tako goste vidijo. Kako nezrečeno daleč morajo tedaj biti, in kako velik neizmerni, nezapopadljivi njih prostor ali plavo nebo nad nami in okoli nas, ktero je tako gosto obsejano z njimi. Nar bližneji iz med njih pravijo zvezdogledi, so več ko dve sto tavženkrat tako daleč od nas, kakor solnce, tako de bi tudi blisk do njih imel več ko šest let hoda. Kaj boš le rekel, če ti učeni še zraven povedó, de so od teh nar bližniših zvezd druge, ki se manj in manj svitle vidijo, spet morde ravno tako daleč, kot te od nas; in za temi in ravno tako daleč od njih spet še druge, in sam Bog vé, koliko še več takih in tako velikih solnc eno za drugim, in tako daleč eno od druziga, in to okoli in okoli in na vse kraje po nebi! Kaj boš rekel, če ti povedó, de so nektare teh v naših očeh in mislih tako majhnih zvezdic tavžent in tavžentkrat veči kakor solnce, in v izgled tega spričujejo, de je zvezda imenovana Véga tako velika, de bi, ko bi ne bila nič dalj od nas kakor solnce, eno celo uro in dvajset minut iz za gore šla, predin bi se vsa vidila; zvezda Aldebaran, ko bi se ob šestih perkazala, bi bila še le ob dvanaajstih, in zvezda Kapela še le ob štirih popoldne vsa iz za gore. Kaj boš rekel, kaj občutil v svojem sercu, če se tukaj tudi spomniš, de je Bog neskončno moder, de tako velikih solnc in svetov zâstonj vstvaril ni, de morajo tedaj prebivališa biti: s pametjo previdenih stvari, kakor je človek? Ali se ne boš zgubil v svojih mislih per tako velikih in nezapopadljivih delih božje vsigamogočnosti, proti kterim je zemlja, ki na nji prebivamo, in se nam tako velika zdi, komej toliko, kot kapljica vode proti velikimu morju. Ali ne boš tukaj na svoje kolena padel, takih in tako velikih reči stvarnika molil, in poln spoštovanja in časti do njega s prerokam Jeremijam klical: „(1. buk. spozn. sv. Avg.) Gospod, ni ga tebi enakiga, velik si, in veliko mogočno je tvoje imé!“ Ali ne boš mar poln po-

nižnosti s svetim zavzetjem kot sveti Avguštin zdihovaje vpraševal: „(Ps. 144, 3.) Velik si, o Gospod! in silno častit, velika je tvoja mogočnost, in tvoja modrost nezmerna.“ — „(Ps. 156, 5.) In človek te hoče hvaliti! Človek toliko pičli del tvoje stvaritve! Človek, ki svojo umerjočnost saboj nosi, in pričevanje svojiga gréha, pričevanje, de ti o Bog prevzetnim nasprotješ.“

Glejte tako nam misel na božjo vsigamogočnost veliko čast, v katero smo poklicani, Boga večno častiti, hvaliti in moliti, odkazuje, pa nas tudi močno naganja, že zde v življenji to dolžnost do tako častitiga Gospoda nebes in zemlje zvesto in goreče spolnovati.

2. Velik je Gospod, in silno častit! Velika je njegova mogočnost! Ta misel naj nas močno od greha odvrta. Zakaj če od ene strani pomislimo, de se človek, ki greh stori, z Bogam, svojim tako velikim, mogočnim in nezapopadljivim Gospodam, s svojim in nebes in zemlje kraljem in stvarnikom sprè, soper njega spunta, ga zaničuje; ali nam ne pravita pamet in serce, de je taka hudobija, kot je greh, ravno tako neizrečeno velika, kakor neizrečeno je Bog velik, in tedaj ne le eniga, ampak tavžent peklov vredna? In ta misel, naj nas s svetim strahom in grozo pred greham navda. Ali če od druge plati prevdarimo, kako grozovito težka in močna de je roka, koja tolke dela in trupla zdeluje in ohrani, če grešnika zadene, kateriga iz nje nobena ne pozemeljska in ne nebeška moč rešiti ne more: naj nas ta misel s močjo od greha odverne, in že le pred nevarnostjo, v greh zabresti, trepetati stori. — Na to nas Jezus sam opomni, rekoč: „(Luk. 12, 5.) Hočem vam pokazati, koga se bojte? Bojte se tistiga, koji, ko je umoril, ima oblast vreči v pekel. Res vam povem, tega se bojite.“ V resnici ne vem za čas skušnjave nič boljiga vam svetvati, kakor, kadar vas nagnjenje h kaki pregrešni reči vleče, ali se vaše meso zoper kaj dobrija vzdviguje, de si sami sebi le samo to rečete: (Bernard) „Bog mi to prepové, Bog mi to zapové, in to je zadosti. Njemu mora biti sledna

stvar pokorna, ali s voljo, de je zveličana, ali pa zoper voljo, de je večno nesrečna“. Če zdej njegovo zapoved deržim, bom večno srečen, če je zdej ne deržim; sim vsigamogočnemu nepokoren, to de me bo on v mojo nesrečo s svojo sodbo, in s pogubljenjem pokorniga znal storiti. In z tem orožjem boš gotovo vselej premagal sovražnika. Z Davidam boš mislil, in zdihnil: „Gospod! ti si strašan, kdo se bo tebi vstavil“?

3. Naj nas misel, de je Bog vsigamogočen močno k dobri mu spodbada. Ako ravno pravični v tem življenji ne zadobi za svojo pravičnost vredniga povračila, pa zato vonder v pravičnosti ne omagujmo, temuč bodimo prepričani, de, kakor je božja vsigamogočna roka težka in močna nad grešnikom, kakor je strašno v roke vsigamogočniga in pravičniga Boga pasti, ravno tako je pa tudi povračilo nezmerno, ktero je vsigamogočni Bog tistim na uni strani groba perpravil, kateri njega ljubijo, in iz ljubezni do njega v pravičnosti ostanejo in živé. Kolikor veči je gospod, toliko obilniši plačilo, toliko žlahtniši dar svojimu zvestimu služabniku podeli, če mu zvestobo poverniti hoče: knez ga po knezovo, kralj po kraljevo, cesar po cesarsko — Bog pa po božje, in ker je neskončni tudi neskončno obdaruje. Torej pravi sv. Pavel: „Nikogar oko še ni v gledalo, nikogar uho zaslišalo, nikogar serce občutilo, kar je Bog njim perpravil, kateri njega ljubijo.“

4. Misel na vsigamogočniga Boga naj spokorniga grešnika v zaupanji poterdi, in pred strašno pošastjo obupanja pervarje. Kadar ga velikost in brezštevilstvo znanih in neznanih grehov plaši — kadar nikjer ne najde zdravila svoji duši, in kadar se mu vender taja serce od resničniga ksanja, od kteriga ginjen in omečen greh sovraži, življenje poboljša: o takrat naj oči svojiga skesaniga duha na Vsigamogočniga oberne, in ponižno zaupa de je on zdravnik skesanih duš, de zamore sledno še tako hudo, še tako veliko rano duše ozdraviti, on kterimu ni nič nemogoče storiti! Z takimi mislimi se je skesani David k Bogu obernil rekoč: „(Ps. 24.

1. 2. 3. 6. 7. 18.) K tebi o Gospod! povzdvigujem jest svojo dušo. — Moj Bog! na te zaupam, ne pusti me k sramoti biti. — Ne perпусти, de bi se mi moji sovražniki posmehovali: sakaj vsi, ki tvoje pomoči perčakujejo, ne bojo osramoteni. — O Gospod: spomni se na svoje usmilenje in na svojo milost, ktera je od vekoma. Nikar se ne spomni grehov moje mladosti, in moje nevednosti. Poglej na moje ponižanje, in moje težave: in odpusti mi vse moje pregrehe.“

5. Misel na božjo vsigamogočnost ohranimo kot svestiga tovarša na poti pobožnosti in pravičnosti, na poti proti nebesam; ona nam bo razveselila pobito serce, in serčnost obupljivi duši dajala. — Ne da se spregledati, kako resnične so besede našiga Zveličarja Jezusa Kristusa, kateri priča rekoč: „(Mat. 7, 13. 14.) Vrata so široke, in pot je prostorna, ktera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kateri po nji noter hodijo. Kako oske so vrate, in tesna pot, ktera pelje v življenje, in malo jih je, kateri jo najdejo.“ Koliko pogubnih lovinj, koliko nevarnih mrež že le sprideni svet našim dušam nastavlja! Zraven teh mikavnih skušnjav ima pa še kristjan domače in nar hujši sovražnike zveličanja, in to so skušnjave popačene volje, pregrešne poželjivosti, v svetim pismu poželenje mesa imenovane, ktere mu pot do nebes toliko težavno delajo, in ga le na široko pot pogubljenja zapeljujejo. — In k obema se perdružijo še skušnjave hudobniga duha, od kteriga sveti Peter pravi: „Vaš nasprotnik hudič hodi okoli koker rjoveči lev, in iše, koga bi požerl.“ Vse to bi utegnilo kristjana obupljivga delati, de bi se ne mogel stanovitno na poti pravice ohraniti. Ali tukaj je njemu božja vsigamogočnost v močno podporo, ki je tolikim že zaupanje dala, serčnost podelila, skušnjave premagala, mir v življenji in zveličanje v večnim dosegla. Zatorej že svet Peter ob svojim časi vérne opominja rekoč: „Letemu terdni v veri zoperstojte, in vedite, de vaši bratje na sveti ravno to terplenje imajo — Bog vse milosti pa, kateri nas je poklical, po Kristusu Jezusu

k svoji večni časti, bo vas, ker majhno časa terpite, popolnoma in močne storil in poterdil“. —

Torej, ljubi moji, obernimo se polni zaupanja k svojimu vsigamogočnemu Očetu, k njemu svoje serca povzdignimo, kadar začutimo kako omaganje na poti do zveličanja. Varujmo se vsih zapeljivih nastav in skušnjav, nič se ne zanašajmo na svojo slabost; zanesimo pa se, če smo svoje storili, de božja roka nad nami čuje, roka tistiga, kterimu je vse mogoče, in verujmo z Davidam rekočim: „(Psm. 90. 1. 2.) Kateri pod pomočjo nar Višjiga prebiva, bo vsigamogočniga Boga stanovitno za svojiga varha imel. Gospodu poreče: Moj varh si, in moje perbežališe: moj Bog, na kteriga zaupam. — Zakaj rešil me bo od zaderge lovcov, in od škodljive kuge terde besede. — S svojimi perutami te bo pokril, in pod njegovim perjem boš upal. Njegova resnica te bo kakor branilo obdala: ti se ne boš bal, pred ponočnim strahom.“ Zamogli bomo tedej vse s svetim Pavlam, kateri pravi: „Vse zamorem v njem, kateri mi moč deli.“ —

6. Kadar se znajdemo v stiskah, težavah in nadlogah, kadar pod težo križev serčnost in moč omagujete, kadar se nezaupljivost serca polastuje, ker ne najdemo ne v sebi ne per svojim bližnim pomoči, takrat obernimo svoje oči na vsigamogočniga Boga in potolažimo se s tem, de je Bogu vse mogoče. Če bo on previdil, si recimo, de mi je dobro in zveličansko, me bo že rešil, nanj zaupam, nanj se zanesem. Take zglede imamo nad Jobam in nad Izraelci. Kadar je bila njih nadloga nar več, je bila vsigamogočna roka blizu, jih rešit iz stanu, iz kakoršniga bi, po človeško misliti, ne bilo več odrešenja upati. Ravno tako močno zaupanje do Vsigamogočniga nam tudi sveto pismo perporoča. David postavim prepeva: Gospod je moja luč, in moja pomoč, koga se bom bal? Gospod je varh mojiga življenja, pred kom se bom tresil? Modri pravi: „(Sir. 33. 1.) Kdor se Gospoda boji, se mu ne bo nič hudiga zgodilo, ampak Bog ga bo v skušnjavi ohranil, in od hudiga rešil“. In sveti Pavel: „Hvalen bodi Bog in Oče Gospoda našiga Je-

zusa, Oče usmiljenja in tolažbe. — Kateri nas v sledni nadlogi razveseli“. Posebno lepo pa David tako zaupanje, ali veliko več Bog po Davidi v 90. psalmu sam perporoča: „(Ps. 90. 14. 15.) Ker je on, pravi Gospod, v meni zaupal, ga hočem jest rešiti: jest ga hočem varovati, ker je moje ime spoznal. — On bo na me klical; in jest ga bom uslišal; jest sim per njem v nadlogi, jest ga hočem oteti, in častitljivga storiti. — Jest hočem njemu dolgo življenje dati, in mu moje zveličanje pokazati.“

In kako gotovo je pogled na božjo vsigamogočnost kristijanu ob času terpenja vir ali studenc tolažbe nam je Jezus sam pokazal. V začetku svojiga terpenja je on povzdignil, v perserčni in zaupni molitvi svoje serce k Očetu nebeškemu, in je rekel: „Oče! tebi je vse mogoče, odvzemi ta kelih proč od mene, vonder ne kakor jest hočem temuč kakor ti hočeš.“ In po té molitvi je bilo njegovo serce potolaženo. — To se pa že tako vé, de moramo le zavolj poštenih in pravičnih reči, ki so k božji časti in v posvečenje naših duš, tako močno zaupanje v božjo vsigamogočnost staviti.

7. Če od ene strani premišlujemo božjo neomejeno vsigamogočnost, ki se povsod čez nebo in zemljo razširi, od ene strani pa svojo slabost v vsim perzadevanji, naj nas ta misel pred Bogam globoko poniža in uči, de na svojo moč in na stvari zaupanja svojiga nikoli ne stavimo, temuč vselej in per slednim djanji ali perzadevanji le v Boga, komur ni nič nemogoče. Tudi ta nauk nam sveto pismo ponudi. David uči: „(Ps. 126, 1.) Ako Gospod hiše ne zida, zastonj delajo, kateri jo sidajo. Ako Gospod mesta ne varuje, zastonj čuje, kateri ga varuje“. Na žegnu Vsigamogočniga je vse ležeče, in kdor vanj svoje zaupanje stavi, na sivno skalo zida. Kako velika in strašna je po tem takim nespamet tistih, kateri si obetajo le s lastnim trudem, ali clo z krivicami, golufijami, tatvinami, ali kakor koli si bodi drugači pregrešno obogateti, ali si posestvo perdobiti! Oni delajo, pa Gospod ne zida; oni čujejo, pa Gospod njih hiše ne varuje, torej njegova vsigamogočna roka, ktera dostikrat siromaka

iz velike revšine do pravičniga posestva povzdigne, takih krivičnih spravo razdene, de oni, ali pa njih otroci v revšino in pomanjkanje pridejo.

Ravno tako pa tudi mislimo od duhovniga posestva, ali od dušne moči. Sami iz svoje moči nič ne zamoremo, še dobre misli ne zamoremo obuditi brez gnade božje. Kakor je pa človek sam od sebe slabotin, tako je on močin, če ga gnada Vsigamogočniga podpera. „V njem, kateri mi moč daje, jest vse premorem“, pravi sveti Pavel. Torej, v svojih slabostih vzemimo perbežališe k Bogu, storimo kolikor zamoremo, in kar ne zamoremo, Boga zato prosimo. Pa tudi skerbne naj nas ta misel dela, de, ker dobro živeti ni samo v naši moči, mi, kadar nas gnada Vsigamogočniga k sebi vabi, tiste ne zametvamo, ker bi sicer nevredni je v prihodnič prejeti ne utegnili, in bi po tem takim v svoji lastni slabosti večno zaiti mogli.

Še eno mi je dostaviti: Kakor mi svojo slabost sami do sebe spoznati moramo, de ne moremo nič dobriga storiti, če nas gnada božja ne podpira, ravno tako moramo per vsim svojim perzadevanji do bližnjiga tudi svojo slabost spoznati, če gnada božja našiga trudenja ne porosi. To spozna sveti Pavel, v ponižnosti serca rekoč: „(1. Kor. 3, 7.) Jest sim sadil, Apolo je perlival, Bog pa je rasti storil. — Tedej ne leta, kateri sadi, ne leta, kateri perliva, je kaj: ampak Bog, kateri rastvo daje.“ In to naj nas uči, kako svoje perzadevanje do bližnjiga, svarjenje, podučenje, prošnje, pokreganje in štrafinge vselej z molitvami združimo, de Bog vsimu svoj sveti žegen podeli. In če je naše perzadevanje zdalo, ponižno le božji vsigamogočni gnadi perpisujmo, ako ravno smemo od Boga, kateri nič brez povračila ne pusti, veselo za svoje trudenje plačila od njega upati, kakor pravi sveti Pavel: „(1. Kor. 3, 8.) Ta pa, kateri sadi, in ta, kateri perliva sta vse eno. Vsakteri pa bo svoje lastno plačilo prejel po svojim deli.“

II. lastnost božja :

Bog je neskončno dobrotljiv.

Bog je neskončno dobrotljiv; ni le samo sam na sebi nar bolj popolnoma in nar boljši bitje, ampak je tudi nar boljši ali dobrotljivši do svojih stvari; vse dobro imamo od njega.

Lahko smo že iz do zdej izlagovane vsigamogočnosti božje se prepričali, koliko potrebni, pa tudi prijetni in veseli nauki se nam že iz te lastnosti božje tukaj v dolini solza iztekajo. Ona, vsigamogočnost božja, je perpravna v našim sercu ljubezin do nar Vikšiga bolj in bolj vnemati; je perpravna nas bolj poterditi v ponižnosti, in nam naznaniti njega, komur gre vsa čast in hvala, vredniši in čistejši častiti; ona je perpravna v nas, boudimo si v kakoršnim stanu že, zaupanje do njega poživiti, kateri je studenc veselja, zapopadik zveličanja, začetik in konec vse sreče, vsiga življenja, in nas uči, nam kaže, Boga in stvarnika v njega božjim veličastvu, do kteriga se mora celi čas življenja naše perzadevanje nevtrudama povzdviговati.

Ali nekako posebno prijetin je našim ušesam, sladek našimu sercu nauk od božje neskončne dobrote. Pa še mlačne serca, bolj k gorečniši ljubezni božji prebudi, terde gine, v hudih stiskah in nadlogah ranjene ohladi in ozdravi, z ljubeznjivim zaupanjem navda, in kristjanu osko, ternovo in težavno pot do zveličanja polajša, poslajša in nekako potrebi. Torej vam tudi z posebnim dopadanjem in veseljem to lastnost izlagovati začnem.

Kaj se pravi: Bog je sam na sebi nar boljši — on je sam na sebi neskončna dobrota?

Kristjani odrašeni in že otroci govore večkrat te besede: „Moj Bog, ljubim te iz celiga serca, čes vse, ker si nar veči in vse ljubezni vredna dobrota“. — Tako govore usta; ali pa tudi pomislimo, ali zapopademo, kaj se to pravi: Bog je sam

na sebi neskončna dobrota? Oh, ko bi to res bilo, bi to spoznanje gotovo naše serce boljšalo, in v stanovanje močne ljubezni božje spreobrnilo!

Bog je neskončna dobrota sam na sebi se pravi, de je on sam od sebe nestvarjena, nezmerna dobrota od vekomej; on je zapopadik in nezmerno morje, vsiga, kar koli je imenitniga, častitiga, mogočniga, lepiga, dobriga, ljubeznjiviga, pravičniga, popolniga; in vse to v toliki meri in daljosti, de se mu nič dodjati, od nobene pameti nič vikšiga domišljevat ne more. — Veliko lepiga človeške oči okoli sebe na nebi po zemlji ogledajo; veliko prijetniga, veliko ljubeznjiviga zamorejo človeške ušesa zaslišati; veliko imenitniga in častitiga zamore človeški jezik izgovoriti; še veliko več žlahtniga in dobriga pa si človeška, še clo pa angelska pamet domišljevat zamore; ali vse to je komej kaplica proti nezmernimu morju božje nestvarjene, neskončne dobrote. In kar koli je v nebesih in na zemlji lepiga ali dobriga, je le od Boga in toliko, kolikor Bog da, dobro, zunej Boga pa ni nič ne lepiga, ne dobriga. — On je neskončin v svoji mogočnosti, nezmerin v svoji velikosti, nezapopadljiv v svoji previdnosti, neizvedljiv v svojih mislih, resničnin v svojih besedah, svet v svojih naredbah, pravičin v svojih sodbah; — poln ljubezni, poln dobrote, poln lepote je on, pa — naj rečem, kar hočem, ali naj kdo jezike angelov govori, je vonder od njegove dobrote komej senca dana, in še ta ne.

Bog je neskončna dobrota sam na sebi se pravi, on je sam od sebe vekomej do vekomej tista nevstvarjena popolnost dobrote in lepote, katero angeli z vso gorečnostjo, z neizrečenim veseljem in dopadajenjem vživajo in gledajo, brez de bi se je vživati in gledati njih želje kdaj le koliko kaj zmanjšale. — On je popolnost tolike dobrote in lepote, de je pogled na to nar vikši dobroto in lepoto zadostin vse martre pekla v paradiž spremeniti; in ko bi kdo vse martre pekla terpel, ko bi v sredi pekleniskiga plamena ležal in gorel, pa bi v grozovitni tmi tega žalostniga kraja tega nar strašnejšiga mesta britkosti in martre le en sam žark božje

časti posvetil, bi se na enkrat grimnost in obupanje nar bolj nesrečniga pogubljeniga v neizrečeno veselje spreobrnalo, vse martre bi per té priči prejenale, in začel bi se v neizmerjeni potok nar čistejši sladkosti topiti. Bog je nar večji, je neskončna dobrota se pravi, on je toliko popolna lepota, de bi nar močnejši človek od zavzetja mertev na zemljo padel, ko bi ga, kakor je sam na sebi, zagledal: „Nihče me ne bo vidil in vonder živel.“ — Bog je nar višji, neskončna dobrota se pravi, on je tolika lepota, de je samimu sebi zadostni; njegovi um, ako ravno je neskončno popolna, si sam nič dobriga ali lepiga domisliti ne more, kar bi neomejeniga sam nad sabo ne najdil; njega nar boljši volja ne zamore nič želeti, nič ljubiti, kar bi že nad seboj ne ugledala, ne posedla; božja dobrota je sama na sebi tako neskončno popolna, de samiga Boga, njega neskončno bitje neskončno zveličaniga stori; zakaj premišljevanje svoje neskončne dobrote je zadostno, neskončno bitje neskončno zveličano od vekoma do vekoma storiti. — David pravi: „(Ps. 15, 2.) Ti si moj Bog, in ne potrebuješ mojiga dobriga“. — On hoče reči, sam sebi si zadostin, tvoja lastna dobrota brez vse druge te že neskončno sveličaniga stori. Sv. Avguštin pravi: „Mi moramo verovati, de, Bog nobene živali, nobene pozemeljske reči, še clo človeške pravičnosti ne potrebuje; in ako ravno se Bog spodobno časti, vse to le človeku pomaga, ne pa Bogu; ali bo mar kdo djal, de studentu pomaga, če iz njega pije, ali luči, če per nej gleda.“

Kako spoznamo, de je Bog nar boljši, nar dobrotljivi do svojih stvari?

Ako mi božjo stvaritev le koliko kaj premišljujemo, se bo tudi kratki pameti neskončna dobrota božja od vsih strani lepo in prijazno pokazala, ušesam naše pameti zaslišati dala. Kakor ponočna rosa ne pada le samo na visoke gore, temuč tudi v globoke doline: kakor ona ne porosi le visokih dreves, temuč tudi male in nar manjši zeliša, ravno tako dobrotljivi Oče nebeški ljubeznjivo za vse svoje

stvari skerbi, vse s svojo dobroto obseže, vsim po njih lastnosti in razpolu roso svojih dobrot pošilja. „Zledna božja stvar na vesolnim svetu vživa dobroto pod milo roko božjo, se po svoje življenja veseli, po svoje svoje veselje oznanuje. Kako Bog še clo za nespametno žival skerbi lepo in prijazno David prepeva rekoč: „(Ps. 144, 9. 15. 16.) Gospod je vsim dobrotljiv, in njegovo usmilenje seže čez vse njegove dela. — Vsih oči čakajo na tebe o Gospod: in ti jim daješ jed ob pravim času. — Ti odpéraš svojo roko, in nasitiš vse, kar živi, z svojim žegnam.“ — Pa še Jezus sam nas na to opomni rekoč: „(Mat. 6, 26.) Poglejte ptice neba, ker one ne sejejo in ne žanjejo, in ne spravljajo v žitnice: in vaš Oče nebeški jih živi.

Kako se še le božja neskončna dobrota sosebnno velika do človeka kaže?

Ali če človeka samiga na sebi po telesi in po duši pomislimo, ali pa če to prevdarimo, kar je vse Bog odzunej človeka pa vonder za človeka storil, bo naša pamet permorana božjo sosebnno in neskončno dobroto do človeka, od vsih strani ogledati, ako ravno božjih brezštevlnih darov ne zamore izšteti, ako ravno njih velikosti ne zamore preméríti. V prepričanje te toliko vesele resnice, naj vam le nektare besede izgovorim, ktere naj pa vaše lastno pogostno premišljevanje bolj do popolnosti zdeluje.

Iz nič je Bog tebe o človek v življenje poklical, brez de bi te bil potreboval, on ki v svoje neskončno zveličanje nikogar ne potrebuje. Dal ti je toliko modro vpodobljeno, z petemi počutki in z drujlmi toliko žlahtnimi udi obdarovano telo, po kterih najdeš, kar ti je ali potrebniga, ali pridniga, ali škodljiviga in nevarniga; kteri te do tje pelejo, kjer srečo ali veselje za-te najdejo, in te od nevarnosti in nesreče odnašajo. — Le pomisli, koliko véselja tebi tvoje oči store, če jih ali proti nebu ali po zemlji oberneš, božje stvari pregledati. Kako nesrečin bi bil, kako žalostno bi bilo življenje brez tega darú, zamore le ta zapopasti, kdor to dobroto, dar pogleda zgubi? Kolika dobrota

božja je zopet dar slišanja, ne le ker po njem marskaki prijetni glas ali govorjenje svojih znancov, prijatlov, starišev zaslišimo, temuč ker toliko potrebnih zveličanskih naukov po njem svoji duši perdobimo. Brez tega darú bi bil nam sicer svet kot ves mertev. Koliko nesrečni bi bili zopet brez darú govorjenja! Ne zamogli bi nikomu svojih misel, želj in občutljejev razodeti, ne sveta v dvomih, ne tolažbe v žalosti iskati se ne z svojimi prijatli in znanci pogovoriti. — Bog nam je dal pokus, de nas žejne do pijače, lačne do jedi opominja. O velika dobrota božja, lahko bi bil Bog tako napravil, de bi bil človek le z veliko bolečino jed ali pijačo zavžival; pa kot ljubeznjivi Oče je veliko več storil, de z prijetnostjo in poželenjem te potrebe človek potolaži! Koliko prijetnost in veselja se vdeležimo v sredi božje stvaritve s poduhom in počutenjem? Roke in noge so nam v vsakdanje dela in v sprehajanje potrebne: in kako bitko bi nam brez njih naše življenje bilo! — Lej o človek! kako bogastvo dobrot božjih imaš in nosiš le na svojim telesu, nad svojimi udi okoli? Le eniga samiga uda bi ne dal od sebe za nobeno bogastvo, za nobeno ceno. Ne dal bi postavim, oči, ali darú slišanja, ko bi ti kdo zlato in srebro celiga sveta ponudil. Za vse žlahtne kamnja in bisere bi ne zamenjal darú govorjenja. Za celi svet bi ne dal rok ali nog od sebe.

Na to pa kaj porečem od stvaritve, od našiga stanovanja na zemlji, in od tega, kar na nji za se najdemo? Če vse to z trezno pametjo, z nepopáčenim sercam premislimo, smo zopet permorani spoznati, de ste se božja vsigamogočnost in modrost z neskončno dobroto združile, človeku na zemlji perpravno stanovanje napraviti, in mu ne le samo tega podeliti, kar mu je v življenje potrebna, temuč kar mu tudi v poveseenje služi. Perst, rudo in kamnje, zeliša, drevesa in živali, hribe in doline, celo suho in mokro zemljo z vsim, kar je na nji, je božja neskončna dobrota človeku v zlužbo podvergla, ali veliko več le zanj vstvarila. Kako mnoge so stvari, z kterimi si zamoremo nadležno

lakoto utolažiti, ali žejo odgnati; z katerimi se zamoremo mrazu ali vročini ubraniti, ali še clo boleznim odpraviti! Sledni starosti je božja dobrota tudi kaj posebniga v poveseleje perpravila, ni ni ga od deteta na maternim naročji do starčika o palčici brez tega prijetniga deleža. V vročih in mlačnih deželah, kot tudi v merzlih pokrajinah človek najde ne le potrebno, temuč tudi, kar mu življenje poslajša. Svoje veselje ima na kraljevem sedeži, pa tudi v revni bajtici, in dostikrat je pod z maham obrašeno streho veči obilnost veselja in zadovoljnosti, kot pod blišečo streho velikanov, kot na dvorih posemeljskih poglavarjev. Pač resnična je ta: „Cela zemlja je polna božjih darov.“ Sledna stvarica je kot glasni oznanovavic božje neskončne dobrote, ktera še clo grešnika objame in obdaruje, ker pusti svoje dobrotno in prijazno solnce nad dobre in hude vshajati, in svoj rodovitni dežik na njivo pravičniga in grešnika pošilja.

Glejte! toliko ljubeznjiva nam je, toliko skerbna že za našo časno srečo božja neskončna dobrota! Pa še le lepši in prijazniši se nam pokaže, če pomislimo, kaj in koliko je storila, nas večno osrečiti in zveličati. Božji neskončni dobroti je bilo to vse premalo, de bi se mi le kake kratke leta na zemlji njenih darov veselili: odloči nas tedaj za neko vse vikši in čistejši veselje, in nas želi vdeležiti svojiga lastniga neminljiviga zveličanja. Torej nam da neumerjočo dušo, in vanjo zasadi sveto gnanje ali poželenje po večni sreči, po nepomanjkljivim zveličanji. Per vsim tem se pa vonder varvajmo Bogu kako slepo dobroto perlastovati. Njegova neskončna dobrota je namreč z njegovo vsigavedejočnostjo in sveto pravico v vedni zavezi, in nam ne more v prihodnim življenji zveličanja kakoršnim koli dati. Zakaj ko bi Bog nesvetiga, nepoboljšaniga hudobneža svojiga zveličanja vdeležil, bi on sam prejenjal svet in pravičin biti. Pa saj še nesveti in popačeni človek clo ni perpravil v tem svojiga veselja in zveličanja naiti, v čimur ga le sveti in čisti duhovi najdejo, ko bi ga ravno v sredo nebeškiga raja postavil; ravno kot slepca

ne more lepa stvaritev razveseliti, ki nima oči jo gledati.

De bi tedaj naš in stvarnik celiga sveta človeka za čisto zveličanje perpravniga storil, mu je dal po svoji podobi stvarjeno dušo, in de bi se tega svetiga zveličanja vredniga storil, mu je dal zapoved, de naj če dalej bolj popolnoma in njemu nar svetejšimu bitju bolj in bolj podobin perhaja. Obdaroval ga je zato z pametjo, po kateri zamore njega in njegove lastnosti spoznati, in razločiti, kaj je dobriga ali napčniga, kaj ga ožlahtni kaj oskruni; zapisal, globoko v serce vtisnil mu je sveto postavo, ktera naj ga do nekiga boljšiga življenja vodi: dal mu je v čuvaja vest, ktera naj ga do dobrih njemu dopadljivih večniga življenja vrednih del spodbada, od nesvetih pa in hudih zavrača, in de bi se vest še bolj glasno v njem glasila, mu je še v serce vložil gnanje po nepomanjkljivi sreči, po večno obstoječim zveličanji, kakoršno pa človek le po dobrim pobožnim življenji doseči zamore.

Vse to je Bog naš stvarnik po svoji neskončni dobroti za naše osrečenje storil. — Oh, kako prijetni in sladki sad bi bili pač iz njegove tolike dobrote, vživali, ko bi bili, po njegovih dobrotljivih naredbah vestno ravnali! To de se je nehyaležni človek božjimu svetimu namenu ustavil, in mu v svojo lastno nesrečo nasprotoval. Namest, de bi bil svoje oči proti svojimu stvarniku obrnil, jih nanj kot na popolnost, kateri naj si podobniši biti perzadeva, vedno vperte imel, jih je le na zemljo in nje zapeljivost obračal: namest de bi bil glas pameti in vesti poslušal, se je le na glas mesa in poželjivosti nagnil. Vse je tako zveličansko pot zgrešilo, in se je svojoglavno in samopašno na svoje napčine steze podalo, ktere v nesrečo pelejo. Pamet je bila sledni dan bolj zmotljena; nje moč bolj oslABLJENA: nar potrebniši resnice, spoznanje praviga Boga in njegovih lastnost, spoznanje človekoviga namena, in spoznanje svete postave, se je zgubilo. Vse je z derhaljo na napčine pota, vse svojimu pogubljenju naprot derlo, in ni razumelo, kam de dere.

Pokončal je Bog sicer ta hudobni rod z splošnim potopam, in si je družino perhranil, ktera je bila priča strašne kaznji božje, de bi ona bila začetik boljšiga človeštva. Ali kmalo se je tudi ta narod na stare pota hudobije podal, in se v poprejšino spačenost pogreznil. Po tem takim pa, ali bi mar imeli bili vzrok, se zoper božjo dobroto pertožiti, ko bi nas bil Bog v nesreči obtičati pustil, ktero smo si sami odvolili, ker smo že drugič njegovo skerb in naredbo nas zveličati samopašno zaverгли? Ali bi bili mar imeli pravico memrati, ko bi nas bil v lastnih zmotah, v nevednosti, v spačenosti in v nesreči, ktera se iz tega izhaja, zapustil, ker smo se ja sami zoper njegovo voljo od njega obrnili, ko nas je toliko skerbno iskal?

In vonder se njegova neskončna dobrota do človeka še vselej ni vtrudila. Vmislil si nove per-pomočke, nove naredbe nesrečnim pomagati, jih pogubljenja rešiti, in jih do zveličanja perpeljati, za ktero so bili že od začetka vstvarjeni. Svojiga preljubiga, svojiga edinorojeniga Sina je za nas v odrešenje poslal. In de bi med nami hodil, se z nami bolj tesno združil, se je včlovečil: in de bi v nas vero in zaupanje do sebe obudil, se je z žlahtnimi čudeži tega spričal, kteriga se je imenoval. S čistosvetim življenjem in z dobrotami, kakoršne je ljubeznjivo revežem in nadložnim obilno delil, si je želel naše serca perdobiti. Učil nas je tudi, de sreče, za ktero smo stvarjeni, po kteri hrepenimo, nikakor ne bomo na tem nečimernim svetu, ne v pozemeljskim bogastvu, ne v zapeljivim veselji, ne v mesenih strastih našli, temuč de naj jo išemo tam gori v hiši svojiga Očeta, od koder je on do nas prišel; de jo bomo pa tam gotovo našli, če jo z pravo pobožnostjo išemo, in si perzadevamo njegovimu Očetu podobni postati. In de bi nas, ki nas je ko svoje brate preserčno ljubil, do tje perpeljal, je z svojim čistim in svetim naukam tamò nevednosti in zmoto uma razkropil, nam pa, de bi se nobenih težav na poti svetosti ne prestrašili, pot do tje poravnal, in nam svoj lastni zgled dal rekoč: „Kdor hoče za mano priti, naj samiga sebe zataji in za

mano hodi.“ In de bi naša serčnost ne opéšala, nam kaže obilno plačilo, ktero nas konec življenja perčakuje: „Veselite se, in od veselja poskakujte, zakaj veliko je, vaše plačilo v nebesih. — Jest grem tje pred vami, de vam bom tam stanovanje perpravil. „Kjer sim jest, tam naj so tudi moji prijatli in učenci.“ — Na vse to nam pa še pomoč svetiga Duha obljubi, in je v svoji cerkvi take naredbe postavil, po katerih pomoč in duhovno krepost zadobimo, de se zamoremo serčno vojskovati, premagovati, ter častito krono v svoje plačilo doseči. Ker bi pa dolgo svojih grehov sami večno poplačati — in torej tudi večno zveličani biti ne mogli — je on nedolžni naš dolg na-se vsel, in se je božji pravici v zadostilo naših grehov ponudil, je terpel, je svojo presveto kri prelil, je za nas svoje grešne brate umerl, za nas nepokorne do smerti križa pokoren bil. „Clo tako je Bog svet ljubil, de je svojiga edinorojeniga Sina zanj v terpljenje in v smert dal.“

In zdej, povej mi kristjan na vse to: Kdaj je je še kaki oče svojiga ediniga sina toliko ljubil, koker je Bog nas ljubil, ko smo bili njegovi sovražniki? Ktera mat si kdaj toliko za prid in srečo svojiga deteta perzadene, kolikor je Bog za prid in srečo svojih nehvaležnih stvari skerbel in storil? O pač resnična je torej ta: V vsih svojih delih je Bog dobrotljiv, in ljubezin sama, kakor sveti Janez pravi!

Ali nam tudi sveto pismo Boga neskončno dobrotljiviga oznanuje?

Božjo neskončno dobroto, ktero človek že po svoji pameti iz božje stvaritve, še bolj iz božjih naredb človeka od greha in pogubljenja odrešiti ter zveličati, spozna, nam pa tudi od svetiga Duha podučeni in navdihnjeni možje v stari in novi zavezi oznanujejo. David v svojih psalmih moli: „(Psl. 144, 1. 2. 7. 14. — 16.) Tebe hočem povikševati, moj Bog in kralj: in tvoje ime vselej in večno hvaliti. — Vsaki dan hočem tebe hvaliti in tvoje ime večno častiti. — Vsi rodovi bojo spomin tvoje obilne dobrote na polne usta govorili, in se zavolj tvoje

pravice veselili. — Gospod opéra vse, kateri omagujejo, in vzdigne vse, kateri so padli. — Vsih oči čakajo na tebe o Gospod: in ti jim daješ njih jed ob pravim časi. — Ti odperaš svojo roko, in nasi-tiš vse, kar živi, z svojim žegnam.“ — Sveti Jakob apostelj vernim tako piše: „(Jak. 1, 17.) Vsako nar boljši darovanje, in vsaki popolnoma dobri dar je od zgorej, in pride od Očeta svetlobe“. Po teh besedah se tedaj vse dobrote, ktere imamo in vži-vamo, od Boga neskončno dobrotljiviga iztekajo. Zato nas božje dobrote opomniti sveti Pavel vpraša: „Kaj imaš o človek, de bi ne bil od Boga prejel“? Sosebno prijetno nas pa Jezus božje neskočne dobrote zagotovi, ker Boga ljubeznjivimu očetu permeri rekoč: „(Mat. 7, 9.) Kteri človek je med vami, kateri, ako ga njegov sin kruha prosi, mu bo li kamen podal? Ali če ga ribe prosi, mu bo li kačo podal? Ako tedej vi, ki ste (v permeri k Bogu) hudobni, veste dobre darove dajati svojim otrokam: koliko bolj bo vaš Oče, kateri je v nebesih, dobro dal tem, kateri ga prosijo.“ Jezus hoče z tem besedami reči: Če so že ljudje do svojih otrok toliko dobri, ako ravno so nepopolnoma in k hudimu nagnjeni, koliko več smemo od Boga vse dobro z zaupanjem perčakovati, ker je sam v sebi vsa popolna dobrota brez pomanjkljivosti. Torej nas tudi uči njega v svoji molitvi Očeta imenovati: Oče naš, kateri si v nebesih.

Če je Bog neskončno dobrotljiv, zakaj toliko težav, križev, nadlog, nesreč dopusti?

Križi, težave, nadloge in nesreče, ktere Bog na tem svetu dopusti, nauka od njegove neskončne dobrote clo nič ne skalé, temuč ga še le perterdijo. Le poslušajmo: V Bogu, ki je večno nespreminljiva popolnost, je sledna lastnost v vsimi drugimi lastnostmi tesno združena, in združeno dela, kar drugim lastnostam ne nasprotje. Združena je tedaj njegova dobrota večno tudi z njegovo modrostjo, svetostjo, pravico, vsigavednostjo. Torej se varvajmo božjo dobroto kot kaki mili serčni občutlej, ali kot kako slepo mehkobo domišljevati, ka-

kor nad kakim človekam, kateri se da, bolj od svojiga miliga serca, ko pa od pameti voditi. Nak! kaj taciga bi ne bila popolnost, ampak slabost v Bogu! Mislimo si božjo neskončno dobroto po naku svete vére tako: Bog je človeka po svoji modrosti za svetost in za večno zveličanje vstvaril. On vsigavedni pa tudi vé, kaj je človeku naj bolj pridno, de svojiga častitiga namena ne zgreši, ampak večno srečo doseže. In božja svetost hoče, de se Bog per človeki takih perpomoč posluži, ktere ga do svetosti in večniga zveličanja nar bolj perpravno napeljujejo. — Torej Bog iz ljubezni človeku, de ga pred večno nesrečo pervarje, časne križe, težave, nadloge ali nesreče pošlje, ker njegova vsigavednost spozna, de so mu do večniga zveličanja vse bolj perpravne, kot ko bi se mu zdaj dobro po njegovi volji godilo. Té resnice ali nam mar ne poterdi tudi to, kar že na tem svetu dostikrát pred svojimi očmi imamo? Ali ni mar to nespametna dobrotá, neko neusmiljeno usmiljenje slepa in otrokam silno škodljiva ljubezin, če jih stariši per njih napakah ne kaznujejo, če jim jih pregledujejo, in se bojé roke na-nje položiti? Taki otroci kakšni so pač pozneji? Svojoglavni, samopašni, razujzdani, za to in za prihodno življenje nesrečni. Dobri stariši pa svoje otroke strahujejo, per napakah tudi kaznujejo in ojstro dershé, in ta sveta ojstrost stori, de so taki otroci spodobniga, pametniga, dobriga in pobožniga zaderžanja, za to in za prihodno življenje srečni. In kadar odrastejo, so sami svojim starišem hvaležni za njih ojstro izrejo, ter spoznajo, de bi nikdar takšni ne bili, ko bi jim stariši tako dobrotljivo ojstri ne bili. Ravno tako, vite, tudi neskončno dobrotljivi Bog z nami dela, kadar nam časne križe, težave, nadloge ali nesreče pošilja; on nas z njimi le od večí nesreče ozdraviti, in na pot svetosti in večniga zveličanja perpeljati želi. In kakor dober otrok, kadar k pameti pride, svoje stariše zavolj njih ojstrosti hvali, tako bomo mi Boga za vse to zahvalili, kadar bo naša duša v večnosti per svitlejši luči bolj ko v zdajnim življenji svete, modre, pa dobrotljive namene in per-

pomočke za naše zveličanje pregledala — Job torej pravi: „(Job 5, 17.) Blagor človeku, kateri je od Boga tepen: ne zaverzi tedaj Gospodoviga tepenja“: zakaj on rani, in celi, on vdari, in njegove roke bojo zdravje dale“. David pa: „(Psl. 17, 36.) Tvoje svarjenje me je vselej boljšalo: in bo meni še vselej v nauk.“ In modri uči rekoč: „(Prip. 3, 11.) Moj sin! ne zaverzi Gospodoviga svarjenja: in ne zgubi serca, kadar boš od njega kaznovan: zakaj, kteriga Gospod ljubi, tega tepe, in kakor oče nad sinam dobro dopadajenje nad njim ima.“ Prerok Baruh pa jo že prav izgovori resnico: de težave, križi, nadloge in nesreče, ktere Bog perпусти, neskončni dobroti njegovi ne nasprotvajo, ker pravi: „(Baruh 4, 29.) Zakaj kateri vas je z nadlogami obiskal, vam bo zopet večno veselje dodelil, kadar vas bo rešil.“

Čimu naj vémo, de je Bog dobrotljiv?

1. Na dolgi težavni poti ni skoraj bolj zaželeniga, bolj prijetniga popotniku, kot prijazniga, skerb-niga, zvestiga tovarša imeti, kateri mu zamore težave odverniti, ali zmanjšati, ali saj njih serce potolažiti in poveseliti. — Glejte! kaj je pa naše življenje družiga, koker popotvanje v deželo večnosti? Na tem popotvanji nas marskaka težava zadene, marskaka britkost naše serca žali, marskaki vihar mir in pokoj duha podéra, in zmeraj še se spolnuje, nad čimur je že pred toliko tavzent let Job zdihoval: „(Job 14, 1.) Človek od žene rojen malo časa živi, in je z mnogimi nadlogami obdan“. Ta lastnost božja pa, de je Bog neskončno dobrotljiv, nam je na težavnim popotvanju prijazen, skerbni in zvesti tovarš. Zakaj ona je, ki človeka kot za roko ljubeznjivo poprime, če omaguje pod težo križev; ona je, ki ga podpéra, njegovo serce povesele, njegoviga duha poživi. Zdaj ga uči, de Bog z nami le ko ljubeznjivi oče dela, in vse prijetno in neprijetno v naš prid, v našo srečo obrača: zdaj mu pergovarja staviti zaupanje vanj, komur ni nič nemogoče: zdaj ga spremlja pred sedež nar Vikšiga, in mu kaže v njem, kteriga čisti du-

hovi trepetaje molijo, ljubeznjiviga Očeta, čigar ljubezin do človeka ne peša in se ne stara, torej mu serčnost dela njega v potrebah prositi, per njem pomoči iskati. — O kolikim je že ta prijazna tovaršica težave odvernila ali zmanjšala, ali saj njih serce, ktero bi bilo pod težo obupanja obnemagalo, s sladkim prijetnim veseljem navdala in duha poživela. Tudi ti, bodi si kdor koli hočeš, boš najdil v vsih težavah ravno tako pomoč v misli na božjo neskončno dobroto! Le nikar je v nemar ne pusti. Si že v revšini, v bolezni ali v žalosti; prideš ali ob stariše, znance in prijatle, ali te kaka druga nesreča zadene, misli si vselej: Moj ljubi Oča živi na višavi, on zame skerbi. K njemu hočem svoje serce povzdigniti in zdihovati: Oče, če je tvoja volja, odvzemi mi ta kelih, reši me od hudiga! In terdno zaupam, de me bo uslišal, če je zame k pridu; če mi pa po svoji modri ljubezni keliha britkosti ne odvzame, mi bo pa vender serce potolažil, in moč ga izpiti dodelil. In glej vse ti bo nekako ložej in prijetniši per takih mislih okoli serca. Spreljubó tudi Bog sam svojo skerbno dobroto v tovaršico in v tolažbo da, ker pravi rekoč: „(Iz. 49, 15.) Zamore mar žena na svoje dete pozabiti, de bi se ne usmilila sina svojiga telesa? In de bi ravno ona pozabila, vender jest nate pozabil ne bom.“ In Jezus te toliko ljubeznjivo tega opomni rekoč: „(Mat. 6, 25. 26. 28. — 32.) Zato vam povem, ne skerbite, za svoje življenje, kaj bote jedli, tudi ne za svoje telo, kaj bote oblačili. Ali ni življenje več, ko jed, in telo več, ko oblačilo? Pogledjte ptice neba, ker ne séjejo, in ne žanjejo, in ne spravljajo v žitnice: in vaš Oče nebeški jih živi. Ali niste vi veliko več, kakor one? In za obleko kaj skerbite? Pogledjte limbarje na polji, kako rastejo: ne delajo, in ne predejo: pa vam povem, de še Salamon v vsi svoji časti ni bil tako oblečen, kakor njih eden. — Če pa Bog travo na polji, ktera danes stoji, in se jutri v peč verže, tako oblači, koliko bolj vas, maloverni? — Ne skerbite tedaj rekoč: Kaj bomo jedli, ali kaj bomo pili, ali z čim se bomo oblačili? — Ker po vsim tem oprašujejo

neverniki: Saj vé vaš Oče nebeški, de vsiga tega potrebujete. —

2. Nas ta lastnost božja uči, svojimu Bogu hvaležno serce v dar pernesti. — Vera, lastna pamet, vest in še clo neumna živina nam oznanuje, de smo svojim dobrotnikom hvaležnost dolžni. Velikost hvaležnosti in méra té dolžnosti, se pa presodi po številu in velikosti prejetih darov, po velikosti ljubezni in po imenitnosti dobrotnika, že clo, če se njega dobrota še od nehvaležnosti tistih ne da vtruditi, kateri so iz njegovih rok dobrote prejeli in vživali. Vse to pa, vite, mi v dobrotljivosti božji do nas, in v naši nehvaležnosti do Boga v nar veči méri najdemo. De ne bom vonder božjih darov in dobrot zopet posebej našteval, katerih sim vas že tako poprej opomnil, le še to slednemu rečem: Izštej dari in dobrote, ktere ti je Bog na duši in na telesu dodelil, in ti jih še deli, če ti jih brezštevilnost izšteti ne brani! Presodi njih velikost, če jo tvoja pamet doseči zamore! Pomisli, kar je le človeška beseda od imenitnosti tega neskončniga bitja ali od njega ljubezni jecljati v stani! Prevdari in zapopadi, če imaš občutljivo serce, človeško nehvaležnost do njega, in njegovo nevtrudeno ljubezin do človeka. In po tem, ali ne boš mar previdil, z kolikim vzrokom se on še vselej zamore pertožiti, kakor se je nekda nad Izraelci pertožil, ko je rekel: „(Iz. 5, 3. 4.) Zdaj tedaj prebivavci v Jeruzalemi, in možje od Juda, sodite med manoj in mojim vinogradam. — Kaj bi bil zamogel svojimu vinogradu storiti, kar bi mu ne bil storil? Zakaj je vínike donesil, ker sim upal, de bo grozdje, rodil?“ Ali ti ne bo mar vse to velike, in svete dolžnosti hvaležnosti do Boga odkazalo, tvojiga serca omečilo, že sosebno, če se spomniš, de je prva zahvala druga prošnja? O gotovo ne boš svojiga serca zatajil, ampak zaželel boš slišati, kako se Bogu hvaležniga skaži, in to ti hočem ob kratkim razložiti.

a. Vse dari in dobrote, duhovne in telesne nam naš ljubeznjivi Oča nebeški le zato deli, de bi nam v naše posvečenje, v vedno boljšanje življenja, in

poslednjič v večno zveličanje služile. Torej se mi Bogu hvaležne, za svojo srečo pa skerbne skažemo, če voljo božjo dopolnimo in se greha varjemo, ker nas oskrni in veselih nebes obropa; z lepimi čednostmi in z dobrimi deli pa božjiga dopadajenja išemo, in svoje življenje boljšamo. In ker je Bog svojo neizrečeno ljubezin do nas sosebnó z tem skazal, de je nas po svojim edinorojenim sinu z ceno neskončne vrednosti za večno življenje odrešil, si moramo tudi mi sami za vnodno zveličanje perzadevati, zanj iz vse moči se truditi. Tudi od hvaležnosti velja, kar Gospod od ljubezni pravi: Kdor moje zapovedi pozna in spolni, on je, kateri me ljubi.

b. Se moramo z veseljem, dopadajenjem, in z ljubeznijo svojiga dobrotnika spomniti, kadar od njega prejete ali telesne ali duhovne dari vživamo. De je to del hvaležnosti se od tod spozna, ker se je dobrotljivi Bog sam nad Izraelci milo pertožil, ki so v vživanji njegovih darov in dobrot njega pozabili. „(Iz. 1, 3.) Vol“, pravi namreč on, „pozna svojiga gospodarja, in osel pozna jasli svojiga gospoda, Izrael pa ni mene spoznal, in moje ljudstvo se ni razumelo.“ In Jezus sam nas tega clo ob imenitnim času zadne večerje opomni rekoč: „Kolikokrat bote letó storili, storite k mojimu spominu.“ Spomni se tedaj ali na tihama sam per sebi, ali očitno v pričo družih, de tudi v serci bližnjiga take dobre občutleje obudiš, spomni se, sosebnó če si oče ali mati v pričo svojih otrok z veseljem, dopadajenjem in ljubeznijo svojiga dobrotnika božjiga, postavim pred ali med jedjo, ali po jedi, po dopernešenim dnevu, po prejemi kakiga sv. zakramenta, po kakim drugim dobrim delu. i. t. d.

c. Moramo hvaležnost z tem skazati, de njegove dari prav obračamo. Ko bi mi revnimu dobrote skazali, mu darov podelili, in on bi dobrote zaničeval, dari z nogami mendral; bi ga nehvaležniga imenovali. Ravno kaj taciga in še gersiga storimo, če časno posestvá v nezmernost, požrešnost, ošabnost obračamo; če zdravje v grehu in nepokori dopernesemo: že clo pa, če gnado božjo zaveržemo,

božjo besedo opuštati začnemo, ali leno poslušamo, če se v cerkvah nespodobno zadržimo, sv. zakramente ali po nevrednim prejemamo, ali jih prejemat opušamo, i. t. d. In mi smo kakor taki pred Bogam in celo nebesko družino nehvaležni. Če pa vidimo reveža, de naš dar z veseljem v svojo potrebo vživa, ga kličemo hvaležniga, in smo mu še pomagati perpravljeni. Tudi pred Bogam vživanje njegovih dobrot in darov za hvaležnost veljá.

d. Ker pa mi Bogune zamoremo svoje hvaležnosti tako kot kakimu človeku skazati, de bi mu namreč tudi nasprot kako dobroto ali dar podelili, ker si je sam sebi zadostin in nikogar ne potrebuje, pa poslušajmo, kar ta del hvaležnosti zadene, kako jo mu po njegovi volji dopolnimo. Bodimo namreč po njegovim zgledu in povelju dobrotljivi do svojiga bližnjiga, naj si je kdor hoče, prijatel ali sovražnik. Saj tudi Bog solnce in dež čez pravične in grešnike pošilja; bili smo mi kdaj že njegovi sovražniki, pa nam vender ni prejenjal dobrotljivi Oče biti. In karkoli bomo nar manjšimu bratu v njegovim imenu storili, bode vzel, ko de bi bili njemu storili; dovel bo taki dar v dar hvaležnosti iz naših rok. Sveti Jakob pravi: „(Jak. 1, 27. Čista in pred Bogam in Očetam neomadežvana bogaboječnost je letá: siróte in vdove v njih nadlogi obiskati, in se pred tem svetam neomadežvaniga ohraniti.“

Ker pa Bog ni le samo človeku, temuč clo živali dober, kakor smo že slišali, in kot nam sv. pismo na več krajih perterdi, postavim, kadar modri pravi: „(Mod. 11, 25.) Ti (Bog) vse ljubiš, kar je, in nič ne sovrašiš, kar si stvaril;“ ali kadar Bog sam po Mozesu takole zapoved daje: „(V. Moz. 22, 1.) Kadar boš vidil, de je tvojiga brata vol ali ovca zašla, nikar memo ne pojdi, ampak perpelji ji svojimu bratu nazaj. — Ravno tako stori z oslam. — Ako boš vidil osla, ali vola svojiga brata na poti pasti, nikar ju ne zapusti, ampak pomagaj jima na noge“: torej naj je po božjim izgledu tudi naša volja še clo do živali dobrotljiva; nikar jih brez potrebe ne terpinčimo, že clo ne,

ker se z terpinčenjem živali dobri blagi občutlej usmiljenja zgubi, in človek postane neobčutljiv do svojiga bližnjiga, če ga v stiski in terpenji vidi, ali ga pa še sam v stiske in potrebe neusmiljeno perpravi.

3. Slišali smo tudi, de Bog ni le do nas neskončno dobrotljiv, temuč de je tudi sam v sebi neskončna dobrota, kakor Jezus pravi: „(Luk. 18, 19. Nihče ni dober, kot Bog sam. On je zapopadik vsiga dobriga in lepiga.“ Torej se iz tega kaže, kako neizrečeno, neskončno srečin je človek, kateri njega gleda in vživa, kar nam on sam poterdi, ker k Abrahamu govori rekoč: „Nikar se ne boj Abraham, jest sim tvoj pomočnik, in tvoje silno veliko plačilo“. In ravno za-to srečo smo mi stvarjeni, njega neskončno dobroto gledati in večno vživati. Če nas tedaj pozemeljske reči motijo, če naše serca na-se vlečejo, recimo z Davidam: „(Psl. 15, 5.) Gospod je del moje dedšine in mojiga keliha: ti si, kateri mi boš moj delež perhranil. — Vselej in povsod naj naše serce le hrepeni, njega nar lepši nar vikši dobroto v ljubezni posesti in vživati. Per vživanji kake dobrote, per pogledu kake lepote si mislimo: O Bog, kako dober, kako lep si še le ti, ker že tvoja stvar s toliko prijetnostjo človeško serce navdaja: de bi te pač tudi v večnosti gledal in vžival. „(Ps. 41, 2. 3.) Kakor hrepeni jelen po merzlih vodah, tako hrepeni moja duša po tebi o Bog! — Mojo žeja močniga živiga Boga: kdaj bom tje prišel, in se pred božjim obličjem perkazal.“

III. lastnost božja.

Bog je vsigavédin.

Bog je vsigavédin: vé vse, kar je, ali pričjoče, vé vse, kar je bilo, ali pretečeno, in vé tudi vse, kar še le bo, ali prihodno; vé naše še tako skrivne misli in želje, torej ne more golufan biti.

Kako vemo, de je Bog vsigavédin?

Že samo to, ker je Bog sam od sebe neskončno popolno bitje, nas uči, de mu je vse znano, de vse vé, kar je bilo, kar je, in kar bo, de vé naše še tako skrivne misli in želje. Ko bi mu le kaj pričujočiga, pretečeniga ali prihodniga neznaniga bilo, bi njegovo vedenje, njegovo znanje in spoznanje ne bilo brez pomanjkljivosti, bi ne bilo popolno, tedaj bi tudi on ne bil neskončno popolni; ko bi pa ne bil neskončno popolin; bi ne bil Bog: kar je pa nespamet misliti.

Kako se še prepričamo, de je Bog vsigavédin?

Vsigavédnost božjo nam tudi nektare božjih lastnost prav očitno odkažejo in poterdijo. Le poslušajmo: Bog je večin, in slišali bomo v razlaganji té lastnosti kako de je večin, de je namreč, ker je neskončno popolin, tudi nad vsim časi vikši; de torej njemu neskončno popolnemu bitju ne teče čas, kot pa nam omejenim in na vedno tekoči čas navezanim ljudem. Nikoli ni per njem včeraj, nikoli jutri; nič ni per njem pretečeniga, nič prihodniga, per njem je vse zdajno, vse pričujoče: vsi časi od vekomaj na vekomaj so mu gola pričujočnost, vsi pričujoča večnost. Torej vse reči kot na enkrat in vonder večno pred sabo odgernjene vidi in gleda: vse reči, vse zgodbe so mu pričujoče, če so ravno nam že zdavnej pretečene, in če se ravno ne bojo še dolgo dolgo godile. Ker je pa Bogu vse, naj si je pretečeno ali prihodno, pričujoče, tudi njegovim očem nič oditi ne more, in sicer toliko manj, ker je tudi, kár bomo pozneji slišali, vsigapričujoč. Zakaj on vsigapričujoč vse kraje na enkrat in vonder večno napolni, in jih tako napolni, de je povsod in ves pričujoč: tedaj ga ni kraja, kakor tudi ne časa toliko skritiga, de bi se mu kaj odtegniti ali zagerniti zamoglo. In ker je on vsigapričujoči tudi zgol duh, torej kakor duh čisto vidi, kar se v sledniga človeka duši godí, kar se je godilo, ali kar se še le bo godilo, to je, on vé

sledniga človeka misli, želje, sklepe, naméne, veselje in žalost, če je še tako vse skrito in zagnjeno — njemu je vse kar na enkrat odperto in vidno. — In ker je on večno nespremenljivi, kar bomo tudi pozneji razvidili, se tedaj njegovo znanje in spoznanje, njegova vednost zmanjšati v stani ni, in pozabljivosti se misliti per njem ne more; lastna je le slabotnemu na čas navezanemu človeku. — Torej v premissljevanji teh resnic sveti Avguštin pravi: „(Avg.) Bog je bistro okó, in njegova vednost je en sam pogled, kateri brez vse zmote kar na enkrat celo večnost spregleda. In on ne vé in ne vidi reči v podobah ali z kako sebi perlasteno močjo, temuč vidi jih po svojim bitju: njegovo bitje je kot svetlo ziraló, v katerim se vse kaže, vse vidi.“ — Ravno tako razsvitljena sveta Terezija govori rekoč: „Bog je ravno kot neskončno, nezmerno ziraló: vse kar se godí, se v njem vidi, in nič se ne more zgoditi, de bi se v njem ne pokazalo.“

Po kateri lastnosti božji se še od božje vsigavédnosti prepričamo?

Božjo vsigavédnost nam tudi njegova pravica oznanuje. On neskončno pravični bo sodil žive in mertve, slednimu bo povernil po tem, kar je v življenji dobriga ali hudiga storil. Sodil bo vse ljudi, ki zdež živé, ki so živeli, in ki bojo še le živeli. Ko bi mu tedaj ne bile prav popolnoma in na tanko vse njih dela, misli in želje, vse besede, vsi nameni in okolšine znane, kateri dobro delo ali pa greh zmanjšajo ali povikšajo, bi ne mogel ljudi po vsi pravici obsoditi, kar pa od Boga misliti ni mogoče, temuč je veliko več se v take misli siliti, velika hudobija.

Po čem se na dalej prepričamo, de je Bog vsigavédin?

Tudi iz del božjih rok lahko božjo vsigavédnost spoznamo. Sledni delavic si delo poprej v glavi omisli, de ga bo storil, in kako ga bo storil, predin ga res stori. Ravno tako je Bog, stvarnik ce-

liga sveta, že poprej omislil, kaj bo kdaj stvaril, predin je kaj vstvaril, in ker per njem družiga časa ni, kot večnost, je tedaj za sledno reč že od vekomaj vedil, ktero je že, ali ktero še le bo stvaril. Delavic vé za delo svojih rok, in ga med drugimi pozna in razloči, tedaj tudi Bog vse reči na tanko pozna, ker je vse stvaril. Ni pa le Bog vsih reči samo vstvaril, temuč jih tudi vse ohrani, vse po svoji volji vodi, po svoji previdnosti obrača. To je zopet spričlej de je ni stvarice njemu neznane. Kar je pa zdaj, ali kar se zdaj godí, se imenuje pričujoče; Bog tedaj vé vse, kar je pričujoče.

Bog pa ni samo reči stvaril, ktere so zdaj na svetu, ne ohrani, ne obderží samo zdajnih reči, temuč od nekđaj se je vse skupej in sledna reč posebej po njegovi volji godila. On torej vé vse kar je bilo, on vé vse pretečno. Kar se je pred tavžent in tavžent leti godilo, mu je ravno tako znano, kot kar se zdaj godí.

Kdo bo pa še za naprej vse stvaril, vse ohranil, kdo to, kar se še le bo za nami godilo, po svoji volji obračal? Kdo bo ljudi na dalej vodil in jim klonil, kar jim v boljši, v pobožniši življenje in zveličanje služi? Ali ne Bog? Pač gotovo bo Bog vse, kar še le bo, stvaril, on bo vse ohranil, vse še za nami po svoji volji obračal, in ljudi k dobrimu pobožnemu življenju in k zveličanju napeljeval. Ne mogel bi pa tega spolniti, ko bi že zdaj vsiga ne vedil, kar se bo še le godilo. Tedaj vé vse, kar še le bo, on tudi vé vse prihodno.

Bog, stvarnik vsih vidnih in nevidnih reči, je tudi sledno človeško dušo stvaril. Dal je naši duši um, de misli, dal ji je prosto voljo, de zamore kaj hoteti in poželėti. Ali bi tedaj ne vedil on, ki je dušo stvaril, kaj de dela, kaj misli, kaj hoče in poželi? O pač, Bog vé naše nar škrivniši misli in želje, nič ne zamoremo njemu perkriti, ki pregleda naše ledje in oserčje, in vidi v dno serca. David od té resnice ves prepričan prepeva: „(Ps. 93, 9. 11.) Ali on, ki je uhó storil, ne sliši? Ali mar on, ki je okó naredil, ne vidi? — Gospod pozna misli ljudi, in vé de so nečimerne.“

In tako, vite, smo zopet spoznali, de Bog vé vse zdajno, vse pretečeno, vse prihodno, de vé naše še tako skrivne misli in želje — ali kar je ravno tisto, de je vsigavédin. Zdaj pa še poslušajmo, kaj nam prečastite bukve svetiga pisma od té lastnosti božje perpovedujejo — kako vmevno jo spričujejo.

Kaj nam kaj sv. pismo od božje vsigavédnosti perpoveduje?

Že v stari zavezi, ko so vsi narodi v malikvanje zabredli, in si sebi podobne, ali pa še slabši bogove zmišljevali ter jih molili, se med izvoljenim ljudstvom najdejo čisti zapopadki od božje vsigavédnosti. Zakaj Bog je svoje ljudstvo ali sam, ali po svojih služabnikih in prerokih podučil. Le ne-ktore svetopismiške izreke od té božje lastnosti poslušajmo.

Bog sam reče Mozesu: „(V. Moz. 31, 21.) Jest vém njih (ljudstva) misli, kaj bodo storili še danas, predin jih popéljem v deželo, ktero sim jim obljubil.“ — „(Ec. 11.) Jest dobro poznam misli vašiga serca“ pravi Gospod po Ecehielu. In David lepo od té lastnosti božje prepeva, ko pravi: „(Ps. 138, 1 — 5.) Gospod! ti me pregleduješ, in me poznaš. Ti veš moje djanje in moje nehanje. Ti zastopiš od deleč moje misli; koder hodim ali kjer ležim, ti je dobro znano. — Ti si vse moje življenje previdil, ko moj jezik še ni besede pregovoril. — Poglej Gospod! ti vse véš prihodno in pretečeno.“ Job spoznava: „(Job 31, 4.) Ni li on (Bog) sam, kateri moje poti ogleduje, in vse moje stopinje prešteje?“ in modri Širah uči: „(Sir. 16, 18. 20. 23. 27. 28.) Poglej nebesa, in nebes nebesa, brezni, cela zemlja in vse, kar je v njih, se pred njegovim obličjem trese. Serce vsiga tega ne zapopade (Bog) pa vsako serce spozna.“ In kadar slepoto hudobneža popisuje, tako govori: „Oh (hudobni prešestnik ne pomisli, de božje okó vidi,) de človeški strah, strah, de bi ga kak človek ne vidil, strah božji prežene. — Tudi ne zapopade, de Gospodove oči so veliko svitlejši, kakor solnce, de

ogledujejo vse človeške poti in brezna globočino, in v nar skrivniši kota človeških src gledajo.“ Pobožna kraljica Ester v svoji molitvi tako k Bogu zdihuje: „(Est. 14, 14.) Reši nas s svojo roko, in pomagaj mi, ker nimam druge pomoči zunaj tebe o Gospod! komur je vse znano.“ Modri v sv. pismu pravi: „(Prip. 15, 3. 11.) Gospodove oči ogledujejo po vsih krajih dobre in hude. Pekel in pogubljenje je pred Gospodam (odkrito), koliko več serca človeških otrok?“

Tudi sveto pismo nove zaveze nam Boga vsigavedniga zložno odkazuje. Jezus Kristus, ki nar bolj svojiga Očeta nebeškiga pozna, pravi svojim učencam: Vaš Oče vé, kaj potrebujete, predin ga prosite. Ker tedaj Bog naše potrebe vé, predin mu jih v svojih molitvah razodenemo, je tedej pač vsigavedin. Zopet naš Zveličar per druji priložnosti svoje učence tako tolaži: „Vaši lasje na glavi so vsi izšteti! Vrabč ne skoči brez vednosti vašiga Očeta na zemljo.“ Ker je Bogu število las in vrabčev, in zgodba nar manjših kot nar večih reči znana, nam to obilno pričuje, de je vsigavedin. Ko so Aposteljni na Juda Iškarjota mesto v svojo sveto dvanajstero družbo družiga aposteljna volili, so tako molili: „(Djanj. Apstl. 1, 24.) Gospod, kateri poznaš vsih serca, pokaži, kateriga si iz letih dveh izvolil.“ — Sv. Pavel pravi: „(Riml. 8, 27. 4, 12.) Ta pa, kateri serca pregleduje, vé kaj Duh želi.“ — „On kliče to, kar ni, kakor to, kar je.“ In zopet pravi: „(Hebr. 4, 13.) Nobena stvar pred njegovimi očmi ni nevidna, ampak vse je golo in odgernjeno očem tega, od kteriga govorimo.“ Tudi imamo besede sv. Janeza v spričevanje, kateri pravi: „Ako nam bo naše serce, kaj očitalo: Bog je vikši, kakor naše serce, in on vse vé.“

Kakor nam pa svetopisemiški izreki stare in nove zaveze božjo vsigavednost obilno pričujejo, nam tudi svetopisemiške pergodbe njo prav na svitlo postavijo. Postavim: Veliko naprej je Bog Abrahamu povedal, kaj se bo z njim, kaj z njegovim zaročdam godilo. Védil in povedal je Bog naprej, de se bo serce Egiptovskega kralja Faraona zakerk-

nilo, in de se bo kralj le z hudimi šibami tepen dal permorati, Izraelce iz terde sužnosti izpustiti. — On vé in pové, de mu bojo Izraelci ko jih v obljubljenó deželo popelja, nehvaležni in nezvesti. — Oznani jim veliko poprej, de bojo v sužnost odpeljani, de se bojo pa iz sužnosti zopet v svojo deželo povernili. — Med brezštevlnimi pergodbami, ko jih je Bog od posameznih ljudi in od celih narodov veliko naprej oznanóval, le samo to še opominim, kako na tanko de je Bog prihod, življenje, terpljenje, smert, pokop, vstajenje in v nebohod prihodniga Mesijaza in našiga ljubiga Zveličarja Jezusa Kristusa popisál. Vse to bomo pa, ako Bog hoče, bolj na tanko in sledno posebej v prihodnih naukih izlagovati zaslišali. Le samo to še vprašam: Kdo zamore tolike in tako dalne zgodbe tako na tanko naprej povedati? Odgovorim, le on, kterimu so vsi časi odgernjena pričujočnost. Bog jih je naprej povedal, tedaj je pred njegovim obličjem vse odgernjeno — in ravno zato je on vsigavedin.

Čimu naj vémo, de je Bog vsigavedin?

Bog nam ni le zato svojih lastnost razodél, de jih vémo in verujemo, temuč de nás letá nauk k dobrim delam in k lepim čednostim napeljuje, od vsiga hudiga, od greha in njegovih strašnih nasledkov pa odvračuje. Tudi božja vsigavednost nam je zato znana. Torej si lete nauke k sercu vzemimo:

1. Bog je vsigavedin, njegovimu nezmérnimu, bistrimu in svitlimu oéesu ni clo nič perkritiga; nobena misel, nobeni občutlej, nobeni nagibik serca njemu ni neznan: torej skerbimo iz vse moči, de bodo tudi vse naše misli in želje takšne, s kakoršnim letó presveto okó ne bo razžaljeno, ampak počasteno, posvečeno. Ne motimo se nikakor z tem, de smo še Bogu dopadljivi, če se le zunanjih, vidnih, slabih reči in del zderžimo, ali pa še kaj dobra storimo: on, ki serca izprašuje, osereče in ledje pregleduje, gleda per vsih naših delih narveč na serce, na naše misli in naméne. Če so naše misli in naméni dobri, Bogu dopadljivi, so mu tudi naše dela dopadljive; če mu pa misli in naméni niso

dopadljivi, mu nar lepši zunanje dela ne dopadejo, temuč so mertve, kot je teló brez duše mertvo, in nimajo ne cene, ne vrednosti, ne zasluženja. Zavolj tega nas Jezus opominja rekoč: „Ako vaša pravičnost ne bo obilniša od pravičnosti pismarjev in farizejev, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“

2. Bog je vsigavedin, njegovo okó vidi vse, kar se na nar bolj skrivnih, samotnih in tamnih krajih godí, kot bi se per svitlim solncu opoldne godilo. Ko sta se Adam in Eva v raji zoper božjo zapoved pregrešila, njima prepovedani sad jedla, sta se na enkrat vsa preplašena v senco drevja skrila. Vonder zastonj! Vsigavedni Bog je njih pregreho vidil, vidil jih je grešiti, in jih je zavolj dopernešeniga greha k odgovoru klical. Ko je Kajn strašni sklep storil, svojiga brata Abelna umoriti, je že Bog njegove hudobne misli poznal, predin jih je v djanji spolnil, ga je svaril, in od grozovitniga naklepa odvráčeval. Ko je pa vonder terdovratni Kajn božjemu dobrotljivimu svarjenju nepokorin na polju na svojiga brata planil, in ga ubil, je svoje kervavo hudodelstvo zastonj pred Bogam perkrival. Ko ga Bog vpraša: „Kje je tvoj brat Abel“? je zastonj samotni poboj božjemu vsigavednimu očesu zakrival z ošabnim hudim odgovoram: „Jest ne vem; sim li mar varh svojiga brata“? Znana je že bila njegova hudobija božji vsigavednosti, zato mu oznani zasluženó kazenj. — Šilna nespamet je tedaj se dati v greh premotiti, ali zato bolj brez skerbi grešiti, ker si obetamo, de nas nobeno človeško okó ne vidi: saj moramo vonder pomisliti, de nas vidi neskončno bitje kterimu nikoli in nikjer še clo misli skriti ne moremo, na kteriga bitja prijaznosti nam pa saj mora nezmérno veliko več ležéče biti, kot na mislih in sodbah vsih ljudi. Zavoljo tega se vselej, kadar nas mika ali óčitno ali na skrivnim greh storiti, naglo spomnimo: „Bog me vidi, on, ki me bo po mojih delih enkrat pravično sodil.“ Ta misel je brezštevilo veliko ljudi posvetila; z nje pomočjo in z pomočjo gnade božje so si nebesa zadobili, ker bi bili sicer pozabljivši božje vsigavednosti večno v peklú goreli. Tudi nas naj ta misel

v serce pretrese, z dobrotnim strahom napolni, od greha odverne. To misel so že pravični v stari zavezi zvesto v svojih srcih varovali — ta misel jih je pa tudi varovala pred greham. Sirah pravi: „(Sir. 17, 16. 17.) Vse njih djanja so pred božjim obličjem kakor solnce: in njega oči brez nehanja na njih poti gledajo. — Njih krivice mu niso perkrite, in vse njih pregrehe so pred božjimi očmi.“ Živa vera v vsigavednost božjo je nedolžniga Jožefa in čisto Suzano obvarovala, de se nista dala zapeljati. Kako hočem, odgovori Jožef zapeljivi ženi, pred očmi svojiga Boga tako velik greh storiti! In Suzana reče: „Boljši mi je, de brez greha po krivici umerjem, kakor pred očmi Gospodovimi greh storiti.“ Ravno tako in zato naj se nam vse hudo gnjusi, če tudi nihče ne vidi, in če se nikogar ne bojimo.

3. Kakor nas naj misel, na božjo vsigavednost od vsih tudi skrivnih pregreh odvrta in zadržuje, ravno tako močno naj nas do dobrih tudi skrivnih del spodbada. Iz vsih svojih telesnih in dušnih moči si perzadevajmo, de nevtrudama in na tanko svoje dolžnosti dopolnimo, ako ravno nas nihče ne vidi, nihče ne hvali (človeške hvale se nam je že tako kot nevarniga dušniga spodtikleja bati), zadosti naj je nam, de nas Bog vidi. Bog me vidi, si mislimo v svojih, molitvah, per svojim premišljevanji, per svojih željah in zdihlejih. Bog me vidi, Bog me posluša, si mislimo, ako bližnjiga svarimo, nedolžne otroke učimo. Bog me vidi, si mislimo, ako usmiljeno roko potrebežu podamo. Z eno besedo, ta misel naj je vedno naša zvesta tovaršica per vsih naših delih in opraviilih, per naših pogovorih, mislih in željah. Jezus Kristus nam jo sam v dobro zveličansko tovaršico in v spodbadik do skrivnih dobrih del perporoča rekoč: „(Mat. 6, 3. — 6.) Kadar pa ubogajme daješ, naj ne ve tvoja levica, kaj dela tvoja desnica. — De bo tvoja milošnja na skrivnim, in tvoj Oče, kateri na skrivnim vidi, ti bo povernil. — In kadar molite, ne bodite kakor hinavci, kateri radi po s-hodnicah in na voglih potov stojé in molijo, de bi jih ljudje vidili:

resnično vam povém, oni so prejeli svoje plačilo. — Ti pa, kadar moliš, pojdi v svoj hram, zapri duri, in moli svojiga Očeta na skrivnim; in tvoj Oče, kateri na skrivnim vidi, ti bo povernil.“

4. Bog je vsigavedin; njemu so vse naše zadeve znane, kar koli potrebujemo, dobro vé. O kolika tolažba nam je v sadanjim življenji vediti, de imamo v nebesih Očeta, kateri nam vselej zamore in hoče pomagati, kateri že vé, kaj nam je treba, predin ga še prosimo, in tudi vé, kaj nam je nar bolj služno. — Ako po nedolžnim kaj terpimo, je naša nedolžnost Bogu znana: njemu, kateri bo vsa-ciga po pravici sodil, je vsaka stvar in vsako serce razkrito. Če tedaj, ljubi kristjan, ljudje hudo od tebe mislijo in govoré, če te po nedolžnim tudi ob poštenje perpravijo, potolaži se kot pravični Job z svojim Bogam rekoč: „Bog je moja priča, in on, ki vse vé, živi na višavi.“

5. Ker je Bog vsigavedin, in vse naše potrebe pozna, torej nikar ne mislimo, ko ga v svojih potrebah pomoči prosimo, de še le po naši molitvi zvé, kaj de potrebujemo. Jezus nas sam uči. „(Mat. 6, 8.) Vaš Oče vé, kaj potrebujete, predin ga prosite.“ Molimo pa vonder le zvesto, ker je po molitvi naše zaupanje močnejši, ker se po molitvi toliko bolj živo svoje slabosti zavémo in prepričamo, de nam vselej le Bog sam pomagati zamore, v čigar oblasti smo mi, in vse druge reči, po molitvi smo tudi vedno pobožniši, v dobrim bolj in bolj vkoreninjeni, in božjiga dopadajenja ter njegove pomoči vredniši.

6. Nam po božji podobi vstvarjenim gre, de neskončno popolnemu Bogu, ali njegovim lastnostim podobniši perhajamo. — Bog je vsigavedin, on posede s svojim bitjem vso učenost. Tedaj je tudi naša dolžnost, naj smo, v katerim stanu si bodi, koliko nam je mogoče, kolikor nam stan in okolišine perpusté, v učenosti v znanji ali vednosti rasti, in v té rastvi nikdar obstati, ali misliti, de dosti znamo, de smo že dosti učeni. — Učenost je pa silno razprosterta, in znanje je mnogotero, mnogotera je vednost; tedaj nam je vediti, kako de moramo v uče-

nosti rasti, in ktero znanje, ktero vednost si perlastiti iskati. — Perlastiti si moramo pred drugim učenost, ktero nam naš namén odkaže, zakaj de smo vstvarjeni, in kako naj živimo, de ta svoj namén dosežemo. Jezus sam pravi: „Išite nar poprej božje kraljestvo in njega pravičnost.“ — Ker nas tega kersanski nauk uči, smo si torej sosebno njega učenost perdobiti dolžni. Na to je pa potlej na dalej sledni dolžan, de se če dalej bolj v dolžnostih svojiga stanu podučiti skerbi. — K temu se pervzamejo, ako je mogoče znanja, ktere ravno naznanjeno dvojno učenost bolj doversijo. Ne smemo pa pozabiti, de moramo vse svoje perzadevanje z molitevjo skleniti; prositi moramo namreč Boga, Očeta luči, de on nas um razsvitli.

Opominovanje.

Obilno smo se od božje vsigavednosti prepričali, in naša véra v vsigavedniga Boga je na silno skalo močnih spričlejev božje besede vterjena. Slišali smo tudi toliko lepih in zdravih naukov, ki se iz spoznanja té božje lastnosti izhajajo, de bi že le po njih, ako bi jih ohranili, in spolnili, na vikši stopnjo svete popolnosti prišli. Ali ker se mi nauk od božje vsigavednosti toliko imenitin in perpravin naše zaderžanje in življenje posvetiti, zdi, se ne morem od njega ločiti, predin ti preljubi kristjan, še nekterih besedi na serce ne položim, in nekterih misel nazaj v spomin ne pokličem.

Kaj se pravi po tem, kar smo slišali, v vsigavedniga Boga verovati: Pravi se: Bistro, nezmerno božje okó vidi in vé vse oziranje, vse premikleje naših očí, vse gibanje naših žnabljev in našiga jezika, vso obnašbo naših rok in nog, vse dela in nehanja naših telesnih in dušnih počutkov ali močí. Vsigavedni Bog vidi vse tvoje misli, o človek! vse zmote in krive zapopadke, tvoje oslepljene pameti, vse naméne in sklepe, vse želje in napčine poželenja serca: on vidi tvojo ošabno prevsetnost tvojo nezmerno lakomnost, tvojo jezo in sovražtvo proti bližnjimu, in že začetik vsiga grešniga nagnenja in nečistiga poželjenja. On pozna

vse tvoje dolžnosti, ko jih nemarčno opuššaš, ali pa le tje v en dan in na videz opravljaš, vse zamujene perložnosti kaj dobrega storiti, vse nar skrivniši krivice v tvoji kupčiji, hinavšino, z katero vse svoje dela in še svojo pobožnost ognjusiš, vse tvoje raztreseno razujzdanje in samopašno življenje. Vsigavedni Bog te ne gleda le v časi, te ne vidi le v nekterih krajih, ampak te gleda brez nehanja, te vidi vsako uro, vsako minuto, in na vsakim kraju. — In kar je še več, božje vsigavedno okó te je vidilo, predin si luč sveta ugledal, predin si bil rojen. Že v zibeli, perve dni tvojiga življenja je Bog vedno nate gledal? Koliko nepokoršine, svojglavnosti, hude terme, nejevolje, laži je nad tabo vidil, v petim, šestim, sedmim letu tvoje starosti? Kolikokrat te je vidil brez opravi, in vonder do molitve leniga, do igrač pa vsiga perpravljeniga? — O joj, kaj je pa še le per tvojih odrašenih letih, per večí starosti vidil! Vidil te je vsiga neperpravniga, v božjih rečeh, v oskerbitvi duše, vsiga zamudniga v dolžnostih tvojiga stanu. Koliko pregrešnih misel v tvoji glavi, koliko pregrešnih željá je vidil v tvojim sercu, koliko nesramnost in pohujšanja v govorjenji in zaderžanji do bližnjiga, koliko nespodobnosti, in nesvetiga zaderžanja clo v božji veži, in per nar svetejših skrivnostih? — In kaj bo okó vsigavedniga Boga še le na koncu tvojiga življenja nad tabo vidilo? Grozno število vsih pregreh, ostudnost in zamud, ktere te bojo tožile, in večniga pogubljenja vredniga kazale. Glejte! Glejte! to se pravi verovati v vsigavedniga Boga, vse to pogostim premišljevatí, in si k sercu vzeti; in oh, kako britka in strašna bo zato marsikakimu njegova zadnja ura; in kaka groza ga bo še le obšla, kadar se mu bojo pred božjo sodbo bukve odperle, v kterih so vse tiste pregrehe na tanko začerkane, ktere je vsigavedni Bog v njegovim življenji vselej vidil, povsod gledal! Kako težko bo njim per sercu, ktere mi, ker le po zunanjih delih sodimo, pobožne kristjane imamo, kterim bo pa Bog tudi njih notranje pomanjkljivosti in grehe odgernil, po kterih so si pogubljenje zaslužili.

Oh ljubi kristjani! ko bi si zdaj to resnico k sercu vzeli, kakor nam bo enkrat k sercu šla, ko bi nas zdaj ta misel do pokore prestrašila, kako sladki in prijetni sad bi pač za-me in za vas iz tega nauka pognal! Ravno ta misel na vsigavedniga Boga bi nam pa tudi bila moč na bramba v nar bolj zapeljivih in mikavnih skušnjavah; nad njo bi se vse zalezovanja hudičeve razbile, kot se strašni valovi šumečiga morja nad silno skalo razbijejo, brez de bi jo premaknili. To nam priča pergodba Egiptovskega Jožefa, pergodba čiste Suzane, in tavzent drugih štanovitnih, in v nar hujši sili močnih svetnikov. Če tedaj vera v vsigavedniga Boga per nas toliko ne zamore, je vzrok ta, ker smo prenemarčni misliti in se spomniti na vsih svojih potih, de smo vedno pred njegovim obličjem. To je že kraljevi prerok od grešnika perpovedoval rekoč: „Boga nima pred svojimi očmi, zato so vse njegove pota omadežvane.“ Zakaj je marsikdo v svojih mislih nečist, v svojim govorjenji pohujšljiv, v svojim zaderžanji nesramin, v svoji kupčiji krivičen? Zato ker je Boga pozabil, in ne misli, de Bog vse vidi, vse vé. Ko bi si to resnico prav živo pred oči postavil, bi ne živel tako, temuč bi svoje hudobije končal.

Živa misel na vsigavedniga Boga te bo tedaj, ljubi kristjan, od greha odvernila: saj se že sramujemo v pričo človeka kaj slabiga ali nesramniga storiti, koliko veči sramožljivost te bo še le obletela, če si božje oči na svoje dela obrnjene misliš? Še le perzadeval si boš po dobrih, po nar boljših delih. Že posel pred očmi svojiga gospodarja toliko pridno dela, de bi si njegovo hvalo perdobil, koliko bolj si boš še le ti perzadeval, pred očmi svojiga Boga po dobrih delih, in dolžnosti keršanstva in svojiga stanu dopolniti, de bi si hvalo vsigavedniga Boga, njegovo gnado in večno krono perdobil.

IV. lastnost bozja:

Bog je zgolj Duh.

Bog je zgolj duh, ki ima neskončno popolnoma um in voljo, pa ne telesa.

Kaj je Duh?

Težko, clo nemogoče nam je zdaj v meseno telo zaklenjenim zapopasti, še težej pa povedati, kaj je duh. Ložej je izreči, kaj ni duh, kakor kaj je. To vémo in zapopademo, de duh ni nič telesniga, de nima nič, kar bi se vidilo, ali potipalo, ali z kakim udam in karkoli si bodi počutilo. — Še bolj umevno nam nam bo, kaj je duh, če svoje misli na svojo dušo oberremo, zakaj ona je tak duh. Nji je lastno, de misli in poželi, to je: ona stori, de človek spozna mnoge reči, njih lastnosti, njih namén, po čim de so; ona stori, de človek razloči, kaj je prav, kaj napčino, kaj dobro, kaj slabo, kaj pridno, kaj škodljivo. Duša misli, sodi in sklepa, in torej rečemo, de ima um. Na dalej: duša stori, de človek kaj poželi, ali pa, de se mu nad čim studi, torej zamore pravo in dobro ljubiti, ko bi se mu še bolj neprijetno in težko zdelo, in se zamore napčniga in slabiga varovati, ko bi se mu še tako prijetno in lahko zdelo; za tega voljo rečemo, de ima prсто ali frej voljo. — Naša duša ima tedaj um in voljo, vonder ni nič telesniga, nihče je ni vidil, nihče nje podobe ogledal, nihče nje teže ali lahkote čutil. Ona je breztelesno, čisto edino, in nerazdeljivo bitje.

Ravno tako breztelesno, čisto edino in nerazdeljivo bitje je Bog, samo de je on sam od sebe nezmerni, od vsih drugih duhov vikši; de ima neskončno popolnoma um in volja.

Zakaj se reče, de ima Bog neskončno popolnoma um?

Sledni človek ima sicer um, vender je že dostikrat med človeškim umam in umam velik razlo-

čik. Nekteri veliko bolj čisto in bistro reči spozna, pravo in napčino, dobro in slabo, pridno in škodljivo spregleda, kot nekteri, tedaj ima nekteri bolji ali bolj popolnoma um, kot nekteri. Bolj, kot naj si je kateri človek si bodi, pa še le angelji vse reči spoznajo, spregledajo in razločijo. Torej rečemo, de imajo bolj popolnoma um, kot človek. Vse stvari nam pa oznanujejo, kako neizrečeno popolnoma de še le stvarnik vse reči spozna, kako dobro njih namen vé, ker je on vse tako modro omislil, in vse tako modro vodi; naša lastna pamet nam pové, koliko in nezmerno bolj še le on razloči, kaj je dobro ali slabo, pravo ali napčino, ker je že slabotnemu človeku toliki um dodelil; naša pamet nam oznanuje, de on stvarnik vsih reči, vse nar bolj spozna, vse spregleda, de mu ni nič nič neznaniga; naša pamet nam reče, de v njem ni nič pomanjkljiviga, torej rečemo, de ima neskončno popolnoma um.

Zakaj rečemo, de ima Bog neskončno popolnoma, ali nar bolji voljo?

Ravno taka, kot z umam, je tudi s voljo. Še med ljudmi se najde razločik, de nekteri bolj kot nekteri pravo in dobro ljubijo, želé, in se dobriga veselé. Kako močno de so postavim marterniki in svetniki dobro ljubili, kako perserčno želéli, to nam njih življenje in smert povesta. Bolj kot ljudje pa angeli pravo in dobro ljubijo, poželé in se dobriga veselé, ker je njih volja samo v dobro nagnjena, in ker so že po svoji natori imenitniši stvari, kot človek. Nad vsim pa Bog, on začetik, zapopadik in popolnost vse svetosti pravo in dobro nar bolj ljubi, in zato rečemo, de ima neskončno popolnoma, ali nar boljši voljo.

Zdaj nam bo, upam, nekoliko bolj zapopadljiva ta lastnost: Bog je zgol duh, ki ima neskončno popolnoma um in voljo, pa ne telesa.

Ali nam tudi sveto pismo to lastnost božjo oznani?

Sveto pismo stare in nove zaveze nam to last-

nost božjo oznanuje. Če prav v stari zavezi ni na ravnost rečeno, Bog je duh, je vendar ta lastnost z drugimi besedami zadost umevno oznanjena. Bog sam je to lastnost umevno ljudem odkazal, ker je v prvi zapovedi svojimu ljudstvu odkazal, da naj si ne delajo ne zrezanih, in ne nikakoršnih drugačnih podob od njega. S to prepovedjo jim pokaže, da je duh, od kteriga se podoba ne da zdelati in ne vmisliti. Zato se tudi ni v nikakoršni podobi svojimu ljudstvu perkazati hotel, ko je na Sinaji postavil dajal. Izraelci niso družiga vidili, kakor dim in ognjeno meglo, ki je hrib pokrivala, in iz te megle so slišali strašni glas, ki jim je Gospodovo voljo ali njegove zapovedi oznanoval. Bog sam je pa svojimu ljudstvu skrit in nevidin duh ostal. Za tega voljo skorej Izraelce per perloženosti na to opomni rekoč: „(V. Moz. 4, 12.—15.) Gospod je iz srede ognja govoril, glas njegovih besedí ste slišali ali podobe niste clo nobene vidili. — Skerbno se tedaj varite, da bi kje ne bili zapeljani, in da bi si kake zrezane podobe ne storili, ali od njega kake možke in ženske podobe, ali podobe od živine, od ptičev, ali od zvezd ne vmislili.“ — Pa še tudi na drugih krajih sveto pismo stare zaveze to lastnost božjo naznani. Job od te lastnosti božje ves priprčan k Bogu oprasaže zdihuje: „(Job. 10, 4.) Imaš mar meséne očí: ali, kakor človek vidi, tudi ti vidiš?“ In Salomon je per posvečenji Jeruzalemskiga tempeljna vpričo vsiga ljudstva takóle molil: „(III. krl. 8, 27.) Je li verjeti, da Gospod resnično na zemlji prebiva? Zakaj če te nebesa, in nebes nebesa zapopasti ne morejo, koliko manj ta hiša, ktero sim sozidal.“ In Izajia ob svojim času ljudi vprašuje: „(Iz. 40, 18.) Komu ste Boga enakiga storili? ali kakišno podobo mu bote dali?“

Še le bolj zločno nam pa sveto pismo nove zaveze oznanuje, da je Bog zgol duh. V pogovoru s Samaritanko pravi Jezus: „(Jan. 4, 24.) Bog je duh, in kateri ga molijo, naj ga v duhu in v resnici molijo.“ „(1. Tim. 6, 16.) On sam,“ piše sveti Pavel, „ima neumerjočnost, in prebiva v luči,

kamor se priti ne more: kateriga ni nobeni človek vidil, in ga tudi nobedin viditi v stanu ni.“ Ravno ta sv. Apostel še uči, de je Bog zgol duh, ko ne-spamet nevernikov skazuje, kateri so Boga v zdelanih in vidnih podobah molili. Takóle govori: „(Rimlj. 1, 20. — 23.) Zakaj to, kar je nevidno na njem, njegova večna moč in božje bitje, se od stvarjenja sveta po tem, kar je storjeniga zvé in vidi, tako de oni (neverniki) nimajo izgovora. — Zakaj, ko so Boga spoznali, ga niso kakor Boga častili. — Ker so se modre šteli, so norci postali. — In so prevernili čast nestrohljiviga Boga v podobo strohljiviga človeka, ptic in štirnogatih in lazijočih zverin.“ (Ap. dja. 17, 22. — 29.) Ko je sveti Pavel v poglavitno Gerško mesto v Ateno prišel, je vidil tukaj med drugimi maliki tudi oltar, in na njem napis: Neznanimu Bogu. Precej jim je začel tega neznaniga pa praviga Boga oznanovati, in reče, de on ne potrebuje človeške službe ali časti, in de ni nikakoršni podobi, kot jih ljudje iz zlata ali iz srebra ali iz kamnja delajo, enaki. — Obe lastnosti pa, de je Bog večin in zgol duh še sv. Pavel s to molitvico spozna: „(1. Tim. 1, 17.) Kralju večnemu, neumerjočimu, samimu Bogu bodi čast in hvala ad vekomaj. Amen.“

Če je Bog zgol duh, zakaj sveto pismo od njega pravi, de govori, vidi, sliši, de ima roké in nogé.

Sveto pismo tako od Boga govori zavoljo naše slabosti, de ložji njegove dela in lastnosti zapopademo, ker drugači od Boga ne moremo govoriti, kot po človeško; vsaki pa vé, de se take besede, ker Bog telesa nima, po duhovno morajo vzeti. Se reče, de Bog govori, ker s svojo vsigamogočnostjo stori, de človek besede sliši. Se reče, de Bog vidi in sliši, ker je vsigavedin in povsod pričijoc, in torej vse vé; de ima roké, ker je vsigamogočin, vse lahko stori, de sedí na sedeži, ker ima vso oblast do vsiga v nebesih in na zemlji.

Pa nam sv. pismo tudi perpoveduje, de se je Bog, de se je sv. Duh v kaki vidni podobi ljudem perkazal?

Sveto pismo nam perpoveduje, de se je Bog, de se je sveti Duh ljudem včasih v kaki vidni podobi perkazal, to je res. Ali ta vidna podoba ni njegova bitja njemu lastna podoba, tudi se ni ljudem v takih podobah zato perkazal, de bi si ga taciga mislili, kakoršna je podoba, temuč podobo je za nekoliko časa po svoji vsigamogočnosti zato sprejel, de je per ljudem po svoji modrosti kake posebne naméne izpeljal, in ko je svoje svete naméne dosegel, je to podobo zopet odložil. Pa tudi takrat ni prejenjal biti, zgolj duh, ker je njemu neprenehama lastno bitje — duh.

Ker je Bog zgolj duh, je mar napak, de pisane podobe od njega imamo?

To ni napak, de pisane podobe od Boga, ki je zgolj Duh, imamo, ki namreč nismo čisti duhovi, temuč tudi teló, tedaj so nam podobe od Boga še le služne, de našo dušo, ko jih gledamo, na nevidniga Boga, na njegove lastnosti, na njegove dobrote in dela opomnijo, in nas k češenju božjemu budé. Napak bi le bilo, ko bi se mi motili, in si Boga taciga domišljevali, kot ga nam podobe kažejo, ali pa, ko bi mislili, de podobe kako moč v sebi imajo, ali de bi od njih kaj dobiti ali sprositi znali.

Kaj nas to uči, de je Bog zgolj duh?

Samo véditi in verovati, de je Bog zgolj duh, ki ima neskončno popolnoma um in voljo, pa ne telesa, bi nam še ne bilo zadostno brez premišljevanja prežlahtnih nauk, kakoršne nam ta lastnost za pričujoče življenje daje. Torej tudi te nauke poslušajmo v svoje podučenje in prid.

1. Človek obstoji iz dveh poglavnih delov, iz duše in iz telesa. Imenitniši polovica človekova je duša. Nje imenitnost nam sv. bukve povedó, ko pravijo: „(1. Moz. 1, 27.) In Bog je vstvaril

človeka po svoji podobi, po božji podobi ga je vstvaril.“ Bog ima neskončno popolnoma um in pamet; tudi našo dušo je med vsimi pozemeljskimi stvarmi samo s umom in pametjo obdaroval. On ima prosto voljo, de stori, karkoli mu je dopadljivo; tudi naši duši je dal med vsimi pozemeljskimi stvarmi sami prosto voljo, de zamore zmeraj bolj popolnoma, zmeraj svetejši perhajati. On je nar svetejši duh, ljubi dobro in sovraži hudo; le naši duši sami je dodelil vest, ktera ga per dobrih delih s prijetnostjo pohvali, per slabih z grizenjem pika, z nepokojem kaznuje. Bog je večin, tudi naša duša ne bo nikdar prejenjala, bo večna. Bog je zgol duh, tudi našo dušo je po svoji podobi breztelesno vstvaril. Sv. Izidor poln zavzetja nad imenitnostjo in lepoto človeške duše zdihne: „(S. Izidor.) „O duša! po čem se čudiš nad višavo zvezd, in nad globočino morja? — Podaj se raj v svojo globočino, njo premisluj, nad njo se čudi, če si v stanu se zadosti čuditi.“ — Vse pozemeljske stvari je Bog zavoljo naše duše, našo dušo pa zavoljo sebe vstvaril, de bi namreč njega, njegove lastnosti, in njegovo voljo spoznovala, in če dalej svetejši perhajala, de bi bila če dalej bolj popolnoma. Popolnost uma, popolnost volje je njé namén, je njé lepota. O tavžent in tavžentkrat srečna, če po ti lepoti hrepení, če to popolnost doséže! Večna je, in večno zveličana bo v Bogu; zavoljo njé bo tamkaj tudi telesu dobro. „O bodite, nas opominja zato Jezus, popolnoma, kot je vaš Oče nebeški popolnoma.“

Kolikorkrat nas tedaj pozemeljske reči motijo, slepé ali na-se vlečejo, premislimo letó: Mi nismo vstvarjeni zavolj trupla, de bi ga z ošabnostjo lepoticili, in mu v mehkužnosti stregli. Nak! zavoljo duše smo vstvarjeni, de si Boga zgolj duha, ki ima neskončno popolnoma um in nar boljši voljo, v podobo vzamemo, in ker smo po njega podobi vstvarjeni, de njemu če dalej podobniši perhajamo. Zavoljo duše smo vstvarjeni, de njo lepoticimo, de Boga, njegove lastnosti in njegovo sveto voljo če dalej bolj spoznamo, in zmeraj umniši per-

hajamo. Zavolj duše smo vstvarjeni, de njo lepoticimo s tem, de božjo voljo dopolnimo, si lepe čednosti perdoblujemó, dobre dela dopernašamo, de če dalej pobožniši in svetejši postajamo. Mi nismo zavoljo trupla vstvarjeni, de bi mu dovolili, kar očí, kar mesó ali napuh življenja poželi. Nak! zavoljo duše smo vstvarjeni, de nje lepoto zadobiti hrepenimo in v lepoti popolnosti neminljivi in nestrohljivi venic dosežemo. To je pravo stanovitno, obstoječe bogastvo, kteriga nam ne more ne tati ukrasti, in ne mol snesti in ne rijà; njega tedaj išimo. Brez tega bogastva je človek révez, ubožic, siromak, nesrečin, ko bi ravno vso čast in bogastvo celiga sveta si perdobil: „Kaj pomaga človeku, ko bi si cel svet perdobil, če pa svojo dušo pogubi.“

2. Nam Jezus Kristus sam prežlahтни nauk iz té lastnosti božje da, rekoč: „(Jan. 3, 24.) Bog je duh, in kateri ga molijo, naj ga v duhu in v resnici molijo.“ Boga v duhu in v resnici moliti se pa reče: Vse, kar smo in kar imamo, v vsih okoljšinah svojiga življenja popolnoma Bogu podvreči, le zanj in za njegovo čast živeti, zanj perpravljeni biti, vse storiti, vse terpeti, z eno besedo si le njega v namén vsiga svojiga djanja in perzadevanja celiga svojiga življenja storiti, in njega vselej pred očmi imeti. V našim sercu mora namreč oginj ljubezni goréti, in iz otročje ljubezni do svojiga Očeta nebeskiga moramo nar veči skerb iméti njega počastiti, vse naše misli, naše želje, naše djanje in nehanje, vse naše moči morajo v to obernjene biti. Torej moramo svoj um božjim resnicam ponižno podvreči, jih terdno verovati, ako ravno jih ne zapopademo; se moramo Boga, njegoviga spoznanja in svete vere v sercu veseliti: v njegovo neskončno milost moramo terdno zaupati, in se v njegovo previdnost in voljo vdati; mi moramo hvaležni biti, iz ljubezni in hvaležnosti se moramo vselej in povsod le po njegovi postavi ravnati; njegovo postavó, njegovo sveto voljo moramo čez vse drugo ljubiti, in se nič bolj bati, kot Boga

razžaliti, njegovo gnado in prijaznost zgubiti. To je pravo Bogu edino dopadljivo počastenje.

3. „Bog je duh, in kateri ga molijo, naj ga v duhu in v resnici molijo.“ Ravno te drage besede nam še na dalej oči odpró, in kot s perstam imenitno resnico kažejo, de je Bogu vsa zunanjšina v njegovi službi zoperna, za katero duh ne vé, ktera ne pride iz serca, iz ljubezni, iz zaupanja do njega, iz resnične znotranje ponižnosti, iz gorečih željá njega spodobno častiti, iz spokornih misel ali iz spokorniga duha. In taka je, z molitvijo, če jo le žnabli opravljajo; taka z obiskovanjem cerkvá, če se duh z mislami k Bogu ne povzdigne; taka je s telesno pričijožnostjo per sveti maši, če serce té tolike skrivnosti ne čuti; taka s poslušanjem božje besede, če jo le telesne ušesa zaslišijo, misli se pa po pozemeljskih rečeh sprehajajo, nad posvetnimi ali clo pregrešnimi rečmi pasejo: taka je s slednim telesnim ali zunanjim počastjenjem božjim, kateriga duh ne oživlja. Sv. Avgustin pravi: „(Avg.) Ako bi bil Bog kako telesno bitje, bi bil že z zgol telesam časten, in samo zunanje počastenje bi bilo že njemu zadostno.“ Ali Bog je zgol duh, in neskončno popolnoma, torej gleda na duha, ali na službo, kakoršno mu naša duša opravlja, na počastenje, kakoršno mu ona daje. Brez take službe, brez taciga počastenja se nar Svetejši le nad nami pertoži: „To ljudstvo me z žnabli časti, njih serce pa je daleč od mene.“—

Ker so si neverniki vidne, telesne bogove ali malike vmišljevali, se ni čuditi, de so si obétali jih z golo zunanjšino zadosti spodobno počastiti, brez de bi si bili kaj perzadevali, svoje misli, svoje serce in življenje poboljšati. Lahko so se tedaj per svojih napčnih zapopadkih od Boga motili in mislili za svoje krivice in hudobije že z majhnimi darmí zadostiti, ko so jih svojim lačnim bogovam darovali. To, rečem, se nad neverniki ni čuditi. Ali čudno in nezapopadljivo je, če se mi, kristjani na golo zunanjšino véžemo, ker vender vémo, smo podučeni, de je Bog duh, in de naj ga v duhu in v resnici molimo; čudno in nezapopadljivo je, kako

se je nam mogoče slepiti, de ga z zunanjimi šegami in navadami per njegovi sveti službi zadosti spodobno in dolžnostno počastimo, de tudi je serce zravin vse merzlo, vse mertvo. Pa koliko kristjanov je vender, katerih celo keršanstvo, cela služba božja so le zunanje prazne dela, za ktere serce nič ne vé. So, kateri s svetimi od zunaj lepimi besedami Boga ogovarjajo, njih serce je pa nečisto, jezno, sovražno, nevošljivo, krivično, goljufno in hudobno. So, kateri si obetajo, de svojiga Boga že vredno časté, če le k božji službi v cerkev ali pa pred cerkev stat hodijo, sebi in drugim spodtiklejš in mreže pohujšanja nastavljajo, če ravno njih duh nič ne pomisli, nič ne vé in ne čuti, kakšne svete skrivnosti se per službi božji godé. So, kateri kot nekdej hudobni neverniki ménijo, upajo brez poboljšanja serca, brez resničniga spreobrnjenja, tedaj brez prave pokore odpušenja svojih grehov zadobiti, če le nekatere zunanje navadne dela opravijo; in se jih s ustmi spovedó. Oh! kolikokrat se mi, pa ne slepim malikam kot neverniki, ampak vsigavednimu Bogu na ravnost lažemo, ker mu z žnabli pravimo, de ga ljubimo in hvalimo, ker ga imenujemo svojiga očeta, svojiga dobrotnika in Gospoda, v svojim djanji in življenji se mu pa terdovratno vstavljamo, in ga morde vsaki dan razžalimo, ker rajši svojo, kot njegovo sveto voljo spolnujemo!

Ali so tedaj vse telesne obnašbe per božji službi, vse cerkvene šege in navade ali ceremonije nepridne, nepotrebne, in Bogu zoperne?

Ako ravno molitev, počastenje ali služba božja iz serca ali duha priti mora, ako ravno Bogu zgolj duhu prazne besede in gola zunanjšina nikakor ne dopade, vender misliti ne smémo, tudi ne iz tega skleniti, de so per božji službi vse telesne obnašbe, cerkvene šege in navade nepridne, nepotrebne, in de je že zadostno Boga v duhu, v tempeljnu svojiga serca moliti, njegove zapovedi spolno-

vati, scer pa cerkev in altarje, daritev in zunanje cerkvene šege, vso telesno obnašbo per molitvi in božji službi zavreči. Bili so nekdaž nekteri napčni modrijani, zravin pa slaboverni kristjani, kateri so tako mislili in sodili. Take misli in sodbe so se tudi zdajne čase v glave nekterih slepih modrijanov pa spridenih in lenih kristjanov povernile, kateri zato s tem izgovoram, prav za prav pa iz prevzetnosti, ali iz sovraštva do resnice, ali iz zložnosti zunanjo božjo službo zametvajo in opušajo, z njo pa še notranjo v nemar denejo. Nak! pravi in dobri kristjan, kateri je skerbin za božjo čast, po Jezusovih besedah dela: To stori, pa tudi uni-ga ne opusti.

Res je, Bog je zgolj duh, in mi naj ga v duhu in v resnici molimo in častimo. Ali človek ni zgolj duh, njegova duša je tudi s telesam združena. Združba duše in telesa je pa toliko tesna in natankna, de telo ne skriva, kar se od znotraj v duši godi, temuč veselje, žalost, strah, začudenje in druge notrajne občutljeje od zunaj pokaže. Pa nasprot tudi duša dobro in hudo čuti, kar telo zadene; zunajne reči, ktere ji telesni počutki oznanijo, jo navtisnejo, in na mnoge misli napéljejo.

Iz leté tesne in natankine zavéze, ki je med dušo in telesam, se po pameti sodi, in skléne, de je pridno in dolžnostno notrajno božjo službo s zunanjo združiti, notranje pobožne občutljeje od zunaj z besedo ali s kako telesno obnašbo na znanje dati, in de so zunajne cerkvene šege in navade dobre in nam v božje počastenje pomagljive. Vender z verstama še posebne vzroke od té resnice poslušajmo:

1. Ker smo dušo in teló od Boga prejeli, ker on dušo in telo ohrani, naj človek iz hvaležnosti dušo in telo oberne v počastenje njega, komur vsa čast in hvala zavolj njegoviga večniga veličastva gré. Duša naj se po svoje, teló po svoje pred njim poniža; duša naj se po svoje teló po svoje v njegovo sveto voljo udá in podverže. Vse pa, kar teló kaže, naj se iz serča, iz duše izhaja, in

le samo to naj kaže, kar duša občuti. Le če je serce žalostno, naj teló žalost razodeva; kadar se duša prejetih dobrot božjih veseli, naj teló veselje perpoveduje, in notranjo hvaležnost, pokorsino, ljubezin do Boga naj teló od zunaj v besedah, v obnašbi in zadržanji oznanuje. In nasprot naj duša v božje počastenje in sveto premišljevanje oberne, kar je teló po svojih petih počutkih od zunaj naznani. Če okó proti nebu gleda, in prečudne dela božjih rok vidi, naj duša vsigamogočnost, dobroto, modrost stvarnika premišljuje in njega moli. Če uho božjo besedo sliši, in nje glas do serca perpelje, naj duša nad njo dopadajenje ima, njo v sebi ohrani, premišljuje in skerbi, de se v djanje preverne. Če teló bolečine, težave in nadloge terpi, naj se duša Gospodu nebes in zemlje, v čigar oblasti je zdravje in bolezin, življenje in smert, časna sreča in nesreča, s telesam vred popolnoma podverže in daruje. Lep izgled od tega nam sveti Krizostom da, ko pravi: „(Krist.) Kamor koli svoje oči, ali svoje ušesa obernem, najdem veliko množico neumerjočih pridgarjev, kateri mi brez prenehanja veličastvo svojiga začetnika, in njegovih prečudnih lastnost oznanujejo. V toliko zverstenim in nezapopadljivim teku zvezd vidim modrost svojiga Boga, v solncu, ki me greje in mi sveti, v zvezdah, ki mi serce ginejo, in v lepim redu nezmerne stvaritve, njegovo dobroto, njegovo previdnost v rodovitnosti zemlje, v zverinah, ki so mi v službo dane, v mnogim zelišu, ki zemljo živež in razveseljenje pokriva. Njegovi pravični serd v glasu groma, v potresu zemlje, v strašnih valovih gromečiga morja. Njegovo mogočnost v velikim številu in v velikosti nebeških svetov, v svitlobi luči, v naglosti in moči ognja, v združeni zavezi in v namenu elementov, in v neizrečeni raznosti vsih zeliš, velikih in majhnih živali.“ —

2. Je nam zdej v življenji zavoljo naše slabosti zunanja telesnim očem vidna služba božja pridna, potrebna, in torej tudi dolžnostna. Zakaj telo in duša sta toliko tesno združena, de se med

saboj vedno edin drugiga podperata, edin drugimu pomagata. Mi ljudje smo lahko in kmalo raztreseni, naše misli so kmalo zgubljene, če jih kaj zunanjiga v nas ne budi, ne perderžuje in ne redi, torej bi nam bilo grozno težko znotrajno božjo službo dolžnostno prav in zvesto opravljati, in spozabili bi se je vse preradi, ko bi ne bila z zunanjo združena in podpirana. Kadar pa naše okó proti nebu pogleduje, se duša prihodniga nebeškiga domovanja spomni, spomni se, de na tem svetu nima obstoječiga stanovanja. Ko naše ušesa božjo besedo slišijo, jo do duše perpeljejo, in njo za večno življenje redé. Lepo osnažene cerkve nas časti in lepote Gospodoviga stanovanja v nebesih opomnijo. Podobe na oltarjih ali na drugih mestih nas opomnijo pobožniga življenja svetnikov, njih svete preserčne smerti, njih čednost, mnogih resnic in skrivnost svete vére. Dar na oltarju nas spomni dolžnosti, de naj notranji dar na oltarju svojiga serca Bogu opravljamo. Z eno besedo, zunanjšina per božji službi je zagrinjalo, pod katerim so skrite nevidne reči, ktere še le na unim svetu, kakor so same na sebi, vidili bomo, zdaj nam je pa pomoč ali gred, po kateri se naš duh proti nebu, proti Bogu povzdigne. Le takrat ne bomo več zunanjih znaminj, vidnih šeg ali cerkvene obnašbe potrebovali, kadar bo poslednja ura prišla, kadar bo naš duh iz ječe trupla, zveze mesa rešen. Pa tudi po vstajenji mesa ne bomo več Boga po zunajnih podobah gledali, temuč ga bomo vidili, kakoršin je sam na sebi, ker bo Gospod sam v svoji moččnosti in svetosti naše prebivališe. Zdaj v življenji pa (kdo sam nad sabo ne skuša, kdo ne vé?) se duh vse ložeji z gledanjem vidnih reči do nevidnih povzdigne. In kdo ne čuti, koliko močnejši se še le dobri in sveti občutljeji v našim sercu, v naši duši po spodobni zunanjšini vnemajo. Ko sercé Bogu hvalo daje, in jo z njim tudi usta in gerlo prepevajo, ali jo druge prepevati slišimo, je sercé toliko bolj ginjeno za božjo čast. Ko se duh pred Bogam ponižuje, in se tudi kolena perpogujejo, oči in obras proti tlam oberne, toliko bolj

občutljеji ponižnosti in pokoršine živi postajajo. Želje po Bogu in po njega častenju nekako bolj goreče perhajajo, ko se oči in roke v kviško povzdignejo. Tudi skušnja nam kaže, de so posamezni ljudje in celi narodi kmalo v dobrim omagali, se Boga in svete vére, se drugih dolžnost, in dolžnosti ga v duhu in v resnici moliti, spozabili, v hudobijah in pregrehah pa rastli, kadar so zunanjo božjo službo opušali in zaverгли. Pa kaže nam tudi skušnja nasprot, de v ktere kraje se je zunanja služba božja perbližala, in je od ljudi sprejeta in dovzeta bila, se je njih zaderžanje kmalo omečilo in zboljšalo, in jeli so Boga v duhu in resnici moliti.

3. Dolžni smo zunanjo božjo službo tudi zavoljo svojiga bližnjiga opravlјati. Dokler na svetu združeni z drugimi ljudmi živimo, smo jim dolžni z lepimi izgledi k pobožnimu življenju biti pomagljivi, torej jih z zunajnimi deli od svoje notranje pobožnosti prepričati, ker našiga sercá, našiga duhá ne morejo viditi. To nam Jezus naš Gospod sam zavolj bližnjiga storiti zapoveduje rekoč: „(Mat. 5, 14. 15.) Vi ste luč svetá. Luči ne peržgó, pod polovnik postaviti jo, ampak na svečnik, de sveti vsim, kteri so v hiši. — Tako naj sveti naša luč ljudem, de vaše dobre dela vidijo, in časté vašiga Očeta v nebesih.“ Znano je tudi, de zunanje razodenje notranje pobožne zbranosti druge z neko vnemo in svetim ognjem zgreje in vname. Postavim: Če kdo iz med nas v kako lepo osnaženo cerkev pride, v nji lepe podobe, lepe oltarje vidi, per oltarji ali na prižnici mašnika svete reči s svetim straham, s spodobnim spoštovanjem opravlјati, v cerkvi pa pobožno množico vernih sledniga stanú, sledne starosti zbrano, vse tako rekoč od eniga duhá vneto, v Boga in v to, kar se na prižnici govori, zamaknjeno, ali jo vidi na tihim moliti, ali sliši z enim glasam božjo hvalo prepevati: ali ne čuti njega sercé nekaj kar se z jezikam ne da izreči, nekaj, kar ga s sveto vnemo napolni, za božjo čast vname, k Bogu povzdigne? Kdo bi ne želel, se s tako množico v duhu skleniti? Kdo bi se od takiga zberaljša vérnih vernil, de bi ne

želel, se v njega večkrat poverniti? Sami sebi moremo obstati, če nam taki zgledi veliko k pobožnosti perpomorejo; sodimo, sklenimo tedaj, da ravno tako naši zgledi bližnjimu veliko sadú pernesó.

Kdor torej to storiti opusti, ob zapovedanih praznikih in k božji službi odloženih urah v cerkev ne pride, se ne pregreši samo zoper Boga, zoper samiga sé, in zoper cerkev, kateri pokoršine ne skaže, ampak se pregreši tudi zoper svojiga bližnjiga, ker ga ne ljubi, in z dobrimi zgledi k pobožnosti, k čednostim ne podpira; on razdera zvezo ljubezni med kristjani.

Kakor tedaj zunanja molitev, telesne obnašbe, vidne šege in navade per božji službi brez znotranjiga duha, brez spodobniga premislika družiga niso, kot lupina brez jedra, truplo brez duše, ravno tako skoraj tudi véra ali keršanstvo brez zunanjih opravil, brez vidnih spodobnih obnašb, in cerkvenih šeg človekovo dušo mlačno in merzlo pustí in je s svetimi občutljeji in z dobrimi sklepi ne navdaja.

V. lastnost božja:

Bog je vsigapričijoč.

Bog je vsigapričijoč: je povsod v nebesih in na zemlji (s svojim bitjem, s svoje vednostjo, s svojo močjo).

Počem vemo, da je Bog vsigapričijoč?

Tudi to lastnost nam, kakor koli druge, že zapopadik, kaj je Bog, pokaže in spričuje. Bog je sam od sebe čez vse popolno bitje. Vse, kar je in kar ima, je, in ima sam od sebe; tudi vse drugo je le od njega in po njem, in zavoljo tega ni bitja, da bi Bogu mejnike stavilo, ali prostora, od kteriga bi bil obdan, — on je čez vse in v njem je vse.

Bog je neskončno popolno bitje, kakor neskončni nima nikjer mejé, mora torej povsod pričijoč biti,

ker scer bi neskončin biti ne mogel, ko bi pa neskončin ne bil, bi ne bil čez vse popolnoma, bi tedaj ne bil Bog: kar je nespamet.

Kakor torej Bog ni na čas navezано bitje, kakor so njemu nad vse čase vikšimu vsi pretečeni in vsi prihodni časi le gola edinostna pričijočnost ali pričijoča večnost in mu torej nič pretečeniga nič prihodniga ni: ravno tako s svojim neskončnim bitjem vse prostore nezmerno preséže, vsi daljni prostori, vse reči so mu enako blizo, ker v njem je vse.

Po čém še na dalje spoznamo, de je Bog vsigapričijoč?

Tudi iz tega spoznamo, de je Bog vsigapričijoč, ker nam je znano, de je povsod vse vstvaril, de povsod vse ohrani, in, kar v razlaganji modrosti božje razvidili bomo, vse neskončno modro obrača ali vlada; sledno bitje pa, ktero kaj déla, mora takrat tam pričijoče biti, kjer kaj dela: in ker Bog vselej in povsod ob ravno tistim času déla, ali stvari, ali ohrani in vse po svoji neskončni modrosti obrača, nam pamet reče, de je vsigapričijoč.

Potrebna je nam in vsim stvarém sapa, potrebna je gorkota; jed, pijača, obleka, stanovanje in več drugih reči moramo imeti, de si življenje ohranimo. Brez teh potrebnih reči bi mi umerli; ko bi pa umerli, bi se vonder le po telesu razpadli, in bi ne jenjali biti; ko bi se pa Bog, ki vse ohrani, od nas ločil, bi ne umerli le samo, temuč bi popolnoma biti nehali; nak, ne bili bi samo mertvi, ne polastila bi se nas kot odmerlih gnjiloba in strohljivost, zakaj v prahu bi še svojiga bitja ne zgubili, temuč brez božje pričijočnosti bi popolnoma poginili, bi se v nič povernili, in precej, kakor hitro bi se Bog od nas le nar krajši časik ločil, bi še prahik ne bili. Ker je pa znano, de nič ne pogine, ako ravno se razpade ali spremeni, de Bog ob ravno tistim času zmeraj in povsod v nebesih in na zemlji vse ohrani in vlada, je tedaj ob ravno tistim času s svojim bitjem, s svojo vid-

nostjo in močjo povsod v nebesih in na zemlji pričijoč.

Ali nam tudi sv. pismo božjo vsigapričijočnost oznanuje?

Mogla bi nam iz božjih ust že ena sama beseda zadosti močni spričljaj resnice biti: ali dobrotljivi Bog, kateri nas tako rekoč z bogastvam svojih darov obsipa, nas uči z obilnostjo svojih besedi kot druge resnice, tudi svojo vsigapričijočnost ali sam, ali po svojih služabnikih, ali pa po svojim preljubim sinu Jezusu Kristusu.

Ko je mogel Jakop pred svojim bratom Ezavam iz hiše svojiga očeta Isaka v daljno ptujo deželo in sam bežati, se mu je Bog spijočimu na potu perkazal. Vidil je namreč od zemlje do neba gréd stati, po nji se angelje sprehajati, in verh nje Boga, ki mu tako govori: „Jest sim Bog tvojiga očeta Abrahama, in Izaka: Jest te bom ohranil in varoval, in te bom srečniga na tvoje domovanje perpeljal, če boš spolnil moje zapovedi.“ S temi besedami potolaži Bog njegovo žalostno in pobito serce, ker ga z njimi podučí, de on ni le Bog v njegovi rojstni deželi, temuč de je povsod pričijoč. Tudi po Izaiju preroku svojo vsigapričijočnost Bog oznanuje, ko pravi: „(Iz. 66, 1.) Nebesa so moj sedeš, zemlja pa je podnožje mojih nog, kakšna je hiša, katero mi hočete sozidati? In kaksno je mesto, kjer naj prebivam?“ — In po Jeremiju vprašaje svojo vsigapričijočnost oznani: „(Jer. 23, 23.) Meniš li, reče Gospod, de sim jest Bog od blizo, in de nisim Bog od daleč: — se bo li kdo v skri-vališe skril, de bi ga jest ne vidil, ali ne napolnujem mar neba in zemlje?“ — Ravno tako Job božjo vsigapričijočnost povzdiguje rekoč: „(Job. 11, 7. — 9.) Boš morde stopinje božje zapopadel, in Vsigamogočniga popolnoma spoznal? Vikši je on, kakor nebó. Kaj boš storil? Globokejši je, kakor pekel. Od kod ga boš spoznal? Daljši je, kakor zemlja, in širokejši, kakor nebó.“ Lepo in častito jo David prepeva: „(Psl. 138, 7. — 10.) Kam, pravi on, kam hočem iti pred tvojim duham? in

kam pred tvojim obličjem bežati? Ako se podam v nebesa, si ti tam gori; ako grem v pekel, se znajdeš tudi tukaj ti. Ako bom zletel s zjutanje zarje perutama, in bom na kraju morja prebival, me bo tudi tje kaj tvoja roka peljala: in deržala me bo tvoja desnica.“ — In njegovi sin, modri in učeni Salomon po dozidanju Jeruzalemskiga tempeljna božjo vsigamogočnost v lepi molitvi časti zdihovaje: „Je li verjeti, de Bog s človeki na zemlji prebiva? Ako tebe nebesa, in nebes nebesa ne obsežejo, koliko manj ta hiša, katero sim ti sozidal!“

Prav očitno in veselo nam tudi božji Sin, ki nar bolj svojiga Očeta nebeskiga pozna, njegovo vsigapričijočnost spričuje v pogovoru s Samaritansko ženo per Jakopovim vodnjaku. Vpraša ga ona zavolj molitve, ker so bili Judji in Samaritani v prepiru, kje de namreč Bog molitve sprejemlje, ali v Jeruzalemskim tempeljnu, kar so Judji terdili, ali na gori Garičim, kar so Samaritani mislili. Jezus ji odgovori: „Žena, verjemi mi, de pride ura, ko ne bote ne na tej gori, ne v Jeruzalemi molili Očeta — pride ura in je že zdaj, ko bodo kateri prav molijo, Očeta molili v duhu in resnici; tudi Oče namreč hoče, de so taki, kateri ga molijo.“ Bog je duh, in kateri ga molijo, ga morajo v duhu in v resnici moliti. Kteri koli torej Boga moliti hoče, ga sme moliti; to de, kakor Bog sam tirja, v duhu in v resnici, in scer ne samo v Jeruzalemi, ali na gori Garičim, ne samo na tem ali unim posameznim kraji, ampak povsod; zakaj Bog je, kakor Jezus uči, duh, in scer, kar smo že slišali, neskončni, torej neomejeni duh, kateri ni na nobeni kraj, na nobeni čas navezan, s katerim smo torej v stanu se povsod pogovarjati, ali k njemu moliti, kjer koli se znajdemo, kjer koli živimo. Iz tega se pa lahko posname, de mora Bog v resnici vsigapričijoč biti. Tudi sveti Pavel uči v Atenu, de Bog, Gospod nebes in zemlje ne prebiva le v tempeljih, temuč de je slednemu blizo, de smo le z njegovo pomočjo, de v njem živimo, se v njem gibljemo, in smo.

Ce je Bog vsigapričijoč, zakaj se pa reče, de on v nebesih, ali v cerkvah, ali v pravičniga duši prebiva, de je iz nebes na zemljo prišel, de se od grešnika loči in ga zapusti?

Ti izreki, de on v nebesih, ali v cerkvah, ali v pravičniga duši prebiva, de je iz nebes na zemljo prišel, ali de se od grešnika loči in ga zapusti, nikakor božje vsigapričijočnosti ne tajé, kakor hitro prav zapopademo, kaj se z njimi povedati hoče. Ko se reče, de Bog v nebesih prebiva, pomeni, de se on izvoljenim v nebesih v neizrečeno povračilo njih pravičnosti, njih ljubezni da od obličja do obličja gledati in vživati, on, kateriga mi na zemlji le v podobah, kot v megli, ali v ziralu, ne pa kakoršni je sam na sebi, vidimo, in to nepopolnoma poznamo. Bog v nebesih prebiva, pomeni ob kratkim reči, on je izvoljenim v nebesih plačevave in plačilo. — Ko se reče, de Bog v cerkvah stanuje, pomeni, de, ako ravno je on s svojim bitjem povsod pričijoč, vonder svojo neskončno milostjo in dobroto, nekako posebno v cerkvah stanuje, ker v teh svetiših svoje nar veči gnade in dobrote na prošnjo svojih služabnikov zavolj zasluženja Jezusa Kristusa deli in verne z njimi na duši in telesu redi. — Ko se reče, de ima svoje stanovanje v pravičniga duši, pomeni, de je v nji pričijoč s posebnimi gnadami, in jo z mnogimi dobrotami obdaruje, ker ima nad njo svoje dopadajenje. — Ko se reče, de je iz nebes na zemljo stopil si je misliti, de se je do ljudi na zemlji s svojo milostjo, s svojo dobroto perbližal, ako ravno s svojim neskončnim bitjem vedno per njih stanuje. — Ko se reče, de se s svojo gnado od njega loči, de ga zapusti, pomeni, de se s svojo gnado od njega loči, de ga z milostjo zapusti, in de začne z njim po svoji pravici ravnati. Ravno naštetí navadni izreki niso tedaj božji vsigapričijočnosti nasprotni nji, ktero véra in pamet pričate, in nam Boga v njega bitji vsigapričijočiga kažete v nebesih, na zemlji in v peklu: v nebesih

dobrotljiviga plačevavca izvoljenih, v peklu pravičniga kaznovavca pogubljenih, na zemlji pa stvarnika, ohranjavca in vodnika vsih stvari.

Kako je Bog vsigapričijoč, ali kako naj si njegovo vsigapričijočnost mislimo?

Marskaj smo že od božje vsigapričijočnosti slišali, skerbimo tedaj še jo tako razumeti, de si je ne bomo preveč po telesno domišljevali. Zatorej:

1. Ko se reče, de je Bog zmeraj po vsih krajih per nas in per vsih drugih stvaréh pričijoč, in de vse reči s svojim bitjem napolni, si ne smemo njegove pričijočnosti tako domišljevati, kakor de bi bil on v stvareh zakrit, ali v njih prebivajoč, temuč misliti si moramo, de so veliko več vse stvari v njem Neskončnim prebivajoče, v njem vse kot vtopljene, kar sv. Pavel s temi besedami spričuje: „(Djan. Ap. 17, 28.) V njem živimo, v njem se gibljemo in smo.“ Nezmerna je namreč njegova neskončnost nad vse stvari in prostore, in zato ni prav rečeno, de je on v vsim, temuč reči se mora: vse je, vse živí, in se giblje v njem. Lepo govori tudi razsvitljeni cerkveni oče sv. Avguštin v nekem premišljevanji od tega rekoč; „Nezmernost tvoje velikosti o Bog! je ta: „V vsih rečeh si ti, vender nisi v nji zapert; ti si od zunaj vsih reči, vender nisi od nobene odločen. Od znotraj vsih reči si, de vse ohraniš, in od zunaj vsih reči, de vse obdaš.“ Kje je tedaj skrivališče, de bi ga Bog ne posédel? Kje višava, de bi je on ne preségel? Kje globočina, de bi je on ne dosegel? Kje kraj, de bi ga kdaj zapustil? Kje dalja, kje širokost, de bi je on ne obdal? Mislimo si nezmerne prostore, kateri se še dalječ, dalječ čez vse vstvarjene reči razprostijo, do katerih prostorov še naša misel nikdar ne pride, in vender je pričijočnost božja še nad vse té prostore nezmerna, neskončna: v njem, v Bogu je vse in zunaj njega ni nič.

2. Se varvajmo božje vsigapričijočnosti si pre-potelesno ali meséno tudi tako domišljevati, kakor de bi se Bog kot sapa, ali svitloba, ali gorkota, ali mras čez stvaritvo ali po vsih prostorih razšir-

jal, in de bi ga nekaj na tej, nekaj na uni strani, nekaj na višavi, nekaj v globočini bilo: nak, tako domišljevanje je božjemu bitju nasprotno, in zanj nespodobno. Ker je on zgolj Duh, je torej čistoedino in nerazdeljivo bitje, je povsod pričujoč, in povsod ves pričujoč: ves v nebesih, ves na zemlji, ves v nar manjši stvarici, povsod ves sam v sebi, in vonder nezmerni, neskončni čez vse prostore. Sv. Avguštin pravi: „(Avg.) Bog je povsod, in nobeni prostor ga ne more obséči.“ Tako tedaj si mislimo božjo vsigapričijočnost, kakoršno si misliti nas tudi cerkev uči, ko prepeva: „Neskončin je Oče, neskončin je Sin, neskončin je sveti Duh, neskončin je trojnoedini Bog v svojim bitji.“ — Kaj pa, de človeška pamet ne more zapopasti, kako de je čistoedino, nerazdeljivo bitje povsod, in povsod vse pričujoče, pa saj še sami sebe ne zapopademo, kako je namreč naša duša kakor čistoedino bitje v celim našim telesu pričujoča, in desiravno nerazdeljiva, vender v vsih udih delavna; kako bo še le kratka človeška pamet, ali pa kako drugo božjo lastnost zapopadla? In ko bi naša pamet kako lastnost božjo zapopadla, (kar je že le izreči nespametno) bi Bog ne bil neskončin, in tedaj tudi ne Bog.

Čimu naj vémo, de je Bog vsigapričijoč?

Nekdaj je mož božji, sv. Janez kerstnik njim, ki so bili iz Jeruzalema od vikšiga zbora do njega poslani ga vprašat, ako je mar on obljubljeni Mesija, odgovoril: „(Jan. 1, 26.) V sredi med vami pa stoji, ki ga ne poznate.“ Te besede so kratko pa perpravno očitane slepote Judov, s katero so si toliko strašno sodbo božje pravice, in toliko kazenj na duši in telesu navlekli. De bi torej to očitanje svetiga moža — ako nas je morebiti do zdaj še bolj po pravici, kot nekdanj Jude zavolj pozabljivosti na božjo vsigapričijočnost zadelo, — naj saj za naprej k večnemu pogubljenju zavolj naše slepote ne obsodilo, si vzemimo nauke k sercu, ktere nam božja vsigapričijočnost pred oči štavi, na roko daje! Po njih bomo s pomočjo gnade božje

večno življenje našli. „(Heb. 10, 38.) Pravični, pravi sv. Pavel, iz vere živi“ — in mi bomo iz vere na božjo vsigapričijočnost živeli.

1. Bog je vsigapričijoč — on je Nezmerni, Neskončni. To naj nas uči ponižnosti kristjanu toliko potrebne, ker nam ravno ta lastnost kaže božjo nezmerno velikost, in naš nič. Koliko je človek? Človek je proti celi zemlji, kot kaplja proti vsimu morju: naša zemlja je proti stvaritvi toliko, kot en prahik proti naši zemlji, in cela stvaritev je proti Bogu še manj kot kapljica proti širokimu in dolgimu morju, manj ko prahik proti zemlji, manj kot iskrica proti solncu. Oh, ta misel naj nas globoko, globoko poniža, naj nas slabotne, zanikerne na koléna verže, njega moliti, ki je povsod, ki je nezmerjen, neskončin, ki vse v vsih rečeh dela, vsim rečem bitje daje, moč deli, moliti Boga in njemu služiti!

2. Bog je vsigapričijoč, on je vedno v meni in per meni, zakaj „v njem živimo, v njem se gibljemo in smo.“ Ta misel je perpravna zadosti nar močnejši skušnjavo z božjo pomočjo oslabiti, nar nadležniši poželjenje do greha ohladiti: Hlapec utihne preklinjati v pričo včestniga gospodarja; dekla jenja prazne marne razkladati zravno modre gospodinje; delovic se iz lenobe prebudi, pervzame svojo moč, in spešniši svoje delo poprime, ko se mu bliža ta, kdor ga je najel; vojšak si nikakor ne upa na straži očes zatisniti, ko njegovi oblastnik nanj pazi, in podložni naglo obmolkne, se nad gosposko nositi, ko mu stopi za herbet. Mi pa verjemo, de smo vedno pred obličjem vsigamogočniga Boga, kralja nebés in zemlje, v čigar oblasti je življenje in smert, sreča in nesreča, zveličanje in pogubljenje, časno in večno; mi verjemo, de je on povsod v pričo nas, de nas pazi, vse naše stopnje šteje, naše misli pregleduje, on, ki nas bo nedvomljivo po naših delih sodil, nam po našim zasluženju povernil, on kateri udari, de nihče ne ozdravi, kateri kaznuje, de nihče njegove roke ne ustavi, kateri pogubi, de nihče rešiti ne more. In ta misel, ali ni perpravna nas močno od greha zaverniti?

Kakó je pa tó; si morde kdo misli, saj vsi kristjani Boga vsigapričijočiga vérjemo, in vender jih je toliko, kateri brez vse skerbí v perložnosti, nevarnosti in skušnjave derejo; v gréh pervolijo, brez strahu gréh na gréh nakladajo? Vse to je rés, le preveč rés, in zató je že svéti Efrem zdihoval: „(Efr.) Ako nas človek per kakim gerdim gréhu zaléze, nas kar na enkrat neizrečena sramota obleti; pred božjo pričijočnostjo se pa ne sramujemo!“ Pač strašna nespamet! Ali kaj je pa vzrok téga? Ne tó, kot de bi misel na vsigapričijočiga Boga zadost močí ne iméla, kristjana od gréha zaverniti, temuč ker ima človek pogosto preveč mervto véro v vsigapričijočnost božjo. Kdo si, postavim, perzadéva, večkrat in živo misliti: Vsigamogočni večni Bog je per meni, on me vidi, on me sliši, ki bo kmalo, in morde velíko poprej, kot si obé-tam, moj sodnik, kateri bo od slédnje nepotrébne beséde, od slédnje stopnje, še od slédnje misli odgovor térjal, kateri bo ali véčni blagor, ali pa véčno gorjé čez me izgovoril? Kdo si to živo in pogosto domišljuje? Sv. Franc Zalezi nas scer opominja: „(Franc Salezi.) Misel na božjo vsigapričijočnost bi mogli ravno kot vsakdanji krùh vživati. K vsaki jedi krùh pergrizujemo; in krùh da telésu nar boljši moč. Ravno tako bi mogli per vsih svojih délih na božjo pričijočnost misliti. Ni je misli bolj pridne, ni je, de bi jo toliko hitro in lahko per rokah iméli.“ Ali kdo se tudi le z majhnim in lahkim perzadevanjem na to misel ozre? Ne torej slabotna moč misli na vsigapričijočnost božjo, ampak pomanjkanje žive vére, pozabljivost na Boga vsigapričijočiga je vzrok toliko pregréš-niga prederznjenja kristjanov, de pred njegovim obličjem, pred katerim angelji in arhangelji svoje oči polni ponižnosti zakrivajo, pred ktérim še hudič trepéče, gréh na gréh nakladajo, in svojiga stvarnika v pričo zaničujejo. Sv. Terezija se tako per-toži: „(Sv. Terezija.) Oh, mi ne vidimo vsigamogočniga Boga! Véra nas sicer učí, de je vedno per nas pričijoč, mi pa prav velikrat nanj pozabimo, in se vedemo, kakor de bi bil dalječ od nas,

ker ga s telesnimi očmi ne vidimo. Mi vémo, de je priča vsih reči; ker pa na to ne mislimo, je, ko de bi téga ne védili.“ Pač res, de je, ko de bi Boga vsigapričijočiga ne védili! Naša lastna vést nam mora pričati, de se morde nikoli, saj takrat ne, kadar grešimo vsigapričijočiga živiga Boga nebes in zemlje ne spomnimo, torej nanj pozabljivši brez strahu grešimo. Sv. Jakob pravi: „Hudič vérje pa trepéče.“ Nevredni kristjan pa pred obličjem téga Boga, pred kterim hudič trepéče, z veseljem, s smeham in dopadajenjem gréh kot vodo v sé vliva, in še s tem tolaži, de ga nobeni človek ne vidi. Ali ni to pomanjkanje žive vére? Hudič vérje in trepéče, človek greší, se sméja, veseli: torej ne vérje, ali vsaj živo ne vérje, in iz vére ne živi.

3. Bog je vsigapričjoč. Premišljevanje té lastnosti naj gréšnika k pokori prebudí. Ker on vidi, de ne more Bogu nikamur ne živ ne mertev ubežati, naj si prizadene, de saj Bogu pravičnemu in seditimu ubeží, kar se zgodi, če ne beží od njega, temuč k njemu; če se namreč perbliža ves skesan in osramoten s ponižnim in potertim duham v pravi pokori k njemu, kteriga povsod in povsod usmiljeniga najti zamore. Zaupljivo naj ga prosi: „Gospod! bodi mi gréšniku milostiv.“

4. Bog je vsigapričjoč. Ta misel naj kristjana do dobrih dél, do lepih čednost spodbada, na poti pobožniga življenja vodi. Ko bi nas kaki ljubeznjiv prijatelj, ali kaki dobrotljiv gospod, ali za nas skerbin oče per naših délih, in opraviilih glédali, ko bi nas, rečem, taki glédali, kateri so nam že, kdo vé, koliko dobrot skazali, koliko darov podelili, in nam jih še ljubeznjivo podeliti hočejo, ali bi si mi ne perzadjali iz ljubezni, iz hvaležnosti, in de bi še v prihodno od njih kaj dobriga prejéli, jim v vsim obnašanji dopasti, jim vse storiti, kar jim le na očéh vidimo? — Kaj je pa, kristjani, Bog do nas? On je, kakor véste, nam ljubeznjiv oče, kateri še svojimu edinimu preljubimu sinu ni perzanesel, temuč ga je nas odrešiti, nas osrečiti, nas zveličati v terpljenje dal in smert. On je, kakor véste, nam nar bolji prijatelj, kateri

nam je po toliko naših pregréhah še vselej dobrotljiv, usmiljen in skerbin za našo večno srečo. On je, kakor véste, nar vikši dobrota, ktera edina naše serce umiriti in nas osrečiti zamore. In glejte, ravno leta ljubeznjivi oče, leta dobrotljivi prijatelj in Gospod, leta nar vikši dobrota vse naše stopinje spremlja, kamur koli se podamo; na vse naše déla in opravila gléda, kjer koli se znajdemo ali smo; vse vidi, kakor koli se s telesam vedemo, ali v duhu zaderžimo. In on je, kateri nam po našim zaderžanju povračilo permérja in persodi, torej, ali si ne bomo iz vse moči perzadevali, če imamo koliko kaj živiga, koliko kaj serca, in skerbí za svojo večno srečo, njemu, ki nas je poprej, ki nas je prvi ljubil, povsod ljubezin z ljubeznijo poverniti; samo déla, ktere so njemu dopadljive, ko bi nam bile še takó težavne, z veseljem doper-našati, s častito obléko lépih čednost na slednim kraji svojo dušo obleči, ker smo povsod pred njegovimi očmi, kateri nima dopadajenja ne nad ošabnostjo, ne nad pozemeljskim bogastvam, ne nad posvetno častjo, ne nad žlahtnostjo stanú, temuč le nad žlahtnostjo duše, ktera v lépih čednostih obstoji in v pobožnim življenji. In v takim premišljevanji kako bi nam bilo mogoče lenim biti? Nak, to premišljevanje bo še le svéto ljubézin do njega v našim sércu peržgalo, in od té ljubezni gnani si bomo perzadevali po dobrih délih, po lépih keršanskih čednostih. Kdor koli pa tega svétiga perzadevanja nima po dobrih délih, po lépih keršanskih čednostih, je Boga in njegove vsigapričijočnosti pozabil, in ta pregréšna, hudobna, silno škodljiva pozabljivost je strašno znamenje ali umirajoče, ali že mertve vére. Takó tudi Bog sam Abrahamu v močen perpomočik pobožniga, pravičniga življenja perporoča, de naj ima védno njega pred svojimi očmi, rekoč: „Jest sim vsigamogočni Bog, hodi zraven mene in bodi popolnoma.“ In Abraham je s tem perpomočkam tudi res na toliko visoko stopnjo pravičnosti in popolnosti prišel, de je Bogu v posebno dopadajenje, svojimu narodu blagor in žégin, vsim ljudém silno lep zgled žive

vére postal. Svetnikom stare in nove zavéze je ta misel v vsih priložnostih, skušnjavah, težavah, v nar hujših bolečinah in martrah pot bila do svétiga življenja, do častitljive, nestrohljive, véčne krone. Sréčna boš tudi ti, keršanska duša, če si perzadévaš (in to storiti je silno lahko in perjétno) Boga védno pred svojimi očmi iméti, zakaj ta lépa misel te bo zdaj na poti pobožnosti vodila, po smerti pa te bo tje perpelala, kjer boš véčno od obličja do obličja njega glédal, kteriga zdaj le po duhu pred svojimi očmi imaš.

5. Bog je vsigapričijoč. Ta misel naj kristjanu povsod močno zaupanje navdihuje; v slédni priložnosti njegovo sercé krepčá in njega serčniga déla. — De kristjani v vsih nevarnostih in težavah nanj svojiga zaupanja ne stavijo čigar vsigamogočna roka, čigar usmiljeno sercé se razširi od kraja do kraja; od kod to pride? Zakaj jim per toliki resnici sercé upada, zakaj jim nepokojno postaja? Zakaj jih skerbí in britkosti terpinčijo? Zakaj so v nevarnostih toliko plašni, zakaj v težavah toliko nevoljni, v nesréči vsi obupljivi in poterti? Edini vzrok njih žalostniga stanú je pozabljivost na Boga, na njegovo vsigapričijočnost. Otroka slédni hrup, slédna sénca prestraši, če je sam, od svojih staršev odločen, de jih ne vidi; serčneji pa je še v velikih nevarnostih, kadar ga oče ali mati per roki peljejo. Toliko moč ima do njegoviga serca pričijočnost staršev, od kterih je prepričan, de ga ljubijo, de ga varjejo. Koliko véci serčnost bo še le kristjan zadobil, kteri ima Boga vsigapričijočiga védno pred svojimi očmi; našel bo v slédni perložnosti, nevarnosti, težavi, nesréči v zaupanju na Boga mir in pokoj svojimu sercu. Svéte zgodovine nam to še zložniši pričujejo. Le poslušajmo: Če so bili služabniki božji v kaki veliki nevarnosti, ali če so v hudih stiskah v nebó na pomoč klicali, ali če jim je kaj posebniga in težkiga dopolniti ukazaniga blo, s čim jim je Bog strah od njih serca odganjal, s čim jih tolažil, s čim jim moč dajal, serčnost délal? Potolažil jih je ljubeznjivo rekoč: „Jest sim per vas.“ Abraham bodi potolažen, stori,

kar ti zapovém, nikogar se ne boj, zakaj jest sim per tebi! — Pojdi Mozes do mojiga ljudstva, ga izpeljat iz terde sužnosti, ponižaj Faraona, podaj se čez rudéce morjé, nič se ne boj, jest sim per tebi! — Aposteljni moji, ljubeznjivi aposteljni, povém vam na svétu bote kot jagnjeta med volkovi; pojte tje med vse narode, oznanujte jim moje imé, moj evangeli, nikogar se ne bojte, zakaj jest sim per vas. O takšna živa misel na vsigapričijočnost božjo, koliko moč je do njih serc iméla, kateri so jo zvestó v sebi ohranili in redili! Bili so stanovitni kot silna skala v vsih nevarnostih, in njih serčnost se ni dala za en las ukreniti. David jo prepéva vesélo: Ko bi se mi bilo tréba samimu zoper célo vojsko bojevati, — ali ko bi se po nar štrašnejši tamoti, po smertni sénci sprehajal, bi se vender nikogar ne bal, ker si ti, o Bog! per meni. Živa véra v vsigapričijočiga Boga je storila v začétku cerkve aposteljne in marternike tako neprestrašene, močne, serčne, de se nam je nad njimi le čuditi in sterméti. Ona jih je tolažila v jéčah, v verigah in zvézah, na morišu, v plaménu razveselila, njih obličje z mirnim veseljem pojasnila, njih sercé s prijetnostjo napolnila, njih ude kot v neobčutljive spreminila. Razbéljeni roženj, na kteriga je bil sv. Lorenc položen, mu ni bil toliko postelja bolečin, bil mu je kakor mehka rožnata postelja. Tudi mi se v vsih nevarnostih, težavah, stiskah in skušnjavah polni zaupanja nanj zanesimo, ki je takó blizo nas, ki je v nas, le samo to skerb imejmo, de ostanemo pobožni, pred Bogam pravični, scer pa veselo obljubo sv. pisma sprejmimo: „Božje okó povsod pravičniga vidi, in njegovo uhó povsod sliši molitev pobožniga.“

6. Bog je vsigapričijoč — v njem živimo, v njem se gibljemo in smo. Živi spomin té resnice naj nam kaže, kakó mi sami sebe in svojiga bližnjiga spoštujmo, in kakó spodobno se slédne reči poslužimo. — Znano je, de nam je dolžnost sve-tiša, to je, Bogu posvečene kraje in reči v spo-dobni časti iméti, in jih nikdar ne le z gerdimi, pregréšnimi deli ali pogovori, ali mislami ognjusiti,

temuč jih še clo ne z nobeno nepotrebnošjo oskruniti: svetost kraja slédno nad njim dopernešeno pregrého pred Bogam povikša. Glejte, človek je pa tudi stanovanje, prebivališče vsigapričijočiga Boga; on je veliko imenitniši tempelj božji, kot so s človeškimi rokami izdelane cerkve; cerkve so sicer posvečene, človek je še bolj, posebno ako je kristjan, po svétih sakramentih, že clo po telésu in kervi Jezusa Kristusa posvečen; on je odločen, kadar bojo vse s človeškimi rokami storjene cerkve razpadle, ko bojo konec svetá z drugimi rečmi končane, v véčno stanovanje živiga Boga spremenjen, z Bogam védno združen biti. In zato je slédna pregréha še večí, ko jo človek nad seboj dopernese, kot pregréha, ko jo kdo nad s človeškimi rokami storjenimi cerkvami stori. Mislimo si torej, in vzemimo si k sercu, de smo tempelj vsigapričijočiga Boga, spoštujmo se, in čujmo s posebno skerbjó, de toliko svétiga kraja ne omaževamo. Do takiga svétiga lastniga spoštovanja nas razsvetljeni apostelj Pavel opominja rekoč: „(I. Kor. 3, 16. 17.) Ali ne véste, de ste vi božji tempelj, in de svéti Duh v vas prebiva? — Ako bo kdo božji tempelj k nečasti storil, ga bo Bog pogubil. Zakaj božji tempelj je svét, kateri ste vi.“ In zopet: „(I. Kor. 6, 19. 20.) Ali ne véste, de so vaši udi tempelj svétiga Duha, kateri je v vas, kteriga imate od Boga, in de vi niste svoji? — Zakaj vi ste kupljeni za veliko ceno. Častite in nosite Boga v svojim telesu.“

Kakor smo pa dolžni sami sebe spoštovati, se kot tempelj božji v časti iméti, smo enako spoštovanje, enako čast tudi svojimu bližnjimu skazati dolžni, ga ne le ne terpinčiti, zaničevati, preganjati, temuč tudi zanj skrbeti, posebno véstno čuti, de ga v kaki gréh ne zapeljemo, in v bližnjim božjiga tempeljna ne odsvečujemo. „Ako bo kdo božji tempelj (tudi nad svojim bližnjim) k nečasti storil, ga bo Bog pogubil.“ In ker je Bog s svojo vsigapričijočnostjo tudi v vsih drugih stvaréh, ga povsod in v vsim z očmi svoje duše oglejmo, in se varvajmo, de nobene reči s krivíco, s

tatvino, s požrešnostjo, s kletvino, z neusmiljenjem in drugimi pregrehami odsvečovali ne bomo.

7. Bog je vsigapričijoč. Ta misel naj nam svet kakor neki kraljevi, in še veliko več, kot neki božji dvor, kakor častito stanovanje živiga, pa nevidniga Boga kaže. Slédna stvarica na njem naj nam njegovo sveto pričijočnost oznanuje. Sej že podložni na kraljevim dvoru z nekim posebnim strahom, in ponižnim spoštovanjem do tolikiga veličastva tihotno stopajo, se spodobno zaderžé, in se komaj na tihim govoriti upajo, koliko bolj si še le mi, kristjani, polni strahu božjiga s živo véro na slédnim kraju mislimo, kot je nekđaj očak Jakop zdihoval: „(1. Moz. 28, 16,) Resnično je Gospod v letem kraji. — Kako strašni je ta kraj: tukaj ni družiga, kakor hiša božja in vrata nebéske.“ Ravno letá misel naj nas pa tudi uči, de se s ponižnim sercam, in spoštovanjem do kralja kraljev, do gospoda gospodovavcov v njegovi stvaritvi sprehajati, s sveto modrostjo zadržati moramo.

8. Céli svet je dvor, je tempelj božji, in človeške serca so na njem kot altarji, na katerih nar Viksimu, ker jih je zase stvaril, sebi odbral, povsod, kjer koli se znajdemo, čast in hvalo darovati, svoje molitve in prošnje opraviti zamoremo. Torej se ne žalimo, ako nam ni mogoče do kake cerkve priti; božje okó nas povsod vidi, božje uhó nas povsod slisi.

9. Bog je vsigapričijoč, in povsod so dobrote sléd njegove pričijočnosti. Skerbimo tudi v tem čedalje podobniši njemu perhajati! Kamur nas dolžnost stanu kliče, tje s veseljem hodimo in bodimo! Pomagajmo nedolžnim, podelimo potrebnim, tolažimo žalostne, posvarimo zmotjene, vodimo na pravo pot vse, kateri se zagredó, in podučimo nevedne! Tudi naša pričijočnost bo dobrotna — blagorna.

Opominovanje.

Imenitnosti, téhtnosti in žlahtnosti naukov, ki iz božje vsigapričijočnosti izvirajo, mi ni tréba še posebej hvaliti in perporočati: kristjan, kateri ima še občutljnej za resnico, jo že sam spozna.

Opominjati de bi té nauke védno in konca življenja v spominu in v sercu ohranili, se mi od več, se mi nepotrebno zdi: za svojo dušo in za zveličanje skerbni kristjan jih bo gotovo varniši, kot zlahtne kamnja shranil, globoko kot dragi zaklad v svoje sercé zakopal, ker njih imenitnost in prid spozna. Lénimu, spridenimu, brezvéstnemu kristjanu je pa vse zastonj rečeno, zastonj perporočeno; če ga nauki sami niso ginili, ki so iz božjih ust prišli, bi se tudi sadna beséda na terdih ušésih ubila, in bi brez sadu odletéla. Torej sklenem leta zveličanski nauk od božje vsigapričijočnosti s témi besédami sv. Efrema: „(Efram.) Gospod! kteriga ti v kviško deržiš, ne bo omagal, in kdor se da tebi voditi, ne bo nikdar napák stopil. Kdor si tebe pričijočiga misli, ga nespodobno poželjenje nič ne mika. Njegovi duh, ki se s tréznim sercam na-te ozira, ne bo žalostin, ne bo nepokojin postal. Njemu, kdor tebe ljubi, bo céli svét zopern. Modrost Jožefoviga na-te obernjeniga duha v skušnjavi ni zapustila: Samson je pa po naklepu Dalíle ostudno padel, Gospod! užgi mojiga duha, de bom po zglédu Jožefa podučen prav razumel, de me vidiš tudi v skrivališu, in daj mi zvézam ubežati, v ktere se je Samson dal vjéti.

VI. lastnost božja:

Bog je nar svetejši.

Bog je nar svetejši; hoče in ljubi vse dobro, in sovraži vse hudo.

Ali so vselej ljudje to lastnost božjo spoznali?

Té toliko lépe, toliko častitljive božje lastnosti ljudje s svojo po gréhi popačeno pametjo niso vselej poznali, ker tudi od Boga niso iméli zdravih

zapopadkov, in ga še clo poznali niso. Domišljevali so si dostikrat sebi enake bogove, katerim so torej človeške slabosti, nagnjenja, pregréhe in hudobije perlastovali. Slédnimu svojih bogov so perlastovali kako poséбно spačenost, in so clo takó dalječ zašli, bogove takih pregréh častiti in moliti, zavolj kakoršnih bi bili še človeka k smerti obso-dili, ko bi jih dopernéssel bil.

In kaj se je iz téga izhajalo?

Kaj se koli iz take žalostne, velíke in hudobne nevédnosti družiga zamore izhajati, kot spačeno zaderžanje, hudobno življenje? Take vmišljene hudobne bogove so torej s pregréhami njim perlastjenimi častili in si obétali, jim s svojim pregréšnim življenjem še dopadljivo službo opraviti. Od tod je prišlo, de so marsikako lépo čednost zgrešili, in nektero si še zaničljivo mislili; od tod je prišlo, de so nektero pregrého dobro délo, nektero hudobijo čednost klicali, ali se saj v nji nedolžne imeli.

Ali nam je torej nauk od božje svetosti zlo potreben in koristen?

Nauk od božje nar vikši svetosti je silno potreben in k dobrímu Bogu dopadljivimu življenju grozno koristen. „To je pa véčno življenje, de ljudjé spoznajo tebe samiga praviga, živiga Boga“ — to je: tebe nar svetejšiga, — je Jezus rékel, in te Gospodove beséde če tudi od slédne božje lastnosti velajo, velajo vender še nekako posebno od božje svetosti; ker scer bi ne znali njega nar bolj popolno, vse hvale in ljubézni vrédno bitje prav častiti, in bi ne védili, v čim lépo njemu dopadljivo zaderžanje in življenje obstoji. V černi tmoti bi še zdaj ljudjé tapali kot koli nékdaj, bi v gerde pregréhe zabrédlí, in z njimi svojo neumerjóčo dušo ognjusili. Kar nam je pa ta lastnost božja oznanjena, je naši duši ona kot solnce posvitila, in pokazala, kakó naj Boga častimo, kakó svoje življenje ravnajmo, de bo njemu dopadljivo in nam zveličansko. Še poséбно hvalo torej dajmo véčnimu Bogu za nauk od té lastnosti; skerbimo pa tudi

ga prav razuméti: zakaj v marsikaki resnici bi se silno motili, ako ravno smo kristjani, in vérjemo v eniga praviga, živiga, vécniga Boga, ko bi nauka od božje svetosti čisto in brez zmotnjav ne razuméli. Če ga pa zapopademo, se nam bo odperl po njem zaklad nar potrébniših nauk in resnic, med kterimi je soséбно nauk od svétih zakramentov.

Iz česa spoznamo božjo svetost?

V Bogu so vse nar lépsi, nar boljši lastnosti neskončno popolnoma, brez vse pomanjkljivosti: v Bogu so pa tudi vse njegove popolne lastnosti véčno v nar tesnejši edinosti, de si med njimi kakiga nasprotvanja še misliti ni mogoče. — Bog ima neskončno popolnoma um, in brez zmote, brez pomanjkljivosti popolnoma spozna, kaj je prav in dobro, kaj je napčno in slabo. Kér je pa v Bogu in v njegovih lastnostih véčno čista edinstvo brez vsiga nasprotvanja, se vé, de mora tudi med njegovim umam in voljo ravno ta edinstvo biti, to je, kar um prav in dobro spozna in čisla, de tudi njegova volja hoče in ljubi; kar pa um kakor napčno in slabo previdi in graja, tudi njegova volja čerti ali sovraži. Sicer bi bilo v Bogu med njegovim umam in voljo néko nasprotvanje, in ravno to nasprotvanje bi storilo, de bi ne bil brez pomanjkljivosti, ne več neskončno popolnoma bitje, torej ne več Bog, kar je nespametno misliti. — Vidi se torej, in pamet s svojim močnim glasam terdí, de, kar neskončno popolnoma um božji prav in dobro spozna, ravno to njegova volja hoče in ljubi, in kar neskončno popolnoma um božji kakor napčno in slabo previdi, to tudi njegova volja sovraži, to je: Bog je svét, in scer neskončno svét.

V njem tedaj ni gréha, ni slabosti, ni nar manjšiga madeža: nič taciga se z njegovim bitjem véčno zediniti in združiti ne more. Svete so vse njegove misli in želje, sveti njegovi naméni in sodbe, svete njegove déla, svéta in sama svetost je vsa njegova natora.

Iz česa se na dalje spoznamo božjo svetost?

Bog nam je dal pamet, de nam dopoveduje, kaj de je prav in dobro, kaj pa napčno in slabó. Veliko nam že pamet odkaže, še bolj svitlo nam pa Bog sam s svojo besédo dopové, kaj de je prav, in kaj de ni prav. On nam namreč nékaj zapoveduje in nékaj prepoveduje. To kar nam zapoveduje, mu je ljubo in je dobro, to kar nam prepoveduje, mu je zoperno, in je slabo, gréšno.

Kadar mi kaj takiga storimo, kar pamet za prav in dobro spozna, ali kar nam Bog zapoveduje, nam je dobro per sercu, smo mirni, veseli, sami s sabo zadovoljni. Če smo pa kaj takiga storili, kar nam pamet ko napčno in slabo kaže, ali kar nam Bog prepoveduje, smo nepokojni, žalostni, in sami na-se nevoljni ali jézni. — Tisti glas v nas pa, kateri nas z veseljem, s prijetnostjo navdaja, kadar kaj praviga ali dobriga storimo, tisti glas, ki nam očita, in nas z nepokojem, s strahom in žalostjo kaznuje, kadar kaj slabiga doper nesemo, vést imenujemo. Tako vést je Bog dal vsakimu človeku, de ga perganja ljubiti in storiti, kar je prav in dobro, sovražiti pa in čertiti, kar je napčniga, slabiga in gréšniga; tedaj mora tudi Bog sam, ki nas je tako stvaril, in nam tako vést dal, hotéti in ljubiti, kar je dobriga, in sovražiti, kar je hudiga, ali kar je ravno tisto, on mora zarés svét biti.

Naša vést pa ne čisla, ne ceni, ne hvali dobriga le nad nami, temuč čisla, ceni in hvali dobro tudi takrat, ki vidimo bližnjiga, de kaj prav ali dobro stori. In nasprot se ji tudi nad slabim študi, kar nad bližnjim ugleda, tedaj tudi Bog dopadajenje nad dobrim in stud nad hudim ima, naj že ugleda dobro ali hudo nad angelji, ali nad človekam, zavoljo česar se torej kakor vlastnik in deljivc takih občutljejev svét imenuje.

Mi sicer ne vémo, kaj vse de je dobro ali hudo. Bog pa, ki je vsigavédin, pozna in vé vse dobro in vse hudo, pregréšno, tedaj zamore le on

vsigavédni vse dobro ljubiti, in sovražiti vse hudo. Nam pa je zapovédal ljubiti, kolikor po svoji vésti prav in dobro spoznamo, in sovražiti, opustiti, zavréči, kar se nam napčino, slabo ali pregréšno zdi. — Bog je tudi človeka tako stvaril, in mu take darí dal, de zamore, ako hoče, če dalej boljši in po-božniši perhajati; in mu je takimu biti tudi zapo-védal, če zveličanje doséči misli. Če tedaj človek svojo pamet in vést vselej posluša, dobro ljubi in storí, hudiga pa se varje, bo čedalje boljši in po-božniši, in tako svét. Ker pa Bog, kot se nam iz tega kaže, človeka svétiga iméti hoče, gotovo tudi on sam v svoji neskončni popolnosti nar bolj dobro hoče in ljubi, hudo pa sovraži: in torej ga imenu-jemo nar svetejšiga.

Ali nam tudi zraven naše pameti sv. pismo božjo svetost oznanuje?

Spričljejev, ktere nam Bog njega in njegove lastnosti spoznati na roke daje, ni slédnimu člo-véku vselej lahko razuméti, ker smo po gréhu na svoji pameti oslabljeni. Nas tedaj v vérskih resni-cah bolj z lahkim podučiti, se nam Bog sam v sv. pismu razodéne. Ravno takó nam on tudi s svojo besédo, in s svojimi svétimi narédбами sebe své-tiga oznanuje. Le poslušajmo:

Izraelcam daje on imenitno in poglobitno za-poved rekoč: „(III. Moz. 11, 44.) Bodite svéti, kot sim jest vaš Bog svét.“ — Mozes od Boga podučen ga takó oznanuje: „(V. Moz. 32, 4.) Déla božje so popolnoma, in vse njegove pota so pravične sodbe: Bog je zvést in brez vse krivice, on je pravičen in resničen.“ David kraljévi pévic Boga v véč psalmih svétiga prepéva: pa le nektare poslušajmo: „(Psl. 5, 5. 6.) Zjutraj, pravi on, hočem jest pred tebe stopiti, in (tebe) premišlje-vati: zakaj ti si Bog, kteri noče krivice. — Hu-dobni ne bo zraven tebe prebival: in krivični ne bojo pred tvojimi očmi obstali. — Ti sovrašiš vse, kteri hudó délajo: ti boš pogubil, vse, kteri laž-njivo govoré. Kervi željni in goljuf sta pred Go-

spodam gnjusoba.“ — Posebno lepó jo pa v 14. psalmu izreče: „(Psl. 14, 1. — 3.) Gospod! kdo bo prebival v tvojim šotoru, ali kdo bo počival na tvoji svéti gori? — Ta, kateri nedolžno živí in pravično déla. — Kteri resnico iz svojiga serca govori, kateri s svojim jezikam goljufno ne ravna. — Svojimu bližnjimu hudiga ne stori, in kriviga obdolženja zoper svojiga bližnjiga ne dovzame“ i. t. d. — Prerok Izaija pravi v 6. postavi, „(Iz. 6, 1.—3.) de je vidil Gospóda na visokim sédeži, zraven njega pa angelje Serafine stati, kateri so vpili eden drugimu: Svét, svét, svét Gospod Bog vojskних trum, polna je vsa zemlja njegove časti“ to je božje svetosti. Bog se je tedaj razodél temu svétimu preroku neskončno svétiga, trikrat svétiga v svojih tréh osébah. Čast in veličastvo, katero vso zemljó napolni, je svitloba njegove svetosti, z katero je kot z oblačilam ogernjen.

V novi zavézi nas Jezus in njegovi svéti aposteljni zraven drugih lastnost božjih tudi njega svetosti učé. Takó je molil Jezus per svojim odhodu iz sveta rekoč: „(Jan. 17, 17.) Svéti Oče, posvéti ljudi!“ To se pravi: „O Bog! ki dobro ljubiš, in hudo sovražiš, stori, de bojo tudi ljudje dobro zméraj bolj spoznali in ljubili, vse hudo pa sovražili in opustili.“ — Ravno takó je tudi njegovi apostelj svéti Péter govoril: „(I. Pet. 1, 15.) Ne delajte več po svojim hudim poželenji, in po poprejšnjih zmotah, ampak bodite svéti v vsim svojim zaderžanji po izglédu téga, kateri vas je poklical, zakaj pisano je: Bodite svéti, kakor sim jest svét.“ In zopet: „(I. Pet. 3, 12.) Gospodove oči so na pravične in njega usésa na njih molitve (obernjene). Obličje Gospodovo pa je nad tém, kateri hudo délaajo.“ Ravno takó, kot smo poprej od preroka Izaija slišali, se je tudi božja svetost svétimu Janezu perkazala. Svéti Janez je vidil v skrivnim razodenji „(Skriv. razod. 4, 8.) štiri živali, ktere niso jenjale vpiti noč in dan: Svét, svét, svét je Gospod Bog vsigamogočni, kateri je bil, kateri je, in kateri bo prišel.“ Ta glas oznanuje očitno božjo svetost célimu svétu.

Kar nam še bolj oči odpre, in svetlejši božjo svetost oznanuje, je zgodovina naréd in vsiga téga, kar je Bog storil, de bi človeka na pot pobožnosti, na pot dobro ljubiti, in sovražiti hudo perpeljal. — Podučil je že perve stariše, kaj naj store, kaj pa opusté, de bojo dobri, pobožni in svéti. — Njih sinovam Kajnu in Abeljnu je očitno pokazal, koliko dopadajenje ima nad pobožnostjo in nad človekam, kateri ji služi, kakor pravični Abelj; koliki stud in gnjušenje, pa de ima nasprot nad gréham, in nad človekam, ter vsimi, njegovimi déli, kateri je kot Kajn z njim ognjušen. „(I. Moz. 4, 4. — 7.) Gospod je poglédal na Abeljna in njegove darí. — Na Kajna pa in na njegove darí ni poglédal: in Kajn se je silno razserdil, in njegovi obraz je bil vés prepaden. — In Gospod je rékel njemu: Zakaj si jézin? in zakaj je tvoj obraz prepaden? — Ali ni tako? če dobro storiš, prejmeš plačilo, ako pa hudó, bo gréh precej pred durmi. Vender pod teboj naj bo poželenje do njega, in gospoduj čez tistiga.“ — Pozneji je Bog še bolj razločno in natančno podučil ljudi od svoje svetosti, ker jim je zapovedi dal, kakoršne človeka k svetosti napeljujejo. — To vidimo že nad Izraeljci, ktere je po Mozesu, in pozneji po prerokih zméraj bolj in bolj podučil, kaj naj človek stori, kaj pa opusti, de bo védno svetejši, in torej njemu dopadljivši. — In de bi ljudje v tém prav brez zmote bili, de bi bili prav svitlo in čisto podučeni, je on svojiga edinorojeniga sina na svét poslal, de nam je voljo božjo popolnoma oznanil, in Bogu edino dopadljivo pot svetosti odkazal. — Kadar se je pa on Edinorojeni zopet k svojimu Očétu nebéškemu podal, je Bog njegovi cerkvi sv. Duha poslal, jo védno varovati, de ne bo v nji Jezusovi nauk, kateri človeka k svetosti napeljuje, kaj prevernjen ali pokažen. — In zdaj vas vprašam: Ali bi bil pač Bog tolike reči nam storil, ali bi si bil pač nas podučiti toliko perzadjal, ko bi mu bilo enako, naj se že človek na poti pobožnosti znajde, ali pa po široki césti hudobijske sprehaja? Odgovor je lahák: V noben namen ni Bog tolikih, takó imenitnih in častitih dél

storil, kakor v posvečenje človeka, torej se vidi, de mu ni v nebesih in na zemlji ljubši reči kot svetost, in de je svetost njega nar lépsi lepota.

Kaj nam še na dalje božjo neskončno svetost pričuje?

K dozdajšnim spričljem hočem še to dostaviti. — Ko bi Bogu z gréham ognjusjeni človek dopasti zamogel, bi on ne bil toliko za njegovo očišenje in opravičenje storil? Dal je zanj dar neskončne vrédnosti, dal je svojiga edinorojeniga Sina v terpljenje, v smert, de je bil gréh, de je bila krivica iz človeškiga rodú z njegovo presvéto kervijo izmita, zbrisana. Dar neskončne vrédnosti kaže njegovo neskončno ljubézin do dobriga, in neskončno sovraštvo do gréha, to je, kaže neskončno svetost božjo.

Dal je človeku v njegovo opravičenje in posvečenje, v odpušanje slédniga gréha svéte in skrivnostne perpomočke, če se jih človek le prav poslužiti hoče, dal mu je Zakramenta sv. kersta in svéte pokore, v katerih gréh odpuša, grešnika posveti.

On še majhnih madežev pravičniga očisti, in ga posvetí na tém svétu, ker ga z težavami, z nesrečami, z boléznami, z križi obiše, de bi ga tudi nar manjših madežev očistil; kakor se zlato v ognji čisti. — Če pa človek z malim, in tudi nar manjšim pregréškam iz téga svéta gré, nas on podučí, de ne more biti z njim združen, dokler mu tudi ta madež ne bo izmit, in de dušo torej v njé očiševanje, v vica obsodi, ker nič omadeževaniga ne more v nebeško kraljéstvo priti. Vse to pa nam božjo neskončno svetost oznanuje.

Še véč: Kako Bog dobro ljubi, in njega, kateri dobro stori, se vidi, ker červa zemlje, kakor je človek, v svojo neizrečeno čast v nebó povzdigne, in se z njim na véčno z ljubeznijo združi. — In kako hudo, kar je gréh, sovraži, se vidi, ko toliko dobrotljivi Bog grešnike, to je nespokornike véčno zavérže, véčno od sebe in svoje ljubézni odloči, in v pogubljenje prestavi. In zató je en sam smertni gréh zadosti, kot vidimo nad pogubljenimi

angeli, kateri so zavoljo napuha dopadajenje svojiga stvarnika zgubili, si njega gnjusenje navlekli, in iz pred obličja božjiga pahnjeni bili v žalostno strašno večnost. To nam kaže, kolika sovražnica gréha de je božja svetost, kako de se nikakor ona z gréham združiti ne more, ker gréšnike neskončno ali véčno od sebe v nar hujši terpljenje odloči.

Ali se pa ne najdejo v sv. pismi besede, ktere so božji svetosti nasprotne?

Kadar se od Boga, od božjih neskončnih lastnost in popolnost govori, so, kaj bi rekel, vsi angeljski jeziki njega véčno nevstvarjeno svetost izreči preslabi, prepomanjkljivi, koliko bolj človeška beseda. — Torej si v sv. pismu ne smemo besedi, ktere se od Boga govoré, preveč po človeško misliti, temuč vediti nam je, de na Boga obrnjene kaj družiga pomenijo, kot pa, kadar so od človeka izgovorjene.

Sosebno v sv. pismu stare zaveze so res nekatere besede izrečene, ktere so na prvi pogled kakor božji neskončni svetosti nasprotne viditi, postavim, de Bog „človeka oslepí, ali de je on „Farraonovo serce uterdovratil“. Pa če le nekoliko prevdarka imamo, in pomislimo, se nam bo pokazalo, de to prav za prav božji svetosti celo nič nasprotno ni. Zakaj ti izreki nam le to hočejo dopovedati, de Bog nekterimu človeku svojo posebno usmiljeno pomoč odtegne, ker se nje z svojim hudim zadržanjem in življenjem nevredniga stori, ter ga samimu sebi prepustí, in spačenosti njegoviga serca izdá: Ker pa človek brez gnade božje nič dobriga storiti, nič dobriga v svoje serce sprejeti ne more, se zgodi, de ima uterdovratjeno za vse dobro oslepljeno serce. Bog pa sam v hudo, v greh nikoli ne napeljuje; kakor nam sv. Jakob složno dopoveduje rekoč: „(Jak. 1, 13.) Nobedin ne reci, kadar bo skušan, de je od Boga skušan: zakaj Bog ni napeljavc k hudimu, in on nobeniga ne skuša.“

Kdo je svetnik?

Bog je človeku dal pamet, prosto voljo in vest,

dal mu je svoj sveti nauk, svete zakramente, in druge perpomočke, ob kratkim Bog je človeku take dari dodelil, de bo gotovo če dalje umniši in pobožniši, ako le prejete božje dari prav obračati hoče. Če tedaj človek glas svoje pameti ali vesti posluša, če si perzadeva letó, kar za prav in dobro spozna, ljubiti in storiti, kar je pa napčniga in slabiga, opustiti, in božjim zapovedam nič nasprot-niga dopernesti, bo po takim svetim perzadevanji gotovo če dalje boljši in pobožniši. In ko tak človek umerje, pride k Bogu, in mi ga imenujemo svetnika.

Kaki razzločik je med božjo, in med svetostjo angeljev ter svetnikov?

Nad Bogam in v Bogu je vse sveto: sveto njegovo bitje, sveto njegovo ime, sveto vse njegovo djanje in nehanje. In ker je on, kar v razlaganji božjih lastnost se vidili bomo, večna, nevstvarjena in nar vikši dobrota z vsimi svojimi popolnostmi brez pomanjkljivosti, brez madeža le sam od sebe; je on, in le on sam, tudi sam iz sebe zgola svetost, nestvarjena večna svetost; to je, on svoje svetosti nima od nikoder drugot, kot sam iz sebe od vekomaj: in torej se zamore in mora Edino- ali Samosvet imenovati. In ravno to misli Jezus izreči, ker pravi: „(Mat. 19, 17.) Sam Bog je dober“, — to je, le on sam je po svoji natori, in po svojim večnim bitju dober in svet brez pomanjkljivosti.

Brez njega in zunaj njega pa ni nič, kar je dobriga ali svetiga; temuč kakor se iz solnca žarki na vse strani razpusté, in sledno stvarico obsvetijo: ravno tako je tudi Bog začetik in studenic vse druge svetosti. Angelji in svetniki dobé in imajo svojo svetost le iz njega in od njega. Vsa druga svetost zunaj božje, so le majhni žarki od solnca božje svetosti; ker prava svetost je nekaj božjiga, in ima le v Bogu svoj začetik, in svoj sedež.

Čimu naj vemo, de je Bog svet?

Kakor solnce, černo tamo razkropi, in nam posveti, de mnoge reči okoli sebe vidimo, in razločiti

zamoremo, lepo in gerdo, dobro in slabo, nam koristno in škodljivo; ravno tako nam ta lastnost božja, de je Bog nar svetejši, lepo posveti in odkaze, kaj de je, duhovnimu človeku lepo ali gerdo, dobro ali slabo, škodljivo ali koristno. Le poslušajmo:

1. Bog je nar svetejši, ljubi le, kar je dobro, in sovraži vse, kar je hudo, slabo. To pa nas na tanko podučí, kako de nam je mogoče Bogu dopasti: nič drugači namreč, kakor samo tako, če tudi mi ljubimo, in storimo, kar Bog ljubi in hoče, in sovražimo, ter opustimo, kar je slabiga ali napčniga, ali kar Bog sovraži in noče. Gotovo, Bog nas bo ljubil, in, ker med stanovi razločka ne dela, mu bomo tudi v sledni okolišini dopadljivi, če bomo le vselej radi in na tanko njegovo voljo dopolnivali. Zatorej nič ne maraj, ljubi kristjan, če si révež, če si v niskim stanu, zapušen, zaničevan, preganjan, nesrečin! Božje okó drugači vidi, božja misel te drugači sodi: pred Bogam, pred njegovimi angelji in izvoljenimi si velike vrednosti, velike zlahtnosti, in veliko bogatejši, kot ko bi celo zemljo posedel, če imaš le čisto vést, dobro, pobožno serce, dušo, ktera greh čez vse sovraži.

Tudi s to resnico nas svetopismiški zgledi razveselě. Bil je Samuel že mladenič zavolj svoje pobožnosti Bogu ves prijetin in dopadljiv. Ko je bil še clo majhin, ga je že Bog vredniga spoznal, se z njim pogovarjati, in mu silno imenitne pa prečudne reči razodeti. Pozneji pa ga je ravno zavolj njegove pobožnosti v nar vikši čast nad vse Izraeljeve otroke povzdignil, ker ga je izvolil v vikšiga mašnika in sodnika, in v duhovniga in deželskiga poglavarja čez svoje izvoljeno ljudstvo postavil. Samuel se pa tudi v té časti ne prevzame, temuč skerb mu je vedno le samo ta, de se pravičniga ohrani. Celo ljudstvo, pa še Bog ga pravičniga spozna, in ker je bil v življenji v majhnim zvest, je bil po smerti čez veliko postavljen. — David je bil od niskiga stanu, pastirčeval je, in pasel čedo svojiga očeta. Zraven je bil nar mlajši med svojimi brati. Ali ker je bil že pastirčik ves svojimu Bogu pokorin, od svete ljubezni do Boga

ves unét, le za samo to prav skerbin, de bi svojo dušo pred greham čisto, Bogu pa dopadljivo ohranil, ga je Bog med vsimi Izraeljevimi možmi v kralja čez svoje ljudstvo odbral, in mu še zraven veselo pa častito obljubo dal, de bo od njegove hiše Mesijaz sveta rojen. — Prečista devica Marija je bila v revnim niskim stanu; to de je bila vsa ponižna, bogaboječa, sveta, in to ji je dalo nar veči žlahtnost pred božjim obličjem, in torej jo je Bog, njo nar svetejši, odločil med vsimi nar imenitnišimi ženami, de je bila mati Jezusova, kateri je po besedah arhangelja Gabriela Sin nar Vikšiga imenovan. — In dobri nedolžni, če tudi revni pastirčiki, so bili prvi, katerim je Bog še clo po angeljih rojstvo obljubljeniga odrešenika oznanil.

Tako, vite, nas resnica, de je Bog nar svetejši, uči, de on dobriga človeka v slednim stanu ljubi in varje, in nas zato per sledni priložnosti zdajnega življenja vesele in zadovoljne stori, če imamo le dobro od greha čisto serce.

2. Ker je Bog nar svetejši, ki le dobro ljubi, vse hudo pa sovraži, nam ta lastnost bozja na dalje priča, de zamore le samo nad dobrimi ljudmi svoje dopadajenje imeti, nad hudobnimi pa stud in gnjusenje, naj so pred svetam še toliko častiti, imenitni, žlahtni, ali bogati. Časne prednosti, časne dobrote, kot so: žlahtni rod, imenitni, častiti stan, bogastvo, lepota podobe ali obléke, nam pred Bogam nobene cene, nobene vrednosti ne dajo, kakor hitro nismo dobri, pobožni, sveti; kakor hitro smo čistost, svetost duše z greham ogerdili in zgubili. — Živo pričevanje té resnice nam dasta sinova Helijsa vikšiga duhovna. Bila sta spačena, hudobna, krivična; nevredna časti vikšiga duhovstva jih je Bog zaverigel, in namest nju si odbere pobožniga Samuela. — Dokler je bil Savel, prvi Izraeljski kralj, pobožin in Bogu pokorin, je Bogu dopadel, in je per vsih svojih opravilih imel Vsigamogočniga v svojiga pomočnika. Kakor hitro se je pa Savel dal od napuha v nepokoršino do Boga zapeljati, mu je Bog po Samuelu oznanil, de bo kraljeva čast njegovi hiši odvzeta, in nekimu boljšimu možu dana.

Namest njega je bil pobožni David odbran v kralja čez Izraeljevo ljudstvo. — Zatorej Bog že po Mozesu Izraeljcam zapoveduje: „(V. Moz. 18, 13.) Bodi popolnoma in brez madeža z Gospodam svojim Bogam.“ — In sv. Hironim pravi: „(Hirn. ad kap.) Kdor hoče s Kristusam kraljevati, mora biti od greha in goljufije čist.“

3. Ravno zato nas bo pa tudi ta misel, Bog je nar svetejši, do dobrega spodbadala, in od slabiga zavračovala. Če nam je kdaj težavno kaj dobrega storiti, in se spomnimo: Bog le-to ljubi, in ljubil bo tudi mene, če si silo storim, in to dopernesem, kar je njemu dopadljiviga: ali nas ne bo mar ta misel močno do dobrega užgala, če še nismo oterpnjeni, ali na duši mertvi? In kadar nas želje do hudiga obhajajo, ali veselje do kakiga greha mika, ali nas mar ne bo z vso močjo od česa taciga zavernila misel: Kako neizrečeno, neskončno se to Bogu nar svetejšemu studi. In ko bi jest kaj taciga storil, če bi bil tudi toliko v njegovi gnadi, kot so angelji, bi mu per ti priči tako zopern in ostudin postal, kot so mu zoperni in ostudni zaverženi angelji?

4. Bog je nar svetejši, ki večno ljubi, kar je prav in dobro, in večno vse, kar je napčniga in slabiga, sovraži. Ta lastnost božja nam še neki silno potrebin in imenitin nauk odkaže in pojasni. In to je nauk od pokore. — Grešnik se namreč z greham od Boga loči, zavezo ljubezni med Bogam in med saboj razterga, in božjo prijaznost, z božjo prijaznostjo pa pravico do nebes zgubi. Če pa grešnik vender še ljubezin, prijaznost in gnado božjo, z njo pa pravico do nebes zavolj neskončniga zasluženja Jezusa Kristusa, od božje milosti doseči hoče, nam ravno božja svetost odkaže, kaj de naj stori: De naj se gréhu odpové, de naj greh sovraži, ker ga Bog sovraži; in de naj začne vse to, kar je prav in dobro, ljubiti, ali ljubiti kar Bog ljubi. Ravno svetost božja, ki je brez madeža, nam kaže, nam terdno priča, de, kakor Bog gréha ljubiti ne more, ravno tako tudi ne more grešnika, dokler vsiga gréha ne zapusti, v svojo ljubezin,

prijaznost in gnado dovzeti, in mu pravice dati do nebes; sicer bi se mogel tudi z greham sprijazniti, tudi z greham, kakoršnimu je grešnik podveržen, v ljubezin stopiti, kar je pa njegovi svetosti na ravnost nasprotno. Tedaj nam ta lastnost božja kaže, de se reče pravo pokoro delati, kar sv. Pavel s temi besedami zapopade: „(Efz. 4, 22. 24.) Izlecite stariga človeka s poprejnim zaderžanjem, kateri bo spriden po željah zmote. In oblecite noviga človeka, kateri je po Bogu stvarjen v pravici in v svetosti resnice“, to je: opustite poprejšno slabo zaderžanje, pregrešne navade, in perzadenite si Bogu v svetosti podobni postati. — Ali kar per neki druži perložnosti perporoča rekoč: „(Hebr. 12, 14.) Imejte z vsim mir, imejte svetost, brez ktere ne bo nihče Boga gledal.“ To je: Vaše zaderžanje naj bo neomadežvano, naj bo sveto, ker brez svetosti ne bo nihče v božjo ljubezin, prijaznost, gnado, nihče v nebesa vzét.

5. Božja svetost nam tudi perterdi resnico večniga pogubljenja grešnikov, kateri v smertnim grehu brez pokore umerjejo. Čas milosti, dnevi zveličanja so le v zdajnim življenji: Zato nas Jezus sam skerbno opominja: „Delajte, dokler je dan, zakaj kadar noč pride, se ne bo nič več delati dalo.“ — Če tedaj grešnik ta čas, čas zdajniga življenja za pokoro zamudi, in se v grehu iz tega sveta loči, ne najde tam več časa pokore; in ker tam več časa pokore ni, tudi ni več odpušanja grehov; Bog pa nar svetejši večno greh sovraži, torej za večno grešnika od sebe v pravično sovraštvo zaverže, in zavreči more, de svet ostane.

In ravno ta lastnost božja, ker je Bog svet, in tako svet, de še angelji toliko čisti in sveti duhovi polni svetiga počastenja pred njegovo svetostjo z bogaboječim zavzetjem neprenéhama prepevajo: „(Iza. 6, 3.) Svet, Svet, Svet je Bog vojsknh trum; cela zemlja je polna njegoviga veličastva!“ ravno ta lastnost, rečem, nam tudi pričuje, de še clo duša z malim greham omadežvana ne more z njim združena biti, dokler ni od nar manjšiga greha očišena. Čista mora biti duša, kot solnčni žar, de se zamore

z Bogam nar svetejšim skleniti; kar tudi Jezus s temi besedami uči: „Nič omadežvaniga ne more priti v nebesa.“ In tako, vite, nam ta lastnost tudi nauk od vic poterdi.

6. Bog je nar svetejši, in je dal človeku po svoji podobi stvarjeno dušo, ktera je neumerjoča in odločena z Bogam večno združena in neizrečeno zveličana biti. De pa človek zamore ta svoj imenitni namen doseči, to je, de se zamore z Bogam večno združiti, in zveličanje doseči, mu je treba véditi, de v to presrečno deželo večniga zveličanja ni druge poti, kot pot svetosti. Le sama ta pot tje pelje, le samo to pot nam je Bog po naši pameti, in po svoji sveti razodéti besedi odkazal. Pamet nam pravi, de se s svetim Bogam, s svetimi angeli, z izvoljenimi nič nesvetiga, nič omadežvaniga ne more združiti; in torej nas per dobrih delih hvali, per slabih pa svari, in z grizenjem, ktero nepokoj vestí imenujemo, kaznuje. Pa tudi Bog z svojo lastno besedo ravno to pričuje. Po Mozesu ukazuje Izraeljevim otrokam: „(III. Moz. 20, 7.) Posvetite se, in bodite sveti, zakaj jest sim Gospod vaš Bog.“ — In zopet: Gospod je govoril Mozesu rekoč: „(III. Moz. 19, 1.) Govori do vsiga zberališa Izraeljevih otrok, in reci jim: Bodite sveti, zakaj jest sim svet, jest Gospod vaš Bog.“ V petih Mozesovih bukvah v novič zapové: „(V. Moz. 15, 13.) Bodi popolnoma, in brez madeža z Gospodom svojim Bogam.“ Kakor pa v stari tako tudi v novi zavezi ta zapoved velja. Jezus namreč pravi: „(Mat. 5,) Bodite popolnoma, kot je vaš Oče nebeški popolnoma.“ In sv. Pavel pravi: „(I. Tesl. 4,) To je volja božja, vaše posvečenje.“ Enako zapoved sv. Peter oznanuje rekoč: „(I. Pet. 1, 15, 16.) Po tistim, kateri vas je poklical, bodite v vsim svojim zaderžanji sveti. — Zakaj pisano je: Bodite sveti, ker sim jest svet.“

V prvim keršanstvu je pa tudi res ta zapoved pravovernim tako znana bila, de je sledni vedil, de zveličanska véra Jezusa Kristusa nikomur do zveličanja nič ne pomaga brez trudenja po svetosti. In kdor koli je kristjan postal, se je reklo, on je

svetnik postal; zakaj slednimu je ta zapoved toliko k sercu šla, de je s tem terdnim sklepam — svet biti — k pravi véri stopil, ker sicer bi tudi v družbo cerkve dovset ne bil; — torej aposteljni sami v svojih listih pravovérne večkrat namest kristjane, svetnike imenujejo.

Iz vsiga tega se kaže, kako strašno je dandanašnji, ko je mreža sv. Petra, to je Rimska, katolška cerkev, z malopridnimi ribami ali kristjani tako napolnjena, de téža njih pregreh to mrežo terga, kako strašno je, iz marsikteriga ust slišati: Jest ravno ne želim svetnik biti! — Ali zapopadeš kristjan, kaj se to pravi? To se reče: Jest ne želim svojiga namena doséči, ne želim biti zveličan; jest hočem slab, ali mlačin ostati, če me hočeš Bog takiga zveličati je prav, če pa ne, naj bom pa pogubljen. Strašna prederznost, strašna lahkomišljenost, strašne želje!

7. Bog je neskončno svet. Mi smo po njegovi podobi stvarjeni, torej si moramo celi čas svojiga življenja, bodimo si v kakoršnim stanu ali starosti koli, z vsim trudam perzadevati, de v svetosti ali popolnosti rastemo. Sv. Avguštin pravi: „(Avg. Ep. I. 43. ad teml.) Mi se tako dolgo v slabo ne povernemo, dokler vedno naprej hrepenimo; ali kakor hitro obstanemo, se že vernemo: zakaj ne naprej prestopiti, se pravi verniti se.“ Ravno to Jezus misli, kadar govori: „(Luk. 9. 62.) Nihče, kateri s svojo roko drevo prime, in se nazaj ozira, ni perpravin za božje kraljestvo.“ In kaj koli besede Jezusove: „Bodite popolnoma, kot je vaš Oče nebeški popolnoma“, družiga pomenijo, kot de naj če dalje svetejši perhajamo? Zakaj Bog je neskončno svet; človek, kot nobena stvar, ne more neskončno svet postati, tedaj té besede le zapoved, de naj vedno svetejši perhaja, zapopadejo.

Desiravno po zakramentu sv. kersta nove stvari božje postanemo, desiravno je po tem sv. zakramentu nad nami grešni Adam v duhovniga Jezusu podobniga človeka spremenjen; smo vonder še vselej nekako nepopolne stvari, ktere moramo z gnado božjo in z lastnim trudam in perzadevanjem če

dalje lepši in svetejši perhajati. Mi nismo družiga, pravi sv. Jakob apostelj, kot začetik nove stvari. Seme lepih čednost je v našo dušo vsijano, mladika keršanskiga življenja je v njo zasajena: ali če se dobro seme skerbno ne varje in ne trebi, ga kmalo plevel grešniga poželjenja zaduši in zamori, in če se mladika ne varje, se posuši in brez sadu ostane. Prerojenje se v zakramenti sv. kersta le perčnè, in se mora zato celo življenje goditi. Desiravno nam je greh po tem zakramentu odpušen, desiravno nam to, kar smo od Adama prejeli, ne more več nebes zaklenjenih deržati, je vonder per vsim tem na sveti veliko zmot, ktere dušo zadržujejo, de bi se v sveti ljubezni ne vkoreninila; in ravno te zmote so zadržiki svetosti. One nam kažejo veliko potrebo, od dne do dne v svetosti rasti, ker če si po vedni rastvi ne perzadevamo, se bo naglo vsa popolnost zgubila, in zabredli bomo v mlačnost, iz mlačnosti pa v mnoge pregrehe. — Zavaljo tega nam Jezus té dolžnosti ni le v besedi, temuč tudi v svojim zgledu zapustil, ker se od njega bere, de je rasel v modrosti in starosti, in v gnadi per Bogu in per ljudeh. Ravno tako mora Jezus tudi v nas rasti; zakaj, ker smo po sv. zakramentih z njim tesno združeni, moramo s sv. Pavlam misliti, reči in čutiti: „Jest živim, pa ne živim toliko jest, temuč Jezus v meni živi.“ Torej vpraša sv. Avgustin: „Ali je mar ljubezin precej, ko je rojena, že popolnoma? Nak, rojena je, de bi rastla; ko je rojena, se redí, ko se redí, močnejši perhaja; in ker močnejši perhaja, postane bolj popolna.“ — In sv. Hironim pravi: „Ako želiš delež z Kristusam imeti, moraš tudi po Kristusovim zgledu živeti;“ to je, moraš v modrosti in po sv. življenju v gnadi božji rasti. Nekako posebno lepo in živo nam pa sv. Pavlin to dolžnost dopoveduje rekoč: „Kakor je Kristus sam na sebi po človeški natori nekake stopnje starosti imel, ravno tako naj ima té stopnje v naših dušah. Naj je v nas rojen, naj raste, naj močin postane, in se stara: le prosimo ga pa, de ne ostane v nas predolgo majhin in slabotin.“

Svetost je naš namen, v svetosti rasti naša dolžnost; vsiga tega je, mislim, sledni zunaj oterpanjene duše prepričan. — To de vprašajmo se, ali je tudi res to naša misel, naša skerb, naše perzadevanje? Oh kako malo si to dolžnost več del kristjanov k sercu vzame! Veliko jih je, katerih je edina skerb, edino perzadevanje le samo, si posvetne razveseljvanja, pozemeljske bogastva, nečimerno čast ali hvalo ljudi perdobiti — svetost pa jim še mar ni. — In to so že boljši kristjani, kateri so brez perzadevanja po vikši popolnosti, že zadovoljni, de le nar slabši niso, in de z farizejem reči zamorejo, de niso tatje, razbojniki, prešestniki i. t. d.; zravin pa v hudi mlačnosti in lenobi živé, in si nič ne perzadevajo že zastaranih navad odložiti, kakor so kletev, opravljanje, jeza, nevošljivost, zaničevanje drugih ljudi, kljubanje i. t. d. Še več: oni so zadovoljni priti v vice, de le v pekel ne bojo zaverženi. Kako nepopolne so torej njih dobre dela! Vse druge naméne imajo oni per njih, le božje ljubezni ne.

Nak, ljubi moji! še ponovim imenitno resnico, nič druziga nas Bogu dopadljivih, in zveličanih ne stori in storiti ne more, kot svetost, in vedno perzadevanje po vikši popolnosti. Če se nam pred to višavo zverti, če nas lastna ljubezin od nje s zgovoram naše slabosti odvráčuje: obernimo takrat svoje oči na obilno število božjih prijatlov ali svetnikov, in recimo s sv. Avguštinam sami v svojim sercu: Če so zamogli ti in ti sveti postati, zakaj bi ti ne mogel? Z pomočjo gnade velikiga Boga mi je vse mogoče.

Kakih pomočkov naj se kristjan posluži, de svet in če dalje svetejši postane?

Iz leté božje lastnosti, de je Bog nar svetejši, smo spoznali imenitno dolžnost, de naj tudi mi sveti postanemo v vsim svojim djanji in zaderžanji, in de naj v svetosti rastemo. Ker je pa k dopolnjenju té dolžnosti tudi pomočkov véditi potreba, po katerih smo v stani ta toliko imenitni namen, namreč svetost doseči, jih vam hočem tedaj, predin razlaga-

nje té lastnosti božje dokončam, k sklepu naznani, in sicer:

1. Ker naša svetost v tem obstoji, de ljubimo, kar Bog ljubi, in sovražimo, kar Bog sovraži, si moramo nar poprej perzadevati zvediti, kaj Bog ljubi, ali kaj sovraži. Kako pa zamoremo to zvediti? Zvediti zamoremo to posebno, če božje zapovedi, in že clo po izlaganji Jezusa Kristusa večkrat premišljujemo. Če premišljujemo, kaj nam sledna zapoved zapoveduje, bomo spoznali, kaj Bog ljubi; in če prevdarimo, kaj sledna prepoveduje, bomo zvedili, kaj Bog sovraži. V té učenosti si moramo po tem rasti perzadevati, in oestro presoditi po zapovedih svoje zaderžanje ali življenje. In glejte! zapovedi nas bojo kakor zveste tovaršice gotovo k svetosti in do edinočistiga zveličanja perpeljale. Od tega so bili svesti božji služabniki že v stari zavézi prepričani, kakor nam David dopoveduje rekoč: „(Ps. 18, 8. 9. 11. 12.) Gospodova postava je brez madeža, in duše spreoberne: Gospodovo razodenje je resnično, in daje majhnim modrost. — Gospodove povelja so pravične, in razveselé serca: Gospodove zapovedi so svitle oči. — — One so imenitniši, kakor zlato in dragi kamni; in slajši, kakor sterd in satovje. — Zato tvoj hlapec tiste spolnuje, in v njih spolnenji obilno plačilo ima.“

2. Se moramo od pregrešnih, posvetnih družinj odtergati. Šega, zaderžanje in nauk tega sveta so bili vselej božji postavi nasprot. Kolikrat je le Jezus sam to pričeval, de ni ne on, in de niso njegovi od tega sveta, in de ta svét ne more sv. Duha prejeti. In sv. Pavel pravi: „Ko bi hotel temu svetu dopasti, bi ne mogel več služabnik Kristusov biti.“ — Kdor tedej želi z gnado sv. Duha po oski poti svetosti v nebesa hoditi, se mora, kaj pa de, od velike derhali, ktera po široki poti v pogubljenje hiti, ločiti. Iz tega se spoznajo pravi udje Kristusovi, če se ločijo od grešnikov, kakor se je njih glava Jezus Kristus ločil od grešnikov, priča sveti Pavel.

3. De to dolžnost dopolnimo, še ni zadosti, de po rastvi svetosti le želje v serci redimo, ali sem ter tje po svetosti se truditi sklep storimo; temuč

treba je tudi, da si v resnici v mislih, željah, v djanji in govorjenji, v vsim zaderžanji in življenji perzadevamo, slabo poželjenje, pregrešno nagnjenje zatreti, in si silo storiti; ne pa da bile do časa skušnjave stanovitni bili, ob času skušnjave pa obnemagali. Sledni dan mora po vsim tem naše delavno perzadevanje iti, in mi ne smemo toliko na to, kar smo že dobriga storili, misliti, kakor veliko več na to, kar nam je še storiti, in opustiti, da bomo koliko kaj Kristusu podobni. In takiga življenja se ne smemo nikakor naveličati, temuče se ga moramo navaditi in sicer tako, da bo nam lahko, prijetno, in kot v vsakdanji živež postalo. Začetik je težji, sredi je lahka, konec sladak, plačilo obilno, krona častitljiva. Njemu, ki bo do konca stanovitin ostal, je venic obljubljen. In sv. Avguštin pravi: „Ne bodi si všeč v tem, kar si, če se želiš povzdigniti do tje, kar nisi. Zakaj na kateri stopnji si boš dopadel, na tisti boš obstal; če boš pa rekel, zadosti je, boš pogubljen.“

4. Jezus Kristus pravi: „Blagor jim, kateri so lačni in žejni pravice, zakaj nasiteni bodo.“ In sv. Duh pravi po sv. Janézu v skrivnim razodenji: „(Skriv. raz. 11, 6.) Jest bom žejnemu dal zastonj studenca življenja piti.“ Iz teh izrekov spoznajte, kako da je Bog perpravljen, nam svojo gnado do svetosti podeliti, če je goreče želimo, če je po besedah sv. pisma žejni in lačni prosimo v svojih vsakdanjih perserčnih molitvah. — Velik vzrok nesvetiga življenja per kristjanih sploh je, ker nimajo do nobene reči tako malo veselja in želja, tako malo žeje in lakote, ko do svetosti. Nar boljši so le mlačni, in torej v božjih ustih zoperni.

5. Neki nar boljših perpomočkov k svetosti je večkratno prejemanje sv. zakramentov. Je kdo v smertnim gréhu, naj nikar dalje v njem ne živi, nikar v njem ne ostane, ampak kakor hitro je mogoče, naj se njega v zakramentu sv. pokore očisti; s zakramentam presvetiga Rešnjiga Telesa pa naj svojo dušo v dobrim če dalje bolj uterduje. Jezus nas sam k sebi vabi rekoč: „(Jan. 6, 37.) Ako je kdo žejin, pridi k meni in pi.“ In zopet: „(Mat.

11, 28.) Pridite k meni vsi, kateri se trudite, in ste obteženi, in jest vas bom poživil.“ —

VII. lastnost božja:

Bog je neskončno moder.

Bog je neskončno moder; per vsih svojih naredbah ima nar boljši naméne, in de naméne doseže, se posluži nar boljših, nar perpravnih perpomočkov.

Kaj je namén? Kaj so perpomočki?

Tisti vzrok, kateri koga perganja, nagiba ali mika, de kaj stori, ali de kaj ravno tako obrača, se imenuje namén. Tako postavim bolnik zdravila jemlje, de bi zdravje zadobil. Zadobljenje zdravja je tedej vzrok, kateri ga do zdravil perganja ali nagiba, torej je tudi zadobljenje zdravja namén prejemanja zdravil.

To pa, česar se kdo posluži, ali kar v to obrača, de namén doseže, se perpomočik imenuje. De bi bolnik namén ali zdravje zadobil, se zdravila posluži, zdravilo je tedej perpomočik.

So naméni, in perpomočki mnogoteri?

Sledna pametna stvar ima per vsih svojih prostovoljnih delih kaki namén, in se v zadobljenje naména perpomočkov posluži. — Mnogoteri so pa naméni, zavolj katerih s pametjo in umam obdarovani ljudje svoje dela dopernašajo. Če kdo kaj zato stori, ker je dobro in prav, ali zato, ker Bog tako imeti hoče, se reče, de ima dober namén. Če pa kaj taciga dela, kar je zoper njegovo vést, zoper voljo božjo, se pravi, de ima slab ali pregrešin namén.

Mnogoteri so tudi perpomočki, katerih se človek poslužiti zamore, de bi odbran namén dosegel: so namreč perpravni, perpušeni, dobri, in so neperpušeni, in pregrešni perpomočki.

Kdo je tedaj v resnici moder imenovati?

Če ima kdo gole posvetne naméne, in si zna odbrati perpravne perpomočke po njih umišljene naméne doseči, se imenuje prekanjen, prebrisan ali pregnan. Če ima pa per svojih delih ali opravlilih pregrešne naméne, in se tudi takih perpomočkov posluži, de gotovo svoje pregrešne naméne doseže, se imenuje prekanjen hudobnež, on je prebrisan v svoji hudobiji, ima modrost, pa le modrost tega svetá, kakor Jezus pravi: „(Luk. 16, 8.) Zakaj otroci tega svetá so modrejši, kakor otroci luči v svojim rodu.“ Take modrosti nas Bog varovaj hvaliti, še le sovražiti jo moramo, ona ni vredna častitiga iména modrosti, temuč je zvijača. Če pa kdo per svojih delih pravične in dobre naméne ima, pa si ne zna perpravnih perpomočkov odbrati, de bi svoje naméne dosegel, mu pravimo, de je sicer dober révež, pa razumnosti, modrosti nima, in tak je usmiljenja vredin. Kdor pa per svojih delih dobre in perpušene naméne ima, pa se slabih, perpomočkov posluži, je grešnik v oblačilo lepe čednosti zakrit, je od zunaj lepo pobeljeni grob, od znotrej pa poln pregrešniga smradú. Le kdor dobre svete naméne ima, in se perpravnih, perpušenih ali dobrih perpomočkov posluži, de bi svoje dobre naméne dosegel, je v resnici moder; vredin tega lepiga častitiga iména — in njegovo zaderžanje je prava modrost: iz boljšiga naména ko kaj stori, in perpravniši perpomočke ko izvoli, modrejši je. Postavim: če ima kdo ta dober sveti namén: si večno zveličanje zadobiti, in si torej perzadeva če dalje boljši in pobožniši perhajati, si je perpravin dober perpomočik odbral svoj sveti namén doseči, on je v resnici moder — njegovo perzadevanje prava modrost. Ko bi si pa kdo svoje zveličanje že zato obetal doseči, če le z ustmi moli, zunanjó božjó službo opravlja, in ga ni skerb za notranjó pobožnost duha, za vedno boljšanje serca, si je sicer lep namén odbral, pa se neperpravnih perpomočkov posluži, torej ni moder, in bo zgrešil svoj namén. Ravno tako je napčnost, kakoršne ne moremo hva-

liti, nikakor z lepim iménam modrosti klicati, ko bi kdo imel lep, dober namén revnimu bližnjimu milošino podeliti, če bi se pa neperpušeniga krivičniga perpomočka poslužil, in bi ptuje blago révéžem delil, katero mu je dolžnost pravimu gospodarju poverniti: to bi bila le z obleko pobožnosti perkrita pregreha.

Prava in resnična ali sveta modrost je per človeku clo redka, in vsa nepopolna; le v Bogu je modrost resnična, neskončna, popolna brez vse tudi brez nar manjši pomanjkljivosti.

Kaj se tedej pravi: Bog je nar modrejši?

Ker smo slišali, kdo de se sme moder imenovati, nam bo zdej lahko razzumeti, kaj si per té lastnosti božji mislimo: Bog je nar modrejši. Bog je nar modrejši, to se pravi: Bog ima per vsih svojih narédbah nar boljši in golo svete naméne, in de té naméne doseže, se posluži nar perpravniših, nar boljših perpomočkov; vse, kar stori, je prav, je dobro, de nič boljši biti ne more, naj se že naši kratki pameti prav in dobro zdi, ali ne.

Kako spoznamo, de je Bog neskončno moder?

Bog je vsigavedin, vé vselej, kaj de je prav, kaj de je dobro, kaj de je nar boljši, in kateri perpomočki de so nar perpravniši. Bog je neskončno svet; po svoji svetosti hoče in ljubi le, kar je prav in dobro, torej so vsi njegovi naméni prav in dobri in sveti, in on si izvoli le dobre in svete perpomočke, de svoje naméne doseže. Bog je tudi neskončno dobrotljiv, hoče le, kar je njegovim stvarém, sosebno človeku pridno in služno. In ker je vsigamogočin, se zamore sledniga perpomočka brez težave, brez de bi se mu kaj ustavljajo, poslužiti, kteriga njegova vsigavednost nar bolj perpravniga, njegova svetost pa nar boljšiga, nar bolj pravičniga spozna, odvoljen namén doseči. In ker je večno nespreminljiv kakor slišali bomo, je njegova modrost večno popolnoma, večno brez pomanjkljivosti. Sv. pismo pravi: „Bog je vidil vse, kar je storil,

in vse je bilo prav dobro;“ to je, vse ima dober namén, in sledna stvarica je perpravni perpomočik v splošni namén. Neperkrajšana je tedej že zdej božja modrost, neperkrajšana bo večno ostala: Kar Bog stori, je vse neskončno prav in neskončno dobro storjeno.

Kako še na dalje božjo neskončno modrost spoznamo?

Umnost delavca se iz dela spozna, in tudi umnost, modrost božja se kaže v delih božje roké. Oberni, kamur koli hočeš, svoje oči, ali po zemlji, ali pa proti nebu; premisli ktere hočeš reči, vidne ali nevidne, vse, cela stvaritev, in sledno delo božjih rok neskončno modrost svojiga začetnika, svojiga stvarnika oznanuje. Zato je prepeval že David: „(Psl. 18, 2. — 5.) Nebesa dopovedujejo božjo čast, in podnebje oznanuje dela božjih rok. — Dan dnevno perpoveduje, in noč uči noč. — Ni jezika, ni besedi, kjer bi se njih glas ne slišal. — Po vsih deželah se je njih glas spustil: in njih besede do kraja sveta.“ — Res, povsod vidimo, v sledni stvarici in v celi stvaritvi spoznamo, kako dobro, lepo, prav in modro je vse omišljeno, in če imamo koliko kaj razumnosti in dobre volje, se ne bomo mogli zderžati, de bi se na svoje koléna ne spustili, in z Davidam svojiga stvarnika ne molili: „(Psl. 103, 24. — 33.) Gospod, kako velike in častitljive so tvoje dela! vse si modro napravil: zemlja je polna tvoje lastine. — Poglej le-tó veliko in široko morje, v katerim (ribe) brez števila, majhine in velike živali gomazé. — Na njem se vozijo barke. Tam se igra morski som, kteriga si ti stvaril. — Vse stvari čakajo tebe, de jim daš jed ob pravim času. — Ako jim daš, pobérajó: ako svojo roko odpreš, so vse s (tvojim) blagam nasitjene. — Ako pa svoje obličje skriješ, se prestrašijo: ako jim sapo odvzameš, poginejo, in zopet prah postanejo. — Svojiga duha boš poslal, in bojo spet vstvarjene: in ponovil bodeš celi svet.“ — Čast Gospodova bo na vékoma: Gospod bo na svojih délih dopadajenje imél. — Kadar na zemljo pogléda, se

ona pretrésa: kadar se gorá dotakne, se kadé. — Dokler bom živ, hočem Gospodu péti: in svojimu Bogu, dokler sim, prepévati.“

Pa spustimo se nekoliko bolj v premišljevanje stvarjenih reči, in še le lépsi se nam bo že zdej božja neskončna modrost posvitila, prédinj jo per jasnim nebu tamkej gori v prihodnim življenji odgernjeno vidimo. Premislimo le človeka, ker je on nar imenitniši stvar na zemlji, poišimo namén, iz kteriga ga je Bog vstvaril, izprašajmo perpomočke, po kterih ga Bog do téga naména vodi: in z začudjenjem bomo od bližej spoznali veliko, neizrečeno modrost božjo.

Spoznamo že po lastni pameti, po božji besédi pa smo še le prav popolnoma podučeni in zagotovljeni, de je Bog človeka zató, ali iz téga naména stvaril, de bi Boga, njegove lastnosti, njegovo svéto voljo spoznal, umin, dober, pobožin, svét, v svetosti pa véčno zveličan bil. Dober namén, de nič boljši biti ne more, je tedej namén, iz kteriga je Bog človeka stvaril: Svetost in v svetosti véčno zveličanje. De bi pa človek svét in v svetosti véčno zveličan bil, je tréba že zdej dobro in pobožno živéti; in de bi dobro, pobožno živel, mora véditi, kaj de je prav, kaj napčno, kaj de je dobro, kaj slabo. In glejte, de to spozna, mu je Bog dal um in pamet. Treba je dalje, de dobro ljubi in stóri, slabo sovraži in opustí; in zató mu je Bog dal prosto voljo. Na vse to mu je še dal varha, v čuvaja, vést, ktera ga pred hudim straši, od slabiga, od gréha zavračuje s tem, de ga zavolj storjeniga gréha grize, jé, k dobrimu napeljuje in perganja; de ga zavolj dobrih dél, ali zavolj zadobljene čednosti hvali in razveseljuje.

Še bolj prečudno je modrost božja človeka po tem, ko je grešil, do njegoviga naména vodila. Človek je grešil; z gréham je takó svojo pamet oslabil, de ni več sam od sebe zamogel čisto kot poprej spoznati Boga, božjih lastnost in njegove svéte volje; v več rečéh se ni dobro zavedil, kaj de je prav ali napčno, kaj spet dobro ali slabo, kaj de je storiti, in kaj opustiti. Z gréham je bila

tudi človekova volja takó pokažena, de je vse ložej in rajši napčno in slabo, kot pa pravo in dobro storil; ako ravno je še kaj dobrega in praviga od slabiga in napčniga razločil. Z gréham je človek Bogu nedopadljiv in pred njegovo pravico véčne kaznji vredin postal. Z eno besédo, z gréham je človek svoj namén zgréšil, in ko bi mu božja modrost novih perpomóčkov ne bila dala, bi véčno svojiga naména doségel ne bil. Ali ravno v tem se je modrost božja nar lépsi v veliki svetlobi ljudém razodéla, ker je še po padcu, po gréhu človeka vodila do njegoviga naména. Poslal je namreč Bog človeku odrešenika, kateri ga s svojim naukam in zglédam razsvitluje, k dobrimu nagiba, Bogu dopadljiviga déla, in do véčniga zveličanja vodi, ker ga je s svojim terpljenjem, s svojo smertjo od pekla odkupil, in božji pravici zadostil. Človek zamore tedej po svojim odrešeniku zopet umin, dober, pobožin, svet in véčno zveličan postati. O visokost bogastva božje modrosti in znanja!

Premišljujmo božjo modrost nad človekam še na dalje. Ker človek Boga v zdajnim življenji še ne more viditi, kakoršen je sam na sebi, in ker je vender zató vstvarjen, de bi Boga njegove lastnosti, in njegovo sveto voljo spoznal, de bi spoznal, kaj de je prav in dobro, kaj pa napčno in slabo; pogléjte, je Bog z dušo toliko modro omišljeno z petémi počutki obdarovano teló sklenil, de s pomočjó téh počutkov duša zamore stvari okoli sebe, v stvaréh pa, kot v zirali stvarnika in njega lastnosti glédati, in v premišljevanji téh rečí umniši perhajati. Po telésnih počutkih človek rečí okoli sebe in njih lastnosti spozna, in to spoznanje mu je pomoč, de zmeraj bolj pravo in dobro od napčniga in slabiga razloči.

Človeško teló, katero je iz brezštevilnih posameznih délov v eno lépo celino zostavljeno; katero je za dušo toliko perpravno stanovanje; za nje déla modrosti polna pomoč; katero je po izreki učénih že samo kot majhin svét, neizrečeno modrost božjo oznanuje. Pa kaj rečem? Neskončno modrost stvarnika že slédni ud téga telésa pričuje: kakó modro

je okó, kakó modro uhó, kakó modro jezik, z kterim še clo svoje misli bližnjimu zamoremo razodéti, kakó modro slédni ud, kteriga koli pomislimo, napravljen; kakó modro so vsi udje združeni! Nič perpravniši bi ne mogli biti za tó, za kar so stvarjeni, kakor so.

Zdajno življenje nam je dano, kakor smo slišali, de bi že zdej umni, dobri, pobožni postali, v svetosti pa po smerti zveličanje naši. Naše teló pa potrebuje živeža, obléke, stanovanja, de se v življenji ohrani. In kakó modro nas je dobrotljivi Bog tudi s témi potrebami oskerbél! Stvaril nam je živali, de nam v živež, v obléko, v pomoč per déli in v razveseljenje služijo. Stvaril je zéliša, de ljudi in živali redé. Stvaril je zemljo, in ji dal lastnost, de zéliša rodí. Stvaril je solnce, de cíli zemlji luč, gorkoto in rodovitnost podelí. De bi se per védnim solnčnim vreméni zemlja ne posušila, zeliša ne usahníle, de bi se toliko potřebna voda iz potokov in studencov ne zgubíla, je modrosto napravil, de dobrotni dež zemljó večkrat pomoči in poživi, de se solčno in dežévno vréme verstita. Kóliko modro je zopet, de se v slédnim kraji ravno tiste živali najdejo, ktere so tamkaj ljudém služne, in de ravno tiste zéliša rastejo, ktere so tam ljudém in živalim služne. Ne prišel bi do konca, ko bi se v razzlagovanje modre narédbe stvaritve izpustil. Ob kratkim rečém: Če kralj svojimu sinu dvor napravlja, si izvoli nar bolj prebrisane délavce, de stanovanje za vse potrebe in razveseljenje umetno omislíjo. Tudi kralj dodélanó stanovanje za svojiga sina ne oskerbí le z golo potrebnimi rečmi; temuč tudi z takimi, de bi sercé njegoviga sina razveselile. Ravno takó, in še le bolj modro je dobrotljivi Bog za človéka cíli svét, kot lép dvor stvaril, na kterim mu je vse stvari v službo, v potrebo in v nedolžno veselje podvergel, de bi mu bile v pomoč njegovi častiti namén doséči.

Gléjte! še věč: Stvari ktere je Bog človéku v živež ali v drugačno službo dal, niso, le golo takó od Boga napravljene, de bi samó člověškim telésnim potrebám zadostíle, ali de bi jih člověk le od

telésnih potreb gnan kot nespametna žival brez drugačniga prida vžival; nak, temuč slédna stvar posebej od svetluga in nezmérniga solnca do nar manjši rožice, od grozovitniga morskiga soma do nar manjši mušice, vse kar človeški počutki vidijo ali znajdejo, je toliko modro napravljeno, de če tudi nar bolj učeni človek stvarico za stvarico premissljuje, poprej moč njegoviga uma opéša, prédin nar manjši stvarico do konca zapopade. Vse pa je toliko modro napravljeno, de bi s pametjo obdarovani človek v vsih rečéh, ktere vživa, in ktere vidi Boga in njegove lastnosti premissljeval, bolj in bolj spoznaval, umniši perhajal; de bi od vsih stvari ginjen njemu, komur se vsa čast in hvala spodobi, čast in hvalo dajal, in tudi po unajnih stvaréh do pobožnosti, do svetosti opominjan in pergangan bil. O visokost bogastva božje modrosti in znanja!

Ali nam tudi sv. pismo božjo neskončno modrost spričuje?

Kaj je celo sv. pismo družiga, kot pričevanje božje neskončne modrosti? Na sledni strani se vidi nar boljši namén, kteriga Bog z človekam ima, njegovo posvečenje in véčno zveličanje: in celo sv. pismo je perpraven perpomočik, človeka do téga nar boljšiga naména, do svetosti in do véčniga zveličanja voditi. Vender v vikši pojasnjenje té lastnosti božje nektore posébné izreke iz téh sv. bukev premislimo, in se spomnimo nekterih pergodb, v kterih se bolj vidno pota božje neskončne modrosti našim očém odkrivajo.

David takole božjo neskončno modrost prepéva: „(Psl. 146, 5.) Velik je naš Gospod, in velika je njegova moč: in njegova modrost je nezmérna.“ Modri je z témi besédami uči: „(Mod. 8, 1.) Ona (modrost) z močjó séže od kraja do kraja, in vse voljno poravna.“ (Prip. 3, 19.) Salamon v pripovéstih spoznava: „(Prip. 8, 22. — 32.) Gospod je po modrosti zemljo uterdil, in po razumnosti nebésa narédil. — Po njegovi modrosti vodé iz breznov hahlajo, in napojeni oblaki rosé.“ Sv. Pavel od božje modrosti ves ginjen zdičuje: „(Riml.

11, 33. 34.) O visokost bogastva božje modrosti in znanja. Kakó nezapopadljive so njegove sodbe, in neizvedljive njegove pota! — Zakaj kdo je Gospodovo misel spoznal, ali kdo je njegovi svetovavic bil?“ S témi kratkimi besédami hoče sv. Pavel reči: Prevelika je modrost božja, človek je ne more s svojim umam zapopasti, vse nje narédbe so pravične, svéte, pa prečudne, človek jih ne more razuméti in zvéditi. Prekratka je človeška pamet, de bi per slédni narédbi božji namén uganíla, ali zakaj si Bog ravno té perpomočke do naména priti odbere. Bogu tudi ni tréba to komu razodéti, saj sam vse nar bolji oberniti zna, in ne potrebuje ne svéta ne sovétnika. „(Rim. 16, 26.) Edíno modrimu Bogu bodi čast in hvala na vékomaj.“

Tudi nám sv. pismo staré zavéze v zgodovinah Izraeljeviga ljudstva sploh, in posameznih ljudi posébej božjo neskončno modrost védno delavno kaže; kakó namreč Bog vse do nar boljšiga naména po perpravnih perpomočkih vódi. V téh zgodovinah vidimo, kakó modro Bog še človeške nadloge in napake obrača, de k dobrimu naménu služijo. — S posébnimi dobrotami je Bog v stari zavézi Izraeljevo ljudstvo obdaroval, se mu véčkrat razodél, de bi saj ono med drugimi narodi njega samiga, praviga, živiga Boga spoznalo, njegove zapovedi dopolnovalo. Ali dostikrat je od njega odstopílo, dostikrat v véri omágalo, v malikovanje in v druge pregréhe zabrédlo. Opominja ga kot dober oče svoje otroke. Ako dobrota ni njega terdovratnosti ukreníla, njega nepokoršine ozdravíla, ga po svoji vsigamočnosti z nadlogami in kaznami obiše. Poslédnjič ga v oblast nevérnim naródam da. In kar dobrota per njem ni zamogla, je ojstrost pravice premogla, de je namreč po nadlogah v véri v edíno praviga Boga, in v njegovi postavi poterjeno, in na prihod Mesijaza perpravljeno bilo. — In nevošljivosti in sovraštva so bratji dobriga Jožefa prodali. Kot sužinj pride v Egipt na Putifarjevi dvor. Iz nečiste hudobíje ga Putifarjeva žena obreče in v ječo perpravi. Vse to je Bog perpustil, in té napake in nadloge s toliko modrostjo obračal, de

je bil Jožef še bolj v dobrim poterjen, de je bil on pravični že v tem življenji v veliko čast povzdignjen, de je on sam, de je njegovi oče, de so njegovi bratje in njih družine, Egipčani, in veliko drugih narodov lakote umrėti obvarovanih; Abrahamovi, Izakovi in Jakobovi zaród pa po božji obljubi do močniga ljudstva namnožen. — Perpustil je Bog, de je grozoviti Faraon vse Izraeljske fantiče v vodo pometati in končati ukazal, in med spolnjenjem téga grozovitniga povélja, jo je Bog modrosto naklonil, de Mozes na kraljevi dvor pride, kjer je bil v velikiga in perpravniga moža zrejen, ob svojim času Izraeljove otroke iz toliko terde Egiptovske sužnosti izpeljati. Perpustil je Bog, de je Mozes mogel iz Egipta zbežati, de ga je on še le v ptuji deželi prav za to veliko délo perpravil, ga podučil, kakó naj vse stori, ker je na gori Horeb z njim iz goréčiga germa govoril. Vodil ga je pozneji po veliko težavah, in ga toliko bolj v dobrim, v véri, v zaupanji v dane obljube, v spolnjenji svojih zapoved, v pobožnosti, in bogaboječnosti poterdil. — Perpustil je Bog, de je bil David preganjan. V mnogih težavah, nadlogah in skušnjah, je bil bolj in bolj v zaupanji, v pokoršini, v ljubézni do Boga ukoreninjen, od katerih čédnost vnét nar lépsi pèsmi sklada, od katerih je že toliko tavžent lét sercé marsikakiga ginjeno za službo božjo užgano postalo.

Božjo neskončno modrost nam tudi prav svitlo kažejo zgodovíne nove zavéze. V céli zavézi se najde modra narédba božja, katero sv. Pavel v kratkih besédah takole popíše: „(I. Kor. 1, 27.—29.) To, kar je pred svétam nespametno, je Bog izvolil, de bi modrijane osramotil: to, kar je pred svétam slabo, je Bog izvolil, de bi močne osramotil. To kar je nežlahtno in zaničljivo pred svétam, in to, kar nič ni, je Bog izvolil, de bi to, kar je, razdjal. — De bi se nobeni človék pred njegovim oblicjem ne hvalil.“ — Gléjte pač rés: Pred svétam je podoba hlapca nežlahtna, je nespamet, de bi po nji modrijani svéta bili osramoteni: in ravno to podobó sprejme njegovi sin, de je imenitno opravílo

dobrotljiviga podučjenja na svéti dopolnil, in svét iz terdih tamnic malikovanja, vraž, nevédnosti, zmot, in iz oblasti pekla réšil, akoravno sta se svét in pekel z svojo močjo zoper njega sternala. Kar je bilo Judam spodtiklej, nevérníkam nespamet: ponižnost, révšino, poterpežljivost, terpljenje, in zaničljivo smert križa je izvolil, veliko délo človekova odrešenja dopolniti. — Kaj je pred svétam bolj slabotno, terde verige mnogih med vsim naródam zarijovenih pregréh raztergati, ko oznanovanje vsiga duhovniga nauka, in zraven še iz ust révnih, neučenih, in torej zaničvanih ribčev kot so bili aposteljni? Ali božja neskončna modrost je ravno nje izvolila, kar je pred svétam slabo, de bi močne osramotila: po njih, ki so bili sovraženi, zaničevani, preganjani, umorjeni, je Bog svét na pot resnice in svetosti vodil. Kaj je pred svétam bolj nepravno, novo véro, postavo lastniga zatajevanja in križanja razširiti, kot take vérne kervavo preganjati? Ali ravno to je Bog perpustil, in z svojo vsigamogočnostjo storil, de se je Jezusova svéta véra potem, nar bolj po svéti razširila in vkoreninila, de je kri umorjenih kristjanov kakor rodovitno sème novih kristjanov postala: „de bi se nobeni človek pred njegovim obličjem ne hvalil. — O visokost bogastva božje modrosti in znanja!“

Zakaj je vender na svéti toliko hudiga, ker je Bog neskončno moder?

Rés je, božje neskončne modrosti ne moremo tajiti, če vse to s trézno pametjo premislimo, kar smo do zdej od nje zaslišali, poséбно če prevdarimo, kar je Bog storil, človeka do njegoviga naména voditi. Vse to nam naglas božjo modrost oznanuje, in z Davidam smo reči permorani: „Gospod velike in častitljive so tvoje déla, vse si modro narédil!“ — Vender bi pa znal kdo misliti: Ker je Bog neskončno moder, ker ima zgol dobre naméne z nami, in vé in hoče nar perpravniši perpomočke izvoliti, zakaj je pa na svéti toliko hudiga? To ne kaže njegove modrosti? Zakaj je hudo vreme, toča, blisk, groménje, stréla, ktera ljudi in

živino pobije, in marsikako škodo napravi? Zakaj so povodnje in veliki nalivi, kateri dostikrat njive in polje tergajo, hiše podérajó? Zakaj viharji in potrésí, kateri celé mésta razsujejo, in njih prebivavce pokončajo? Zakaj je lakota, strašne bolézni, kuga in druge nadloge, ktere ljudi in živino moré, in celim deželam veliko škodo in britkost napravijo? Že nam se vse to škodljivo, nerodno in neperpravno človeka osrečiti zdi, zakaj tedaj Bog to perpusti, ker je neskončno moder?

Ravno zató, ker je Bog neskončno moder, mi pa omejeniga uma, omejene pameti, se od takih misel motiti in zapeljati pustiti ne smémo. Naš um je prekratik, vse narédbe božje prav do dna presoditi in spoznati; Bog tudi takrat vse po svoji neskončni modrosti ravna, kadar se nam njegove narédbe modre ne zdé. — Po Izaiji preroki se nam da tako zaslišati: „(Izai. 55, 8. 9.) Moje misli niso vaše misli: tudi vaše pota niso moje pota, reče Gospod. — Temuč kolikor je nebó višji kakor zemlja, toliko višji so moje pota nad vašimi poti, in moje misli nad vašimi mislimi.“ — Spoznali bomo v prihodnjim življenji, kako modre de so vse narédbe božje; pa že zde v časnim življenji vidimo pér luči vére vse drugači nadloge, in to, kar hudo imenujemo, kakor če jih le z na pozémeljsko navézaním sercam, in le v posvetno zabernjenimi očmi glédamo, ako ravno še vsih misel in potov božje modrosti ne zapopademo; že tukaj vidimo, de Bog vse po svoji neskončni modrosti obrača. Naj so nam nekatere beséde v prepričanje.

1. Mi ne vidimo in ne vémo, kakó so vse reči med seboj združene ali sklenjene. Manjši pergodba je dostikrat véčím ali vsim drugim služna in pridna. Mi tedej ne vémo, ali je to, kar se nam hudó ali nesréča zdi, v resnici kaj hudiga; in ali je za vse, ali le za eniga človeka; ali je pa to morde veliko véč edína sréča in dobrota za vse, ali saj za nekaterega človeka; za kar bi mogli Boga zahvaliti, ne pa godernjati in nevoljni biti. Nespametno, kaj ne? bi bilo, ako bi kdo take reči ali orodja zaničeval in zamétval, kterih ne pozná, in ne vé,

čimu de so, in njemu služijo, kateri jih potrebuje. Gléjte, ravno tako nespametno je tudi misliti, téga ali téga naj bi Bog ne bil storil, ali naj bi bil drugač obrnil, kar se mu nepotrebno ali škodljivo zdi. Se le misliti nam gré: „Kdo je Gospodovo misel spoznal, ali kdo je njegovi sovétnik bil? Bog vse déla in dopustí, tedej je gotovo vse prav in dobro, ako ravno se nam ne zdi. — Vender pa tudi sami lahko spoznamo, če hočemo prav prevdariti, de je dobrota véci, ktera iz téga izvira, kar hudo ali nesréčo imenujemo, kot škoda, ktero vidimo. Postavim: Kaj je o polétnim času bolj dobrotno in koristno, kot groménje? Od vročine hoče vse vsahniti, zéliša začno véniti in medléti, živina in ljudjé komej sopejo. Na vročino pride véci dél hudo vréme, blisk in gromenje. O kako prijetno je po takim vreméni vsim stvarém: ono ohladi zrak, to je dobro našimu zdravju, pridno živalim in poljskimu perdélku, vse je nekako poživiljeno. Ako bi téga ne bilo, bi bila soparca če dalje bolj nezdrava, kuga in druge hude bolézni bi se perčéle, ljudí in živino moríle, vse zelenjavi bi se posušile. Ali neskončno modri Bog le-to od nas s hudim vreménam odvérne, ktero prav za prav ni hudo, temuč dobrotno. Pa morde kdo poreče: Per takim vreménu véci dél toča bije, tréska, stréla ubije ljudí, požgè hiše in céle vasí. Ali je to dobrota božje modrosti? — Če je to tudi rés njemu kaj hudiga, kteriga ta nesreča zadéne, se vender to prav po rédkim zgodi: stréla le malokdaj človéka zadéne, in toča le véci dél nektère kraje obiše, nesréča ni po céli deželi; prid pa, ki se iz takiga vreména izhaja, ni le za nektériga človéka, ali za nektère kraje, ampak za vse, in se povsod razšíri, povsod služi. Tedej je modrost božja očitna, ker Bog per manjši škodi na véci prid gléda, in ker dopustí, kar véč sadu pernese, in véč ljudém pomaga. Ravno taka je per vsih drugih natorskih pergodbah, postavim? Boljši je, de oginj iz eniga kraja, iz ene gore škodljivo plažo pljuje, in v časih tudi kake hiše in mésta poškoduje; kakor de bi povsod iz zemlje silil in vsim nadlégo délal. Vender je pa

njegova gorkota pod zemljo vsim potrebna. Tudi viharji in vetrovi so dostikrat tako potrebni, de ako bi ne bili tako močni, de bi hiš ne poderali, bi škodljive človeškemu zdravju strupene soparce ne pregnali. Ker pa močno vléčejo, nam zrak očistiijo, zdravo sapo perpišejo, nezdravo pa odpišejo in odženó.

2. Kaj ménite, ali pa tudi rés časne, pozémeljske, minljive in strohljive reči človeka popolnoma osrečijo? Ali je mar človek zato že srécin, ko ima zdravo truplo, posvetno čast, bogastvo, pozémeljskiga premoženja zadosti? Nak! naj kdo té dobrote ceni, kolikor hoče, je vender le rés, de, kar koli oči, vidijo, kar mesó poželí, in kar je napuh življenja, človeka nikakor ne osreči, njegoviga serca nikakor ne umirí. — Gléjte, kakor gotovo pa časne, pozémeljske, minljive in strohljive reči človeka nikakor ne morejo popolnoma osrečiti, je tudi rés, de nadloge, sktérimi je pobožin kristjan na svojim premoženji, ali na pohištvu, ali na polji, ali na drugih časnih rečéh zadét, zanj niso prava resnična škoda ali nesréča, še clo to ne, ko bi mu bilo ali zdravje ali življenje odvzeto. Zakaj njegova prava, resnična sréča je li od znotrej v čisti duši, v mirni vésti, v zadovoljnim sercu, kér je pravičin, Bogu dopadljiv, véčniga zveličanja vrédin, kot nas Jezus sam uči rekoč: „Božje kraljestvo (prava sréča) je (od znotrej) v nas.“ Téh dobrot, toliko popolnoma sréče pa dobrimu kristjanu zunanje nadloge ne morejo odvzeti, torej zanj niso nikoli prava nesréča; utégnejo mu pa biti:

3. Velika sréča, resnična dobrota, in so tudi rés, ker od Boga pridejo, kakor prerok Amoz uči vprašajoč: „(Am. 3, 6.) Je li kaka nesréča v méstu, ktere bi ne bil Gospod storil“? Vsigavédijoči Bog previdi, če huda strašna nesréča človeka perčakuje, in torej mu pošlje iz gole dobrote in ljubezni kako drugačno manjši britkost ali nadlogo, de ga z njo hudi, strašni nesréči odtégne, pred njo obvarje. Postavim: On pošlje komu bolézin, de se bolnik ne more iz postlje ganiti, in na nji joka, toži, zdihuje in shaljuje. Pa vse prav, vse dobro

je to: kdo vé, kakó huda, kako strašna nesrēča bi ga sicer zadēla, ko bi ga neskončno modri Gospod ne bil na posteljo položil, z bolēznijo varoval? — Ker človek s svojo kratko pametjo ne previdi, kako pridne, in služne so mu časne nadloge, si jih v nesrečo štēje, ko bi jih pa prav previdil, bi spoznal, de so mu velika srēča in dobrota, in bi še li svojiga Boga zanje hvalil; zakaj Bog jo po svoji neskončni modrosti tudi takrat k našimu pridu obrača, kadar nas s kako težavo ali nadlogo obiše; kar toliko ložji previdimo, če pomislimo, de časne nadloge in težave pobožnimu kristjanu po besedah sv. Pavla veliko k njegovi věčni časti perpomorejo: „Njim, kateri Boga ljubijo, vse v dobro služi.“ — Iz tēga pa razvidno izvira, de časne nadloge niso resnična, prava nesrēča, temuč velika srēča, in dobrota bozje neskončne modrosti.

4. Ravno časne težave in nadloge so perpravne nas učiti, de znamo božje dobrote prav čislati in ceniti, in zanje Boga hvaliti. Glējte, pač rés! nikoli bi prijetniga in dobriga prav v živo ne občutili, perserčno ne zaželeli, ne čislali, in ne cenili, ko bi tudi nikoli nič neprijētniga in težavniga ne poskusili. Ali v težavah se še li človek uči dobroto spoznati, od hudiga razločiti. Kdaj se, postavim, človeku jéd posēbno perlēže? Kaj ne, kadar je je lačin? Ko bi nikoli ne bil lačin, bi tudi slasti in prijetnosti jedí nikoli ne občutil. Lakota je sicer huda rēč, pa je vender tudi dobra, ker jéd prijetno dēla. Ravno taka je z drugimi težavami. Kdaj pač človek nar bolj zdravje cēni? Kaj ne, kadar bolēzin poskusi? Po hudi zimi nam je že srēdin spomladanski dan prijētin. Kdaj se prijatli bolj preserčno eden družiga razveselē, kot če se po dolgi ločitvi zopet vidijo? Kdor ni nikoli žaloval, tudi še ni bil nikoli prav vesel; kdor težave ni skusil, tudi ne vé, kaj de je dobro. Bog hoče, de bi njegove dobrote spoznali, čutili, prav čislali, in cēnili, in mu torej zanje hvalēžni bili. Zakaj nehvalēžnost je velika pregrēha, pred njo nas tedaj Bog obvarovati hoče, ker nas po časnih težavah in nadlogah uči, na njega dobrote in darí misliti, glēdati, jih čislati, cēniti,

in se mu za njé zahvaliti. Kdo tudi v tém ne vidi, ne spozna modrosti polniga Boga?

5. Časne težave in nadloge, ki se nam božji modrosti nasprotno zdé, so človeku tudi zató pridne, služne, ali dobre, ker ga bolj čujéčiga, délavniga, do noviga domišljevanja in učenja bolj perpravniga storé. Zakaj lastna skušnja nas uči, kdor se je kdaj opékel, ali na vodi v nevarnosti bil, de se potlej vselej ognja in vode bojí, in varno ogiblje; če se pa zopet v tako nevarnost podati mora, pre-mišljuje, pomoči iše, in si perzadéva, de bi iz takšne nevarnosti nepoškodovan prišel. Taki smo vsi ljudjé. Ko bi nas nikoli težava ne zadéla, ko bi se nam ne bilo nikoli ne škode, ne nevarnosti bati, brez skerbí bi tje v nemar živéli, nič bi si ne perzadevali; dušne in telésne moči bi v nas za-spale, zarijovéle, brez prida bi nam bile; céli člo-véški rod bi kmalo v veliki nevédnosti živel, v ne-umnost in tamo bi zagazil, in iz nje bi si ne po-magal. Koliko potrebnih učenost, koliko perpomóč-kov je človeška pamet po časnih težavah in nad-logah persiljena znajdla? Bolézni se znajo ozdra-viti, strup pregnati, stréla odverniti, perpravno orodje zdélovati, in več takih rečí je, kterih je človeka potreba učila. Kdo bi si bil kdaj domislil zeliša spoznavati, se ozdravljanja učiti, ko bi bo-lézin ne bilo? Ravno taka je z vsimi drugimi uče-nostmi, do kterih so človeka le časne težave in nadloge vodile. — Bog je človeku mnogotere moči na duši in telésu zato dodélil, de bi z njimi pridno délal, in jih le na dobro obračal, če ga tedej s križi in težavami obiše, če ga z njimi prebudi, de si pridno pomaga, svoje dušne in telésne moči umno obrača, in déla križem oditi, ali jih vsaj zmanjšati, in takó voljo božjo spolniti — ali ni to délo božje modrosti?

6. Po zunajnih nadlogah nas neskončna mo-drost opomni, de naj Boga svojiga stvarnika nikoli ne pozabimo, temuč de naj nanj mislimo, z njim védno združeni ostanemo. In rés kaj se bolj spo-dobi, kot de človek pogosto na Boga, od kteriga ima življenje, in vse kar je dobriga, misli, in nikoli

njega ne pozabi? Zakaj kdor Boga pozabi, je pravo luč zgréšil, in se na poti pogubljenja znajde. Kdaj pa človek nar raji in nar hitreji Boga pozabi? Kadar je sréčin, ko se mu vse prav in predobro godí. Bogatín in mogočni v svoji sréči ne misli, de ima tudi svojiga Gospoda v nebésih, ne misli, na svojiga potrebniga bližnjiga, je neusmiljen, prevzétin, Bogu nehvaležin. Ne Bogu, temuč sebi perpisuje vso svojo sréčo, vse dobróte, ktere vživa. Ali kako ga Bog podučí in prepriča, de ni nič, de je slab kot drugi ljudjé? Na besédo, ko jo mu po svojih služabnikih govori, se bogatín v svoji prevzetnosti ne ozrè, ali ji ne verjame: pošlje mu tedej križe, težave, revšino, bolézin, ali kako drugačno grenko zdravílo. In glej, zdaj začne spoznavati, de je Bog mogočniši od njega, zdaj vidi, de je le od Boga pomoč dobiti; torej začne, morde zdej pervikrat, k Bogu zdihovati, moliti in spoznavati, de je Bog začétik, studenic vsih dobrot, in de je ta popolnoma zapušén, komur on svojo pomoč odtégne; zdej začnè biti boljši, pobožniši, in tudi morde dober in pobožin zmeraj ostane. Od té resnice imamo v sv. pismu, imamo tudi dandanašni véč zglédov. Oh kakó rad se še vselej človek k Bogu zateče, kadar se mu hudo godí! Gréšnik ne misli ne na Boga, ne kar je božjiga, dokler se mu dobro godí, bogabojéči pogovori so mu zoperni. Naj ga pa kaka bolézin ali druga nesréča zadéne, se bo začél zvijati, Boga klicati in vpiti: O Bog, o Gospod, pomagaj mi! Rad bo zdej slišal od Boga, od njegove modrosti, milosti, dobróte, od njegove pomoči govoriti, taki pogovori se mu bojo perlegli, in zoperni mu bojo ničimérni pogovori postali. — Ali zakaj pa Bog človeka takó opominja? Ali ima kaki dobičik, če nanj mislimo? Nak, ne opominja nas zavoljo svojiga prida, on, kteri od vékomaj do vékomaj sam sebi zadostni nikogar ne potrebuje, ampak opominja nas on zavoljo našiga prida, ker nam je ta spomin k véčnemu zveličanju toliko potrebin: zakaj pozabljivost Boga nas stori hudobne, gréšne, tedej časno in véčno nesréčne. Hvaliti smo torej Boga za toliko gnado dolžni, de

nas s časnimi težavami in nadlogami na-se opomnuje, k sebi vabi, in k večnemu zveličanju napeljuje. Ali ni zopet to gotovo znamenje neskončne modrosti božje, za katero ne zamoremo nikoli zadosti vrédno Boga zahvaliti?

7. Časne težave in nadloge tudi naše sercé od ljubézni do posvetnih rečí odtergajo in nas opominjo, de nam ni na tem svétu védnó ostati, temuč de je naša prava, zadnja in véčna domačija v nebésih. Ne za ta svét, temuč za vse kaj boljšiga smo naménjeni, in ravno zavoljo téga se je pa tudi silno bati, de bi se preveč na ta svét ne navezali, in na časne rečí, ktere se našim spačenim željam toliko perlézejo, de jih védnó poželimo. Zakaj, ko bi se nam védnó dobro na tém svétu godílo, bi se takó nanj navezali, de bi si ne vošili kdaj zapustiti ga, se kdaj od njega ločiti; té misli bi še do sebe ne pustili, le léno bi se torej za véčnost perpravljali, in bi léne perprave sad — véčno pogubljenje doségli. Bog tedej perpustí, de nas ta in ta težava, nadlóga zadéne, de se nam tukaj véčkrat hudo godí, ker se po tém takim v nas persérčne željé vnamejo, de bi kaj skoraj v kraji bili, kjer se nam bo bolji godilo, kjer ni ne težave, ne žalosti, ne britkosti, ne solze: mi spoznamo, de na zemlji nikoli sréčni biti ne moremo, in takó se spomnimo véčnosti. Gléjte, takóle nas časne težave in nadlóge od ljubézni do svetá odtergajo, nas persilijo na prihodno, boljši življenje misliti, ga želéti, in se za sréčno véčnost skerbno perpravljati. Kolika dobrota so tedej težave in nadloge? Ali ni to délo modrosti božje, ktera kaj taciga perpustí, nam pošílja, pa le k našimu dušnimu pridu?

8. Ako hočemo svoj namén, zveličanje prihodniga véčniga življenja doséči, je potrébno, de se v tém življenji z dobrimi déli in z lépimi čédnostmi zanj perpravljamo, de bomo z njimi obogateni v véčno sréčno stanovanje priti zamogli. Ravna časne težave in nadlóge nam pa perložnost na roke dajo, veliko dobriga storíti. Ali niso dobre, lépe, častíte déla, révnim pomagati, sirote in vdove v njih nadlogah, bolníke na postelji bolečin obiskati, žalostne

tolažiti? Ne mogli bi pa v svojo večno krono téh dobrih dél zaplétati, ko bi révnih, siromakov, bolnikov in žalostnih, z eno besédo, ko bi časnih težav in nadlóg ne bilo. Komu bi se zamogli dobrotljive, usmiljene skazati? Dobrota, usmiljenje, radodavnost, hvaléžnost bi bile komaj po iménu znane, ali pa še po iménu neznane čédnosti. Ljubézin do bližnjiga, ktera toliko prijetno ljudi med seboj druží, bi med njimi omarléla, ko bi križev in težav ne bilo. Takó pa križi in težave ljudi med seboj družijo, sklépajo, de si milost, dobroto, hvaléžnost, ljubézin skazujejo, de si z dobrimi déli že tukaj serca razveseljujejo, de imajo perložnost sami pobožni perhajati, in tudi drugim do pobožnosti pomagati, ob kratkim, de imajo perložnost si večno zveličanje perdobiti. O blagor nam, če ne bomo pustili takih priložnost, časa obiskanja, dnéva zveličanja nepridno preteči.

9. In zadnjič so pa tudi časne težave perpravne našo pobožnost poskusiti, našo pravičnost uterditi in namnožiti. — Večkrat namreč kdo misli, de živo véruje, terdno v Boga zaupa, de ga serčno ljubi, pa ni rés. On morebiti lepó živí, in tudi kaj dobra stori, ker mu do zdej še ni bilo nič zavolj pobožnosti, terpéti; on na Boga zaupa, ker je do zdej le zgolj prijétne dobrote od njega prejémal in vžíval. Naj ga pa revšina, bolézin ali drugačne težave in nadloge zadénejo, naj je zavolj svojiga bogabojéciga življenja zaničevan, zäsramovan ali preganjan: začél bi biti nevoljin, začél bo morde zoper Boga memrati in godernjati, čédnosti in dobre déla opušati, in clo rajši hudo delati, de bi le ne bil zaničevan. In takiga pravičnost je mar prava, njegova pobožnost resnična? Kaj se vam zdi? De bi tedaj človék zvédil, ali je v resnici pobožin, svojimu Bogu zvést, je tréba, de je na skušnjo postavljen, s težavami in nadlógami obložen, in če v njih stanovitin v dobrim, zvést svojimu Bogu ostane, se smé nadjati, de je na pravi poti, in zató naj Boga za njegovo milost zahvali, in ga stanovitnosti za naprej prosi. Pač gotovo nikogar pobožnost ni prava in resnična, ako ni v terpljenji, kot zlato v

ognji, poskušena in uterjena. Blagor tedaj njemu, kdor je ob času skušnjave stanovitin! Ali ni zopet to znamenje božje neskončne modrosti, de nam po težavah in nadlogah perložnost daje, sebe in svojo pobožnost prav spoznati?

Kaj nam je per časnik težavah in nadlogah še pomisliti?

Tudi téga ne izpustimo iz spred očí, de si dostikrat in nar večkrat sami sebi butaro križev in težav s svojo lastno nerodnostjo nakladamo, de si sami sebi dostikrat grenik kélih terpljenja in britkosti s svojo lastno roko nalivamo, ker volji božji nasprotno živimo. Že perva dva človeka sta sebi in svojimu narodu s storjenim gréham križe, težave, nadloge in clo smert navlekla. Z nerodnostjo, z nezmernim ali drugačno pregréšnim življenjem si tudi še zde marsikdo bolezin in zgodno smert kupi. S zapravljanjem, pijančevanjem, z lenobo jih toliko v revšino in pomanjkanje zabrede. Slaba izréja, pregréšni zglédi staršev so skorej vselej vzrok žalosti in britkosti, ktero jim otroci déljajo. Pač véči dél nemarčnost, ali pa clo hudobija ljudi pogoriša napravlja. In takó, desiravno so z gréham mnogi križi na svét prišli, se vender po vsi pravici smé reči, de si jih ljudje še véči število s svojo lastno nerodnostjo in pregréšnostjo napravljajo. Vso drugačno in bolj vesélo podobo bi svét imél, ko bi ljudje po božji volji ravnali, po božjih zapovedih živéli. In le božji dobroti in neskončni modrosti je persoditi, de zavoljo tolike nerodnosti ljudi po svéti še vse bolj nakrižem ne gré, kot vidimo, de vse hujši ni, kot čutimò.

Čimu naj vémo, de je Bog neskončno moder?

Že marsikaj lépih in zdravih náukov smo iz do zde razloženih božjih lastnost sprejéli, pa tudi božja neskončna modrost nam svoje ponudi, in žlahtne zadržanjske postave daje. Poslušajmo, sprejmimo jih!

1. Bog je neskončno móder. Pač prav David poje: „(Psl. 10, 3. 24.) Gospod, kako velike in

častitljive so tvoje déla: vse si modro napravil!“ In modri uči: „(Mod. 8, 1.) Tvoja modrost séže z močjo od kraja do kraja, in vse prijetno poravnana.“ S koliko modrostjo je on napravil nebó in zemljo in vse stvari, ki so na nébi in na zemlji! S koliko modrostjo on vse stvarjene reči tavžent lét za tavžent léti ohrani! S koliko modrostjo vse stvari v lépi versti, v lépim rédu obderží! Božje modrosti ne zamoremo ne z besédami izreči, ne z mislami zapopasti, ne s svojo pametjo obséči. Zani-kerna stvarica božja se nam zdi bilo trave, čer-vičik v prahu, mušica pred našimi očmi: ali že té stvarice je božja modrost toliko modro napravila, de je ni glave, ne človeškiga uma, de bi jih zamogel prav do dna zapopasti. Kaj še li porečem od imenitniših stvari? Kaj od svitliga solnca, od toliko brezštevlnih zvezd? Kaj pa od nevidnih stvari, od angeljev, od Kerubov, od Serafov? Oh v takim premišljevanji mi pamet omedli, mi beséda zastóji, mi oči mojiga uma oblišé, ko božjo modrost pre-mišljujejo, ravno kot oblišé, telésne oči, ako so v svitlo solnce vperte! O človek, slabotni človek! ko-liki vzrok imaš tedej per premisljevanji božje mo-drosti se globoko ponižati, svojo slepoto, svoj kratik um spoznati, na svoje koléna pasti, Boga mo-liti, in s sv. Pavlam zdihovati: „O visokost bogastva božje modrosti in znanja: kako nezapopadljive so tvoje sodbe, kakó neizvedljive tvoje pota!“

2. Bog je neskončno móder: od vékomaj do vékomaj vse prav ravna, vse prav obrača, de si tudi naš kratik um njegovih sodb in potov ne za-popade. Ravno to pa kaže veliko prederznost, in torej veliko pregréšnost človekovo, ako hoče Bogu pota kazati, njegovim narédbam mejé staviti, ker božje déla zmétje, ali clo zoper Boga memrá. Ve-lika je bila pregréha angeljev, ko so hotli biti v svoji prevzétnosti Bogu enaki. Tak človek pa, de-siravno manj zlahтна stvar od angeljev, v svoji prevzétnosti dalje zabréde, in se s svojim kratkim umam še nad božjo modrost, torej nad Boga pov-zdigne. Norska nespamet bi bila, ko bi slépic hotel velikost in ték zvezd preméríti, ali glušic glas pétja

in strun presoditi, in mutec mnoge jezike učiti. Še veči nespamet, in zraven pregrešna prederznost je pa, ako človek, kterimu so se komaj včera očí odperle, in se mu bojo jutri zaperle, božje narédbe sodi in zmétje; ravno ko de bi bil visokost bogastva božje modrosti in znanja popolnoma zapopadil.

3. Bog je neskončno móder, kar storí ali dopusti, je dobro, je nam služno, in perpomočik v zveličanje; naj si je našim željam prijetno ali neprijetno, našimu sercu dopadljivo ali ne, naj naš kratki um zapopade ali ne. Tedej moramo biti z vsim zadovoljni, kar nam Gospod pošlje, in ne smémo nič drugač hotéti in želéti, kot ravno takó, kakor nam Bog po svoji neskončni modrosti pošilja, to je, v vsih okolišinah se v voljo božjo, v voljo božje neskončne modrosti podajmo.

Jezus Kristus, Marija, prečista devica, aposteljni, marterniki in svetniki nam tudi v tem lép izgled dajo. Jezus pred svojim britkim terplénjem takóle moli: „Oče! ako je mogoče, odverni od mene to grenko terplénje, vender ne moja, temuč tvoja volja se zgodi.“ Marija devica je mogla marsikako britko težavo prestati, ker je bila v mater sinu božjiga odvoljena, njé sercé je ojster meč žalosti presunil, pa vender nič drugači si ne zbéra, vsa se božji modrosti podverže in pravi: „Gléj dékla sim Gospodova, zgodi se mi po tvoji besédi! Veséli so bili aposteljni tepenja in terplénja: „Oní pa so veseli iz zberáliša sli, ker so bili vrédni spoznani zavolj iména Jezusoviga nečast terpéti.“ Tako zadovoljni so bili aposteljni, takó zadovoljni so bili tudi marterniki z vsimi narédбами božje neskončne modrosti.

4. Bog je neskončno móder, tedej je gotovo vse práv in dobro, vse pridno in služno, kar koli nam on zapové. Neizrečeno in véčno se bomo osréčili, če bomo njegovo postavo dopolnili. Ta misel naj torej spodbada, de vselej radi in na tanko dopolnimo, kar nam Bog zapoveduje, če nam je ravno to dopolniti težavno; in nikar se ne vprašajmo zakaj? Zadosti naj je nam véditi, de nam Bog zapové, kteri nas je k nar boljšimu naménu odločil,

in za ta namén nar perpravniši perpomoči pozna. Ta misel naj nas pa tudi močno od hudiga, od vsiga, kar nam Bog prepové, zavračuje, ko bi se nam še toliko prijetno zdélo! Saj si lahko mislimo, de nam neskončno móder Bog gotovo nič družiga ne prepovéduje, kot kar nam je škodljivo, in kar nas časno, ali véčno nesréčne stori.

5. Bog je neskončno móder: mi smo po njegovi podobi stvarjeni, tedej si moremo v svojim življenji po pravi in svéti modrosti perzadévati. Prava modrost pa ne obstoji v tem, de si kdo zna časno zložnost, bogastvo, pozémeljsko čast, pozémeljsko veselje zadobiti; to je le modrost téga svetá, modrost mesá. Tudi prava modrost še v tém ne obstoji, če si človek le posvetno učenost zadobi; zakaj veliko učenih je že svoj namén zgrešilo: veliko priprostih, se jih je zveličalo. Pa tudi rés, slédni um lahko zapopade, de človeku nič ne pomaga, ko bi ravno velikost in ték zvést premériti znal, skrivno moč in skrivne pota stvari spoznal, ko bi vso učénost imel, in jezike vsih ljudi in angeljev govoril, ko bi pa svoje učénosti ne obračal v zadobljenje svojiga naména, v zadobljenje véčne sreče. V čim tedej prava modrost obstoji? Prava modrost v tém obstoji, de slédno réč po njé vrédnosti cénimo in ljubimo; de dušo bolj čislamo, kot truplo, véčno bolj kot časno, obstojéče bolj kot minljivo; prava modrost v tém obstoji, de časne, pozémeljske reči, le zato in toliko ljubimo, ker in kolikor so nam za véčno sréčo dobrotne ali služne, ne pa, de bi že v njih poséstvu svoje sreče iskali. Prava modrost v tém obstoji, de si z dobrimi déli, z lépimi čédnostmi perzadévamo, véčno zveličanje zadobiti, in de zavolj véčne sréče radi vso časno sréčo v némar izpustimo; de smo perpravljani okó izdréti, rokó ali nogó odsékati, če nas pohujša, in raji z enim očésam, z eno rokó, z eno nogó v véčno življenje, kot z obéma očésama, z obéma rokama in nogama v véčno pogubljenje iti; to je: Če ti je kaj takó ljubó, kakor tvoje désno okó, tvoja désna roka ali noga, in te k nespodobnemu poželjenju, ali sploh k gréhu napeljuje, loči se od téga, za-

pusti to s silo; ker boljši ti je, vse časno dobro zgubiti, kakor pa večno pogubljenimu biti. Ob kratkim, prava modrost v tem obstoji, de človek Boga nar vikši dobroto čes vse ljubi, in v té svéti ljubézni večno zveličanje zadobi; ker to je njegovi namén. Pozémeljske reči nam je pa le toliko ljubiti, kolikor nam pomagajo ta večni častiti namén doséči, zakaj dane so nam v perpomočik k njega doségi. Vse tedej, kar mislimo ali želimo, kar govorimo ali délamo, kar počnemo ali opustimo, naj je s pametjo v naš poslédñji namén obrnjeno.

6. Bog je neskončno móder, kar storí, storí le iz nar boljšiga naména, in si v tó nar perpravniši perpomoči izvoli. Vse božje narédbe tedej zvirajo iz njegove neskončne modrosti. Mi smo po božji podobi stvarjeni, tedej vse s pomislikam déljamo, vse iz dobriga naména storímo, do vsiga naj nas pamet vodi. Ne dajmo pa do sebe in do svojih opravil hudim nagnjenjem in strastim oblasti, de bi nas, postavim, napuh, lakomnost, nečistost, nevošljivost, jéza in sovraštvo, žertje in pijanost slepíle, in zapeljale, marsikaj brez pomislika, brez svéta pameti storiti. Kdor koli z dobro premíšljeno voljo, s trézno pametjo svojih opravil ne dopernáša, ali de se da slepó od strast voditi, odsvečuje nad sabo božjo podobo.

7. Od kod in kakó se pa prava modrost zadobi? Sam od sebe je nihče nima. Silno lepó jo razsvitljeni Job učí: „(Job 28, 1. 2. 6. 12. — 15. 20. — 22.) Srebró ima začétik v svojih žilah: in zlató ima mésto, kjer se naréja. — Želézo se iz zemlje koplje: in v vročini razpušen kamen se v bron preoberne. — V njé (zemlje) kamnih se zafir najde, in v njé persténih kápah zlató. — Modrost pa, kje se najde, in kje je mésto razumnosti? — Človek ne pozna njé céne, in se ne najde v njih deželi, kateri v veselji živé. — Brezin pravi: V meni je ni: in morje pravi: Per meni je ni. — Ona se ne daje za nar čistejši zlató; in srebro se za njé méno ne odvaguje. — Od kod tedej pride modrost, in kje je mésto razumnosti? — Očém vsih živih je skrita. — — Bog pozna njé pot, in on vé

za njé prebivališé“. — Nihče je nam tedej dati, ne zamore, kot Bog; torej ga ponižno in perserčno v svojih molitvah zanjo prosimo, in oče dobrih darov nam bo gotovo svojiga dobriga duha dal, kteriga nam je dati obljubil po svojim preljubim Sinu Jezusu Kristusu.

VIII. lastnost božja:

Bog je neskončno resničín in zvést; vse, kar reče, je rés; in kar obljubi ali žuga, vse spolni.

Bog je neskončno resničín, in neskončno zvést v svojih obljubah. To je sicer oboje ena in tista lastnost božja, vender s tém razločkam, de je resnica kot studenic, iz kteriga se zvestoba iz-haja. Zató sim nauk od té lastnosti, de ga bote ložej razuméli, ložej v spominu ohranili, takó razdélil, de vam ga bom poprej od božje resnice, potlej pa od božje zvestobe izlagoval.

A. Od božje resnice.

Bog je neskončno resničín, ali samo gola resnica, se pravi: On po svoji božji natori slédno laž, goljfiyo, ali zapeljivost sovraži, kar pa sam govori, je vse čista resnica, in njegova beséda véčno nespreminljiva.

Iz česa se spozna, de je Bog neskončno resničín?

Bog je neskončno popolnoma, zató ni ne nad njegovim umam, ne nad njegovo voljo nič pomanjkljiviga. Vse, kar je nad njim, je toliko zlahtno, častitljivo, dobro in lepó, de nič bolji biti ne more, vse hvale, vse ljubézni je vrédno. Zakaj véra in pamet nas obilno prepričaté in zagotovité, de je Bog vsigavédin, de so mu torej na tanko znane vse reči, vidne in nevidne, ktere so, ali kakoršne

koli si njegovi um le misliti zamore (in koga bi si le misliti ne zamogel). Véra in pamet nas učité, de so pred njim vsi pretečeni, pričijoči in prihodnji časi z vsimi svojimi zgodovinami, skrivnimi in očitnimi odgernjeni. Tedej vso resnico vé in pozná, nam resnico tudi povédati zamore; torej si nad njim nevédnosti, in iz nevédnosti zmote v njegovi besédi misliti ni mogoče. — Ali nam pa tudi resnico povédati hoče? Véra in pamet nas prepričaté in zagotovité, de je on nar svetejši, čigar volji ni mogoče lagati, ker že slédno laž nad kakim drugim bitjem sovraži. — Véra in pamet nam povesté, skušnja nas uči, de je on do človeka gola dobrota in ljubézin, de mu je usmiljeni, za njegovi prid skerbni Oče. In té lastnosti ali nam mar ne odkazujejo, kakó gotovo nam k našimu pridu resnico povédati hoče — in kako gotovo je sama čista resnica, kar on govori?

Bog nas vari, od njega kaj drugači misliti! Že človeka bi toliko ne spoštovali, ko bi nas po svoji nevédnosti ali neumnosti motil, in pergrajal bi se nam nekako, ko bi nam iz hudobniga in spačeniga serca drugač govoril, kot sam od znotraj resnico spozna, de bi nas v zmote in praznovérstvo zapeljal. Ali bomo pa mar vsigamogočno, neskončno popolno bitje goljufnimu, zapeljivimu, hudovoljnemu človeku enaciga mislili, in si ga domišljevali, kot de bi nad našimi zmotami dopadajenje imél? Ali mar on, ki je nad zemljo in nébam neskončin, z lažjo kako škodo od sebe odvráčuje, ali z goljufijo kaki dobičik sebi perdobiti iše. Že človeka kar tako obsoditi, bi kazalo sovražno sercé. Od Boga pa kaj takiga misliti clo mogoče ni, kdor ima od njega koliko kaj zapopadka; in kaj taciga od njega izgovoriti, bi bilo gerdo, ostudno preklinjevanje božje, kar je velika hudobija.

Ali nam tudi sv. pismo božjo neskončno resnico oznanuje?

Že v Mozesovih bukvah se bere: „(IV. Moz. 23, 19.) Bog ni kakor človek, de bi lagal, tudi ne, kakor sin človekovi, de bi se preménil. Ker

je tedej on rekel, ali ne bo storil; ker je govoril, ali ne bo spolnil?“ David piše: „(Ps. 32, 4.) Zakaj Gospodova beséda je resnična, in on je zvést v vsih svojih délih.“ In zopet: „(Jan. 17, 17.) Vse tvoje zapovédi so resnica.“ Jezus moli k Bogu rekoč: „Svéti Oče! posvéti jih v resnici. Tvoja beséda je resnica.“ — Sv. Janez pravi: „(Jan. 3, 33.) Kteri njegovo pričevanje dovzame, ta je poterdil, de je Bog resničín.“ Sv. Pavel Rimljanam takó perpoveduje: „(Rim. 3, 4.) Bog je resničín, vsaki človék pa je lažnjiv.“ In v listu do Hebrejev piše: „(Hebr. 6, 18.) Nemogoče je, de bi Bog lagal.“

Čímu naj vémo, de je Bog neskončno resničín?

1. Večkrat v svojim življenji premišljujmo, kako žlahtne, drage in neprecenljive dobrote smo mi po božji neskončni resnici prejéli, de se tudi od té strani um od dolžnosti hvaléžnosti prepriča, in sercé od té lépe čédnosti do Boga užgè.

Božja vsigamogočnost nas je iz nič v življenje perklicala. — Božja dobrota nas je v človéka vpo-dobila, ker bi nas bila zamogla božja vsigamogočnost po besédah sv. Avgušтина ravno tako lahko v kaki kamen, drevó, kačo, ali kako drugo žival vstvariti. Saj nismo iméli ne zasluženja, ne pravíce, de bi bili ravno v človéka vstvarjeni. — Božja svetost nam je dala častiti namén, kot angeljem, in božja modrost nas je z darmi obdarovala, po kakoršnih svoj namén doséči zamoremo, ako jih práv obračamo. — Božja milost se je do nas gréšnikov vnéla, in nas je, ko smo kot zgubljene ovce že clo do vrat pekla zašli, ljubeznjivo iz téga požréšniga brezna rešila. — Ali kakor veliki so darovi in dobrote, ki smo jih po téh lastnostih božjih prejéli, bi vender še véčne sreče ne bili doségli, ko bi nam ne bila še zravin božja neskončna resnica prave poti do nebés odkazala. Pa k naši veliki, k naši nar véci sréči jo nam je odkazala. Ona nas namreč brez zmote, brez goljufije, brez zapeljivosti učí, kaj de je naš namén, kaj de je nam storiti, de svoj namén dosežemo. Ona nas

uči, kaj de je nam vérovati, kaj in kakó upati, kaj in kakó ljubiti. Ona nas uči božje zapovédi, in nam jih razlaga. Ona nam odkazuje pregréhe in čednosti, hude in dobre déla. Ona nam odkazuje resnične perpomoči se gréha ubraniti, dobro pa storiti. Ona nam odkaže sv. zakramente, kateri človeka posveté, Bogu in njegovim angeljem dopadljiviga storé i. t. d. In de bi nas v dobrim, na poti do zveličanja bolj poterdila, pervzame še druge lastnosti božje v perpomoč. Božjo vsigamogočnost, de čudeža déla, s kterimi svoje izréke pred ljudmi bolj poterdi: božjo vsigavédnost, de prerokuje, kar se na tanko izide, de nas v véri in zaupanju poživí. Združi tudi božjo modrost in ljubézin, in nam pošlje edinorojeniga Sina Očéta nebéškiga, de iz njegovih ust njé glas, to je glas resnice zveličanskiga nauka zaslišimo; stori, de sv. Duh pravo katoljško církev obsénči, navdihuje, pred slédno zmoto varuje, in ji moč zoper vse sovražnike, zoper peklenške vrata clo do konca sveta delí. Kje je tedej peró, de bi popisalo, kje jezik, de bi izgovoril, kje um, de bi zapopadel, kako žlahtne, drage in velike so dobrote, ktere so nam po božji neskončni resnici dodeljene? Pa za tolike dobrote smo božji neskončni resnici tudi véčno hvalo dolžni, ktero ji skažemo, če dopolnimo, kar v naslédni drugi in tretji številki slišali bomo.

2. Bog je neskončno resničín, kar govori, je čista resnica, ker po svoji natori slédno laž, goljufijo in zapeljivost vselej in véčno sovraži. — Zató je naša svéta dolžnost, vse terdno vérovati, naj že s svojo pametjo zapopademo ali ne, kar nam je Bog razodel, ali kar nas on po svoji svéti círкви uči; vse takó in še bolj za rés iméti, kot kar z očmi vidimo, ali česar se po drugih svojih počutkih zavémo; zakaj oči in drugi počutki nas lahko goljufajo, Bog nas pa ne more goljufati ne sam, in ne po svoji círкви. — Ta misel naj nas per vsih keršansko katoljških naukih poterduje; naj nas varuje lažnjivih, napčnih in krivih prerokov, kterih število je v zdajnih časih posebno obilno, in naj nas varuje, kakor nas Jezus se jih varovati uči.

3. De se nam ne bo kdej pred resnico trésti, ampak de bomo z Davidam reči sméli: „Postava tvojih ust mi je boljši, kakor tavženti zlata in srebra“; in de bomo po nji in v nji sréčo in zveličanje najdli, jo zdej nad vsim nar bolj ljubímo. Kdor resnico ljubi, ljubi Boga, zakaj Bog je resnica. Kdor resnico ljubi in sprejme, sprejme Jezusa, in kdor je ne ljubi in ne sprejme, tudi Jezusa ne ljubi, in ga noče sprejéti. To dopoveduje od takih Gospod sam, ker pravi: „Je bila prava luč, ktera vsakiga človeka razsvetli, kateri na svét pride. — On je bil na svétu, in svét je po njem storjen, in svét ga ni spoznal. — On je v svojo lastino prišel, in njegovi ga niso sprejéli“. Njemu, kateri resnico le vé, in je ne ljubi, bi jest po vsi pravici reči zamogel: „Ti vérješ, de je en sam Bog, in (imaš resnico) prav storiš. Hudiči tudi vérujejo, pa trepéčejo. (Hudiči védo in čutijo resnico, pa je ne ljubijo). Véra brez dél je mrtva“ — resnica brez ljubézni je tudi mrtva. — Ta ljubézin se pa také spríčuje: „(Ps. 18, 11.) Človek, kateri jo ima, ima veselje do božje beséde, ktera mu je kot Davidu slajši od sterdi in satovja, tedej ne pustí nemarčno priložnosti preteči, če se mu resnica zlaguje, in kadar ni drugač, jo le s težkim sercam zamudi. — In kar kdo ljubi, ne z ustmi, temuč s sercam tudi rad premišljuje; božjo besédo, ktera je gola resnica, tedej z Marijo v serci ohrani in premišljuje. — Kar kdo ljubi, od téga se rad pogovarja, zakaj od česar je sercé polno, to tudi rado z besédo naznani; in glej ravno taka je s svéto resnico per njem, kdor jo ljubi. — Iz téga in po tém pa naj nas naša lastna vést sodi, če ljubimo resnico, in če smo bili dozdej Bogu za-njo hvaléžni?

4. Ljubiti smo pa tudi še sosébnó njega dolžni, in mu hvaléžni biti, kateri nam resnico pové, ako ravno bi naši lastni ljubézni ne bila prijetna, ako ravno bi nam kdo naše pomanjkljivosti, zmote, napčnosti in pregréške očital. Zakaj ravno tak človek nam je veliko koristniši, kot sladki perlizvavic; on je naš nar boljši prijatelj, on je naš dobrotnik, če naš ravno s terdo, oestro besédo po-

prime. Ali ne bomo mar njega v svojiga prijatla in dobrotnika šteli, kdor nam na poti pokrito brezno pokaže, v katero bi se bili lahko pogrénzili bili? In če nas tudi z močjo popade, iz njegoviga gerla vléce, kadar vanj pademo? Gléjte, in ravno on, ki nam resnico pové, ki nam napénosti odkazuje, ki nas z močjo ojstrosti poprime, je tak dobrotnik, ker nas še pred strašnejšim, pred véčnim breznam otéti želí. Sladik perlizvavic pa nam s svojo hvalo še to brezno zakriva, in nas zmoti, de nad-nj stopimo, se vanj pogrénzimo, iz kteriga nam ni véč pomagati. Torej se od takiga po pravici z Davidovimi besédami reče: „(Ps. 5, 10. 11.) V njih ustih ni resnice, njih sercé je nečimérno.“ — Njih gerlo je odperti grob, s svojimi jeziki so goljufno ravnali. Poslušajmo tudi, kaj nam sv. Duh od téga govori, kar smo ravno slišali: „Boljši je, pravi on, od modriga posvarjenimu, kakor po perlizovanji nespametnih zapeljanimu biti“.

Ravno ta naj je še pesébej starišem rečena, kar pomanjkljivosti, zmote, napénosti in pregréške njih otrok zadéne. V svoje prijatle in v dobrotnike svojih otrok naj jih imajo, kateri jim resnice ne zamolcé, temuč jim napénosti njih otrokam lastne pokažejo, ali pa otroke pokrégajo in posvaré. Zakaj ljubézin je slépa, sosebno pogosto ljubézin starišev do otrok, in zató težko sami resnico uglédajo, in jo nar ložej po drugih zvedó, če še komu kaj družiga kot samo otroško hvalo vérjejo. — Jest vém, de se té besede marsikomu ne bojo perlegle; pa saj tudi vém, de v takim času živimo, ko se nobena resnica véč ljudém prav ne perléze, že clo pa tista ne, v kateri se podoba njegove pomanjkljivosti kot v zerkalu kaže. Pa zató je vender keršanski učenik ne smé nobene zamolčati.

5. Ravno to, kar smo zdej slišali, nam pa od druge strani tudi dolžnost odkaže, svojimu bližnjimu, kadar je perpravna perložnost, resnico vselej povédati, in se do njega slédniga hlinjenja ali hinavskiga perlizovanja varvati, de zamoremo s sv. Pavlam reči: „(I. Tes. 2, 5.) Mi nismo bili nikoli, kakor véste, v govorjenji perliznjeni.“ — Vender

resnico le iz ljubézni do resnice, in iz ljubézni do bližnjiga izgovorimo, ne pa de bi z njo v sovražnim očitani le bližnjimu v sercé píčiti, njegovo poštenje zmanjšati, in se nad njim maševati hotli. — Tudi Jezus je le iz ljubézni do resnice in do ljudi resnico govoril. Njo so tudi aposteljni in prvi kristjani toliko skerbno varovali.

6. Bog je neskončno resničn, tudi nas je za resnico vstvaril; on je naš Oče, mi smo njegovi otroci, torej se nam je iz celiga serca perzadéti, de le resnico govorimo, in tudi v té lastnosti svojimu Očétu podobni perhajamo. Solnce je čisto, in tudi le čiste žarke na vse strani spuša; s svojimi žarki nič ne otamní, ampak vse razsvitlí, kamur z njimi doséže. Tudi naša duša naj je čistoresnična, in čistoresnične žarke ali beséde naj zravin izgovarja, de nikogar um ne bo v zmoto zapeljan, temu de slédni od nas le resnico zvé.

Kakor sta si pa dan in noč, luč in tma nasprot, ravno takó ste si tudi resnica in laž nasprotne. Ker je pa laž resnici nasprot, se nam ni čuditi, de jo Bog toliko sovraži, in de je z njo omadeževan človék bolj, ali manj po njé velikosti, vselej pa vènder pred njegovim presvétim obličjem zopern. Torej po besédah sv. Pavla „(Ef. 4, 25.) odložimo laž, vsaki, kateri s svojim bližnjim resnico govori“. V močni perganjik, de naših po sv. zakramentih posvečenih ust ne bo laž omadeževala, naj nam še leté beséde Jezusove služijo, ker pravi: „On (hudič) ni v resnici obstal, ker ni resnice v njem. Kadar on laž govori, govori iz lastniga: zakaj on je lažnik in oče laži“. — Po téh besédah bi tedej lažnik otrok hudiga postal, kot resnični otrok božji postane.

Po téh naukih imam vam, ljubi kristjani, še eno besédo od resnice sploh reči. — Slédna čédnost ima še kakiga, pa tudi le kakiga sovražnika, postavim pijanec sovraži zmérnost in tréznost, nečistnik čistost, lakomnik radodelnost, napuhnjeni ponižnost i. t. d. Vender ima še slédna čédnost tudi veliko prijatlov. Resnico pa skorej vsi ljudje sovražijo, poséбно donašnje dni, dni nar vikši lastne ljubézni.

Ona je, ki jih nar bolj v oči bode, in človeku kot zerkalo njegovo podobo, ne le lepote, temuč tudi gerdobo, zvestó odkazuje, in torej nar manj, in le malo prijatlov šteje. — Kteri sovražniki so jo pa iz nji posvečenih krajev, iz človeških serec pregnali? Nje nar večí sovražniki so: Lastna spačena ljubézin, slédnjimu človeku njega lastno in ljubo nagnjenje, in pa svét s svojimi lažnjivimi preroki. To so sovražniki, ki resnico iz serca preženejo, in nji pregnani vrata do serca zapró. — Lastna ljubézin človeka nekako oslepí, de resnice ne vidi; človeku namréč njegove napake zakriva, mu njegove pregréhe takó lepó izgovarja in zagovarja, de ko bi enake napčnosti nad kakim drugim vidil, bi jih hudobíjo klical, sam nad seboj jih pa le nedolžne ima; mu njegove déla, ki so dostikrat le na videz lépe, že za dobre déla piše, mu perkriva pohujšanje, ktero na vse strani obilno in bogato trosi i. t. d. Oh premagujmo téga nevarniga domačiga sovražnika, premišljujmo pogosto svoje zaderžanje, svoje življenje, permèrjajmo ga nauku sv. Evangelija, izprasuimo svojo vést na tanjko, bodímo ponižni, in s ponižnim sercam prosimo Boga, de nam lupíne, ki naše dušne oči pokrivajo, odluši, kot jih je nekda j od telésnih oči sv. Pavla odločil. — Slédni človek skorej ima kako poséбно hudo nagnjenje, ktero ga moti, de saj od tiste strani resnice ne vidi, od ktere se mu njegovo hudo nagnjenje v svoji nagnjussti kaže. Zató mu je perpomoč, de resnico vidi in spozna, de si nar poprej perzadéne pogosto premišljevati, k čímu de ga spačena poželjivost nar bolj žene, in de to per spovedi vselej odloči, v čim de njegova nar večí slabost obsto j, in v čim mu je svéta vojska nar huji. Per spovádi bo perpomoči zvédl, po kterih bo téga svojiga sovražnika nar ložej premagal, in če se bo téh perpomoč poslužil, bo resnici vrata do serca odperl, resnica mu bo pa v povračilo vrata do nebés odperla. — Hudi hudi sovražnik resnice je trétič svét s svojimi šegami in lažnjivimi preroki. Svét je poln zvijač, goljufij in laží, ravno zató sovražnik resnice, in kdor s tém svétam potégne, je tudi sovražnik res-

nice, ali saj ves mlačin za njo. S kratkimi besédami pa vender na tanjko prerok Ozéja svét takó popíše: „Klétva in laž in ubijanje, in tatvína in prešestvo se je kakor povodenj razlilo.“ Tudi sv. Gregor papež ga lažnjiviga odkazuje rekoč: „Posvetna modrost v tém obstoji: Svoje sercé s zvižajčami perkrivati, svojo misel z besédami zagrinjati, laž v resnico, resnico v laž spreminjati. Té modrosti so se s perzadevanjem mladénči pernaučili, té se otroci, ki govoriti začnó, učé; in kdor njo ima, prevzetno na druge pogléduje“. Torej večkrat nečimernost, minljivost svéta premišljujmo, njegovo goljufno prijaznost, in resnico, de ne moremo biti Kristusovi prijatli, če hočemo svétu dopasti; premišljujemo poslédne réči, de se nam bo sercé resníci odperlo, in de ji zméraj odperto stoji, de bomo kot otroci luči po njé svitlobi hodili, dokler ne začnemo njé nevstvarjene lepote tam gori v Bogu glédati, kateri je poln gnade in resnice.

B. Od božje zvestobe.

Bog je zvést svojim besédam, to je, vse njegove obljube in žuganja se bojo na tanjko spolnile.

Iz česa se spozna, de je Bog zvest v spolnjenji svojih besedi, svojih obljub in svojiga žuganja?

Če se ozremo na lastnosti, od katerih je bilo dozdej govorjenje, bomo po njih prepričani, de se smémo prav varno in s pokojnim sercam na vse obljube svojiga Boga zanesti. On je vsigavédin, njemu ni nič neznaniga, vse skrivnosti, vse pergodbe, vsi prihodnji časi so njegovim očém odgernjeni; on vé na tanjko opravila, zaderžanje, življenje in konec ljudi, predin so še vstvarjeni, torej se njemu ni mogoče, kot se še per vsakim človeku zgodi, kdej zavoljo kake obljube pokesati. Njegove misli in sodbe se nikdar ne spremené, ker se iz njegove vsigavédnosti in nepomanjkljive modrosti iztékajo. On je vsigamogočin, nebó in zemlja

s svojimi brezštevilnimi stvarmi, in vse pergodbe na njima so v njegovi oblasti, nič velikiga, nič majhniga se ne more brez njegove volje ne zgoditi, ne spremeniti, kar nas tudi Jezus sam uči, ker pravi, de brez volje njegoviga Očeta nebéškiga vrabič s stréhe, in las z glave ne pade. Per njem se ni bati in ne misliti, kakor pa per ljudéh, če so tudi še toliko resnični, modri, in mogočni, de bi se kaj njegovim naménam ali sklepam upreti zamoglo, ali de bi jih kaka neprevidena sila prenaredila, in voljo božjo ustavila. Njegovim obljubam tedej ne more ne človeška, ne peklénska moč nobene zkaze storiti. Tudi čist duh je Bog, ki ima nar svetejši voljo, ktera vse po véčno svétih in nespremenljivih postavah obrača. V njem ni ne potrebe, ne nagnjenja, ne strasti, ne meséniga perganjka. Njegovih naménov in sklepov ne more ne upanje, ne strah, ne kès, ne dobičik, ne škoda, ne nič odverniti. — Božja vsigavédnost, vsigamogočnost in svetost so nam poroki božje, véčne zvestobe, so nam gotovi poroki, de bo Bog nad nami svoje obljube in žuganja v resnici spolnil.

Ali nam tudi sv. pismo božjo zvestobo perterduje?

Tudi sv. pismo našo pamet v spoznanji božje zvestobe podpéra. Mozes pravi: „(IV. Moz. 23, 19.) Resnična je obljuba božja, vse kar stori, je zvestoba.“ David prepéva: „(Ps. 144, 13.) Gospodova beséda je resnična, in on je zvést v svojih délih.“ — Zopet: „Gospod je zvést v vsih svojih besédah, in svet v vsih svojih délih.“ Sv. Pavel Tesaloničane uči: „(I. Tes. 5, 22.) On, ki vas je poklical, je zvést: On bo tudi storil.“

Ali nam ne terdijo té svéte bukve tudi v svojih pripovéstih božje zvestobe? Ali nam mar ne kažejo dolge versté stolétjev, de je Bog svoje zažuganja kot svoje obljube spolnoval, in de ga niso mogli v spolnjenji ne ljudjé, ne druge stvari ustaviti? — Že pervim staršem žuga smert in mnoge nesréče, če se bota zoper njegovo zapovéd pregrešila. Per vsim tém zažuganji se pregrešita, in božje

prekletstvo pade na ljudi in na zemljo: in še mi, toliko pozni nastopniki čez toliko tavžentlét vlačimo težko verigo za sabo, ki jo je nepokoršina do Boga skovala. Komej v težavah rojeni na svét stojimo, in že nas terpljenje in mnoge stiske objamejo, ktere nas ne izpusté iz svojiga naročja, dokler se nam na kraji groba med smertnimi bolečinami oči ne zatisnejo. Oh naj nam že tó, kar dan na dan skušamo, dan na dan od božje zvestobe čutimo, njé močno pričevanje bo! — Abrahamu Bog obljubi, de se bo njegovi narod do števila zvézd, do števila páska ob morji namnožil; mu obljubo, de bo njegovim otrokam ob svojim času prijetno in rodovitno deželo v last dal, v kateri on po noči kot ptujic le s straham oči zatisne. In nobena reč ne odverne Boga od dopolnitve njegove obljube. Že na starost sina dobí, in njegovi otroci se do veliciga naroda namnožijo. Faraonove neusmiljene povelja kervave ga ne morejo končati. Kananejci ga ne morejo s svojimi vojskami iztrébiti. Nič ni zdala ne sila, ne moríja drugih kraljev in poglavarjev zoper njega. Izrael vse premaga in se z mečem v roki obljubljené dežele polastí; in še zdej Abrahamovi brezštevilni otroci med nami in med narodi céliga svetá razkropljeni živé v živo pričevanje, de ne morejo ne ljudjé, ne kaka druga sila božjih obljub ustaviti.

Pa še le bolj prijazno in svitlo se božja zvestoba v obljubah in prerokbah kaže, ktere je on od odrešenika ali zveličarja svetá dal, in toliko zvesto do zadne čerke spolnil.

In kako bom vrédno zadosti božjo zvestobo izgovoril, če na dalje pomislim, kakó na tanko je vse obljube in beséde spolnila, ktere je prijazno sv. keršanski katoljski cerkvi dala? Jezus Kristus je svoji cerkvi do konca svetá védno pomoč obljubil; in ona, ki je bila od začétká s tako maliga števila slabotnih in bojéčih udov sestavljena, se je tudi rés per vsim nasprotovanji, preganjanji in mnogim zmišljevanji pozemeljskih in peklénskikh poglavarstev ohranila, po célim svétu razširila, vkoreninila. Vsi naklepi Judov in nevérníkov zoper Go-

spodoviga pomaziljenca so se nad božjimi obljubami razbili. Sovražniki cърkve zastonj kujejo za njé ude verige, zastonj kopljejo jéče, zastonj brusijo méče, zastonj služabnike po suhim in po morji pošiljajo kristjane lovit, zaterat in morít. Zastonj se zdvigujejo krivovérniki, lažnjivi, zapeljivi učeniki, sv. cърkev s svojimi zmotami zalazovati. Vse zmišljave peklénskikh vrat se utrudijo, cърkev pa vendar še vselej na silno skalo vterjena že per dva tavžent lét močna stojí; njé sovražniki zaporéd poginjajo, nje udje pa bojo do konca sveta ostali. Nébo in zemlja bosta prešla, božja beséda pa, ki se vselej iz božje zvestobe iztéka, véčno ostane. —

Gléjte, takó nam zgodovíne vsih časov, svétopismiške bukve, vsigavédnost, resníca, svetost in vsigamogočnost božja močno pričevanje od božje véčne zvestobe dajo, in pravijo, kakor gotovo Bog žíví, se bojo njegove obljube in žuganja na tankno spolnile.

Čímu naj vémo, de je Bog zvést v svojih obljubah?

1. Bog v vsih svojih besédah véčno zvésti, je nespokornim gréšnikom neskončne kaznje napovédal. Poberíte se od mene prekléti v véčni oginj. S témi strašnimi besédami bo enkrat božji sodnik nepoboljšanim njih nesréčo oznanil. To zažuganje iz ust nar zvestejšiga Boga naj nas tedej v kostí in v dušo s zveličanskim straham vbode, in iz terdiga spanja naše pregréšnosti prebudi, zakaj ura za nas je tukaj, iz spanja vstati. Sej se vendar slédne bolečíne in nesréče že od dalječ bojimo, in skerbno ogiblremo, zakaj bi se pa nar hujših bolečin in véčne nesréče z nar véčim perzadevanjem ne varvali? „Verzímó tedej od sebe déla tamé, in oblecímó orožje svitlobe. Hodímó pošténo, kakor po dnévi: ne v požréšnosti, ne v krégu in nevošljivosti, ne v nečístosti in nesramnosti.“

2. Obljubil je pa tudi véčno zvésti Bog pravičnim véčno povračílo za njih zdajšino pravičnost: njim, ki se v tém življenji resnično perzadévajo njemu neskončno popolnoma bitju véčno podobniši

perhajati, je obljubil, de bojo njih želje v čistim zveličanji spolnjene — in kar je obljubil, bo zvesto dopolnil: „Pridite blagorni mojiga Očeta — takó jim poreče božji sodnik na dan povračila — in posédite kraljéstvo vam od začétká svéta perpravljeno“. Gléjte! od mladih nog slédno sercé po sréči, po veselji hrepení, in kam so koli misli in želje, kam je perzadevanje céliga našiga življenja obernjeno, kot v tó, de bi si sréčo in veselje perdobílo? Oh odprimo tedej svoje usésa, kadar nam božja zvestoba toliko prijetne obljube obéta! Obračajmo svoje oči tje gori v sréčno deželo, kjer bo božja zvestoba vse izgovorjene in dane obljube svoje na tanjko spolnovala! Poživljajmo svoje sercé v té dolini solzá z veselím upanjem, de po clo kratkim terpljenji nastopi tudi nam presladki blagor, kateri nam odvzét ne bo; in takó nam bo svéta vojska polajšana, moč v vojski, tolažbo v žalosti, sladkost v težavah i. t. d. nam bo misel na božjo resnico podelila.

3. Rés je, de se v nebésko kraljéstvo le s silo pride, rés je, de je pot do tje oska in ternova, rés je in sami to skušamo, de je mesó še per voljním duhu slabotno in omagljivo: in to je, kar bi nas utegnílo v obupanje napeljati, de bi se preslabe za edinozveličansko pot štéli, in se torej raji na zložno pot pogubljenja podali. — Pa božja zvestoba tudi v toliki skušnjavi močno našo serčnost podpéra, kadar že omagovati začne; zakaj ona nam poterduje, de se smémo svestno zanesti, de nam bo gotovo Bog v naši slabosti, ktero njegova vsigavédnost dobro pozna, zadostno pomoč od zgorej doli poslal, kot nam jo je obljubil, in de ne bo perpushtil, nas čez našo zmožnost skušati, kakor nam je pustil oznaniti. Ta misel je tudi sv. Pavla v terdi vojski podpérala, ko mu je jéla skoraj njegova serčnost omagovati. Zdihval je persérčno, de bi mu bila skušnjava odvzéta, in na svojo prošnjo ta odgovor zadobí: „Zadostna ti je moja gnada, zakaj moč se v slabosti vterdi.“ In ravno s to vikši pomočjo je bil ta sv. apostelj toliko poterjen, de

je zamogel vesélo žaklicati: „Jest vse zamorem v njem, kateri me pokrepčuje“.

Zaupanje na to vikši moč v nas poživiti, in se na njo v svoji slabosti zanesti, nas torej naš božji učenik toliko preserčno k molitvi opominja. Uči nas, de smémo k Bogu, kakor otrok k svojimu očetu perteči, mu svojo slabost, svojo révšino potožiti, in ga pomoči prositi, kakoršino nam bo tudi dobrotljivo dodéлил: Vaš Oče nebéški vé, pravi on, de téga potrebujete. Prosite, in bote doségli. Kar koli bote Očeta v mojim iménu prosili, vam bo dal. In svojim resničnim besédam še prav poroka odkazati, nam pa studenic té vikši pomóči odpréti, postavi začétnik nove zavéze svéte skrivnosti, ali sv. zakramente, po katerih ljubeznjivi Oče nebéški na našo dušo svojo gnado rosi, in nji po tisti v dobrim rasti, se v dobrim močno vkoreniniti da.

Ali kakó je to, de je vender med nami tako mala serčnost, takó rédka moč v dobrim najti; kakó, de jih toliko na poti do zveličanja opéša, de jih toliko oslabí, in na pregréšni poti do strašniga pogubljenja mirno spí? — Bog je sicer véčno svojim besédam zvést, in njegove obljube so vselej resnične. De je pa med nami toliko perrojene slabosti, malo pa nadnatorne močí uglédati, le od tod pride, ker se od ene strani prederzno in radovoljno v nevarnosti podajamo, od ene pa se le z merzloto in lenobo zveličanskih perpomóčkov poslužimo, ali jih pa še opušamo. Naša lastna vést naj nam odgovorí, kako rédka je med nami postala tista perserčna molitev, ki je vselej slabotnim ljudém toliko moč sprosila, de so se k lépi svétosti povzdignili? Naša vést naj nam odgovorí, če s tisto svéto goréčnostjo božjo besédo, ktera je kruh naših duš, poslušamo, kot so jo dobri kristjani s tolikim pridam vselej poslušali? Naša vést naj nam odgovorí, ali prejémujemo večkrat sv. zakramente, po katerih so bili marterniki, spokorniki in čiste device takó zdavno poživljeni, po katerih so néko nadčlovéško moč doségli? In če jih prejémamo, ali se bližamo do njih s tisto potrebno perpravo, kakoršino nam je Bog odkazal, kakoršino nas sv. katolíška

cérkev učí? — Ako bomo mi svoje storili, tudi Bog, ker je zvest, nam ne bo dal čez našo moč skušaním biti.

4. Bog je zvest v vsih svojih besédah. On sicer nič ne obljubi, nič ne zažuga, kar bi bilo njegovi modrosti, svetosti, pravici, ali kaki drugi lastnosti nasprotniga, kar pa obljubi ali zažuga, na tanko spolni. — Tudi mi bodimo v vsih svojih besédah do slédnega človeka zvesti, de se še v té lastnosti popolni podobi božji z enakostjo bližamo. Kaj pa, de pregréšnega nikomur nič obljubiti ne smémo, ali če smo kaj takiga obljubili, ne smémo spolniti, de na prvi gréh ne bo še drugi nastopil. Kar pa komu dobriga, ali saj perpušeniga obljubimo, smo spolniti dolžni. — Poséбно zvestó pa Bogu storjene obljube spolnujmo; zakaj kolikor vikši je on, komur besédo damo, ali kaj obljubimo, toliko véči je krivíca, če per besédi ne ostanemo. To naj nám pové, kakšin je gréh, če Bogu storjenih obljub ne dopolnimo. Nar imenitniši Bogu storjenih obljub so pa, kakoršine smo per sv. zakramentih storili, in jih še délamó. Obljube smo storíli per sv. kerstu, per sv. birmi, per sv. pokori, per sv. mašnikovim posvečenji, per sv. zakonu. Obljube smo storili še per drugih perložnostih. Ali jih pa mar véstno spolnujemo? Ali smo svojimu Bogu zvestí? — Védimó, de ako mu nismo zvestí, bo vender on do nas, to de le v svojim zažuganji zvést. Če smo pa mi njemu zvestí, bo tudi on do nas, in sicer v obljubljenim povračílu zvést. Ali smo tedej že Bogu zvesti ali ne, le to si v sercé vtisnimo, de bo Bog v svojim zažuganji, kot v svojih obljubah gotovo véčno zvest ostal.

IX. lastnost božja :

Bog je neskončno pravičín.

Bog je neskončno pravičín; popláča vse dobro, in kaznuje vse hudo na tanko po zasluženji.

Iz česa spoznamo, de je Bog neskončno pravičin?

De je Bog neskončno pravičin, že iz tega spoznamo, ker stori, de se dostikrat že na tem svetu dobrim delam v dobro, in hudim delam v hudo izide. Tako postavim vidimo že sami, de je zmérni trézni človek po navadi zdrav in vesel; delavni, pridni s potrebnim previden in oskerbljen; de mirniga, prijazniga vse rado ima; pošteniga, čistiga vse čisla in spoštuje; de se usmiljeniga tudi druji veliko raji v njega potrebi usmilijo, kot pa neusmiljeniga; mi vidimo, de pobožni za svoje otroke v resnici skerbni starši po navadi v starosti nad svojimi otroci veselje in pomoč imajo, in de je nasprot, dobrim in pokornim otrokam Bog že na tem svetu srečo in dolgo življenje obljubl. Ravno tako je tudi narédba božje pravice, de se gréh sam nad gréšnikom prej ali poznej mašuje ali kaznuje, ker mu dostikrat časno sréčo odvzame, ali pa saj skrajša. Le nekoliko pomislimo, in lahko bomo spoznali, de se v življenji gréšniku več dél njegova hudobija grozno vtépa. Takó postavim ima nezmérni človek v jédi in pijači po navadi bolj puhlo ali piškovo zdravje; dostikrat čmérno, betéžno sercé, je večkrat bolehin, in mora pred časam pod zemljo iti; nedelavni, léni mora večkrat révšino, pomanjkanje terpéti; lažnjivcu se še takrat ne vérjame, kadar resnico govori; zapravljivec in igravec s časama oboža, in pride v velike stiske in nadloge; prevzét-niga se vse ogiblje, boji, ga vse zaničuje; nevošljivci si sam sebi grenko življenje déla, se počasi mori, kot se svéča sama sebe žge in končuje, zravin je pa še drugim ostudin; krivični, tatinski in goljufni človek samiga sebe in svoje v sramoto in druge nesréče perpravi, zravin pa žégin božji in ték od svoje hiše odžene, kakor pravi sv. Duh: „(Prip. 3, 33.) V hudobniga hišo Gospod révšino pošlje: ali pravičnih prebivališa bojo požégnane“; nečistniku njemu ljuba pregréha veliko hudih naslédkov zapusti: um je če dalje bolj omamljen, spomin oslabljen, veselje in pokoj iz serca odgnan;

on zgubi vso prijetnost nad božjimi in svétimi rečmi, zakaj živinski človek ne zapopade, kar je duhovniga, zaide v mlačnost, v lenobo v božji službi, iz nje v oterpnjenje, iz oterpnjenja v obupanje, ker je sužinj svoje pregrehe. Pa tudi hude telésne težave ga terpinčijo, on namreč samiga sebe morí, si življenje krajša, si navléče jédčine ali pa še druge hujsi bolézni, pride ob poštenje in dobro imé, v časih v zgubo časniga poséstva, ali pa še clo v révšino. — Zamudnim, brezvéstnim staršem se njih zanikernost dostikrat hudo vtépa, ker jih njih lastni slabo izrejeni otroci na starost zaničujejo, jim življenje grené in krajšajo; in slabim otrokam se po navadi in po božji besédi njih slabo zaderžanje prej ali pozneji že tukaj hudo povračuje. Lejte, vse to so nastopki gréha, ktere si hudobnež sam na glavo navléče, po zasluženji terpi, in dostikrat brez milovanja, in še s pervošenjem drugih žalostno terpéti mora. Vse to ni nič prijetniga, kar bi si kdo vošiti ali želéti zamogel.

Rés je sicer, de jih tudi veliko greší, in hudo déla, kateri pa vender precej ne terpe, in ne okusijo hudih naslédkov svoje pregrehe, ali za téga voljo še ne jénjajo njih déla pregréšne in kazni vredne biti. Zakaj če tudi gréh nima vselej svojih hudih nastopkov za petami, se pa pozneji oglasijo, dostikrat še le na starost. Torej reče modri Sirah: „(Sir. 5, 4.) Ne reci: grešil sim, in kaj žaliga se mi je zgodílo? Zakaj nar Vikši je poterpežljiv maševavic.“ In če tudi v tém življenji ne pride vselej in zadostna kazen za gréham, prišla bo gotovo v nékim drugim življenji, kar bomo pozneji slišali.

Po čém še spoznamo, de je Bog neskončno pravičin?

Tudi naša vést nam božjo pravico pričuje. Ako ravno Bog za dobre déla, za lépe čédnosti pobožniga človeka po svoji neskončni previdnosti ne obdaruje vselej in precej z unajnimi, časnimi in vidnimi dobrimi naslédkí na tém svétu, mu vender pa že tukaj v življenji še kaj boljiga in prijetnišiga,

akoravno nevidniga znotranjiga povračila za njegovo dobro, pobožno zadržanje in življenje perpravi, in to je: mir, pokoj, zadovoljnost dobre vesti. — O kakó prijetno je človeku njegovo življenje, ako nič hudiga njega v vést ne perpéka! Kako sréčin je on, če je v svojim sercu mirin in pokojin! Pač nobena čast, nobeno bogastvo, nobena kraljéva, nobena cesarska krona je človeka zarés osrečiti v stani, in le resnična zadovoljnost je, která nas srečne storiti zamore. Zadovoljnost pa pride le iz dobre vesti, in dobra vést le iz pobožniga, bogabojéčiga življenja. To iz zadovoljnosti izvirajoče veselje je čez vse drugo veselje, in človeka v resnici sréčniga déla, je njegovo nar véči bogastvo, ktero ga nikoli ne zapustí, dokler on pobožnosti in bogabojéčnosti zvést ostane. Jezus sam nas téga notranjiga povračila opomni rekoč: „(Jan. 14, 23. 27.) Božje kraljéstvo je od znotraj v vas.“ In zopet: „Ako me kdo ljubi, bo moje beséde spolnoval: in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla, in per njem prebivala.“ In zopet: „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam, ne kakor svét daje, vam jest dam.“ Z vsimi témi in še drugimi besédami naš izveličar kot s perstam odkazuje, kakó Bog že na tém svétu s prijetnostjo dobre vesti svojim zvéstim služabnikom za njih dobre déla povračuje. Ravno to sv. Duh po sv. Janezu v skrivnim razodenji oznanuje rekoč: „(Skr. raz. 2, 17.) Kdor ima ušesa, naj posluša, kaj sv. Duh církvam pravi: „Kteri bo premagal, tému bom jest néki skrivni nebéški krùh dal.“ Kaj je ta skrivni, nebéški krùh koli družiga na tém svétu, kakor tista prijetnost, sladkost dobre vesti, která se ne da popisati, ne izreči, ne zapopasti, poséбно njemu ne zapopasti, kdor je le na ta svet navézan, kot sv. Duh pravi: Živinski človek ne zapopade, kar je duhovniga, temuč prava prijetnost in sladkost se le njemu občutiti da, kdor Boga ljubi, in se zvestó po poti resnične pobožnosti in bogajéčnosti sprehaja.

Ravno taka je tudi s hudimi naslédki gréha. Gréh gréšnika zarés nesréčniga déla, ker mu dostikrat že časno škodo pernese, mu spoštenje, čast,

zdravje, premoženje, tudi življenje, in če téga ne, saj vselej mir in pokoj vesti odvzame, in ga s tém ob nar boljši dobroto duše perpravi. Oh kako nesrečin je pač človek, če mir, pokoj, veselje svojiga serca zgubi! Nedolžno veselje ga več ne razveseli, molitev, božja služba, božja beséda, ki je nedolžnemu toliko prijetna, sv. maša, prejemanje sv. zakramentov, vse to ga nič več ne veseli; vse čmerno, vse betéžno je njegovo življenje; človek je sam sebi težavin in drugim neprijétin; naj se mu da piti ali jesti, naj si je sam, ali med drugimi, povsod ga njegova nepokojna vést sprémlja, in mu vse ogreni. V gréhi je veselja iskal, in na zadnje je žalost, grenkost in téžo serca našel. — In kam še dalj v časih hudobna vést človeka zapélje? S strahom in trepétam svoje misli na to obrnem! Dostikrat taki hudobni, kér se samí sebe več prenesti ne morejo, samí sebi življenje vzamejo, ali se umoré. Vse to naj nam ta dva strašna zgléda, ktera nam sv. pismo perpoveduje, poterdita, namreč zgléd Kajna in zgled Juda izdajavca. Zató je Jezus sam hudo, nepokojno vést, kakoršino gréh rodi, červu perménil, kateri védno, brez prenehánja serce grize in pika; ognju, ki nikoli ne ugasne, temuč védno tli, in dušo hudobniga človeka žgè in spéka.

Ali nam ne spríčuje po tém takim naša vést, de je Bog pravičin, ker že tukaj s toliko prijetnimi notranjimi naslédkí dobro povračuje, in hudo, kar je gréh, s toliko grenkostjo vestí že v tém življenji kaznuje?

Kako še na dalje božjo neskončno pravico spoznamo?

Če mi svojih očí po sili ne zapéramo, bomo lahko vidili, de je njemu, kdor dobro, pobožno živi, njegovo dobro, pobožno življenje če dalje prijetniši: kolikor več dobriga stori, toliko ložej mu je dobro storiti; če dalej bolj ga dobro veseli, če dalej bolj se mu gréh studi. Še več, njegova volja clo takó dobra postane, de želí s težkimi déli, s terpljenjem svojimu Bogu služiti, in nikoli bolj vesel ni, kot če ga Bog vrédniga spozná, za njegovo svéto

imé, kaj terpéti. — In ravno takó, samó de nasprot, se z gréšnikam godí: kadar v prvič gréh stori, ga vést grize, ga peče, se bojí, in se mu nekako nad gréham stúdi; če ga pa véckrat stori, če ga véckrat ponóví, se ga tudi manj bojí, in s časama nekako pernavadi. Iz téga pa pride pregréšno veselje, veselje ga zopet mika gréh ponoviti, in kolikorkrat ga ponóví, toliko bolj želézna postane njegova navada, njegova volja je če dalje bolj popačena in ves oslepljen je njegovi um. Nobena resnica ga ne razveseli, nobena ne prestraši, njegove oči so od gréha zadržane, de ne vidi ne lepote nebés, ne strahote pekla. V takim oterpnjenji živí ves željam svojiga spačeniga serca izdan, dokler ga smert iz strašnega spanja s še bolj strašnim glasam ne prebudí: „Poglej, to je dežela véčnosti, tú dežela povračíla.“ Tudi to hoče Jezus s temi besédami izgovoriti: „(Mat. 13, 11. 12.) Vam (misli si dobre) je dano véditi skrivnosti nebéškiga kraljestva, njim (misli si gréšnike) pa ni dano. — Zakaj kdor ima, mu bo dano, in bo obilno imél: kdor pa nima, mu bo še to, kar ima, odvzeto.“

Ali nam ne kaže zopet to Boga pravičniga, kateri dobro obdaruje, svojim zvéstim služabnikom pot do vikši pravičnosti polajšuje in prijetno déla, hudo pa strašno kaznuje, ker gréšnika njegovi spačenosti in slepoti prepusti?

Iz česa tudi naša pamet na božjo pravico sodi?

Naša pamet prav umno iz božje vsigavédnosti, vsigamogóčnosti in neskončne svetosti na božjo neskončno pravico sodi. — Bog je neskončno svét, on ne ljubi le sam na sebi, kar je dobriga, temuč ljubi vse dobro tudi nad slédnim drugim bitjem, nad slédno pametno stvarjo, in po svoji neskončni svétosti mora on tudi, kar je hudiga, kar koli je pregréšniga, naj vidi nad komur koli hoče, sovražiti. — Reklo bi se pa tudi od Boga silno pomanjkljivo in napčino misliti, reklo bi se Bogu nepopolnosti perlastovati, kar vender pamet na ravnost zavrže, ko bi mislili, de bo Bog perpusstil, de se bo za

pobožniga hudo, za hudobniga pa dobro izteklo. Veliko več, naša pamet po vsi pravici, de pamet ostane, térja, de se mora dobrimu dobro goditi, de mora za svoje vojskovanje, za svoj trud na poti pobožnosti plačilo prejéti; in nasprot de se mora gréšniku njegovi gréh vtépati, de mora za svoje nespametno, krivično življenje prej ali pozneji permérjeno šibo čutiti. In ker je to néka popolnost, ktera dobro plačuje, in hudo kaznuje, jo mora pamet Bogu, neskončno popolnoma bitju, perlastiti, kér sicer bi se nad njim kaj pomanjkljiviga domišljevala. Ker je pa Bog vsigavédin, mu je dobro znana vrédnost dobriga, in natanjka nevrédnost ali pregréšnost slédniga bitja. In ker je on vsigavédni tudi vsigamogočin, zamore tudi po na tanjki perméri dobro poplačati, in hudo kaznovati, kar v resnici tudi stori po térjanji svoje svetosti. Zakaj kakor neskončno svéto bitje ljubi Bog vse dobro, in sovraži vse hudo. Ko bi pa v svoji vsigamogočnosti tudi dobriga ne poplašal, in hudiga ne pokaznoval, bi s tém naznanil, de ravno posebniga dopadajenja nad dobrim iméti ne more, de torej pravičnim, dobrim krivico déla, hudobnim pa potuho daje, kar je pa njegovi božji svetosti popolnoma nasprot.

Če je Bog neskončno pravičin, zakaj pa dopusti, de se dostikrat dobrimu hudo, in gréšniku dobro na svétu godi?

Resnična, de nič bolj, je ta, de se pobožnim, bogaboječim ljudém na svétu né godí vselej dobro. Dostikrat, in včasih so célo svoje življenje v terpljenji, v pomanjkanji, v mnogih stiskah in potrebah: velikrat so clo od gréšnikov stiskani, preganjani, terpinčeni, in reči se smé, de ni nihče, ako je še tako dober, v tem življenji prav sréčin, in brez téžav. Tudi nas skušina uči, de se nasprot v časih marsikakimu hudobnežu na svétu dobro godí. On ima postavim časniga bogastva zadosti, je terdniga zdravja, ima blišéčo čast, mnogo veselja; in vse to včasih do konca življenja v obilnosti vživa, desiravno je do konca nespokorjen, v gréhih ter-

dovratin in vterpnjen. — Ali desiravno je ta čudni razločik nékdaj poséбно nejevérnike motil, de so v mnoge napčne misli zabredli, vender ne smé naše vére na božjo pravico clo nič omajati, temuč jo še le poterčiti. Zakaj ravno to nam kaže, de bo Bog še le po smerti v nékim drugim življenji prav po zasluženji dobrim kot slabim povernil. Saj je on neskončno svét, in ker kakor tak dobro véčno ljubi, bo tudi nad dobrimi véčno dopadajenje imél, in jim povračilo brez konca dodélil. In kér se mu nad slabim véčno studi, bo nad nespokorjenimi gréšniki tudi véčno gnjusenje imél, in jih brez néhanja kaznoval. In tako nam tedej ta čudni zločik med sréčo in nesréčo dobrih in hudobnih v tem življenji ne tají božje pravice, temuč še le priča, de bo, kakor je Bog neskončin, tudi dobrim kot hudobnim njih délam permérjeno neskončno povračilo v takim življenji dodélil, ktéro ne bo konca imélo, in kakorsniga neskončniga povračila človek v tem življenji ne more ne prejéti, ne v vsi svoji obilnosti vživati.

Pa desiravno mi s svojo omejeno pametjo vsih božjih nezapopadljivih potov, misel in sodb ne zamoremo zapopasti, vender tudi od druge strani lahko zapopademo, in naša akoravno kratka pamet nam pričuje, de Bog tudi takrat po vsi pravici déla, kadar pobožniga v tem življenji s kakimi težavami, ali stiskami obiše — gréšniku pa časne dobrote v življenji delí. Le to-le poslušajmo, pomislimo, in si k sércu vzemímo, in lahko se bomo prepričali:

1. Ko bi bil oče, de bi imél dva sina, katerim déla storiti odkazuje. Obadva sina bi déla natanko spolnovala, vender pa s tem razločkam: Starejši sin bi svoje déla le zato natanko dopolnoval, de bi enkrat od svojiga očéta véci doto prejél; mlajši pa voljo svojiga očéta le zató dopolnuje, ker njega v resnici ljubi. Kaj pravite, ali bi tak oča nad obéma enako dopadajenje imél? Ali mu ne bo mar le mlajši veliko bolj dopadel? Ali ne bo mar stariši od svoje pokoršine precej odstopil, kakor hitro bo čutil, de bi ga oče v podeljenji deléža spreglédati znal? Glejte, mi vsi smo otroci ravno tistiga Očéta

nebéškiga. Poželjenje do časnih reči je pa v nas silno močno, časne reči nas zlo mikajo, in ko bi Bog slèdnimu precej v življenji za pobožnost z dobrim povračoval, bi marsikdo le zavolj časnih dobrot pobožno živel, in bi bil starjimu sinu podobin. Domišljeval bi si, de je prav pobožin, pa bi bil le samopriden. Bogu pa taka pobožnost nič ne dopade; njemu je le samo to dopadljivo, če mu človek iz ljubézni do njega pokoršino skaže; in ker Bog tudi nad dobriga, pobožniga težave pošlje, mu s tem naznani, kako samiga sebe razsoditi zamore, ali je v resnici Bogu iz ljubézni zvést, ali ne? kar ravno spozna, če namreč vidi, de tudi med težavami voljo božjo dopolni. — Torej se reče, de Bog pravičniga z ognjem težav čisti, kakor se zlato v ognji čisti.

2. Opomnil sim že per marskateri perložnosti, de časno premoženje, poséstvo, posvétna čast, ali pozemeljsko veselje človeka nikakor še sréčniga ne déla, temuč de njega v resnici osrečí le samo to, kar je v človeku od znotraj, mir namreč in zadovoljnost serca; kakor tudi nasprot pomanjkanje zunajnih reči človeka še nesréčniga ne stori, temuč, kar ga zarés nesréčniga déla, je: nepokoj vesti, znotrajni červ, ali perpekajoči oginj duše. Torej se nikar ne dajmo od zunanjšine zapeljati, de bi po nji méri sréčo ali nesréčo sodili; sicer bo naša sodba grozno kriva. Meni se zdi, de so révni pastirci ob Jezusovim rojstvu v svojim pomanjkanji bolj sladko veselje iméli, kot pa Herod na svojim kraljevim sédežu. Meni se zdi, de je révni Laccar bolj sréčin in vesel bil per svojih drobtincah, kot bogatín v tančici in škerlatu per svoji dobri mizi. Meni se zdi, de so bili aposteljni bolj sréčni, ki so z veselim sercam tepenje terpéli, kot pa Judje, ki so od jéze in sovraštva s zobmi škripali. Ravno kakor je zdaj in zméraj: Marsikdo je počasten in v zlatu oblečen, ali njegovo sercé je od žalosti od jéze, od nepokoja vse razmesarjeno; pod révno obléko se pa najde v srédi križev in nadlog dostikrat vesélo sercé.

3. To resnico še ložji zapopademo, če svoje misli na prihodno življenje obrnemo. Zakaj po

smerti razločik, ki je na tem svétu med révnimi in bogatimi, med zaničevanimi in počasténimi, med bolnimi in zdravimi, na véčno prejénja. Glédalo se bo tam le, kdo je v življenji več dobriga storil; in kdor je več dobriga storil, bo véci čast, véci veselje vžival, naj si je že v življenji med srečnimi ali nesréčnimi bil; hudobnež pa bo véčno nesréčen in pogubljen. — Révni Lazar je bil po smerti od angeljev v Abrahamovo naročje nesen, hudobni bogatinc pa v pekel pokopan, zakaj pravični Bog ne more dopustiti, de bi terpljenje in stiske pobožniga brez plačila ostale, kakor tudi ne more dopustiti, de bi se hudobnemu nevrédno vživanje dobrot v véčno strašno ne spreobrnilo. Če se tedaj ravno hudobnežu nekatere léta boljši godí, kot pa pravičnemu; pa kaj so léta téga življenja proti céli véčnosti! Torej Jezus pravi: „(Luk. 6, 21. 25.) Blagor vam, ki zdaj jokate: ker se bote smejali. — Gorjé pa vam, ki se zdej sméjate: ker žalovali in jokali bote.“ Resnično je tedej, de Bog njega, kteriga ljubi, s šibo tepe; in tudi pravičniga, ker mu perložnost da, si več dobriga za véčno zveličanje napraviti. Boljši je tedej tukaj s pobožnim jokati, kakor se z grésnikam smejati in veseliti. Le nikar se ne utrudimo v dolini téžav zlata zaslužénja iskati! Če tudi precej očitniga sadu ne vidimo, bo že peršel gotovo zétve dan, ko se bo dobro od hudiga razločilo, in božja pravica pred célim svétam na tanko razodéla.

4. Bog dopustí kot skerbni Oče nad pravičniga tudi zató marsikako težavo ali časno nesréčo priti, de ga z njo bolj perpravniga za véčno zveličanje stori. Saj je pričijoče življenje le perprava za prihodno življenje, za véčno svetost. Nihče pa ni clo tako popolnoma dober, de bi nobene pomanjkljivosti ali slabosti nad seboj ne imel; to pa tudi vémo, de v božje kraljestvo ne more nič omadežovaniga priti: torej Bog raji zdej v življenji nadinj, kteriga ljubi, težave in križe pošilja, de se tù očišuje, in de mu bo v véčnosti perzanesel. Kakó natanko je tedej božja pravica z ljubeznijo v prid pravičniga združena. Verh téga pa še z ravno ta-

kimi perpomočki Bog sercé pravičniga še bolj v ponižnosti, v zaupanji vodi, in ga od ljubezni do téga sveta odterguje.

Ravno takó malo smémo nad božjo neskončno pravico zató dvomiti, ker vidimo, de je gréšnik s časnimi dobrotami obdarovan, in de se mu dobro godí. Še bolj poterjeni bomo v véri, če to-le pomislimo:

1. Bog po svoji neskončni previdnosti in iz ljubezni do zgubljene ovčice s svojimi dobrotami njo v svoje naročje vabi; želi terdovratne serca z dobrotami omečiti, in gréšnika, ako še ni popolnoma oterpjen, do spoznanja in do pokore perpeljati. Ali de ložje zapopadete, vam néko priliko damo. Če se je neumno déte iz naročja svoje matere ukradlo, in do kraja prišlo, iz kτέρiga strašna globočina svoje požrešno gerlo kviško molí, kaj mati stori? Ali bo mar s šibo v toliki nevarnosti nad svojiga otroka letéla? Ali bo nad njim zaupila, in ga zmérjati začéla? Nak, to bi bilo nespametno. Neumno dete bi se lahko šibe, aliterde beséde prestrašilo, bi hotlo svoji materi ubežati, in kar na enkrat, z eno stopnjo, bi v globočino padlo, se razbilo, in mrtvo bilo. Kaj tedej mati stori, svojiga ljubiga otročiča tolike nesréce otéti? Od délječ stoji, ljubeznjivo ga pokliče, kaj lépiga mu pokaže, obéta, de ga k sebi pervabi, in ko ga že per sebi ima, potlej še le ga posvari, pokrége, in tudi za toliko přederznost ljubeznjivo kaznuje. Glejte, ravno takó Bog z gréšnikom déla, kateri se je z gréham iz naročja božjiga usmiljenja, božje gnade odtégnil, in nakraj nar strašnejšiga brezna véčniga pogubljenja zasel: S časnimi dobrotami ga k sebi kliče, vabi, de bi ga pred véčno nesréčo pervarval. In to — je mar krivica? Je mar krivično, de je Jezus Petra z milim očesam poglédal po tem, ko ga je zatajil, in ga s toliko ljubeznjivim poglédam do obžalovanja gréha prebudit.

2. Včasih so tudi časne dobrote hudo kaznovanje božje pravice nad gréšnikom, le poslušajmo: Nekteri gréšnik svojo voljo v slabih navadah in

pregréhah takó popači, de nobeniga nauka ne do-
vzame, si nobeniga svarjenja v sercá ne vtísne, v
svojih pregréhah nobene téže vesti, ktero je oma-
mil, več ne čuti, se še le svojiga hudobniga živ-
ljenja veseli, to je, on postane oterpnjen. Vender
je pa še vselej kako dobro délo nad njim najti,
ker clo takó hudobniga gréšnika brez vsiga do-
briga déla tudi ni najti; in ker Bog previdi, de
bo tak gréšnik v svojih pregréhah terdovratin ostal,
mu torej za njegove dobre déla s tem povračuje,
kar nar bolj ljubi, po čimur nar bolj hrepení, s
pozemeljsko ali časno sréčo, de jim bo takrat, ka-
der bo svoje zvéste služabnike v svoje kraljéstvo
sprejel, reči zamogel: „Vi ste že svoje plačilo v
življenji prejéli, jest vas zdej ne poznam.“ Ali ni
to zopet spričevanje božje neskončne pravice, ker
gréšnikom časno sréčo podelí, in slédnemu po nje-
ga zasluženji na tanko povračuje? Zakaj skorej
se bo časna sréča takih hudobnih v véčno nesréčo
spremenila, časno bogastvo v véčno pomanjkanje
in révšino, njih posvetna část bo na véčno otam-
nела, in na njé mésto bo véčno ponizanje, véčna
zaničljivost stopíla.

*Ali nam božjo neskončno pravico tudi
sv. pismo spričuje?*

Sv. pismo nam od stvarjenja sveta skozi in
skozi v vsih zgodovínah nad angelji, in nad ljudmi
Boga neskončno pravičniga, ali taciga, ki dobro
plačuje in hudo kaznuje, kaže in oznanuje. Le v
nekterih perložnostih njegovo zaderžanje, njegove
déla pomislimo, in spoznali bomo, de nam bo vse
oznаноvalo: „Poglej človek, kakó na tanko Bog,
nar svetejši, dobro plačuje, in hudo nad slédno pa-
metno stvarjo brez razločka kaznuje.“

1. Bog je toliko čiste, toliko popolnoma duho-
ve, ktere mi angelje imenujemo, vstvaril: Bili so
kot čisto zerkalo, v katerim se je nestvarjena sve-
tost in lepóta kazala in blisketala. Ali nekteri iz-
med njih so grešili, so gréh prevzetnosti storili:
„(Job. 4, 18.) Lej, kateri so mu služili, niso bili
zvésti; in nad svojimi angelji je najdil napako.“

Z napuham so svojo čistost otamnili, svojo lepoto zgubili. Bog jih je na večno zaverigel, ni jim dal ne časa pokore storiti, ne upanja iz pekla kdaj rešenim biti. Sv. Peter pravi: „(II. Pet. 2, 4.) Bog tudi angeljem, kateri so grešili, ni perzanésel, ampak jih je s peklénskimi verigami v pekel potégnil, in v terpljenje izdal, de bojo perhranjeni k sodbi.“ — Lejte iz té žalostne in strašne pergodbe, božje neskončne pravice, koja tudi en sam smertni gréh še nad angelji z večnim terpljenjem kaznuje.

2. Božja neskončna modrost si je še drugo pametno stvar omislila, de bi ji zemljo v stanovanje, pozémeljske stvari v službo podvergla, svetost pa v namen dala, in je do večniga zveličanja vodila; njegova vsigamogočnost to stvar vpodobi, ji neumerjóčo dušo da, in človek je vstvarjen. Ali tudi človek je zgodaj pot pravičnosti zgréšil, od svojiga častitiga namena, od svetosti zašel, svojimu stvarniku nepokorn, nezvést postal, in se z gréham ognjusil. Bil bi, kot so bili angelji, po božji neskončni pravici večno pogubljen, ko bi se ne bil božji Sin sam v srédnika med Bogam in gréšnim človekam postavil, in obljubil božji pravici zadostiti. Ali desiravno zavolj tega zadostenja, ki je neskončne vrédnosti, Bog ni človeka na večno zaverigel, je vender per vsim tem njegova svetost nektore hude kazni na gréšno človeštvo poslala, ktere njega pravičniga oznanujejo. Perpustil je namreč, de so vsi od Adama in Eve rojeni otroci z izvirnim gréham, in torej v hudobniga služnosti rojeni, de morajo ljudje po duši in telésu v življenji brezštevilo težav in grenkost terpéti, in de bo še per vsim tem brezštevilo ljudi pogubljenih, kakor pravi sv. Pavel: „(Rimlj. 5, 12.) Kakor je po enim človeku gréh na svét prišel, in po gréhu smert, takó je tudi smert po njem, v kterim so vsi grešili, na vse ljudi prišla,“ in kot Jezus perpoveduje: „Veliko je poklicanih, malo pa izvoljenih.“

3. Nam Boga pravičniga oznanuje povsotni potóp, v kterim je Bog cél človeški rod, zató ker je

bil ves z gréham ognjušen, zunaj osim ljudi, kateri so bili pravični, pokončal. Sv. Peter piše: „(Pet. II. 2, 5.) Tudi prvemu svétu ni perzanésil, ampak je njih osim z Noetam, pridgarjem pravíce, vred ohranil, in je pustil potòp nad svét hudobnih priti.“

4. Vidimo božjo pravico nad pokončanjem Sodome in Gomore, ko je Bog té mésta zavolj pregréh njih prebivavcov s prebivavci vred s žvepljénim ognjem iz nebés požgal. Tudi od téga sv. Peter piše: „(Pet. II. 2, 6.) In je mésta Sodomljanov in Gomorejcev v pepél storil, in v pokončanje obsodil: in jih njim v zgled postavil, kateri hudo délali bojo.“

5. Uglédamo božjo pravično rokó v Egiptu, ko je Bog po Mozesu Egipčane kaznoval, zatò ker se je njih kralj božji volji ustavljal, de ni Izraelcov hotel v pušavo spustiti. Mozes udari s palico vpričo kralja, na Nilova réko: vsa voda je kri, ribe pomerjejo, in nihče je ne more več piti. Mozes iztégne palico po rékah, potokih, jezerih in rupah v Egipti: žab brez števila se vzdigne, in pokrije deželo. Vse živo jih je bilo po kraljevim poslopji, po zapérah, po posteljah, po klopéh, po vsih hišah, po pečéh, po nežkih in po téstu. — Mozes udari s palico na tla. Ves prah je komar, in komarji so bili po ljudéh in po živini. — Strašna kuga se vname po Egipti. Vse jémlje konec, veljbludi, osli, govéja živina in drobnica. — Mozes vzame polne periša saj, in jih vpričo kralja na kviško zakadí. Černi mehurji se spuhnejo po ljudéh in po živini. — Mozes vzdigne svojo palico proti nébu: hudo vreme nastopi, kakoršniga v Egiptu ni bilo, kar so ljudjé po njem prebivali. Strašno rožlja toča na zémldjo; neznano tréška vse križem. Vse je bilo v ognji in toči. Vsa zelenjava po polji je končana, vse drévje polomljeno. Živina in ljudjé po polji so pobiti. — Mozes je še enkrat svojo palico nad Egiptam iztégnil. Kobilic strašni vlaki zatamné solnce, in pokrijejo vso vso deželo, de se tla kar bitve ne vidijo izpod njih. Kar zeleniga listika ne ostane, ne na drévji, ne po tléh. — Po tem je takó gosta tmà po Egipti, de tri dni človek

človeka ne vidi, in nihče se kar iz mesta ne more ganiti, — Zadnjič vsi pervenci umerjejo od kraljeviga pervorojeniga sina, do perviga sina nar manjši najémnika. Tudi vsa pervenčina živine počerka po celim Egiptu: in vèrh vsiga téga še terdovratni kralj s celo svojo vojsko v rudèchim morji utone.

6. De jo Bog neskončno pravičin, je očitno tudi iz téga, ker je Bog tolikokrat in mnogotero Izraelce zavolj njih pregréh kaznoval v pušavi in v obljubljeni deželi, in scer takó dolgo, de so bili vsi ali pomorjeni, ali v sužnost odpeljani, Jeruzalem in lépi, lépi Salomonovi tempelj pa razvaljen. Svéti Pavel od Izraelcov takó piše do Korinčanov: „(I. Kor. 10, 5., 6, 8. — 10.) Ali vender nad njimi ni Bog več imél dopadajenja. Zakaj oni so bili v pušavi pobiti. — Le-to se je pa nam k podobu zgodilo, de bi hudih rečí ne poželéli, kakor so tudi oni poželéli. — — In de bi ne živéli nečisto, kakor so nekteri iz njih nečisto živéli, in jih je en dan tri in dvajset padlo. Tudi Kristusa ne skušajmo, kakor so nekteri iz njih skušali, in so bili od kač pokončani. Tudi nikar ne memrajte, kakor so nekteri od njih memrali, in so bili od angelja morije pomorjeni.“ — Veliko težav in nadlog so takrat Judje terpéli, ko je bilo prvič Jeruzalemsko mésto s tempeljnám vred razdjano, Judovsko ljudstvo pa v Babilonsko sužnost odpeljano. Vse tó so pa mogli terpéti zavolj svojih hudobij od božje pravice.

7. Nar bolj se je pa božja neskončna pravica v terplénji in smerti včlovečeniga Sina božjiga Jezusa Kristusa pokazala, ker še Bog clo od nje-ga ni keliha terpljenja odvzél, še njemu ni perzanesel, de je bilo tako neskončni pravici zadosteno. Po Izaiju preroku pravi Bog: „(Iz. 53, 8.) Zavolj hudobije svojiga ljudstva sim ga udaril.“

8. Ko je bilo Jeruzalemsko mésto drugič in scer od Rimljanov razdjano, in Judje po vesolnim svétu kot zgubljene ovce razkropljeni, kakor jih še današne dni brez lastne dežele, brez tempeljna, brez lastne gosposke po vsih deželah vidimo, se

je v novič in strašno božja pravica skazala. Vse to se je nad Jeruzalemam in njega ljudstvom spolnilo, ker ni časa svojiga obiskanja spoznalo, in de je vsa prelita kri od pravičniga Abeljna do kervi Zaharija sinu Barahijevega, sosebno pa presvéta kri Jezusa Kristusa nad to ljudstvo prišla. — Leto je že Mozes prerokoval, ali veliko več Bog po Mozesu svojimu ljudstvu žugal rekoč: „In vas bo malo števila ostalo, ker vas je bilo poprej toliko in brez števila kot zvézd na nébu. Gospod te bo razkropil med vse narode od verha zemlje do kraja. Tudi per tistih narodih ne boš pokoja imél, tudi tvojih nog podplati ne bojo počitka iméli. Zakaj Gospod bo tebi tamkaj dal boječe sercé, prepadene oči, in od žalosti usahnjeno dušo.“ —

9. Kaže božjo pravico razdjanje mést, deželá in kraljéstev. Sosébnó to opomnim: Rim je bil s svojimi cesarji in poglavarji nekako nar hujši sovražnik Jezusove sv. cerkve, iz njega so za martre pravovérnih grozovitne in kervave povelja izhajale po vesolnim svétu. Ali kadar se je božji pravici zadosti zdélo, je ona od severja mnoge narode poslala, de so nevredne poglavarje udarili. Rimsko, toliko sto in sto lét poglavitno, in nar močnejši cesarstvo razdjali, in pòvsod hudo gospodarili. — Še več, božja pravica je ravno to mésto, ktériga mésta zemlja je bila s kervijo toliko tavžent marternikov pomočena, z dežélo okoli njega vred dala v oblast in poséstvo poglavarju ravno té toliko preganjane cérkve, de se od tod, od koder so nekdej krivave povelja izhajale, zdej po célim svétu, zdravi, čisti in svéti evangelijski nauki izvirajo.

Ravno tako oznanujejo druge nadloge, kot voj-ska, kuga, lakota in kar je več takiga, božjo pravico, ker Bog té šibe ljudém le zavolj gréhov pošilja; zakaj ni je težave, ktéra bi od drugod, kot od božje pravice nad nas prišla. Po Izaiju preroku je Bog takó govoril: „Jest storim svitlobo in storim tamò, dajem mir in pošljem nadlogo. Jest sim Gospod, kteri vse délam.“

10. Nam božjo neskončno pravico še oznanuje

letó, ker je Bog po svoji neskončno pravični sodbi perпусти, de so prvič vse ljudstva hodile pred postavo po svojih potah, in so bile brez postave pogubljene. In po tem je tudi perпусти, de je bilo še pod postavo prav veliko ljudi pogubljenih. Pa še dandanašni perpuští, de je brezštevilno veliko ljudi pogubljenih, in ne le nevérnikov in krivovércov, temuč še véči dél katoljških kristjanov. Per sv. Matevži se bere: „(Mat. 7, 13.) Zakaj vrata so široke in pot je prostorna, která pélje v pogubljenje, in veliko jih je, kteri po nji noter hodijo. — Kako oske so vrata, in tesna je pot, která v življenje pelje: in malo jih je, kteri jo najdejo.“

11. Božjo neskončno pravico terdi tudi obsojenje hudobnih v véčni oginji. Poberite se, poreče Jezus sodni dan, od mene prekléti v véčni oginji, kteri je perpravljen hudiču in njegovim angeljem. In

12. Véčna kazin, v katero pravični Bog človéka tudi le zavoljo eniga samiga smertniga gréha zaverže.

Ravno té svéte bukve nam od druge strani tudi veliko zglédov perpovedujejo, kako de je usmiljeni Bog že v tem življenji dobriga, nedolžniga, pravičniga, zvéstiga služabnika svojiga varoval, požégnal in z dobrotami obdaroval. Komu ni znano, kako dobro je bilo pervim starišem, dokler sta bila nedolžna? Kdo ne vé, kako skerbno je Bog nad Noetam in njegovo družino ob času povsotniga potopa čul? Kdo že ni velikokrat slišal, koliko obilni žégin je Bog nad pravičniga Abrahama in njegovo hišo izgovoril? Kako skerbno je pravičniga Lota varoval, in iz Sodomske strašne nesréče rešil? S kakim poséstvom je bogaboječiga Jakopa obdaroval? Čigave ušesa bi še ne bile z dopadajenjem zaslišale, v koliko čast je Bog povzdignil Jožefa, Davida, Estero zavoljo njih resnične pobožnosti? — Ali ni mar Bog Izraeljevim otrokam sréče, svoje vsigamogočne pomoči, in milostiviga žégna obetal, če bojo njegovo svéto postavo dopolnili? Ali jim ni tudi vsiga téga dobrotljivo podelil, kadar so se njegovih zapoved deržali? —

Kaj je on storil trém mladenčem Ananiju, Azariju in Mizaclu v Babilonski peči? Kako se je zadržal do Danjela v levniku? Kako je Jobu povračeval? Ali ni on sam v četerti zapovedi obljubil otrokam, kateri svoje stariše spoštujejo sréce in dolgiga življenja?

V novi zavézi je vodil ponižno pastirce, svétiga starčika Simeona, pobožno Ano, pravice žejne in lačne modre iz jutrove dežele, usmiljeniga in za svojiga služabnika skerbniiga stotnika, kakor tudi pozneji dobrodelniiga stotnika Kornelja do spoznanja Jezusa Kristusa. Kako prečudno je sv. Petra iz jéce réšil? Kako prečudno sercé delavniga in trudniiga Pavla razveselil, in v njegovim perzadevanji poterdil, ker ga je clo v trétje nebó zamaknjenimu biti pustil, in mu dal zaslišati skrivne beséde, kakoršnih človek izreči ne more. (II. Kor. 12, 2. 4.)

Rés je sicer, kakor Bog po svoji neskončni previdnosti ni vselej hudobnih že na tem svétu s hudimi kaznami obiskal, kakor tudi ni vselej pravičnih že na tem svétu s časnimi dobrotami osréčil, de ravno tako on še zdej déla in obrača. Pa per vsim tem vender še zdej večkrat vidimo, kako se postavim zvestó božja obljuba, ki jo je v četerti zapovedi dal, spolnuje; večkrat vidimo, kako pravični in močni Bog očetov krivico še na otrocih do trétjiga in četertiga roda kaznuje, de je nad nektero hišo in družino kot néko prekletsvo izgovorjeno, de še velike bogastva v nič pridejo, ker se niso Boga bali in njegovih zapoved deržali; — večkrat vidimo, de nasprot hiše in družine, ki so bile v révšini, tako zavoljo pravičnosti starišev požégna, de še otroci do trétjiga in četertiga roda žégin božji čutijo. On sam pravi: „(V. Moz. 5, 9. 10.) Jest sim Gospod tvoj Bog — kateri milost skazem veliko tavžentam teh, kateri mene ljubijo in moje zapovedi spolnujejo.“ Še zdaj se večkrat vidi, de se beséde sv. duha spolnujejo. „(Sir. 20, 5.) Prepiranje in krivice premoženje v nič perpravijo, in prebogata hiša bo po prevzetnosti k nič storjena; tako bo premoženje prevzet-

niga s korenino izderto.“ Še zdaj pa se nasprot vidi dopolnovati, kar je že David prepéval: „(Ps. 36, 25.) Mlad sim bil, in sim star postal: in še nisim vidil, de bi bil pravičen zapušen, ali de bi njegovi zarod kruha prosil.“

Desiravno pa ne smémo misliti, de se mora vselej že na tem svétu po božji pravici hudobnemu hudo, dobrimu dobro iziti, kér bi bilo ravno leto dobrimu večkrat pohujšljivo in škodljivo, smo vonder že zgorej nektore vzroke zaslišali, zakaj se še le včasi na tém svétu hudobnemu dobro, in dobrimu hudo godí. — — —

Kako nam še sv. pismo Boga neskončno pravičniga oznanuje?

Ne kaže nam sv. pismo le v zglédih Boga neskončno pravičniga, temuč nam ga takiga tudi v svojih posébnih izrekih oznanuje.

David prepéva: „(Ps. 44, 7. 8.) Tvoj sédež o Bog je od vékomaj: tvoja kraljeva palica je palica pravice. Ti pravico ljubiš in sovražiš krivico.“ — In v 38. psalmu zdihuje: „(Ps. 38, 12. 13.) Jest omagujem pod tvojo močno roko, ktera mene kaznuje, ti tepeš človeka zavolj krivice. — In storiš, de se on posuši kakor pajk.“ Pa tudi na véčne kazni gréšnikov on kaže rekoč: „(Ps. 48, 13. — 15.) Ker je človek v časti bil, ni razumel: on se je poživinil, in je neumni živini enak postal. — Letó njih zaderžanje jim je spodtiklej; in vonder se oni po tem s svojimi ustmi hvalijo. — Oni bojo v pekli ležali, kakor ovce: smert jih bo glodala. In pravični bojo zjutrej čez njé gospodovali: in njih moč bo, ker je njih čast minula, v pekli poginila.“ —

Po Jeremiju reče Gospod: „(Jer. 17, 10.) Jest sim Gospod, ki preišem serca, in lédja poznam: jest storim slédnemu po njegovim djanji, in po sadu njegovih misel.“

Modri pravi: „(Mod. 4, 1. — 3.) O kako lep je čist rod, kteri se (od čednost) svéti! zakaj njegovi spomin je večin: ker per Bogu in per ljudéh hvalo ima. — On nosi kakor premagavec véčno

króno, ker je plačilo v boji za čistost zadobil. — Hudobnih rodovitna množica pa ne bo za nič, in nepravo zasajenje ne požene globokih korenin, tudi nima trdnega debla.“

Nehemija pa tako moli: „(II. Mak. 1, 24. 25.) Gospod Bog stvarnik vsih reči, strašen in močen, pravičen in milostljiv, kateri si sam dober kralj. — Ti si sam dobrotljiv, sam pravičen, vsigamočen in véčen.“

Tudi v novi zavézi imamo in le posebno očitne izréke od božje neskončne pravice. Le ne-
ktere kratke zaslišimo! Kadar Jezus od sodniga dnéva, od dnéva povračila govori, pravi: „In oni, ki so dobro storili, bojo k življenju vstali, kateri so pa hudo storili, k sodbi.“ — Sv. Pavel piše Rimljanam: „(Riml. 2, 5.) Po tvoji terdovratnosti pa, in po tvojim nespokorjenim sercu sebi jézo nakopavaš na dan jéze in razodenja pravične sodbe božje, v kateri bo (Bog) vsakimu po njegovih délih povernil.“ — In Korinčanam piše: „(II. Kor. 5, 10.) Zakaj mi se moremo vsi pred sodnim stolom Kristusovim skazati, de vsakteri prejmo, kakor je délal, ali dobro ali hudo.“ — Jest pa le to pravim: „(II. Kor. 9, 6.) Kteri varčno seje, bo malo žel: in kateri obilno seje, bo tudi obilno žel.“ Božja pravica je po besédah sv. pisma clo tako velika, de nar manjši dobro délo, še kozaric mèrzle vode, ne bo brez plačila ostal. Zakaj Jezus pravi; „(Mat. 10, 42.) Kdor koli da piti komu smed teh nar manjših le kozaric merzle vode v iménu učenca, resnično vam povém, ne bo zgubil svojiga plačila.“ Ravno tako bo pa tudi slédni še tako majhni pregréšik, slédna nepotrébna beséda, ali misel, slédna zamuda dobriga pred tém pravičnim sédežem kazni vrédna spoznana. Jezus tudi to s svojo besédo oznani: „(Mat. 12, 36.) Povém vam pa, de za vsako prazno besédo, katero bojo ljudjé govorili, bojo odgovor dajali sodnji dan.“ — Po njegovih besédah bo nerodovitno drevo posékano, in v oginj verženo in hlapic, ki len prejéti talent zakoplje, je v jéčo obsojen.

Zakaj Bog na smertni gréh věčne kazni naloži? Ali ni mar to njegovi pravici, ali kaki drugi lastnosti božji nasprotno?

Bog naloži na smertni gréh věčne kazni zató, ker on hoče; hoče jih pa zató, ker mu v njegove presvéte naméne kot narperpravniši perpomočki služijo; de mu pa zopet v to služijo, nam njegove lastnosti, sosebno njogova modrost in svetost povéste. In kaj hočémo več véditi? Ali se mar hočémo z Bogam pričkati? Vprašam s sv. aposteljnám: „O človek, kdo si, de se hočeš z Bogam pravdati!“ In s sv. Avguštinám rečem: „Pravične so božje sodbe, to de so skrite.“ Torej naj nam bo zadosti véditi, ali Bog zarés gréh věčno kaznovati hoče? Letó vprašanje je bilo pa že zdavnej po božjim razodenji in po naukih sv. katoliške cerkve odgovorjeno in odgovor dostikrat poterjen. Jezus Krisus naš Gospod in prihodni sodnik žé s témi besédami to resnico terdi, ker pravi, de poreče na dan sodbe na levico postavljenim: „Poberite se od mene vi prekléti v věčni oginj, kteri je hudiču in njegovim angeljem perpravljen. In oni bojo šli v v věčno kazin, pravični pa v věčno življenje.“ Tedej bojo po téh besédah hudobni věčno kaznovani, pravični pa věčno sréčo vžívali. Zopet per drugi perložnosti Jezus v podobah věčnost kazin, ki so gréšnikam v prihodnim življenji perpravljene, pokaže. On namreč trikrat zapored reče: „Ker njih červa ne bo konec, in oginj ne pogasne.“ Zato govori sv. Pavl od takih nesréčnih, de bojo v svojím pogubljenji věčne kazni v peklénském ognji terpéti mogli. Ravno to resnico so vsi drugi aposteljní učili, in njo je od sv. Duha navdihnjena katoljška církev vselej terdila, in vérovati ukazovala. Torej se ponovím: Věčne kazni so in morajo biti zató, ker Bog hoče, de so; — to nam on sam, věčna resnica razodéne, téga nas njegovi aposteljní učé, to nam cerkev vsaki čas terdi in vérovati zapové. In to spričovanje bi nam moglo zadostno biti, de bi brez vsiga družiga vprašanja svojo pamet véri podvergli.

Desiravno bi nam pa moglo letó božje spričevanje k véri té resnice zadostno biti, desiravno so nam božje sodbe nezapopadljive, in njegove pota neizvedljive, nam vonder njegovi sklep ni tako skrit in tamén, de bi ne zamogli tudi mi že v tem življenji saj nekterih vzrokov tolike ojstrosti božje neskončne pravice spoznati.

1. Bog zavoljo svoje časti po svoji neskončni modrosti in dobroti za pregréhe véčne kazni žuga, in v resnici nad nespokorniga pošlje, de z njimi prostovoljnemu in do slabiga toliko vdanemu človeku tudi v nar hujših in silniših skušnjavah močno pomoč da, se skerbno gréha ogibati in varvati, to pa, kar je prav in dobro izvoliti in storiti, in se s tem nagibkam na poti pobožnosti ohraniti in bližati do véčniga zveličanja. — Pomislimo to še malo bolj na tankó! Zakaj nas je pač Bog vstvaril, zakaj nam je dal prosto voljo? Vse je Bog zavolj sebe, zavolj svoje časti storil. Vstvaril nas je, de bi mi njega spoznali, spodobno častili in hvalili. — Tedej je naša svéta dolžnost, de Boga svojiga stvarnika in Gospoda po svoji moči in zmožnosti spoznamo, zmed vsih drugih reči neskončno bolj ljubimo, njegove zapovédi zvésto dopolnujemo, vse opustimo, kar je pred njim, ali pred obličjem njegovih popolnost nespodobniga, in se po tem perzadévamo, kar nas njemu, zapopadku vse popolnosti, podobne déla. Glejte, to je naš namen, naš imenitni in svéti poklic! Ali bi nam torej mar Bog že zavolj svoje časti takih perpomočkov ne dal, kateri bi nas perganjali toliki namén doséči? — In ker je on tudi vojvoda ali kralj, torej postavodajec céliga sveta, hoče njegova svetost, de bi se njegove postave dopolnile, in njegova modrost mora tak perpomoček odbrati, kateri je kot perpravni perganjk v dopolnjenje njegovih postav, brez de bi bila pametnim stvarém njih prostovoljnost perkrajsana. Čimu bi bile scer postave, ko bi se ne dopolnile, dopolnile bi se pa ne, ko bi človek v njih dopolnjenje močniga perganjka ne imél. — In k vsimu temu perstopi njegova dobrota do človeka, ktera njega véčno sréčniga storiti želi; véčno sréč-

niga pa ta dobrota človeka le takrat storiti zamore, če si človek svetost perdóbi: torej mu je tréba perpomočka, de ga od gréha zavračuje, boljša, in na poti pobožnosti stanovitniga ohrani. Kaj pa zamore za vse to boljši in perpravniši perpomoč biti, kakor je véčno plačilo dobrih, in véčna kazen gréšnikov. Zakaj slédno manjši žuganje, slédna manjši kazen, kot je véčna bi bila prenezmožna, človeka vsaki čas in v vsih okoljšinah od gréha odverniti, in ga k zvéstimu spolnjenju božje volje pergnati, ker je nagnjenje k grehu, vstavljanje volje do dobriga, in zapeljevanje dostikrat premočno, spolnjenje nekterih dolžnost s težkim zatajenjem združeno, zraven pa sercé nekterih gréšnikov v svoji hudobiji že tako zastarano, de jih sama lepóta in dobrota božja, in drugo prijazno opominovanje nič več obuditi in omečiti ne more: tréba je torej, de strah njih sercé presune, in ga čédnostim in ljubezni božji odpre. Strah jih mora pobiti, in s silo se morajo od gréha odgnati; to se pa le zgodi, če Bog kaznovavec vse hudobije z véčnimi kaznami žuga, in jih nepoboljšanim tudi rés občutiti da. Skušnja nas uči, de naše duše, ki je neumerjoča, časne kazni zadosti ne ostrašijo, in vselej od hudiga ne odvernejo. Koliko postavim, se tatje in razbojniki zménijo, če tudi jéčo in druge časne kazni vidijo? Ker vedó, de take kazni in spokoritve niso véčne, de kmalo minejo, se jih tudi ne bojé, in ostanejo v svoji hudobiji. Še clo strašne kazni v vicah nas ne zamorejo vselej od manjših gréhov zaverniti, in ker vémo, de jih bo konec, si ne perzadévamo jim oditi. Ali spomín na véčne kazni, misel de jih nikdar konec ne bo, je že dostikrat močna zadost, človéško voljo ukrotiti, od hudiga zaverniti, ali saj človéka vstaviti, de v hudobiji še dalje ne zajde, de ostermí, néki zveličanski strah zadobi, kteri mu, če gnada božja v njem délati začne, pot do svéte ljubezni perpravi.

Res je scer, de tudi žuganje véčnih kazen vselej in vsaciga človéka ne zamore od gréha odverniti in poboljšati; nekteri še vselej per vsim tem hudobni, terdovratni, prevzétni, lakomni, nečisti

in kervični ostanejo; ali ravno zató mora Bog takim nepoboljšanim z večnimi kaznami žugati in kaznovati, de se saj kaj več hudiga storiti bojé, če ravno svoje perve hudobije ne zapusté. Zakaj kdo vé, koliko več hudiga bi se storilo, ko bi mislili, de kazni v prihodnim življenji niso toliko hude in večne, in de je rešenje iz njih še upati. Na to bi bili gréšniki še le porédni, ne bilo bi jih ukrotiti, pobožnim pa, ko bi kateri bili, bi ne bilo med njimi obstati. Tako pa véra obojnim pomaga.

Slišali smo tako zde, zakaj Bog gréh z večnimi kaznimi kaznuje. Ali če nam še sam ta vzrok ni zadostin, poslušajmo še drugiga.

2. Gréh je že zavolj velikosti svoje hudobije večnih kazin vrèden. Kaj je gréh, če ga prav pomislimo? Gréh, ker se z njim božja postava prelomi, je zaničevanje samiga živiga Boga, puntanje zoper njega nar svetejši bitje. Stvar tedaj z gréham svojiga stvarnika zaničuje, červ zemlje se zoper neskončno svéto in popolno bitje punta, človek mu je nezvést, nepokoren. Kolikor vikši, kolikor častitljivši, in zraven kolikor dobrotljivši je pa bitje, ktero se zaničuje, zoper ktero se kdo punta, komur je kdo nepokoren, toliko véci je hudobija, in toliko véci kazni je vrédna. Bog je pa nar imenitniši, nar častitljivši bitje, bitje neskončne popolnosti, in zraven še do nas neskončno dobrotljiv; torej je tudi hudobija pregréhe tako rekoč neskončno velika. In tega se že od tod lahko prepričamo, ker za gréh ni mogel nobedin božji pravici zadostiti, kot božji sin sam s svojim terpljenjem, s svojo smertjo. Tedaj se vidi, de je hudobija pregréhe tako rekoč neskončno velika, in de mora ali bitje, ktero za gréh terpi, neskončne vrédnosti biti, kot je bil Sin božji, de bi s časnim terpljenjem božji pravici zadostilo; ali pa, če bitje ni neskončne vrédnosti, kakorsne vrédnosti pa človek in nobena stvar ni, mora tako bitje neskončno, to je véčno terpéti, de je božji pravici zadosteno.

3. Tretji vzrok, de so kazni véčne, je ta, ker človek bolj stvar kot stvarnika ljubi, in torej od svojiga naména zajde, vécniga zveličanja ne-

vrédniga stori. Bog je človeka zato vstvaril, de bi njega nar bolj popolnoma bitje čez vse nar bolj ljubil. Kadar pa gréh stori, ali kako poséstvo, ali kako veselje, ali pa kako domišljevano čast bolj kot stvarnika ljubi, in torej stvarnika zaverže, de stvar zadobi. Tako tedaj stvar v svojiga Boga izvoli, kateri se samiga sebe in svoje perzadevanje daruje, v nji svoj namén in svojo sréčo najti. — Ravno to je pa strašna krivica, ki jo svojimu stvarniku stori: zavolj tolike krivice je pa vreden, de je véčno od té ljubezni božje, za katero mu je tako malo mar, odločen, odločen od svojiga naména, od kteriga se je sam prostovoljno odločil, in torej odločen od véčne sréče, ktera le v ljubezni božji obstoji. — „Človek pa, ko je bil v čast povzdignjen, ni svoje časti spoznal, temuč se je poživinil, in neumni živini enačiga storil.“

4. Četerti vzrok, de so kazni za smertni gréh véčne, je ta, ker v nebéško kraljestvo ne more nič omadežovaniga priti. Če tedaj gréšnik v smertnim gréhu umerje, mu po smerti in nikoli več ne more gréh odvzet, ali zbrisan biti; pa tudi njegova hudobna, puntarska volja ne more nikdar več poboljšana ali spreobrnjena biti. Zakaj „(Prig. 21, 13.) kader bo drevó proti poldnem ali proti polnoči padlo, kamor koli bo padlo, tam bo obležalo.“ Gréh tedaj, v kterim človek umerje, ostane véčno gréh, zato ker ga človek obžalovati in poboljšati, svéti in pravični Bog pa odpustiti ne more. Gréšna volja pa v človeku, kateri v gréhu umerje, tudi véčno gréšna ali gréha željna ostane. In ker tam ni več časa, ne pokore, ne poboljšanja, je tudi nemogoče, se v gréšni volji z nar svetejšim in čistejšim Bogam združiti, torej ostane ta véčna ločitev med človekam in Bogam. „(Luk. 16, 26.) Med nami in vami je velik prepád postavljen, de kateri hočejo od tod k vam iti, ne morejo, in tudi ne od ondod sem priti.“

Ali véčne kazni za smertni gréh niso božji neskončni dobroti nasprotne?

Res je, Bog je do nas neskončno dobrotljiv.

Od té resnice imamo obilno spričevanje. Vender je pa Bog človeka prosti volji prepustil, si njegove dobrote v prid obrniti ali pa ne, kakor sam hoče, ali izvoli. On zamore slednimu reči, kakor je nekđaj Mozes Izraelu rekel: „(V. Moz: 30, 19.) Jest pokličem danes na pričo nebó in zemljó, de sim vam odkazal življenje in smert, žégin in klétev. Izberi si torej življenje, de boš mogel živéti ti in tvoj narod.“ Če si tedej človek s svojim djanjem in opušanjem namest življenja sam sebi smert, namest žégna' klétev izvoli, to je, če človek, namest de bi si božje dobrote v prid storil, nje še le zaničuje in zamétje (kar s slédnim gréham stori), če rajši stori, kar mu Bog prepoveduje, in opusti, kar mu Bog zapoveduje, s tem očitno naznani, de za izveličanje ne mara, ktero mu Bog ponuja, in se raji nesrečniga stori. — Iz tega pa pametno sodite, ali se takimu človeku kaj preveč zgódí, če se mu namest milosti in dobrote, le pravica in ojstrost božja oglasi; če mu zveličanje odvzame, ktero je sam zaničeval, in mu véčno nesréčo pošlje, ktero si je sam izvolil? Ali mu mar krivico stori, če ga po njegovi lastni volji zaverže? Ali ni ravno tako potrebno, de je Bog neskončno pravičen, kot de je neskončno dober? Jest mislim, de mi bo slédni pametni to poterdil, in rekel, de je Bog pravičen in dober, desiravno gréh véčno kaznuje. Pa ne le samo to, ampak še več: Ravno žuganje in gotovo spolnjenje véčnih kazin še le spričuje in poterdi božjo dobroto. Zakaj to je, kot smo od začétka slišali, silno močna in perpravna perpomoč, človeka od gréha odverniti, in marsikteriga do zveličanja perpeljati. O koliko svetnikov je zdaj v nebésih, ktere je ravno strah pred véčnimi kaznimi od začétka od gréha na pravo pot perpeljal, in kdo zamore povedati, koliko jih bo še perpeljal?

Iz vsiga tega tedaj vidimo, kako resnično je Bog pravičen, desi tudi gréh z véčnim pogubljenjem kaznuje. Živimo torej pred obličjem pravičniga Boga vedno v strahu božjim, pa ne le zato, ker vémo, de je njegova pravica neskončno ojstra, ampak de njega ne žalimo, kteri nam je iz svoje

neskončne dobrote nauk od večnih kazen razodel, de bi naše sercé od gréha do svoje ljubezni nagnil, in po ti ljubezni do večniga zveličanja perpeljal.

Čimu naj vémo, de je Bog neskončno pravičen?

Ta toliko častitljiva lastnost božja nam tudi prav imenitne in častite nauke daje — le nektare zaslišimo.

1. Bog je neskončno pravičen, in on, ki nas je po svoji podobi vstvaril, nam je zapoved dal, de njemu čedalje podobniši perhajamo, de se svojimu naménu, popolnosti, po nji pa zveličanju bližamo. Perzadenimo si torej Bogu pravičnemu tudi enaki postati. — Bodimo pravični do sebe in do bližnjiga, kar dušo in teló zadéne. Bodimo pravični do svojiga telesa! Ne, de bi ga brez skerbi pitali, de bi mu zaželjene sladnosti in veselja pervolili, in mu naklonili, kar očí, kar mesó ali napuh življenja poželi: temuč bodimo pravični, in devajmo teló v sužnost duha, de tako za njegovo lepoto in častitljivost, in za njegovo veselje po smerti skerbimo. To se pa zgodi, če se zdej zatajujemo in po besédah Jezusovih svoje teló križamo; posebno, če smo ga z gréham ali slabimi navadami spridili. In desiravno je naša dolžnost, za njega zdravje in življenje skerb iméti, mora namén vsiga tega vonder le sam ta biti, de bi zdravje, premoženje in življenje le v véci in véci popolnost duha obračali, ne pa, de bi si zdravje, premoženje ali življenje v zadnji namen svojih skerbí in svojiga truda storili. Pravični bodimo do svoje duše; in pravični smo do njé, če imamo za njo toliko véci skerb kot za truplo, kolikor imenitniši je od telesa; če jo imamo v gospodínjo, svoje teló pa za njé služabnika in hlapca; če smo skerbni za njé véčno sréčo, in de bi jo ji doségli, si po védno vikših, in vikših popolnostih perzadévajmo. Is tega naména obračajmo čas, premoženje, vidne in nevidne božje dari kot našim rokam izročeni talent v to, de si z njim véci popolnost, obilniši zasluženje, in

častitljivši vénic zadobimo. To misli Jezus, ker pravi: „(Mat. 7, 33.) Išite nar poprej božjiga kraljestva in njegove pravice, vse to vam bo perverzeno.“

Bodimo pravični do bližnjiga, kar njega telesne ali časne reči zadéva. Varvajmo se, da ga ne poškodvamo ne na zdravji, ali življenji, ne na poštenji in dobrim iménu, ne na premoženji. Še več, skerbimo, da mu déla milosti skazujemo, če hočemo pobodni postati svojimu Očétu nebéškimu, „(Mat. 5, 45.) kateri da svojimu solncu sijati na dobre in hudobne, in da dežiti na pravične in krivične.“ — Že clo pa bodimo pravični do duše svojiga bližnjiga; podučimo, posvarimo, in na pravo zveličansko pot ga z besédo in z zglédam napelujmo, ne pa, da bi ga mar pohujšali, v gréh, z gréham pa v pogubljenje napaljevali. Scer bi od nas še kaj več veljalo, kot samo to, kar je božja pravica iz presvétih ust Jezusovih Judam oznanila, „(Luk. 11, 50. 51.) de se bo térjala od tega rodu kri vsih prerokov, katera je bila prelita od začétká svetá. — Od kerví Abeljna do kerví Caharijove.“ Zakaj od nas bi se ne térjala le človeška kri, temuč neumerjoča duša v gréh zapeljaniga bližnjiga, in zraven še narsvetejši kri Jezusa Kristusa, ktero je vélovečen Sin božji za njega odrešenje prelil. —

Bodimo tedej v vsih rečéh in do vsih pravični, in nikomur ne bodimo nič dolžni, kot de se med seboj ljubimo!

2. Radi in z veseljem dobre déla dopernašajmo, če se nam tudi težko in neprijétno zdi, če nas tudi nihče ne vidi, nihče ne hvali: zakaj Bog je neskončno pravičen, in bo na skrivnim dopernešene dobre déla očitno plačal, nepohvaljene očitno pohvalil. On, ki po Jezusovih besedah še požirka merzle vode brez plačila pustil ne bo, nam bo obilno povernil že za majhne dobre déla: in koliko nezmérno vikši bo še le naše plačilo za težke neprijetne dobre déla, ktere smo s terdnim premagovanjem, zatajevanjem in vojskovanjem doperne-

sli? „(Mah. 19, 29.) Stotéro bo naše plačilo, in dosegli bomo večno življenje.“

Radi in z veseljem dobro delajmo, če nam Bog tudi precej v tem življenji za dopernešene dobre dela plačila ne pošlje. Še le veseliti nas to mora, ker nam zaklad boljšiga plačila v večnosti nabéra, kakoršniga nam ne bo tat ukradel, in ne mol, ne rija snédla. In ustrašiti bi nas moglo, ko bi svoje plačilo že v tem življenji za vse prejéli, ker bi tako morde v prihodnim življenji ga prejéti upati ne mogli. „(Riml. 2, 6. — 10.) On bo vsakimu po njegovih délih povérnil, — tem, kateri s stanoovitnostjo dobriga djanja časti in hvale in nestrohljivosti išejo, večno življenje; — tem pa, kateri so prepirljivi, in se resnici ne vdajo. krivici pa verjamejo, jéza in serd. Nadloga in britkost čaka dušo vsakiga človeka, kateri hudo déla; čast pa in hvala, in mir vsakiga, kateri dobro déla.“

Radi in z veseljem dobro delajmo, akoravno Bog perпусти, de nas svét zavolj dobrih del zaničuje, in se nam posmehuje, ali pa nas še clo preganja. Védti nam je, de je to že od nékdaj delež pravičnih, in de si nam od nehvaléžniga sveta ni kaj boljšiga plačila obetati, temuč ga le tam gori per neskončno pravičnemu Bogu iskati. — Že nekda je bil nedolžni, Bogu in svojim staršem prijetni in ljubi Abel od svojiga hudobniga brata Kajna sovražen, zaviden, zalezvan, udarjen, umorjen. Krotki, dobrovoljni Jakob mora zapustiti svoje starše, svojo domačijo, svoje vse, in v ptujo neznano deželo pobegniti, de si življenje pred svojim preganjavcam, pred svojim bratom ohrani: Ezav pa, njegovi terdi in divji brat v miru na svoji domačiji živi. Nar pravičniši, nar nedolžniši Jakobovih sinov Jožef je bil od svojih slabih in terdih bratov ptujcam v sužnost prodan, oni pa se nad njegovo céno pasejo, v svoji domačiji veselé. — V stari zavézi in v novi se vidi, in zméraj še se kaže skoréj sledni dan, de grozovitni volk krotko ovco razmesari, in škodljivi skopec nedolžniga golobca razterga: to je, de hudobni posvetnjak pravičniga pobožniga kristjana zaničuje, zasmehuje in čerti. —

Vender nas vse to ne sme od dobriega zavrniti, ker vémo de je Bog pravičen, in nam bo, kar nam je tolikokrat obljubil, vse obilno obilno povernil, kar za njegovo čast storimo ali terpimo. „Resnično, resnično vam povém, de bote jokali in žalovali, svet pa se bo veselil; vi bote žalostni, ali vaša žalost bo v veselje prevernjena — in vašiga veselja vam ne bo nihče odvzel.“

3. Ker je Bog neskončno pravičen, naj nam ne vpade sêrcé, če ne moremo dobriega storiti, kolikor bi radi. Bog bo vsako dobro misel, vsako dobro željo, vsako besedo, vsako še toličkino dobro delice nekda j povernil. — On, ki nam je dal zapoved, de ga v duhu in v resnici molimo, oserče in léd je pregleduje, in ima vse dopadajenje nad še tako skrivno pobožnostjo, ktero bo on sam očitno pohvalil, in poplašal. — Zgled imamo nad vdovo, ktero je Jezus pohvalil, de je nar več tisti dan Bogu in tempeljnu podarila, akoravno je silno majhni dnaric dala; zakaj ona je imela dobro voljo več dati, dala je pa kolikor je per svojim uboštvu uterpéla.

4. Misel, de je Bog neskončno pravičen, ne le plačevavec vsiga dobriega, temuč tudi kaznovavec vsiga hudiga, naj nas védno od slédniga gréha zavračuje, če si ga ravno še toliko na skrivnim dopernesti obétamo; sej božji neskončni pravici ali kazni ne bo clo nič odšlo, ne ena sama slaba misel, ali želja, ali neperpušena beseda, ali še tako skrivno djanje. Sosebno strašna je pa še le božja pravica nad oterpnjenimi grešniki, kteri se nikakor ne preobernejo, in ne poboljšajo, temuč vsi mirni v svojih gréhih živé, in si nič hudiga ne obétajo, ker jih precej na njih hudobne déla božja roka ne udari. Takimu gréšniku se je trésti in trepetati, zakaj ako ravno kazen božja počasi hodi, vonder le vselej gotovo pride, in je toliko véci in hujši, kolikor delj počakuje, de bi se grešniki spoznali in spokorili.

5. Misel na božjo pravico je tudi posebno perpravna, če si jo kdo k sêrcu vzame, grešnika k pokori obuditi, in ga tako rekoč s silo pred sédež

milosti božje perpeljati. Sv. pismo nam perpoveduje, de je šel Jona prerok v sprideno mésto Ninive, in je od Boga podučen z neskončno pravico to mésto iz grešniga spanja budil, rekoč: Še štirideset dni in Ninive bo razdjano.“ Ninivljani se prestrašijo, se s pokore obléko ogernejo, se vsi brez razločka od kralja do nar manjšiga hlapca postijo, in še clo živini ne dajo jésti, in je na pašo ne ženejo, rekoč: „Sledni naj k Gospodu upije, naj zapusti svojo hudobno pot in krivico svojih rok! Morebiti nam bo Bog perzanesel, in od svojiga grozniga serda odstopil.“ Ko je Bog njih déla vidil, de so svojo hudobno pot zapustili, se jih je tudi res usmilil, in jim ni hudiga storil. — Tudi sv. Janez kerstnik je Jude s pravico božjo k pokori opominjal, rekoč: „Gadova rodovina; kdo vam je pokazal bežati pred prihodno jézo? Storite tedej vrédni sad pokore! Zakaj sekira je že drevésam na korenino nastavljena; slédno drevó, katero dobriga sadu ne rodí, bo posékano in v ogenj verženo.“ Jezus sam je rekel: „Če ne bote pokore storili, bote vsi pogubljeni.“

6. Premišljevanje božje neskončne pravice naj nas prebudi, de s straham in trepétam delamo délo zveličanja. Zakaj če pomislimo, koliko ljudi je po nezapopadljivi pa vender pravični sodbi božji bilo od začétká sveta že pogubljenih; koliko se jih še védno pogubi, in kako veliko jih bo še pogubljenih, predin bo konec sveta; in če pomislimo, kako malo jih bo pa zveličanih: kdo bi per takih mislih ne ostermé, se ne prestrašil, s straham in trepétam déla svojiga zveličanja ne délal? In še toliko bolj, ker se mi ne moramo golo iz svoje moči pred pogubljenjem pervarvati, ali pa zaslužiti, de bi bili od pogubljenja po božji milosti rešeni; temuč le Bog je, kateri v nas nevidama déla, de hočemo in končamo; dela pa po svojim svétim dopadajenji iz milosti, in ne zavolj našiga zaslužénja. Torej zamore po božji pravični sodbi tudi človek sebi prépušen Boga zapustiti in biti pogubljen, kateri je dozdej po milosti božji pravičin. Zavolj téga nas Trijenski vikši zbor skerbno z besédami sv.

pisma opominja rekoč: „Ali vender, kateri mislijo, de stojé, naj glédajo, de ne padejo, in s straham in trepétam naj déljajo svoje zveličanje, s trudam, s čuvanjem, z milošino, z molitvami, z darmi, s postam in s čistostjo.“ Trésti se morejo, ki védo, de so le v upanji časti, ne pa še v časti prerojeni.

7. Ker dandanašni skorej vse na pot veséle razujzdanosti, čislane nesramnosti, veliko obétavne pregréhe, sréčne hudobije dere, moram še zavolj malo pravičnih, de jih deréči potok posvetnjakov seboj ne potégne, ta potrební nauk na sercé položiti: Ko hudobne na tém svétu sréčne vidimo, nikar toliko njih sréče, ampak pravico božjo premissljujmo, de bomo toliko bolj užgani véčno sréčo mémo časne iskati. David nas v svojih prelépkih pésmi na take misli napeljuje, rekoč: „(Ps. 72, 12, 18. — 20. 25. 27. 28.) Poglej, gréšniki, in kateri v obilnosti na svétu živé, bogastvo spravljajo, — Ali zavolj goljufije si jim ti (Bog) zaderge nastavil: ker so se povzdignili, si jih poderl. — Kako naglo bojo pokončani: kmalo bojo poginili; oni bojo zavolj svoje krivíce pokončani. — Kakor sanje zginejo, kadar se kdo zbudi, tako boš ti o Gospod njih domišljeno sréčo v svojim méstu v nič razdjal.“ Torej perporoča véčno zveličanje iskati rekoč: „Kaj imam jest v nebésih (brez tebe) in kaj sim na zemlji od tebe hotel (kakor tebe)? Zakaj poglej, vsi, kateri od tebe odstopijo, bodo poginili: ti vse pogubiš, kateri so tebi nezvésti. Za me je pa dobro, de se Boga deržim: in na Gospoda svojiga Boga svoje zaupanje stavim.“ — Ravno tako podučno jo pa le spet v 36. psalmu prepéva: „(36. psl. 1. — 6.) Ne jézi se nad hudobnimi, in ne bodi nevošljiv hudodélnikom. Zakaj hitro se bojo posušili, kakor senó, in bojo, kakor zelene séliša, hitro zvénili.“ Na to pa zopet sebe opominja ne na posvetne reči, ampak v Boga zaupati: „Upaj v Gospoda, in stori dobro. — Razveseli se v Gospodu, in on ti bo dal, kar tvoje sercé želi. Izroči Gospodu svojo pot, in zanesi se na njega. — In on bo tvojo pravico kakor luč, in tvojo nedolžnost kakor poldansko svitlobo pokazal.“

Glejte, takó se je David tolažil, ker ni v posvetne reči, ktere minejo, in jih, komej ko začnejo biti, že ni, svojiga zaupanja stavil, temuč v Boga, v katerim samim je zadovoljnost in veselje serca iskal, — v kteriga pravici so bile pa tudi njegove svete želje dopolnjene.

X. lastnost božja:

Bog je neskončno milostiv.

Bog je neskončno milostiv; nam odpusti naše gréhe, ako se resnično poboljšamo.

Prav iz serca me veseli, de imam gnado in čast, lastnosti toliko popolniga in častitiga Boga oznanovati. Veseli me vam ta nauk, kolikor sim z besédo zmožin, razločno drobiti. Veseli me, če s tem zlagovanjem kaki svéti občutlej v sercu kteriga mojih poslušavcov prebudim; in Bog daj tudi rastev svoji svéti besédi. Vender z nekim sosébnó milim pa prijetnim veseljem zdey prestopim do nauka od toliko sladke, prijazne, in razveseljivne božje lastnosti, od božje neskončne milosti, ker je ona začétik in podporna mojiga in vašiga, in upanja vsiga človeštva. „(Iz. 53, 6.) Zakaj vsi smo kakor ovce zašli, slédni se je na svojo pot obrnil“, in ravno po té lastnosti nas je Gospod, ko smo bili zgubljeni, iskal, po té lastnosti nas v hlév véčniga zveličanja najdene nosi. S pomočjo leté lastnosti jest tedej od nje nauk perčnem, z nje pomočjo ga tudi vi v svoj duhovni prid poslušajte in obračajte.

Kaj se pravi, se poboljšati? Kaj se pravi, odpustiti?

Za vpeljevanje v nauk od božje neskončne milosti naj bo nar poprej odgovorjeno, kaj se pravi, se poboljšati, kaj odpustiti? To bomo pa iz prilike spoznali in si k sercu vzéli. — Če je otrok svojim starišem nepokoren, in kaj zoper njih voljo stori,

se jih zavolj svojiga pregréska bojí, ker vé, de jih je žalil, in si kazin zaslužil. In če ga kaznujejo, mu še svoje dobrotne roke ne odtégnejo. V časih ga pa tudi ne kaznujejo precej, temuč perčakujejo, ali bo sam svoj pregrésik spoznal, obžaloval, in se ga v prihodno varvati kaj perzadjal. Ako tedej otrok svoj pregrésik rés spozna, ga obžaluje, želi de bi ga nikoli storil ne bil, kar kës ali grévengo imenujemo, zraven pa skléne, nič več kaj takiga storiti, in si tudi vse perzadéne, de bi v nobeni reči svojim starišem nepokoren ne bil, rečemo, ta otrok se je poboljšal . . . Starši tedaj poboljšaniga otroka, če so ga kaznovali, prejenajo kaznovati, oni imajo nad njim dopadajenje, in so mu zopet vsi dobri: to se pravi, oni so mu pregrésik in razžaljenje odpustili.

Po besédah Jezusa Kristusa je pa Bog oče vsih ljudi, in mi smo njegovi otroci. Če človek greší, občuti od znotrej strah, bojéčnost, nepokoj, kakorsne mu vést prebudi. Vender Bog ne pošlje vselej na grésnika kazin, temuč mu da čas v poboljšanje. Med tém časam ga zavračuje od hudiga po njega vésti, z dobrimi nauki, z opominovanjem od strani drugih ljudi, strašnimi zgledi kakih hudobnih; ki so se po gréhu časno in véčno nesréčne storili, z veselimi zgledi pobožnih, ktere je Vsigamogočni toliko ljubéznjivo v svoje varstvo vzél, s svojim žégnam, s svojo gnado osréčil. Na vse to on poterpežljivo perčakuje, de bi grésnik svoj pregrésik spoznal, obžaloval, in sklénil, nič več v prihodno svojimu Bogu nepokorin biti, in torej ga imenujemo perzanesljiviga.

Če se pa ljudje na toliko ljubézin božjo vender ne ozrejo, in se poboljšati nočejo, jih božja roka gotovo doide in kaznuje. To nam pričuje popačeno človeštvo pred splošnim potopam. Sto in dvajset lét mu da Bog časa v poboljšanje, in ga po Noetu opominja. Ker pa vse nič ne zda, ga s potopam pokonča. — Tudi razujzdanim Ninivljanam po Jonu preroku zažuga, de jih bo pokončal, ako se ne spreobernejo in ne poboljšajo. Ta prerok pokoro oznanuje, in jih k poboljšanju opominja. Ninivljani

zveličanskimu opominovanju ušesa in sercé odpró, svoje pregréhe obžalujejo, storé pokoro, se poboljšajo, in Bog jim hudobije odpustí, ter kazin perzanese.

In če Bog tudi hudobne, na tém svétu kaznuje, jim vender vsih svojih dobrot ne odtegne. Postavim, ubožnimu zapravlživcu pustí v časih zdravje, de si še kaj zaslužiti zamore, v časih pa kaciga dobrotniga pomočnika. Bolehnimu nečistniku da v časih premoženja, de si z njim zamore ali zdravje perdobiti, ali pa v dolgi bolézni z njim v duhu pokore veliko dobrih dél napraviti. Lénimu v službi božji da v časih na njega starost zravin kakih križev boljši oskerbitev in perložnost vsaj takrat več časa v božji službi in na svetiši preživéti. Takó tedej Bog gréšniku še med časnimi kaznami perložnost in pomoč daje, se poboljšati. Očitno pričevanje za to resnico imamo nad Izraeljskim ljudstvom. Abrahamovi otroci obojniga, Izraeljskiga in Judovskiga kraljéstva so se skoraj zméraj po zglédu drugih narodov na pregrého malikovanja nagibali. Velikrat jih je torej Bog pred toliko pregrého po prerokih svaríl, velikrat jih hudo kaznovati žugal. Ker pa vse to ni nič pomagalo, je nar poprej Izraeljsko kraljéstvo po Asirškim kralju pustil razdjati, njega prebivavce pa v Asirško sužnost peljati. — Okoli sto lét pozneji je pa ravno tako po Babilonskim kralju Judovskimu kraljéstvu se zgoditi perpustil. Njega prebivavci so bili v Babilonsko sužnost odpeljani, v kateri so sédemdeset lét zdihovali. Pa še tu je Bog Izraeljcam in Judam veliko dobrot skazal, kakoršine so jim v tolažbo in boljšanje služile. Věč pobožnih mož jim je v učeníke in preroke obudil, de so jih sužne v Gospodovi postavi učili, in jim od Boga vesélo obljubo dajali, de bojo kmalo iz té terdobe réšeni v svojo dežélo, v bolji čase poslani, če se poboljšajo, in iz céliga serca k Gospodu svojimu Bogu obernejo. —

Ako tedej tudi mi svoje storjene gréhe spoznamo, jih obžalujemo, jih nič věč ponoviti sklenemo, in si še le močno perzadévamo, se slédniga gréha obvarvati, se pravi, de smo se poboljšali. V takim

stanu smémo vesélo upati, de bo naš Oče nebéški nad nami zopet dopadajenje imel, nas v svojo prijaznost in ljubézin dovzél, in storil, de bomo sréčni postali, ali kar je ravno tisto, on nam bo odpustil naše gréhe in zasluženó kazen.

Koga tedej milostljiviga ali usmiljeniga imenujemo ?

Tudi to bomo nar ložej iz poprejšne prilike zapopadli. — Starši, ki svojih pregréšivnih otrok precej ne kaznujejo, temuč njih poboljšanja perčakujejo — starši, ki otrokam tudi takrat, kadar jih kaznujejo, svoje dobrotne roké ne odtégnejo, in jih s kaznijo le poboljšati želé — starši, ki poboljšanému otroku pregréšik radi odpusté, se imenujejo usmiljeni. — Ravno iz téga naména se tudi Bog usmiljen ali milostiv imenuje, ker našiga poboljšanja poterpežljivo in ljubéznjivo perčakuje, do njega še s časnimi kaznami napeljuje, in poboljšanému gréšniku gréh odpustí.

Ali človek božjo milost, kot druge lastnosti božje zamore iz svoje lastne pameti zvediti ?

Bog je človeka nedolžniga vstvaril; po njegovi svéti volji naj bi bil tudi nedolžin ostal. Za tó je z njegovo nepokaženo voljo tudi toliko bistro pamet združil, de je človek z njo sam od sebe brez drugiga zunajnega poduka spoznal praviga živiga Boga in njega lastnosti, kakorsinih mu je bilo v nepokaženim, nedolžnim stanu v počastenje božje, v spoznanje božje svéte volje in v razveseljenje lastniga serca véditi tréba. — Ker pa Bog ni človeka vstvaril, de bi grešíl, ali de bi mogel per njem odpusšanja gréhov iskati, torej mu tudi v njegovo pamet ni vložil spoznanja leté lastnosti, svoje milosti, kakor mu je vložil spoznanje drugih takih lastnost, ktere so mu bile še v stanu nedolžnosti véditi ali potrebne, ali pridne. Od tod pa pride, de pamet, ako ravno je po gréhu oslABLJENA, še vender do spoznanja drugih lastnost božjih svojo nekrajno moč čuti, kar pa spoznanje milosti božje zadéva, si ven-

der sama od sebe brez božjiga poduka, iz tamnic nevédnosti ne more pomagati.

Naša pamet nam sicer priča, de je Bog neskončno dober, tode nam tudi perpoveduje, de je njegova dobrota v tesni zavézi z njegovo vsigavédnostjo, svetostjo in pravico; to je, de on vsigavédni vsaki še tako skrivni gréh vé; de on nar svetejši slédni gréh sovraži, de on nar pravičnisi slédni gréh kaznuje, in de tedej on nar dobrotljivši s svojimi dobrotami le nedolžniga, svétiga obdarovati zamore, kér sicer bi prejénjal svét in pravičin biti.

— Zraven téga nam pa naša vést priča, de smo bolj ali manj, vender pa vsi gréšniki po besédah sv. Janeza: „Kdor sam od sebe poreče, de gréha nima, je lažnik, in resnice ni v njegovih ustih.“ — Naša pamet nam pravi, če hočemo božje dobrote deléžni postati in véčno zveličani biti, de moramo božji pravici za gréh zadostiti, sicer ostanemo véčni dolžniki. Kako bomo pa božji pravici zadostili? Je morde že zadost, de se poboljšamo, in nič véč ne gréšimo? Pa to smo že tako vsaki čas posébej storíti dolžni, in torej še s tém samim z gréham storjeniga dolga nikakor ne plačujemo. — Ali mar zamore človek kdaj véč dobriga storiti, kot je storiti dolžan, de bi s zdajšnjim ostankam poprejšni dolg kaj poplačati zamogel? Tudi téga ne zamore, nam naša pámet pravi; zakaj človek je vsaki čas toliko dobriga storiti dolžan, kolikor zamore, in si nikdar véci obilnosti kot je dolžnostna, ali ostanka na dobrih délih za poplačanje s poprejšnim gréham storjeniga dolga ne more perdobiti. Kam tedej naj se v takim stanu oberne? Storjeniga ne more nestorjeno narediti. Kje naj pomoči iše, de véčno nesrécin ne bo? S kakim zadostilam zamore božjo pravico utolažiti? Kako se božjih dobrot vdeléžiti? Gléjte, na vse tè vprašanja si človeška pamet sama sebi prepušena nikakor zadostno odgovoriti ne more! Odpušanja gréhov zamore želéti, to de iz sebe zvéditi, ali in kakó ga je mogoče zadobiti, in ga za gotovo upati sméti, zató ne najde nobene terdne stopnje.

Iz téga vzroka so marsikdaj céli narodje, kte-

rim ni luč sv. vére svitila, in ki so vender potrebo opravičenja zavolj svojih gréhov čutili, mnoge zadostila in pomoči opravičenja si domišljevali. Takó so postavim dolge molitve opravljali, mnoge darove, darí pod raznimi podobami nanašali, clo svoje otroke darovali, in samí sebe terpinčili; pa vse take dostikrat grozovitne zadostila jim serca niso umirile, dokler jim luč od néba doli ni posvitila, luč namreč beséde božje.

In še zdej bi tudi mi v nič boljším stanu ne bili, ko bi nam ne bila luč sv. vére posijala. Ona nas uči, ona nas zagotovi, de je Bog usmiljen, to je, de nam hoče gréh odpustiti, ako nad nami potrebno perpravo k odpušenju najde, in de nas po odpušenim gréhu želi tistiga zveličanja vdeléziti, ktero je on svéti in pravični sodnik le tèm perpravil, kateri nikdar svoje duše z gréham ognjusili niso.

Ali se pameti nikakor božja milost ne zazdéva?

Naši pameti se božja milost iz téga zazdéva, ker pamet spozna, de bi bil Bog precej po doprinesešnim pervim gréhu človeka kot nekdej gréšne angelje po svoji pravici zavréci mogel; še več, de bi bil mogel človeka že le s poverbanim gréham ognjušeniga od sebe odločiti: vidimo pa vender, de on ljudi, če kaj hudiga storé, ne kaznuje precej, tedej mora kak močin zaderžik biti, kateri božjo neskončno pravico perzanesljivo stori. Toliko se naši pameti zazdéva, to de vzroka téga bi sama od sebe ne mogla spoznati, ko bi ga ji božja beséda ne oznanila, tudi bi si milosti božje ne znala obrniti v dušni prid, v odpušenje gréha, ko bi je ravno ta božja beséda ne podučila.

Ali in kakó nam sv. pismo stare zavéze božjo milost oznanuje?

Kaj pa de ne smémo v nar stariših časih med Hebrejci toliko natanknih in popolnih zapopadkov od božje milosti iskati, v časih, v katerih se ni bilo takó čistih zapopadkov od Mesijaza svéta in njegoviga duhovniga kraljéstva: ker to lastnost je še le

presréčno opravila človekoviga odrešenja po božjim Sinu Kristusu Jezusu prav razjasnilo, kar nam pa še le sv. pismo nove zavéze odgerne ali razodéne. — Vender pa že tudi v stari zavézi slišimo neprenehama veselo resnico dopovedovati, de je Bog perpravljen zarés poboljšanim gréšnikom gréh in kazin odpustiti. — Že Kajna je Bog sam učil, de bo v poboljšanji mir in zadovoljnost serca odpušanje gréha in povračilo zadobil, rekoč: „(I. Moz. 4, 7.) Ali ne boš povračila prejel, ako boš dobro storil: ako pa hudo, kaj ne, de bo gréh precej predurmi? vender naj je poželjenje do njega pod teboj, ti pa čez tisto gospoduj!“ — Ob Noetovim času je milostljivi Bog ljudém sto in dvajset lét v poboljšanje odločil, in jim je Noeta v pridgarja dal. Ko bi bili ljudje takrat sami v sé šli, in se poboljšali, bi jim bil Bog gréh in kazin odpustil. — Tudi Abrahamu je bila božja milost znana, in torej je za Sodomo s tolikim zaupanjem prosil. — Kadar je Mozes Izraelcam postavo podal, jim je kazin napovédal, če se bojo čes postavo pregréšili: obljubil jim je pa tudi odpušanje kazni, če se bojo zopet postave deržali, in se iz céliga serca po postavi ravnali. — Izraeljci so tudi resnično vselej le-tó občutili. Kolikorkrat so koli grešili, so bili udarjeni, če so se pa poboljšali, jim je bila šiba odvzéta. — In Bog sam se Izraelcam ne razodéne samó pravičniga, temuč tudi usmiljeniga rekoč: „(II. Moz. 20, 5. 6. 2. — 4. 8. 14.) Jest sim Gospod tvoj Bog, močni Bog, kateri nobeniga družiga zraven sebe ne terpi, in obiše očetov krivico na otrocih do tretjiga in četertiga roda per téh, kateri mene sovražijo. — In storim usmiljenje na tavžente tém, kateri mene ljubijo, in se moje zapovedi deržé;“ — ali kar je vse eno, storim usmiljenje brez mére, brez meje. — Še bolj zložno pa božjo milost psalmi in preroki dopovedujejo. Le v 102. psalmu poslušajmo razsvitljeniga kraljéviga pévca: „Hvali Gospoda, moja duša! in nikar ne pozabi vsih njegovih dobrot. — (On je taisti) kateri vse tvoje pregréhe odpuša: Kteri vse tvoje slabosti ozdravlja: — Kteri tvoje življenje od smérti reši: Kteri tebi obilno milost in

usmiljenje skaže. — Gospod je usmiljen in milostiv: dolgozanašljiv, in poln usmiljenja. — On se ne jezi brez néhanja: in tudi ne žuga na vékomaj. — On ne ravna z nami po naših pregréhah; in nam tudi ne povračuje po naših hudobijah. — Zakaj kakor visoko je od zemlje do nebés, tako veliko je njegovo usmiljenje nad témi, kateri se njega bojé. — Kakor dalječ je jutro od večera, tako dalječ je on naše pregréhe od nas postavil. — Kakor se oče otrok usmili, tako se Gospod tistih usmili, ki se njega bojé. — Zakaj on vé, kako slabe stvari smo mi. On se spomni, de smo prah“. — Izaija pa jo tako uči: „(Iza. 55, 7.) Naj zapusti hudobni svojo pot, in krivični svoje misli, naj se k Gospodu poverne, in on se ga bo usmilil, in k našimu Bogu, zakaj per njem je obilno odpušanja“. — — Ecehielu Bog zapové tako oznanilo Izraeljcam dati: „(Eceh. 33, 11.) Kakor resnično jest živím, nočem smerti hudobniga, temuč de se hudobni od svojiga djanja oberne in živí. Spreobernite se, spreobernite se od svojih tako hudobnih dél: in zakaj bi umerla hiša Izrael.“ — Per preroki Joelu berem: „(Joel. 2, 12. 13.) Sdej tedej pravi Gospod: Obernite se k meni iz céliga serca, s postam, z jokam, in z zdihovanjem. — In rastergajte svoje serca, ne pa svojih oblačíl, in obernite se k Gospodu svojimu Bogu: zakaj on je dobrotljiv in milostljiv, poterpežljiv in obilniga usmiljenja, in rad odjénja od téga, s čimur on tepe. —

Kakó nam bukve nove zavéze božjo milost oznanujejo?

Že sv. pismo stare zavéze nam, kot smo ravno slišali, vidno božjo milost odkazuje, vender jo očém naše pameti še le sv. pismo nove zavéze prav na svitlobo postavi. Ona nam dopoveduje, kakó skerbno in ljubeznjivo je Bog človeštvo od pogubljenja otél: Tako je Bog svét ljubil, de je dal svojiga edinorojeniga Sina, kateri je zmotjene do spoznanja njih nesréče, in do poboljšanja vodil, in božji neskončni pravici za grésno človeštvo zadostil; kakoršniga zadostila zunaj njega nebó in zemlja nista

zamogla dati, in brez kakoršniga bi ne bil mogel nihče odpušenja gréha, in torej tudi ne zveličanja doséci. — Ono nam dopoveduje, kaj je Jezus Kristus vse v dopolnjenje téga svojiga opravila storil. S svojim krotkim in prijaznim podukam je gnjusobo zmot iz uma in volje zbrisal, de so ljudje zamogli od Boga sebi v sercé zapisano postavo v novič vglédati in brati. Z njim jim je odkazal njih pregréhe, odkazal strašne kazni, ki so si jih z njimi zaslužili. Z njim jih je ljubeznjivo poboljšanja opominjal, in jim je vesélo obljubo dajal, de jih bo na to njegovi Oče nebéski zopet v svojo ljubézin, v svoje otroke vzél; in v vikši posvitljenje in poterjenje té resnice jim milo priliko od zgubljeniga sina perpoveduje. Oznani jim, de od svojiga Océta ni v to poslan, de bi svét sodil, temuč de bi iskal, kar je bilo zgubljeniga. Imenuje se sam dobriga pastirja, ki hiti za zgubljeno ovčico v pušavo, in jo skerbno iše, dokler jo najde, najdeno pa poln veselja na svoje naročje zadéne in domu nese, nad čimur se clo angelji v nebésih veselé. Ono, sv. pismo nam dopoveduje, kakó sladko tolažbo je božji Sin sam v skesane in poboljšane serca vlival, v serca gréšnikov, kateri so vanj zaupali: Zaupaj moj sin, moja hči, tvoji gréhi so ti odpušeni! Clo razbojniku da toliko vesélo obljubo: Še danes boš z manoj v raji! Ono nam dopoveduje, de smo za veliko in drago céno kupljeni, ker je včlovéčeni Sin božji po besédah prerokov naše gréhe in hudobije sebi naložil, se božji pravici v dar dal, in se pustil kot jagnje v mesnico, poln poterpežljivosti v terpljenje in smert peljati, de je v spravo z Bogam za nas svojo presvéto kri prelíl. — Ono, sv. pismo, nas še prav poséбно božje milosti s tém zagotóvi, ker nam perpoveduje tisto veliko oblast, ko jo je Jezus svojim Apostelnam in njih nastopnikom dodélil rekoč: „Prejmite sv. Duha, katerim bote gréhe odpustili, so jim odpušeni!“ Torej so se aposteljni in njih nastopniki po tém usmiljenim povelji vselej ravnali, in v njem zapopaden nauk od milosti božje, koja v resnici spreobrnjenim gréšnikom gréh odpuša, zvesto oznanovali. Sv. Peter

pravi: „Gospod poterpežljivo ravna z nami, ker noče, da bi bili kateri pogubljeni, ampak da bi se vsi k pokori povernili.“

Ali si pa, té dvě lastnosti: božja pravica in božja milost niste nasprot?

Božja pravica nas uči, da mora Bog zavolj svoje svetosti slédni greh po njega velikosti in perméri nad slédno s pametjo obdarovano stvarjo, naj si je angelj, ali človek, smertni gréh pa véčno kaznovati, ker božji neskončni pravici nobeno omejeno bitje, nobena stvar za krivico z gréham storjeno ne more zadostiti. — Božja milost pa nam pravi, in nas zagotóví, da Bog v resnici skesaním in poboljšanim gréšnikom gréh in z njim zaslužene kazni odpustí. — Mislil bi si tedej lahko kdo, če Bog skesanímu in poboljšanímu gréšniku gréh in kazin odpustí, njegova pravica ne kaznuje po zasluženji gréha; če ga pa po zasluženji kaznuje, per njem milosti biti ne more?

Na to odgovorim: Resnično je to, da je Bog pravičin, in da on po svoji pravici gréh nad slédno s pametjo obdarovano stvarjo po njega velikosti in perméri, smertni gréh pa véčno kaznuje, če ni za krivico z gréham storjeno permérjeniga zadostila, kakoršniga pa nobeno omejeno bitje, nobena stvar, in tedej tudi človek Bogu dati ne more. — Resnično je pa tudi, da Bog skesanímu in poboljšanímu gréšniku gréh s znjim zasluženimi kaznami vred odpuša, to je, da je milostljiv; — pa si vender té dvě lastnosti niste nasprotne, temuč si, le poslušajte, toliko prijazno roke podajaté, gréšniga človeka iz véčne nesréče rešiti, brez da bi bilo tréba božji pravici kaj odjénjevati. In to sicer tako: Ker se je Sin božji včlovéčil, in za gréhe vsiga človéštva svojo presvéto kri prelil, je božja pravica nad njim gréh kaznovala, on je pa božji pravici zadostilo neskončne vrédnosti, in torej obilno zadostilo pernésil, in nam z njim božjo milost perdobil. Sv. Peter piše: Védite, da niste s strohljivimi rečmi, s zlatam in srébram od svoje hudobne poti réšeni: — ampak z drago Kristusovo kervjo, kakor čistiga

neomadeževaniga jagnjeta.“ — Tedaj je Bog poboljšanimu gréšniku usmiljen brez razžaljenja njegove pravice.

Čimu naj vémo, de je Bog neskončno milostljiv?

1. Misel, de je Bog neskončno milostljiv, naj naše sercé razveseli, in s sladkim upanjem napolni. Zakaj gréšniki smo, vsaki dan še nekoliko grešimo, in nihče ni brez gréha. „Kdor poreče, de nima gréha, je lažnik, in ne govori resnice.“ Kaj pa bi začeli, ko bi ne védili, de je Bog neskončno milostljiv, in po svoji milosti perpravljen, v resnici poboljšanimu gréšniku gréh odpustiti! Strašno obupanje bi se našiga serca polastilo, in nikdar bi ne mogli veséle ure iméti v svojim življenji, ker bi se nam bilo védno pred božjo pravico trésti. Pa kakšina groza bi nas še le na zadnjo uro pred vratmi v véčnost sprehajala! Če že hudodélnik od straha trepéče, in je od britkih skerbí ves prepaden, kadar zaslužení kazni na prot gré, kaj bi še le od gréšnika rékel, kadar čuti, de se bo zdej in zdej ura perbližala, in de je že tù, ko bo v roke pravičniga Boga padel, iz katerih véčno več réšen ne bo? Ali Jezus Kristus nas je podučil, de smémo od neskončno usmiljeniga Boga odpušanje gréhov upati, in če se le po zglédu zgubljeniga sina k Bogu svojimu Očétu nebéškemu v pokori in poboljšanju povernemo, nam ni véč tréba od straha kopernéti, temuč se smémo s prijétnim zaupanjem hiši svojiga Očéta, z mirnim sercam hiši véčnosti bližati.

2. Ne smémo pa vender zgréšiti, de je božja milost z drugimi lastnostmi v tésni zvézi, v tésni zvézi z njegovo vsigavédnostjo, pravico in svetostjo, in torej ne obljubi slédnimu odpušanja gréhov, in zveličanja, če poreče Gospod, Gospod! temuč de gléda na spreobrnjenje serca, na poboljšanje življenja. Božja pravica ne perpusti drugač gréšnikom gréhov odpušati, in božja svetost ne perpusti drugač gréšnikov v gnado in ljubézin sprejemati, kot če oni samí v sé gredo, svoje gréhe spoznajo, per-

serčno obžalujejo, se poboljšati terdno sklénejo, in se torej slédne perloznosti, ki jih utegne v gréh napeljati, skerbno ogibajo, zraven pa s pogrejšnim gréham storjeno škodo poravnati skerbé. Nad komur se tega ne najde, temu še solnce milosti božje ne vzhaja, temuč je le božji pravici v maštovanje perhranjen.

3. Desiravno vémo, de je božja milost neskončna, se pa vender skerbno varujmo, de ne bomo ravno zato raji v gréh pervolili, ali se v gréšne priložnosti podali, zakaj s tém bi se ostudne nehvaléžnosti, prederzniga zaupanja v božjo milost vdeležili, kar je gréh v svetiga Duha. Od téh gréhov pa Jezus pravi, de ne bojo ne na tém in ne na unim svétu odpušeni; to je, tak človek se na tém svétu težko, ali pa še clo ne spokorí, gréhi so pa tako veliki, de z njimi ognjušen človek na unim svétu ne pride v vice, temuč v pekel, kjer ni več odpusjenja, in véčno ne več časa pokore. — Vtisnimo si torej raji tole v sercé: Desiravno „Gospod perčakuje, kakor Izaija govori, de bi se nas usmilil“, ko nas po lastni vestí, po starših, spovednikih, pridgarjih, po drugih modrih in dobrih ljudéh opominja, svari, k sebi kliče, bo pa to njegovo usmiljenje vender le nekoliko časa terpélo, kar ravno ta bogabojéči prerok pravi: „Méra mu bo odmérjena, in po tém bo pokončan.“ Ravno to resnico, če je tudi milost božja v Bogu neskončna, de pa do slédniga človeka posébej le en odmérjen čas terpi, nam zgléd Jeruzalema in Judovskega ljudstva pokaže. Učil, opominjal, svaril, kaznoval ga je Bog že tolikokrat, pošiljal mu je sv. možé, preroke, de so mu pot pravice odkazovali, ga nanjo napeljevali. Poslédnič jim pošlje svojiga edinorojeniga Sina, pa tudi njega in njegoviga sv. nauka ne sprejmejo. Na to Gospod svojimu usmiljenju do Jeruzalema in do Judovskega ljudstva mejnik postavi, mu odtégne spoznanje dobrotljiviga nauka, in na zadnje tudi nauk, in izdal ga je svoji pravici, kar je še Jezusa globoko v sercé ginilo, de se je nad njim zjokal rekoč: „Ako bi bilo pač čas svojiga obiskanja spoznalo, zdej je pa skrito pred

tvojimi očmi“! Ravno taka se še zdej godí; Bog velikokrat tudi med nami per tém ali per tém mejo svojimu usmiljenju postavi, akoravno je v njem neskončno. Kadar si ga namreč začne človek v gréh obračati in ves prederzin misli: se ga bom že še čez kaj časa deležniga storil, zdej pa hočem nekoliko časa v starih priložnostih, družinah in gréhih ostati, ga Bog zapuša s svojo gnado, in mu spoznanje dobrotljiviga nauka odvzame, de ga nauk več ne veseli, de ga začne nepotrébniga iméti, in opušati. Na tó pa v slabe navade zaide, se v njih vkorenini, in poslédnič se zgodi, de mu je gnada odvzéta, in de več usmiljenja in odpušenja ne doseže. Zatorej sv. Duh slédniga pred tako silno nevarno zmoto kot ostudno nehvaléznostjo svari rekoč: „(Sir. 5, 6.) Nikar ne reci: Božje usmiljenje je veliko, on se bo usmilil čez obilnost mojih gréhov. Zakaj njega serd se tako hitro perbliža, kakor usmiljenje, in na gréšnika se njegovi serd ozira. Njegova jéza bo naglo peršla, in ob času maštevania te bo razdjal.“ — Misel, de je Bog do nas gréšnih stvari milostljiv, naj nas torej še le od gréha zavračuje, in sicer toliko več, kér smo mu za njegovo milost hvaléznost in ljubézin dolžni. Varimo se zató vsiga, kar je njemu zoperniga, svoje gréhe pa obžalujmo in opustimo, in si z novim pobožnim življenjem perzadevajmo njegove ljubezni in milosti deležnim postati.

4. Če božjo milost pomislimo, naj nas to pre-mišljevanje k ponižnosti napeljuje. — Zakaj spoznati moramo, de ne smémo svoji moči ali svojimu zasluženju perpisovati, ker še nismo pogubljeni, temuč, de bi bili že zdavnej v nesréčni tovaršiji zaverženih angeljev, ko bi nas bil Bog po svoji pravici sodil. Oh kdaj bi se bila že nad nami potterpežljivost nar ljubéznjivšiga človeka vtrudila, ko bi ga bili le desetino tolikokrat žalili, kot smo se v Boga pregrešili! In on nam nehvaléznim že toliko časa zanaša. Zanéšel nam je ob času, ko smo hudobne misli v sebi premetovali, kakó bi mu tudi v djanji zopervali; zanéšel nam je, ko smo ga s slabimi pogovori tako rekoč preklinjali; zanéšel nam

je, ko smo s slabim djanjem njegovi tempelj, kar smo mi, odsvečevali; zanéssel nam je, ko smo že tolikokrat do dobriga opominovanja gluhe ušesa, terdovratno sercé iméli; zanéssel nam je ob času, ko so se angelji nad našim strašnim prederznjenjem zavzéli, nad našo gerdo nehvaléžnostjo čudili, in perčakovali, kdaj jim bo Bog vojsknihi množic ukazal, nam po naših délih poverniti; ko so bili nebó, zemlja in pekel perpravljeni, nas na povelje nar svetejšiga in vsigamogočniga Boga pokončati. Njegova neskončna milost nam je še le zanašala, in nas še clo z brezštevilmimi dušnimi in telésnimi dobrotami obdarovala. O kakó močni perganjik nas osramotíti, ponižati, in v ponižnosti ohraniti je tako premišljevanje! — Usmiljeni pogled Jezusov je Petra osramotil, ponižal in védno v ponižnosti ohranil. — Oh ko bi to tudi per naših sercihi spomín v Jezusa opravil, pač bi enkrat z Davidam vesélo porekli: „Gospodove usmiljenja bom véčno prepéval.“ — „Dobro mi je, ker si me ponižal.“

5. Božja milost naj naše sercé do hvaléžnosti prebudí, ker je ravno ona, ki nas časnihi in véčnihi dobrot vdeléži. Kraljévi prerok dobrote božje milosti tako premišljuje, in svojo dušo k hvaléžnosti obudí: „Hvali moja duša Gospoda, in nikar ne pozabi vsihi njegovih dobrot.“ On naštéva božje dobrote vsako posébej, in jih s hvalo združi. Hvali ga a) za odpušanje gréhov, ker pravi: „On je, kteri ti vse tvoje gréhe odpuša.“ b) Hvali ga za ozdravljenje slabosti, ktere odpušeni gréhi za seboj zapusté: on je: „kteri vse tvoje slabosti ozdravlja.“ c) Hvali ga za rešenje od véčniga pogubljenja, blizo kteriga je že bil: on je: „kteri je tvoje življenje od pogubljenja rešil.“ d) Hvali ga za veliko drugih milost, s kterimi je bil obdarovan: on je: „kteri ti obilno milost in usmiljenje skaže“. e) Hvali ga, ki mu je želje z dobrotami dopolnil: on je: „kteri te z dobrotami po tvojih željah obdaruje“. f) Hvali ga za upanje sréčniga od smerti vstajenja: on je: ki te kakor postojno pomladí.“ — Tudi sv. Pavel Boga hvali zavoljo njegove milosti: „Jest se mu zahvalim, kteri me je poterdil, Jezusu Kri-

stusu Gospodu našimu, — ker sim bil poprej preklinjevac: zdej sim pa božjo milost doségel“. —

Ker je pa nar imenitniši in nar poglavitniši délo božje milosti včlovečenje božjiga Sina Jezusa Kristusa vzrok in studenec vsih drugih déel usmiljenja božjiga, bi torej mogli slédni dan sosébnó zato, kot tudi za vse druge déla milosti Boga perseréno zahvaliti, na česar nas sama cerkev slédni dan trikrat opomni, kadar zjutrej, opoldne in zvečer zvoniti ukaže v spomín angeljeviga pozdravljenja — spočetja Device Marije od sv. Duha — in včlovečenja Sinu božjiga — ter našiga odrešénja.

6. To, de je Bog do nas milostljiv, naj tudi nas usmiljene do našiga bližnjiga déla, sicer bi ne mogli Božje milosti deléžni postati. Jezus nas tega uči rekoč: „Bodíte usmiljeni, kakor je tudi vaš Oče usmiljen; odpustíte, in vam bo odpušeno. Zakaj, s kakoršino méro bote mérili, s tako se vam bo mérilo.“ — Ali niso té beséde per toliko ljubéznjivim nauku od božje neskončne milosti vender kakor močne stréle do sere vsih tistih, kateri v prepíru, v jézi, v sovraštvu med seboj živé, in nauka od ljubézni sovražnikov ne razumijo, ali veliko več dopolniti nočejo? Pa naj jim le bojo, saj so sami krivi, de jih zadenejo! — Vam pa, ki imate še sere za sladik jarm Jezusoviga sv. nauka te le besede na sere položím, in z njimi znani nauk perporočím: Otrociči, ljubite se med seboj! Bodite si dobrovoljni! Odpustite si radi razžaljenje; saj mi še večkrat in veliko hujši Boga žalimo! Odpustite mu, če vam tudi kdo krivico storí; saj mi še véci krivico Bogu z slédnim gréham storimo: naš dolg do Boga je véci v perméri do krivice, ki jo nam bližnji storí, kot desét tavžent centov zlata v perméri do sto denarjev! Še clo svojimu sovražniku nič hudiga ne želíte ino ne pervašíte, veliko več mu nesréčo odverníte, če je mogoče, in mu dobro storíte, kolikor zamorete. Nikarte pa misliti, de je to moj nauk; nak, to je Jezusovo povelje do slédniga, kdor želí z njim v nebésih stanovati in kraljévati; On namreč pravi: „(Mat. 5, 44. 45.) Ljubíte svoje sovražnike, dobro jim

storíte, kateri vas sovražijo, molíte za njé, kateri vas preganjajo in obrekujejo, de bote otroci svojiga Očeta, ki je v nebésih, kateri da svojimu solncu sijati na dobre in hudobne, in da dežiti na pravične in krivične.“ — In kar nas je nar ljubéznjivši učnik od usmiljenja do sovražnikov z besédo učil, to nam je s sprelepim lastnim izglédam odkazal. Na križ perbit v strašnih bolečinah, in grenko zaničevan se svoje suhe usta odpre in z vsahnjenim jezikam prosi — za koga, ali mar za svoje prijatle, aposteljne, za svojo mater? Nak, za svoje grozovitne, neusmiljene sovražnike s toliko milimi besédami prosi: Oče, odpusti jim, saj ne véjo, kaj déljajo! In kolikorkrat po Jezusovim nauku molimo: Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom“, tolikokrat se spomnimo, de smémo le takrat od Boga milosti in odpušenja gréhov upati, kadar tudi mi iz céliga serca njim odpustimo, kateri nas razžalijo, to je, če smo do svojih nasprotnikov usmiljeni.

XI. lastnost božja:

Bog je nespreminljiv.

Bog je nespreminljiv; on je vékomaj ravno tisti.

Na svétu je védno spreminanje, lastno je vsim rečem, vsim stvarém. Kar je svét vstvarjen se štirje časi léta neprenéhama versté. Prijétna pomlad merzlo zimo prežene, doline in goré, drévje in polje s svojo praznično obléko ogerne, vse, kar je zimski mraz osmertil, prebudi, oživi. Pa kmalo je permorana polétju jenjati, katero v sad njé cvet zdeluje. Ali tudi polétje se stara, njegova vročina se ohladi in njega mésto bolj dolgačasna jésen nastopi, ktera sad in poljski perdélik pogodi. Potlej pa zemlja svojo praznično obléko sléce, in stanovanje mrazu in zimi perpravi. — Enako spreminanje ponavlja vse druge reči, ubraniti se mu nobena moč ne za-

more. Stvar stvar odriva, stvar stvari mésto jenjuje, prostor daje. Réč se razpade, in njé razpad da kal za drugo. Močni hrast, ki je sto in sto lét vétru in zimi, mrazu in vročini v bran stal, začne s časama pod téžo svojih lét péšati, slabéti in trohlenéti, poslédnič pa omaga, in se v drob razvalí. Njegovi razval pa poživi cvetlice in zéliša; pa kmalo tudi one vsahnejo. Zvër, ki se je s kervjo slabotnih živalic mastila, postane poslédnič kosilo drugih žival. — Glejte tako je na svétu vse pod postavo spreminljivosti, in spreminljivost je nar bolj nespreminljiva na svétu.

Kakoršina je pa na svétu z vsimi drugimi živimi in mertvimi stvarmi, de so védni spreminitvi izdane, taka je tudi s slédnim človékam posébej, s célimi narodi sploh. Rod je od roda odrinjen, narod narodu jenjuje, céle ljudstva se iz zemlje pogubé, in druge na njih mésta nastopijo. — Vse omahljivo pride déte na svét; ne more si življenja ohraniti, le s stokanjem in s solzami zamore drugih serca méčiti. Pa kdo bi verjél, de ono, ki si samo še solze od očí obrisati ni v stanu, močin mož, in v časih strah tavžentam drugih ljudi postane? Ali kdo bi tudi verjél, de njegovi moči, časti in njemu samimu zadnja ura bije? Njegovo obličje omedlí, njegove očí obstojé in stekléne postanejo, roké in nogé mu odpovedó, beséda mu zastojí, — in dano bo zdej njegovo truplo strohljivosti in červam v jéd. S časama pa se še clo njegov spomin zgubi. Oh le koliko velikanov in mogočnih je že nekdanje čase živélo; pa zdej ni véč njih, in ne njih sledú! In čez majhno lét se bo takó od imenitnežev zdajnih časov govorílo. — Spremenitev je délež vsih stvari, vsih ljudi.

Ali spreminljivosti ne uglédamo le s telésnimi očmi na vidnih rečéh, temuč jo skušamo tudi od znotraj v nevidni duši, če se do njé s premišljevanjem podamo. — Misli, sodbe, sklepi, nagnjenja, veséle in žalostne, prijetne in grenke občutenja se v nas bolj naglo kot lépo in hudo vreme spreminajo. Kar človéka v otročjih létih mika, ga mladénča več ne veselí, kar ga mladénča veselí, se mu možu ne

perléže, po komur si mož perzadéva, se mu na starost někako pergraja. — Kar ravno zdej terdno skléne, po pretečeni uri zaverže. — Ravno se ves na pot pobožnosti poda, ali le prehitro ga mični gréh, kterimu se je za véčno odpovédal, na se potégne. — Kar danas s toliko vnémo zida, jutri podéra. — Zdaj komu toliko zvésto prijaznost obéta, in se zavolj njé sréčniga štéje, pa ob kratkim se mu sercé vse oberne, in njega, ko ga je ravno prijatla imenoval, čertiti začne, in ga še poznati več noče.

Kaj se pravi: Bog je nespreminljiv?

Človek in déla njegovih rok, zemlja z vsimi stvarmi, vse, vse je pod postavo spreminljivosti, nobena reč nima obstojéčnosti na svétu. Sam stvarnik je v téh, med témi in nad témi védno spreminljivimi, védno ponovljenimi rečmi zméraj tisti véliki nespreminljivi Bog. To se reče: V Bogu, v kterim so vse nar boljši lastnosti od vékomaj neskončno popolnoma, se ne da nič ne zvikšati, in ne zmanjšati, in ne premeniti, temuč v njem vse, kar njegovo bitje, ali njegov um, ali njegovo voljo zadéne, ravno tako popolnoma véčno ostane, kakor popolnoma je od vékomaj in zdaj; per njem ni sence spremenjenja. — Njegovo bitje je véčno, čistoedíno, duhovno, neomejeno, vsigapričijoče; nad njim ne more ne čas, ne prostor, ne druga moč ali sila nič prenarediti, zmanjšati ali zvikšati. — Njegov um je vsigavédin in nar modrejši; ne da se mu nič véč perdjati, nič odvzéti. — Njegova volja je vsigamogočna, neskončno svéta, pravična, dobrotljiva, milostljiva, resnična in zvésta, vsa popolnoma, ne zamore se v ničimur nič narasti, nič upasti: in po tem takim on od vékomaj in na vékomaj zméraj ravno tisti ostane.

Iz česa se spozna, de je Bog nespreminljiv?

Naša lastna pamet nam božjo nespreminljivost zložno iz téga, kar je Bog, spričuje. Bog namreč je neskončno popolnoma bitje, in ravno zato ne more nad njim nič spremenjeniga, nič zvikšaniga, nič

zmanjšaniga biti, ker sicer bi on Bog ne bil. Zakaj, ko bi se k njegovi popolnosti kaj zamoglo perdjati, bi pred perdjanjem še ne bil neskončno popolnoma, in torej tudi ne Bog. Ko bi se pa od njegove popolnosti kaj odvzéli zamoglo, bi prejšnjal neskončno popolno bitje, in torej tudi Bog biti, ker bi bila pomanjkljivost nad njim. Kot se pa v Bogu ne da nikdar pomanjkljivosti misliti, ravno tako se ne da v njem misliti spremenljivosti, kar sv. Jakob lepo izgovori rekoč: „(Jak. 1, 17.) Vsaki nar boljši dar, in vsako popolno podarilo je od zgorej doli, in pride od Očeta luči, per katerim ni spremenjenja, tudi ne sence kakšniga preobračenja.“

Kakó še naša pamet božjo nespreminljivost pričuje?

Naša pamet božjo večno nespreminljivost iz božjih lastnost pričuje. Le poslušajmo.

Človek se spreminja po telésu: z léti raste, z časama močnejši perhaja: na starost njegove moči slabé, on péša in zadnjič umerje. Kakor je pa človeško telo, takó so tudi vse druge telésne reči na svétu spreminljive, kar smo slišali že od začétká téga nauka, in kar slédniga skušnja uči. — Bog pa je čistoedini, nerazdeljivi duh; ki ni nič telésniga, in torej tudi nad njim nič spremenjeniga biti ne more.

Koga pa človeka spreminja? Spreminja ga čas, na kteriga je navézan, kteri mu kot hitri potok, kot letéča ptica naprej hití. — Bog je pa, kar še vidili bomo, vécin in ni na čas navézan, temuč je zunaj vsiga časa, tako de ni per njem ne memo tekočiga časa, ne pretečeniga, ne prihodniga, ampak le vesolna pričijoča vécnost, ali véčna pričijóčnost, zavoljo ktere ravno nič nad njim čas prenarediti ne more, kot nad s časam omejenim človekam, ali nad drugimi stvarmi.

Človeka in druge vidne stvari spreminja tudi ptuja moč, sila ali oblast. — Bog je pa vsigamočnin: nezmérin v svoji moči in oblasti, ne pozna sunaj svoje nobene druge moči in oblasti; zakaj slédna moč je le od njega, vse stvari imajo le po-

sojeno moč in oblast, in le toliko, kolikor jim je on da. Ktera moč se mu bo tedaj vstavila — ktera nad njim kaj premenila?

Človek se spreminja po duši, če nje moči pomislimo. — S svojim umam, kateri je v otročjih letih kot z omotico obdan, od leta do leta po podučnji, skušnji in lastnim premišljevanji če dalje bolj pravo in napčino, dobro in slabo, pridno in škodljivo spoznava, to je, človek zmeraj razumniši in modrejši postaja. In ravno to, ker je človek če dalje razumniši, kaže njegovo spreminljivost. — V Bogu pa ni taka. Vsigavédin in nar modrejši je od vékomaj, od vékomaj slédno réč, kakoršina je sama na sebi, in v koga služi, brez zmote in natanko pozna, torej ne more ne razumniši ali modrejši postati, ne zmotjen biti: on je tedej po svojim umu zméraj ravno tisti.

Naša duša ima zraven uma tudi prosto voljo, po kateri zamore spoznano dobro ljubiti, in napčino sovražiti. Vender človek v časih dobro opusti, in stori, kar se mu dostikrat bolj perléze, slabo. Če pa dalj svoje zmote ne spozna in ne poboljša, toliko slabejši in hudobniši perhaja. Ali, če dobro déla, mu je dobro če dalje prijetniši in ložej storiti, in kolikor več dobriga stori, toliko bolj se tistiga pernavadi; njegova volja je zmiraj boljši, on postane pobožniši in svetejši. Tako je človek po svoji volji ali zméraj slabši, ali zméraj boljši, in torej spreminljiv. Bog je pa od vékomaj nar svetejši bitje, ki slédno še tako majhno dobro ljubi, in slédno še tako majhno hudo sovraži, tedaj se njegova volja ne da prenarediti, in on je nespreminljiv.

Po téh lastnostih, ker je Bog zgol Duh, vécin, vsigamogočin, vsigavédin; neskončno moder in svét, nam naša pamet pričuje, de je Bog, kar njegovo bitje, ali um, ali voljo zadéva, véčno nespremenljiv.

Kaj se iz téga izhaja, ker je Bog po svojim bitju, po svojim umu, in po svoji volji véčno nespremenljiv?

Iz téga izvira, de je Bog tudi v svojih mislih, sklépkih in sodbah, v ljubézni in sovraštvu véčno nespreminljiv. — Sv. Pavel pravi: „dokler sim še

otrok bil, sim govoril kakor otrok, sim mislil kakor otrok, sim umel kakor otrok. Kadar sim pa mož postal, sim opustil, kar je otročjiga.“ Taka je s človekam: spremenjenje telésa, léta, opravila, družbe, poduk, premissljevanje, skušnjaja in več drugiga v človeku drugačne pa le drugačne misli, občutenja, želje, nagnjenja, sodbe, sklepe, ljubezin ali sovraštvo prebudi. Kar je nekdaž želel, mu zdej skoraj več na misil ne pride; kar je nekdaž poterdil, zdej zamuje, kar je nekdaž delal, zdej podéra; kar je nekdaž ljubil, zdej sovraži; kar je nekdaž sovražil, zdej ljubi. In tako pridejo v človekovo serce kesanje, stud, jáza, maštovanje, pa tudi usmilenje, dobrotnost, i. t. d. Per Bogu pa ni tako: Ker je on po svojim bitju, po svojim umu in volji véčno nespremenljivi, zato so v njem njegove misli, sklepi, sodbe, ljubezin in čertenje nespremenljivi. On je véčno ne bo prevergel, ktero je poterdil; on ne bo na vékomaj ljubil, kar je zméraj zavergel; on ne bo na vékomaj ne od svoje beséde, ne od svoje sodbe odstopil. „Nebó in zemlja bosta prešla, njegove beséde pa ne bojo prešle“, se ne bojo premenile. — Per njem ni kesanja, ne omahljivosti, ker ni noviga spoznanja. . .

Ali nam tudi sv. pismo božjo nespremenljivost oznanuje?

Ko so si narodi in ljudstva starih časov po svoji glavi zdej dobrovoljne, zdej čmerne, zdej prijazne, zdej sovražne, po sebi vse spremenljive, omahljive in mnogim slabostim in nagnjenjem vdane bogove, zmišljevali, je Izraeljevo izvoljeno ljudstvo svojiga ediniga živiga Boga že véčno nespremenljiviga spoznalo. Poslušajmo Davida: „(Psl. 101, 26, 27.) Ti o Gospod! si zemljo v začetku vterdil, in nebó je délo tvojih rok.“ Óno bo minulo, ti pa ostaneš; vse se bo kakor oblačilo postaralo, ti pa ostaneš ravno tisti, in tvoje léta ne bojo nikoli prešle.“ — „Gospod stori k nič svéte nevérníkov: on zaverže misli ljudstev, in zaverže sklepe poglavarjev. Gospodovi sklep pa ostane na vékomaj: in misli njegoviga serca od roda do roda.“ V bukvah pripo-

vest se bere: „(Prip. 19, 21.) V sercu človekovim je dosti misel: Gospodova volja pa stanovitna ostane.“ Po Malahiju se Bog sam nespremenljiviga oznani rekoč: „(Mal. 3, 6.) „Jest sim Gospod, in se ne spremenim.“ — —

V novi zavézi jo sosébnó umévno sv. Jakob izgovori rekoč: „(Jak. 1, 17.) Per Bogu ni spremenjenja, in ne sence kakiga spreobračanja.“

Če je Bog nespremenljiv, kako je sv. pismo zastopiti, kadar od božje jeze od božjiga sovraštva, maštovanja, kesanja, usmiljenja govori?

Rés je, de jeza, sovraštvo, maštovanje, kesanje, usmiljenje in slédna strast človeka spremení, ker ga iz njegoviga navadniga stanu v néki nenavadni stan prestavi, njegovo sercé gine, njegovo zadržanje, djanje in nehanje prenaredí. Ko bi té beséde na Boga obrnjene, njemu tudi rés tak nenavadin stan kot človeku perlastíle, in nad njim take občutljeje kot nad spremenljivim človekam odkazovale, bi bil on, kaj pa de, kot koli človek spremenljiv. Ali prepričali smo se dovelj od njegove nespremenljivosti. Kar pa v sv. pismu izgovorjene in poprej imenovane beséde zadéne, si moramo misliti, de so le po človeško rečene iména božjih lastnost. Jeza in sovraštvo božje torej poménita neskončno svetost, ktera ima véčni stud; véčno nevoljo nad gréham. Maštovanje božje pomeni njegovo pravico nad nespokornimi gréšniki. Kadar sv. pismo reče, Bog se je pokesal, de je človeka vstvaril, so té beséde tako vzéti: Nar svetejšimu Bogu se je nad vsepopačenimi in nespokornimi ljudmi ob času Noeta silno studilo, in jih zato nič več na zemlji prenesti noče. Usmiljenje pomeni njegovo milost, po kateri v resnici poboljšanim gréšnikom gréhe odpuša, gnade delí.

Ker je Bog v svojih sklepih kot v svojim bitji nespremenljiv, po čimú je po tém naša molitev, ali druge dobre déla, ker nič njegovih sklepov ne prenaredi?

Ako ravno je Bog v svojih sklepih, kot v svojim bitji véčno nespremenljiv, ako ravno ne zamo-remo narédb véčno nespremenljiviga in nar modrej-šiga Boga, kakor per spremenljivih ljudéh, s prošnjami in zdihovanjem prenarediti, vender misliti ne smémo, kot de bi prava, dobra molitev prazna ali nerodovitna bila. Zakaj zraven téga, de prava molitev naše misli na Očéta nebéškiga oberne, kateri vse po svoji neskončni modrosti in dobroti ravna, in nas že zato ob hudim času, v nesréci in terpljenji s tolažbo in serčnim pokojem navda; zraven téga, de nam pogléd naših misel na obilno plačilo na uni strani groba v sveti vojski potrébno serčnost podelí: si mi tudi ne smémo Boga po lastnosti slabotnih ljudi domišljevati, kot bi per njem kak pretečen, ali prihodin čas bil; tavžent lét je per njem po besédah sv. Petra, kot en dan. Vsi daljni pretečeni vsi daljni prihodni časi s svojimi zgodovini-ami so njemu véčnemu in vsigavédnemu gola pričijočnost. Torej se on ne navezuje per svojih sklépih le na posamezne déla, de bi on namreč svoje sklepe predéloval, kakor se mi v svojih dobrih ali slabih délih spreminamo: nak! temuč on vsigavédin, per katerim ni razločka časa, temuč le gola pričijočnost, vse naše molitve, dobre déla, vse naše djanje in nehanje v svoje svete sklepe tako sprejemlje, de jih v celíno vsiga našiga življenja postavlja, potlej pa céno in vrédnost vsiga našiga življenja skupej presodi, in po svoji pravični sodbi nespremenljivi sklep stori. Tedej per taki nespremenljivosti božjih sklepov niso naše molitve in dobre déla nerodovitne, temuč slédna dobra molitev, slédno dobro délo služi celíno našiga šivljenja Bogu prijetniši storiti, njegovo pravico na dobri sklep obrniti, kateri se véčno prenarediti ne da, ako ravno je vse to per Bogu že pričijoče, kar je nam še le prihodno.

Čímu naj vémo, de je Bog nespremenljiv?

1. Ker je Bog včéráj in danas, in na vékomáj ravno tisti véčno nespremenljivi, torej le vanj svoje edíno, močno zaupanje stavimo. Oh kolika nespamet bi bila sicer se na človeka, ali kako

drugo stvar zanašati; zakaj vse je minljivo, vse spreminljivo, kar je časniga, in — s časnim tudi ljudje! Danes so nam prijazni, pa kmalo nam slabo žele, in sovražno do nas mislijo. Danes nam pomoči obetajo, pa kmalo se svoje obljube kesajo, in svojo besedo nazaj vlečejo. Danes se še prijatelj na svojiga imenitnišiga prijatla, otrok na svoje starše zanaša, ali kmalo jim jih smert odvzame, in z njimi dostikrat tudi časno srečo. Danes se še na svoje zdravje zanašamo, pa kako kmalo nam kaka bolezen tudi to nar vikši dobroto odvzame! Ravno taka je s pozemeljskim bogastvom. Še se danes nespametni zavolj njega prevzetno napihuje, ali nesreča pride, in odvzame mu malika njegoviga serca, in ga v revšino prestavi. — Njemu le samo ne more nikdar spodleteti, kdor v Boga zaupa; zakaj večniga, in večno nespreminljiviga si v svojo podporo odvoli. Pač prav zatorej sv. pismo govori, ker pravi: „(Psl. 124, 1. 2.) Kteri se na Gospoda zanesó, (stojé) kakor gora Sion; kteri (v Jeruzalemu) prebiva, ne bo premaknjen vékomaj. — Kakor ležé hribje okoli Jeruzalema, tako je Gospod okoli svojiga ljudstva od zdej in na vékomej“. In ako ravno ga težava zadene, stiska obda, si kristjan zna s to lastnostjo sercé potolažiti, ker se spomni, de je Bog védno gola nespremenljiva ljúbézin, ktera ni nič manjši, če hude, kot, če dobre čase pošilja, ktera je ravno tako ob viharju in hudim vrémenu, kot ob jasnim dnévu, ktera neprenéhama z modrostjo združena vse po svétu obrača.

2. Bog je nespremenljiv — perzadevajmo si tudi té božji lastnosti podobnim postati, to je, naše misli, naše želje, naše perzadevanja, naši sklepi naj so nespremenljivo dobri in svéti; v dopolnjenji božje volje bodimo nepremakljivo stanovitni, ne pa ko terstje, ki se da od vétra sem ter tje majati. In kaj bi nam tudi rés pomagalo, ko bi bili zdej gorki, zdej merzli, danes polni goréčnosti za dobro, jutri zopet mlačni in leni, kmalo hitri dobre sklepe storiti, kmalo hitri storjene zopet prelomiti? Naša volja ali naše sercé naj je vse in nerazdeljivo, pa zraven stanovitno Bogu vdano; le stanovitni so res-

nično pobožni, le stanovitnim do konca je krona obljubljená. Slédno omécovanje, slédna omahljivost je Bogu zoperna in dobre občutljeje, ter sercé slabi. — Torej je že Elija prerok toliko skerbno Izraeljce zavolj nje syaril rekoč: „Doklej bote omahovali v obé plati? Če je naš Bog Bog, deržite se njega samiga, če je pa Bal Bog, primite se Bala.“ —

Zavoljo téga si perzadevajmo, sami sebe skerbno premagovati, skušnjavo precej v začétku zadušiti, z dobrimi déli, s postam, milošnjo, z molitevjo in s preserčnim zdihtovanjem Boga gnade stanovitosti prositi.

3. Bog je nespremenljiv — vèn in vèn eno in ravno tisto čerti in sovraži, to je on je véčno svét in pravičin. Torej se nikar ne motímo, ako ravno vidimo ljudi okoli in okoli sebe gréh dopernašati, kakor de bi to morde božje zapovedi kaj slabilo, ljudi v gréhu izgovarjalo, ali gréh zmanjševalo. Nak! Bog je nespremenljiv, in nespremenljiva tudi njegova postava. Ob času Noeta so vsi tavženti ljudi zunaj osmih v gréhu zakopani bili, pa zato se ni dal Bog permorati, kaj od svoje svetosti, od svoje pravice prejénjati. Ravno taka je bila ob času Lota, ko se na Sodonski zemlji ni bilo deset pravičnih, vender ni noben izgovor nikogar izgovoril. — Kar je bilo pred njegovim presvetim obličjem nekda prav in dobro, je še zdej ravno tako prav in dobro — kar je bilo nekda slabo in krivično, je ravno tako še zdej.

4. Bog je nespremenljiv — to naj nas z veseljem navdaja, ker ne služimo kakimu čmernimu gospodu, de bi ga časi ali ure spreobračale. Brez strahu bodímo, dopadli mu bomo, če smo dobri, ako ravno bi nas svet zaničeval, dopadli mu bomo zdej in véčno, če se od dobriga ne premaknemo. — Pa tudi s sv. straham naj nastá misel napolni: če smo z gréham ognjušeni, ne pomaga ne čast, ne bogastvo, ne stan, ne nobena oblast, nas njemu dopadljive storiti, dokler nismo od gréha očišeni in oprani.

5. Ravno letá lastnost naj nas tudi še učí, de Bog véčno nespremenljivi véčno spreménil ne bo

svojih pravičnih sodb, ki jih po smerti slédniga človeka stori, ki jih čes hudobniga v njegovo pogubljenje, čez dobriga v njegovo izveličanje izgovori. — In kakó, ali nas mar ne bo ta misel od vsiga gréha močno zavračevala? Misel, de ne more véčno Nespremenljiviga ne prošnja, ne solza, véčno nar hujši terpljenje omečiti; ne milošnja, ne posti, ne nar svetejši daritev sv. maše, in nič, kar živi za nas opravljajo, od njegoviga pravičniga izréka odverniti? Ali nas mar ne bo ta misel močno k dobrimu spodbadala, če se spomnimo, de ne bo nobena spremenitva več samogla srečniga blagor zmanjšati, njegoviga veselja skaliti, in njegoviga zveličanja pogreniti? Rés, Bog sam je pravičnemu plačevavic in plačilo, on mu je nezmérni blagor in zveličanje, in ker je véčno nespremenljiv, torej je tudi blagor in zveličanje pravičniga véčno nespremenljivo.

XII. lastnost božja.

Bog je véčin.

Bog je véčin: je vselej bil, je, in bo vselej.

Kako vémo, de je Bog véčin?

Bil je čas, ko ni bilo nobene vsih reči, ktere zdey okoli sebe po zemlji, in nad seboj na nébu vidimo. Ni bilo ne človeka, ne angeljev, ni bilo ne zemlje, ne neba, ne sveta. Vse reči so svoje bitje s časam zadobile: vse imajo svoj začetik; Bog jih je vstvaril: „(I. Moz. 1, 1.) V začétku je Bog vstvaril nebó in zemljo.“ Ker je Bog nebó in zemljo vstvaril, je bil torej že, ko še ni bilo nebá in ne zemlje, tedej že, ko še ni bilo nobene reči ne na nébu, in ne na zemlji, torej že poprej kot svet, ker sicer bi ne bil on nebá in zemlje, ali sveta vstvariti zamogel. Bil je sam, ker se je vse le po njem začelo; bil je tedej prvi. Torej mu ni nihče bitja ali začétka dal, temuč ga sam iz sebe ima. Misliti pa,

de bi bil Bog sam sebe kdaj vstvaril, bi bilo ne-spametno, ker sicer bi bil mogel prej moč iméti, predin je bil, kar pa ni misliti mogoče. Tako tedej nam že pamet priča, de Bog nima ne začétnika, ne začetka, de je vselej bil, de je sam od sebe od vékomaj.

De je on še zdej, kteri je sam od sebe vékomaj, nam vse stvarjene reči oznanujejo. Vse so v lépim rédu, kot so bile pred tavžent in več tavžent léti; solnce, luna, zvézde in stvari na zemlji. Néka vsigamogočna roka, ktera jih je vstvarila, jim moč daje, in jih v lépim rédu ohrani. O ko bi ta roka bila opéšala, ali prejénjala, bi vse poginilo, vse bi se v prvi nič povernilo. — Tako nam pamet božje zdajno bitje močno pričuje in terdi.

Vidimo na dalje, de na svétu clo nobena reč obstojéče stanovitosti nima. Rod rodu mésto je-njuje, in prostor daje. Cvetlica vsahne, drevó stroh-lení, smert končá slédno živo stvar, tudi naše teló bo omagalo, se v grob položilo, se v prah zdro-bilo. Le tako dolgo bo solnce sijalo, tako dolgo bo luna svitila, tako dolgo bojo zvézde blesketale, dokler bo Bog hotel. Zakaj njegova je moč, on jo po svoji previdnosti in modrosti stvarém le po-sojuje, on je Gospod vsih reči, on vse obderží in ohrani. Če on hoče, de reči prejénjajo, prejénjajo per té priči vse, in jih je konec. Ni ga tedej bitja vsigamogočniga zunaj Boga, ni ga bitja, de bi dru-gačno kot od Boga posojeno moč imélo. Ktera moč je torej v stanu storiti, de bi Bog biti prejénjal: Pamet nam na to odgovori: Bog ne bo imél konca, ne bo nikdar prejénjal biti. — Bog bo vselej, ker ni moči čez njega.

Ker pa Bog nima začétnika, temuč je vselej bil, je zdej, in ne bo imél konca, temuč vselej bo, se imenuje véčin.

Kako nam sv. pismo Boga véčniga ozna-nuje?

Tudi sv. pismo nam Boga véčniga oznanuje. Že Abraham je Boga imenoval véčniga. „(I. Moz. 21, 33.) Sasadil je gojzd v Berzabeji, in je tam

klical v imé Gospoda véčniga Boga.“ — Bog se Izraelcam sam sebe véčniga oznani. Bog ukaže Mozesu do Faraona iti, in njegovo ljudstvo, Izraeljeve otroke iz Egipta izpeljati. Mozes je djal Bogu: „(II. Moz. 3, 13. 15.) Glej jest grem do Izraeljevih otrok, in jim porečem: Bog vaših očakov me je do vas poslal. Če mi porekó: Kakó mu je imé? Kaj naj jim rečem? Bog pravi Mozesu: Letó povej Izraeljevim otrokam: Gospod, Bog vaših očakov, Bog Abrahama, Bog Izaka, Bog Jakoba me je do vas poslal: letó je moje imé na vékoma, in letá je moj spomin od roda do roda.“ Po Izaiju zopet tako govori: „(Izai. 41, 4.) Jest Gospod sim nar prvi in nar zadnji.“ — Nar vikši, kateri prebiva v véčnosti, in jo napolni.“ Posébnó lepó David Boga véčniga prepéva: „(Ps. 89, 1. 2.) Gospod! ti si bil od roda do roda naše pribežališe. Predinj so goré postale, in je zemlja, in je svét stvarjen bil, si ti Bog od vékoma do vékoma.“

V novi zavezi nam ga Sin božji in njegovi sv. aposteljni ravno tako véčniga oznanujejo. Jezus pravi, de poreče enkrat izvoljenim stojéчим na njegovi desnici: „(Mat. 25, 34.) Pridite žegnani mojiga Očéta! posédite kraljéstvo, ktero vam je perpravljeno od začetka svetá.“ — Od začetka svetá toliko poméni, kakor bi rékel: Še prédin je bilo kaj stvarjeniga — pred stvaritvo svetá — ali od vékomaj. Ker je tedej Bog izvoljenim od vékomaj presréčno kraljéstvo v njih stanovanje perpravil, je tudi on véčin, in ni imél začetka. Per ravno té perložnosti, ko Jezus od poslédne sodbe govori, reče: „(Mat. 25, 46.) Hudobni bojo šli v véčno terpljenje, pravični pa v véčno življenje.“ Bog bo nespokorne gréšnike véčno kaznoval, in on bo pravične véčno plačeval; tedej ne bo imél konca, on bo véčin.

Sv. Pavel imenuje Boga v listu do Rimljanov véčniga. In sv. Janez pravi v skrivnim razodenji, ktero mu je Bog dal rekoč: „Jest sim (α) prvi in (ω) zadnji, začetik in konec, kateri je bil, in kateri bo prišel, on vsigamogočni.“

Opomniti mi je še per té perložnosti, de Bogu,

kteri je nad vse čase in prostore, neskončno vikši, ne teče tako čas, kot pa nam v času rojenim in na čas navézanim ljudém. Per Bogu, ki je večin, ni nikoli včera, ni nikoli pred enim létom, ni nikoli pred sto, ni nikoli pred tavižent létom; per Bogu ni nikoli jutri, ni nikoli čez eno leto, ni nikoli čez sto, ni nikoli čez tavižent lét: per Bogu ni nič pretečeniga, nič prihodniga, temuč vse je njemu zdajno, kar se nam pretečeno in prihodno zdi; per njem ni drugiga časa, kot pričijočnost sama; per njem ni drugiga števila lét, kot gola pričijoča večnost. Vsi časi so pred njim odgernjeni, nad vsimi je on neskončno vikši. Njemu milijonov in milijonov lét še toliko ni, kot bi z očmi trenil. Tudi to visoko in čistito misel od božje večnosti imajo bukve sv. pisma. David toliko lépo prepéva: „(Ps. 89, 4. 101, 25. — 28.) Tavižent lét je pred teboj, kakor včerajsni dan, kteri je pretékel.“ — Tvoje leta so od roda do roda. Ti o Gospod si zemljo v začétku vterdil: in nebó je délo tvojih rok. — Ono bo minulo, ti pa ostaneš; ono se bo vse kot oblačilo postaralo. Tiga boš kot ogrinjalo preménil, in bo premenjeno. Ti pa ravno tisti ostaneš, in tvoje leta ne bojo nikoli prešle. In sv. Peter pravi: „(II. Pet. 3, 8.) Preljubi! samo to dobro véдите, de je per Gospodu en dan, kakor tavižent lét, in tavižent lét, kakor en dan.“ —

Čimu naj vémo, de je Bog večin?

Vsigamogočni Bog je človeka iz nič vstvaril, in on neskončno dobrotljivi ga je po svoji podobi vstvaril: storil ga je deléžniga svoje večnosti, kér mu je dal neumerjočo dušo, ktera živi, desiravno truplo umerje, in bo celo večnost živéla. Torej skerbno poslušajmo silno imenitne, tehtne, in zveličanske nauke, ki se nam iz té lastnosti božje, de je Bog večin, izhajajo; sprejmimo jih z obéma rokama trézniga premišljevanja, in jih na svoje življenje obračajmo.

1. Če vam smert vaše stariše, ali otroke, brate ali sestre, možá ali ženo, prijatle ali znance pobere, od vaše strani odterga, naj vam je ta misel v tolažbo: Bog je večin, on je vaše ljube iz té

doline solzá rešil, jih je prestavil na bolj srččin kraj, in tudi vas bo prej, ali potlej k sebi poklical. Tam v njem večnim jih bote zopet našli, tam se bote z njimi v novič zedinili, kjer ne bo nikdar več ne ločitve, ne smerti, temuč večno življenje, zakaj Bog je večno življenje, in njega glédati, njega vživati, je večno živeti. Sv. Gregor pravi: „(Greg.) Ker bomo njegovo natoro glédali, bomo iz našiga spremenjenja rešeni in v večnost prestavljeni. V njem se bomo spremenili, ko ga bomo glédali. Smerti ne bomo iméli, ko bomo vidili življenje. Peršli bomo iz svoje spremenljivosti, ko bomo vidili nespremenljivost. Ne bo per nas strohljivosti, ko bomo vidili nestrohljivost.

2. Če vam stariši ali dobrotniki umerjejo, in njih smert vaše sercé pobije, s žalostjo in skerbjo napolni, spomnite se, de je vaš nebéški Oče večin: bodíte potolaženi, on, ki je vaš nar boljši, nar ljubeznjivši Oče, ki toliko dobro z vami misli, toliko za vas skerbí, on védno žíví. Le nikar ga z gréham ne žalite, temuč dopolnite zvesto njegovo voljo, in on bo védno z vami, vas bo varoval in s potrebnim obdaroval. Z Davidam k njemu zdihujte: „(Ps. 56, 2.) Usmili se me o Bog! usmili se me: zakaj moja duša se na tebe zanese. V senci tvojih perut hočem jest spati.“

3. Bog je večin: on, obilnost in popolnamost nar vikši srčce, nar čistejšiga zveličanja, on ki je pravičnim studenic nar sladkejšiga veselja: védno žíví. — Iz téga premišljevanja se učimo vse časne še tako britke težave voljno terpéti, in si v njih mirno sercé ohraniti. Saj tukaj vse le kratik kratik čas terpi, vse hitro kot mémo gredoča sénca preteče. Kratik čas so terpéle martre preganjanih kristjanov, zaničevanje svetnikov, ojstrosti spokornikov: o koliko nezmérno, neskončno in večno je pa zdey v Bogu njih povračílo! Le spomnimo se besedi sv. Pavla, rekočiga: „(Rimlj. 8, 18.) Zakaj jest vém za rés, de terpljenje zdajniga časa ni vrédno prihodnje časti, ktera bo nad nami razzodéta.“ — Ni je težave, ne bolečine, ne nadloge, kakorsne in še hujši bi že kdo ne bil terpél, kot

je naša.“ „(I. Kor. 2, 9.) Vender pa še ni nikogar okó vidilo, nikogar uho slišalo, nikogar sercé okusilo, kar je Bog njim perpravil, kateri ga ljubijo.“ — Torej modri Šalomon pravi: „Pravični ne bo žalostin, kar koli se mu perméri.“ In sv. Gregor papež spozna: „Kdor ima željé po véčnosti, ga ne povzdigne sréca, in ga nesréca ne podere, kér nima na svétu nič, kar bi želel, in nič, kar bi se od svetá bal.“

4. Naše življenje je védna vojska, ako hočemo dobro, pobožno Bogu dopadljivo živéti. Le s trudam, premagovanjem in lastnim zatajvanjem se čednosti perdobé, dobre déla dopernašajo, nebésa zaslužijo. In kdor se bo serčno vojskoval, bo kronan. Nebéško kraljéstvo silo terpi, in silni ga bojo doségli. Če se nam tedej ta svéta vojska težavna in grenka zdi, le pomislimo, kako povračilo nam je perpravljeno. Zveličani bojo Boga, njega neskončno dobroto vživali, in ne le sto ali tavžent lét, temuč véčno, zakaj Bog je vécin, in ne po času zaporédama, kot se na tém svétu godí, temuč vso na enkrat jo bojo vživali. Tako premišljevanje nam bo slédno še toliko težavno vojsko polajšalo, še tako grenko življenje polajšalo, in med svojim vojskovanjem bomo z Davidam klicali: „(Psl. 41, 1. 2.) Kakor hrepení jelen po merzlih vodah, tako hrepení moja duša po tebi o Bog! Žejna je moja duša Boga, živiga studenca. O kdaj bom peršel, in stopil pred božje obličje?“ — „(Psl. 26, 4.) Le eno prosim Gospoda, in to želim, de prebivam v Gospodovi hiši vse svoje dni.“

5. Če v dobrim omagujemo, in se v gréh nagibamo, naj nas ta misel pred to nar hujši nesréčo varje, de je Bog vécin. Človek gréh ali zató stori, ker si po njem kaj časniga dobička obéta, ali pa, de bi si z njim kaj hudiga odverní. Sv. Avgústín pravi: „(Avg.) Dvé reči delajo v človéku gréh, poželjenje, ali pa strah.“ Če pa s živo véro spremislimo véčne dobrote in pa véčno hudo, bomo lahko premagali ljubézin do časnih dobrot, in strah do časniga terpljenja. Modri pravi: „V vsih svojih délih se spomni poslédnih reči, in na vékoma ne

boš grešil.“ Vse časno ni nič v perméri do večniga. Sv. Avguštin tako uči: „Če ti kdo ponuja podkupšino, de bi mu postavim krivo pričeval; in slišiš v svojim sercu govoriti: „Kaj pomaga človeku, ko bi si celi svet perdobil, in bi svojo dušo poškodoval?“ reci: Ne dam se zapeljati, de bi svojo dušo s perdoblenjem denarjev pogubil. Če ti pa začne s strahom žugati, ker z obljubo dobička nič ne opravi, in te ali poškodvati, ali clo umoriti obéta; ker misli, de kar poželenje ne zamore, bo morde strah opravil: se spomni besedi: „Ne bojte se jih, kateri truplo umoré, duše pa umoriti ne morejo.“ Tvoj sovražnik ti zamore umoriti mesó, ti pa, če po krivim pričuješ, si umoriš dušo. Sv. pismo pravi: „Usta, ktere lažejo, dušo umoré“. Se bojiš smerti, boj se še bolj pekla. Karkoli ti krivičnimu svét obéta, ali ti zamore dati, kar ti bo Bog dal pravičnimu? Kar koli ti pravičnimu svét žuga, ali ti mar zamore kaj storiti, kar ti bo Bog krivičnimu storil? Ali pa hočeš véditi, kaj ti Bog pravičnimu dati misli? Poslušaj, kaj pravičnimu obljubi: „Pridite vi ljubi mojiga Očéta, in prejmite kraljéstvo od začetka svetá vam perpravljenó.“ Ali želite véditi, kaj bo Bog krivičnim storil? Poreče jim: „Poberite se v véčni oginj, kateri je perpravljen hudiču in njegovim angeljem.“

6. Veséla je resnica pravičnimu, de je Bog vécin. Da mu tolažbo v vsih težavah, nadlogah, in stiskah, ga podpéra v dobrim in od gréha odvráčuje. Strašna je pa nasprot grešniku. O de bi mu dušo ozdravila, kot grenko zdravilo bolno telo ozdravi! Če premislimo, kaj gréšnika perčakuje, ko pride v roke pravičniga in večniga Boga, mora strah, groza in trepét vse naše oserčje spreletéti. Čaka ga véčna zguba nar vikši dobrote večniga Boga. S to zgubo ga čaka véčno terpljenje vsiga hudiga; véčna jéča, véčna tma, véčna zéja, véčno grizéči červ, véčni trepét, véčni jok, véčno škripanje z zobmi, véčni oginj: in kar se nar hujsiga misliti more, bo po smerti nanj planílo, bo s smertjo terpéti začel brez vsiga upanja, de bi bil kdaj résen, ker je sodnik, mašovavic in kaznovavic vécin.

Vse té in take terpljenja bojo nespokorni gréšniki na enkrat in ne zapored, ne le sto ali tавžent lét, temuč neskončno véčnost terpéli. Nobena reč ni v peklénském terpljenji bolj strašna, kot je véčnost. Strah pred véčnim terpljenjem je le tačas dober, kadar ga Bog iz milosti človéku da, to je zdej v življenji. Torej ga prosimo zanj, kot nas sveto pismo zanj prositi uči: „(Psl. 11, 8.) Prebodi s svojim strahom moje mesó, zakaj jest se bojím tvoje sodbe.“

7. Premišljevanje božje véčnosti nam pozemeljske, časne reči v pravi podobi odkaže, in njih nečimernost razjasni. Ako ravno bi kdo vse posvetno veselje, bogastvo, vso posvetno čast, in še na verh veliko lét vžival, vender le prej ali pozneji zadnja pride. Na vse to mu tamkej nič družiga ne ostane, kot žalostni spomín, de je vse to posédel in vžival, zdej pa na véčno vse zgubil; in ta spomin mu je toliko hujši, kolikor boljši se mu je poprej godilo. Gospodovi prerok preméri takiga človéka spijóčimu, kterimu se sanja, de je veliko bogastvo našel, kadar se pa zbudi, nima nič v rokah, kar se mu je sanjalo, de je imél. „(Psl. 75, 6.) Spali so, in vsi bogati možjé niso nič v svojih rokah našli“. Iz pozemeljske sréče, od posvetniga veselja odtergan bo človek tamkej zdihoval: „(Mod. 5, 8. — 10. 13.) Kaj mi je prevzetnost pomagala? in bahanje z blagam kaj mi je perneslo? Vse to je kakor senca prešlo, in kakor memo tekoči tékar. — In kakor ladja, ktera po valovih tje splava, in za seboj sledu ne zapustí. — — — Ravno tako smo mi jenjali biti kmalo po tem, ki smo bili rojeni.“ Torej so se pravični vselej po véčnih neminljivih dobrotah trudili. Le eno samo so iskali, božje kraljéstvo in njega pravičnost; pozemeljskih reči so se le poslužili kot popotniki, in so jih posédli, si z njimi dobre déla perdobljevati, in drugim pomagati. Abraham je po véri živel, véčne reči je premišljeval, v obljubijeni deželi je z Izakam živel, in čakal na izveličanje. Kadar je Mozes odrastel, ni hotel biti sin kraljeve Faraonove hčere, izvolil si je rajši z božjim ljudstvom terpéli, kot pregréšno veselje, posvetno čast vživati.

8. Ta resnica nas tedaj še uči, kako silno kratko je naše življenje v perméri k večnosti. Pač prav zato Job oznanuje: „(Job 14, 5.) Človekovi dnevi so kratki, število njegovih mescov je odločeno, kteriga nihče prestopiti ne more.“ — — „(Job. 9, 25.) Naši dnevi so hitrejši, kakor tékar; zginejo nam kot naglo pognana barka, ali kakor postojna, kadar k jedi leti.“ In vender koliko imenitni je ta kratik časik našiga življenja za našo prihodno sréčo, za célo večnost. Kar bomo v tém življenji sejali, bomo célo večnost vživali. „(Mat. 7, 18. 16.) Dobro drevó dober sad rodí, malopridno drevo pa rodí malopriden sad. Se li bere grozdje s ternja, ali smokve (fige) z osata?“ Nobeniga pretečeniga dneva pa ne bomo več perklicali, ne perdobiti zamogli, de bi ga v svoj prid obrnili. Torej naj je nam čas zdajnega življenja svet, svet slédni dan, slédna ura. V posvečenje, v zveličanje svoje duše jih zvesto in véstno obračajmo. Naj ne bo dobrotljivo opominovanje sv. Pavla per nas brez sadú: „(Ef. 5, 15. 16.) Glejte tedaj, bratje, de varno hodite, ne kakor ne-spametni — ampak kakor pametni, poslužite se téga časa.“

XIII. lastnost božja:

Bog je neskončno zveličan.

Bog je sam v sebi neskončno zveličan; sréča in narčistejši veselje sta v njem tako popolnoma, de se zraven nič perdjati, nič proč odvzétí ne more.

Iz česa se spozna, de je Bog neskončno zveličan?

To vsi z enakim glasam terdimo: Bitje, de je zadovoljno, sréčno zveličano, ne sme biti ne v kakim pomanjkanji, ne v bolečinah, ne v žalosti. Zakaj dokler nam marsikaj potrebniga permanjkuje nas kaka bolézin stiska, ali kaka skerb od znotraj gloda,

veselje grení, se vé de nimamo vse zadovoljnosti, mirú in zveličanja. Prostost pomanjkanja, bolečine in žalosti je prava stopnja do prave sréce.

Letó prvo stopnjo prave sréce, kaj pa de, v Bogu precej uglédamo, če se le na nektére do zdej izlaganih lastnost ozremo. — Ker je vsigamogočin, njegova oblast vse obséze, vse premore in zamore, torej nikdar v kako pomanjkanje ne pride. — Ker je zgol Duh, ni nobeni bolečini, nobeni telésni težavi podveržen. Ker njegoviga bitja, kot tudi njegovih sklepov nič spremeniti ne zamore, se do njega nikdar ne skerb ne žalost ne perbliža. — Rés je sicer, de se mu nar svetejšimu nad slédnim gréham studi; pa per njem stud ali gnjusenje ni kot per človeku s kakim nepokojem ali spékanjem združeno, kakor Job razumno perpoveduje rekoč: „(Job. 35, 6. 7. Ako boš grešil, kaj boš njemu škodoval? In ako se bojo tvoje pregréhe namnožile, kaj boš zoper njega opravil? — In ako boš pravično délal, kaj boš njemu dal, ali kaj bo iz tvoje roke prejel“?

Ali je mar bitje že samó zató sréčno, ko je pomanjkanja, terpljenja in žalosti prosto?

Desiravno je prostost vsiga pomanjkanja, terpljenja in žalosti že neki poglavitni dél sréce, se vender sama ta prostost še ne sme vsa sréca kakiga bitja imenovati. Koliko želja še nad vse to višej sega, in si obéta mir ter zadovoljnost v vživanji marsikake prijetnosti in dobrote, marsikakiga veselja zadobiti? V tó še poséбно pametno bitje svojo sréčo stavi.

Kolikéro je pa veselje, ali prijetnost?

Prijetnost in veselje, po čimur vse hrepení, je dvojno, je telésno, kakorsno telo po svojih počutkih vživa, in je duhovno, za kakorsno je le duhovno bitje perpravno. Človek pa, ki s telésa in duše obstoji, je za vživanje obojniga perpravin. Med njima je grozno velik razločik: telésno veselje, naj že kakorsni počutik koli navdaja, če je še tako mikavno, je negotovo, spremenljivo, kratkiga postanka, prejenja, če ne poprej, gotovo s smertjo.

Nobena oblast, nobena imenitnost, nobeno bogastvo ga ne more za zmeraj perderžati. Zraven vsiga tega ima pa slédno telésno počutsko veselje še to lastno, de se toliko bolj perstudi, kolikor bolj in kolikor dalj se vživa. Torej je nar modréjši kralj vse to nečimernost imenoval. — Vse žlahtniši, vse čistejši, in zraven obstojéče in véčno je pa duhovno veselje. Nad njim se nihče ne utruđi, njega se nihče ne prenasiti, ono se nikomur ne perstudi, se nikdar nihče ne kesa, temuč bolj in dalj ko ga duh vživa, bolj ga on žéjin in lačin vživati poželí. In to čistito duhovno veselje, ktero se od tod izhaja, de pametno bitje s svojim umam če dalje bolj čisto resnico spozná, s svojim ožlahtnjenim sercam vselej in povsod za nje glasam hodi, s svojo voljo le dobro ljubi, in si le dobro v djanji spolnovati perzadéva, ga storí toliko zadovoljniga, sréčniga, zveličaniga, kar nobeni jezik izreči, nobeno pero popisati, nobeni počutik pokusiti ne more. Slédno telésno še toliko mikavno in prijetno veselje je praznota, je grenkost v perméri duhovniga veselja. Poslušajmo, kakó zložno modri v sv. pismu to veselje popisuje in povzdiguje: „(Mod. 7, 7. — 12. Želel sim razumnost in sim jo tudi doségel: sim klical, in duh modrosti je v mé prišel: — In meni je bila ljubši kakor kraljéstva in kraljévi sédeži; in od bogastva sim sodil, de je nič proti nji. — Drage kamena nisim nji enake čislal, zakaj vse zlató je proti nji kakor drobní písik, in srebro je kot blato proti nji. Njo sim bolj kot zdravje in lepoto ljubil, in sim sklenil njo za luč iméti: zakaj nje svitloba nikdar ne ugasne. — Z njo vred sim pa vse dobro zabil, in nezmérno bogastvo iz nje rok. — In sim v vsih rečéh vesel bil, zakaj ta modrost je pred mano šla, in (popred) nisim védil, de je ona vsih teh reči mati“.

V čim tedej obstoji neskončno zveličanje božje?

Že iz tega, kar smo dozdej od Boga in njegovih neskončno popolnih lastnost govoriti slišali, se očitno kaže, de njegovo zveličanje ne obstoji v vživanji

telésne prijetnosti ali telésniga veselja. Zakaj on, ki je zgolj Duh, nad vse čase in prostore nezmérin, je neskončno vikši nad vsimi spremenljivimi in minljivimi prijetnostmi, nad vsim, kar telésne počutke mika. Do njegoviga izveličanja nič ne perpomore nobena telésna lepota, ktera se s časama v gnjusobo spremeni; nobena prijetnost kake jedi ali pijače, ktera dostikrat stud, bolečino in bolézni za seboj zapustí; nobeni lépi glas, ki se kar na enkrat v višavi zgubi; nič taciga njega čistoduhovno bitje ne mika in ne veseli. Njegovo neskončno zveličanje obstojí le v nar čistejšim, v nar žlahtnišim, v véčno stanovitnim duhovnim veselji, ker je on Bog sam goli Duh. To veselje je pa brez vse pomanjkljivosti, kot so njegova dobrotá, njegova lepota, vse njegove lastnosti brez vse pomanjkljivosti. On se namreč samiga sebe brez mére in meje, torej neskončno popolnoma spozna, in ravno ta njegova neskončna popolnost je véčni studenec njegoviga zveličanja. On ima neskončno popolni um, kterimu ni clo nič neznaniga, nič zagernjeniga. On ima nar boljši voljo, ktera vselej in povsod le dobro hoče in ljubi. On ima nar vikši modrost in vsigamogočnost, vse dobro tedej, kar želi, zamore brez nasprotvanja doséči. Iz vsiga téga naša pamet ne more drugač ne misliti, ne soditi, kot de je božje zveličanje čisto, popolno in nespremenljivo.

Ali nam tudi sv. pismo Boga samiga v sebi neskončno zveličaniga odkazuje?

Tudi od té lastnosti božje najdemo beséde v bukvah svétiga razodenja. Pokaže ga nam čez vse pozemeljske reči neskončno višjiga samimu sebi zadostniga rekoč: „(Iz. 1, 11.) Čímu je meni toliko vaših kolinj, reče Gospod? Sit sim jih: nočem žganih darov ovnov, in mašobe pitane živali, in kervi telét, jagnjet in kozlov.“ — Vsa zletéčina pod nébam je moja: moja lastnina vsa lepota na polji. Moja je divja zvérjačina, moje so čede po gorah. Ko bi bil lačin, bi te ne ogovoril; zakaj vsa zemlja in nje obilnost je moja.“ Sv. Pavel v Atenu takóle od Boga uči: „(Ap. djn. 17, 25.)

Njemu se s človeškimi rokami ne stréže, kakor de bi on koga potreboval, ker on vsim življenje in dihanje in vse daje“. In v prvem listu do Timoteja ga na ravnost zveličaniga imenuje, ker pravi: „(I. Tim. 6, 15.) Kteriga (Jezusa Kristusa) bo ob svojim času zveličani in samomogočni kralj kraljev in Gospod gospodavcov pokazal“.

Čimu naj vémo, de je Bog sam v sebi neskončno zveličan?

1. Bog je sam v sebi neskončno zveličan, in tak je bil od vékomej, predinj je človeka, predinj je angelje, ali kako drugo reč vstvaril. Njegovo neskončno zveličanje se pa le, kot smo poprej slišali, iz njegovih neskončnih popolnost izhaja. Torej se varimo misliti, de nam Bog zavolj povikšanja svoje sréče zapovedi daje. Če Boga spoznamo, molimo, hvalimo in ljubimo, mi z vsim tém Boga nič sréčnišiga ne délamo; zakaj njemu se ne more nič noviga veselja, nič nove sréče, nič nove dobrote dodjati. Ampak, če mu bolj služimo, več dobrot mi od njega prejmemo, in bolj sami sebe osrečimo. Kraljévi prerok pravi: „(Psl. 15, 1.) Rekel sim Gospodu: Ti si moj Bog, ti mojiga blaga ne potrebuješ.“ — Job vprašuje: „Kaj Bogu pomaga: ako si pravičin? Ali kaj njemu perdaš, ako je tvoje zaderžanje brez madeža?“ — Gréšnik mora pa misliti, ker je Bog v sebi neskončno zveličan, de s svojim slabim zaderžanjem nič Bogu, ampak le samimu sebi neizrečeno škodje, le sebi hudo déla. Slédni gréh bo le njega celo véčnost kot neizrečena téža obtéžal, kot červ grizel, kot oginj pékel. Bog pa ravno tisti nespremenljivi, neskončno zveličani Bog véčno ostane, ko bi se tudi nobeni gréšnik ne spreobernil, ne spokoril; kar Job na ravnost s temi besédami uči: „(Job). Če si grešil, koga mu boš škodoval, in če so tvoje hudobije pomnožene, kaj boš zoper njega opravil“.

2. Neskončno zveličani Bog, ki je toliko dobrotljiv do vsih posebno do svojih pametnih stvari, je ravno zató angelje in človeka vstvaril, de bi jih osrečil, in svojiga véčniga zveličanja vdeležil. —

Še v tém življenji on svoje zveste služabnike s srčnim sladkim veseljem, s čisto prijetnostjo navdaja, kakoršne svet svojim služnim nikakor dati, kakoršne meseni človek še razuměti ne more. V skrivnim razodenji Gospod sam pravi: „(2, 17.) Njemu, ki bo premagal, bom jest neki skrivni nebeški kruh (mano) dal.“ Tako čisto prijetnost je postavim David občutil, in jo perpoveduje, ker do nje vživanja tudi druge vabi rekoč: „(Psl. 33, 9.) Pokusite in pogledjte, kako sladak je Gospod: blagor človeku, kateri v njega upa.“ — Vse, kar ima svēt v svojih nečimernostih mičniga, je le praznota in grenkost v perméri do té čiste prijetnosti, in kmalo bi bil človek že tukaj v posěstvu téga sladkiga veselja perpravljen s sv. Petram zdihniti: „Gospod! storimo si tri šotore“! toliko osrečen je že v té dolini solzá.

Pa kakor sladko je tudi to veselje, kakor čista ta prijetnost že v tem življenji, tako pomanjkljiva je vender še v perméri tistiga presrečniga zveličanja, katero bojo zvesti služabniki božji tam gori per Bogu vživali. Prepričamo se lahko téga iz besedi sv. Pavla, ko pravi: „De še nobeniga človeka okó ni vidilo, nobeniga uho ni šlišalo, in nobeniga serce ni okusilo, kar je Bog njim perpravil, kateri njega ljubijo. — Zakaj Bog jih bo svojiga lastniga neskončniga zveličanja vdeléžil, samiga sebe, se jim bo v šilno veliko povračilo dal.“ (Skr. raz. 7, 16.) Vse, kar je mojiga, jim poreče, je vaše.“ — Tam ne bojo le samo za véčno od vsiga hudiga rešeni, kot pravi sv. Janez: „(Skr. raz. 24, 4.). Oni ne bojo več ne lačni, ne žejni, in solnce jih ne bo več perpékalo, in nobena vročina — Bog bo vse solzé njih očí obrisal, in smerti ne bo več, ne žalovanja, ne upitja, ne bolečine, zakaj pervo je minulo“; temuč oni bojo v glédanji, v spoznanji božjim s svēto ljubéznijo vsi vtopljeni v nar bolj popolnoma bitje, kot v njegovo zveličanje, kakoršniga jim véčno nihče več odvzěti mogel ne bo.

Dolžnost nasa je cěli čas zdajniga življenja si iz vse moči perzadevati, Bogu v njegovih lastnostih, podobnim perhajati. Ker je pa to opravilo

dostikrat težavno, z mnogim vojskovanjem in zatajvanjem združeno, obernimo zato svoje oči večkrat in posebno ob času skušnjave, na božje neskončno zveličanje, kteriga bomo gotovo deléžni, če bomo sicer v drugih lastnostih Bogu podobni. Ta misel nam bo močno pomagala skušnjava serčno premagati. Ravno to misel je Jezus svojim apostelnam in učencam kot orožje v premaganje vsih težav, terpljenj in skušnjav zapustil, kadar jih je kot ovce med volkove poslal. „(Luk. 6, 22. 23.) Blagor vam, ko vas bojo ljudje sovražili, in ko vas bojo odločevali in zasramovali, in zametovali vaše ime kakor hudo zavoljo Sinu človekoviga“. — „Veselite se tisti dan, in poskakujte, ker glejte! vaše plačilo je veliko v nebésih.“ — Ta veseli pogled v boljši življenje je pa tudi res serca apostelnov močno poterdil, de so bili per svojim svétim poklicu serčni in per vsim preganjanji nepremakljivi. Že vselej s zavzetjem poslušamo ték življenja véliciga apostelna Pavla, in ostermimo, ko nad njim vidimo kaj vse dobrovoljni človek za pravico in resnico vžgan, za čast božjo, za zveličanje svojih bratov storiti in terpéti zamore. In ta moč se mu je sobno iz prijetne misli na véčno zveličanje izhajala. Od tod je prišlo, de je bil med terpljenjem vesel. Od tod je prišlo, de mu je bila smert zaželjena in prijetna. S to mislijo je tudi druge vérne poterdoval. „(Rim. 8, 18.) Jest pa menim, de terpljenje zdajnega časa ni vredno prihodne časti, ktera bo nad nami razodeta“. — Letó prijetno upanje boljšiga prihodniga življenja, misel presrečniga deleža v božjim zveličanju je perve keršanske stolétja brezštevilmim vérnim jekléno moč zoper nar hujši grozovitost podelila. Mladenči, dékelce, veseli in z jasnim obličjem na moríše kot do zaželjene ženitnine tékajo. Perhuljeni starčiki so bili kot pomladeni, keršansko upanje jim novo moč podeluje, teže svojih lét skorej ne čutijo, temuč se kot serčni vojsak vsi goréči na svéto vojsko napravljajo. Nobena zguba ni bila takratnim kristjanam za resnico, za svetost preboléča; ne zguba premoženja, ne zguba prostosti, ne zguba svojcov, ne zguba zdravja,

in ne zguba življenja. Nobeno terpinčenje jim ni bilo predolgo, nobeno preganjanje prekervavo, de bi se mu ne bili radi podvergli. In ravno ta misel je bila posebno, združena z gnado božjo, ki jih je tako prečudno prerodila. — Sdej je pa tudi, in že zdavnej njih kervava vojska dokončana; zdej z veseljem, z večnim veseljem žanjejo, kar so v solzah sijali; zdej so s popolnoma tovarši v Bogu združeni, v katerim neskončno zveličanje večno uživajo. Njegovo zveličanje je tudi njih zveličanje postalo, kteriga jim nihče odvzeti ne more. Ker so si perzadeli, nar svetejšimu neskončno popolnoma bitju v drugih lastnostih podobni postati, jih je pa on poslednjič svojimu zveličanju podobne storil.

Kristjani! mi smo bratje téh serčnih vojšakov, ki so si nestrohljivo zveličanje s toliko močjo in stanovitnostjo perdobili. Tudi nam je ta obljuba storjena. Naši spremenjeni bratje nam nestrohljive krone kažejo, s kterimi jih je Bog neskončno pravični, neskončno zveličani kralj nebés in zemlje ovénčal. Prijazno nas vabijo na pot, ktero so nam oni pokazali, zaznamvali, poravnali. Nak! pa še za manjši ceno, kot oni, se zamoremo téga presréčniga zveličanja vdeléziti. Ni nam tréba zdajne dni kervi za svéto véro prelivati. Deželska oblast nam ne jemlje zato premoženja, ne prostosti, nas ne odterguje od svojcov, nas ne zapéra v jéče, nas ne vodi na moriša. Nar svetejši, neskončno zveličani Bog, ki našo slabost pozna, nas je na boljši čase perhranil. Prepoveduje nam le pregréšno hudobno veselje, dopustí nam pa v miru nedolžno, čisto veselje uživati. Ne zapoveduje nam, se vsim poséstvu popolnoma odpovedati, temuč nam le prepoveduje, si ptujiga blaga nikakor perlastovati, nikomur krivice storiti, nič po ne potrebnim zapraviti, ampak še le pozémeljsko poséstvo v pomoč svojiga bližnjiga obračati. Ne ukazuje nam kervi prelivati, življenja v martro dati, temuč svojo moč, svoje življenje prav v dopolnjenje svojih dolžnost obračati. Ne zapoveduje nam se od prijatlov, znancov, svojcov ločiti: temuč le hoče, de v družbo zvezani nikomur pohujšanja ne damo, vsim pa v duhu Kri-

stusovim luč lépiga izgléda postanemo; i. t. d. In per vsim tem je vender toliko rédek kristjan, de bi si za tako majhno céno po véčnim zveličanji perzadéval! Téga mika pozemeljska část; uniga goľufni mamon bogastva; téga spet hudič mesá, de se zanj vsiga z dušnimi in telésnimi močmi daruje. Za véčno zveličanje pa nobeniga resničniga perzadevanja, in nobenih prav goréčih želj ni. Vam tedej boljši duše, ki niste še na poti pregréšne posvetnosti zašle, ali ki ste se z resnično pokoro iz nje na edino zveličansko pot vernile, naj je ta lastnost božja védna tovaršica v mraku zdajnega življenja, zgodnja danica, ktera naj iz pred vaših očí ne zgine, dokler vas do vživanja téga veselja in zveličanja ne perpélje, kteriga vam tukaj le kot v zerkalu in megli kaže, in kteriga vi le v zerkalu in v megli tù uglédati zamorete.

3. Bog je neskončno zveličan. Tode studenec njegoviga zveličanja ni nič vidniga, nič počutskiga, temuč gola popolnost njegovih vse duhovnih lastnost. Ravno to nam pa tudi odkaže pot do našiga resničniga véčno v Bogu obstojéčiga zveličanja: de ga namreč ne bomo doségli v vidnih, pozemeljskih dobrotah, temuč golo le s tem, kolikor si bomo perzadéli, svojo dušo v zdajnim življenji po nje umu in volji požlahtniti. In kolikor umniši, kolikor svetejši bo človek v zdajnim življenji postal, toliko bolj zveličan bo v véčnosti. Torej Jezus pravi: „(I. Kor. 15, 41.) V hiši mojiga Očéta nebéškiga je veliko stanovanj“. In sv. Pavel: „Drugačna je svitloba solnea, drugačna mesca, drugačna svitloba zvézd.“ Zakaj med svitlobo zvézde je zločik.“ — Tako je tudi v vstajenji mertvih. Slédni si tedaj po prejétih darovih iz vse moči perzadévaj, če dalje umniši, če dalje svetejši postati, slédni dan, slédno priložnost naj v to oberne, de bo s prejétim talentam več novih perdobil, in ker bo per majhnim zvest, bo čez veliko postavljen.

4. V perpravo k doséžbi tega duhovniga in edino obstojéčiga neskončniga zveličanja v Bogu je slédnimu svétovati, de svoje sercé s postam, z molitvami, z drugimi dobrimi déli, s premagovanjem in

zatajevanjem samiga sebe, s svétim premišljevanjem božje lepote in popolnosti, kot tudi nečemernosti téga svetá, če dalje bolj od téga svetá odterguje, zraven pa, de že zdej vso vrédnost v čisto veselje, ki se golo le iz duhovniga ožlahtnjenja samiga sebe, ali iz dobre vestí izhaja, stavi. — Kolikor dalje bo zdej po te poti prišel, toliko obilniši bo njegovo zveličanje v večnosti.

Hvala božja

v njegovih lastnostih.

(Iz sv. Avgušтина.)

Ker sim vam z božjo pomočjo nauk od božjih lastnost razdrobil, njega s hvalo božjo v njegovih lastnostih sklénem, kakor jo najdem v bukvah sv. Avgušтина rekočiga:

„Nar vikši, nar boljši, vsigamogočni, nar milostivši, nar lépsi, nar močnejši! Ti si nepremakljiv in nezapopadljiv! Sam neviden vse vidiš! Sam nespremenljiv vse spreminjaš! Neumerjoč si, povsod pričijoč, nezmérin, neobdan, neomejljiv, neprecenljiv, neizrečen, neizvedljiv! Sam nepremakljiv vse premikaš.“ Nezapopadljiv in neizrékljiv si! Straš in grozin, vréden de te častimo, in se bojimo, de te hvalimo in povzdvigujemo! Nikdar nov ali star vse prenavljaš, in storiš, de se (na svojo lepoto) prevzétni starajo.“

„Tvoja védna delavnost je mir! Ti spravljaš in ničesa ne potrebuješ! Vse brez téže nosiš, vse napolniš, in nisi v nič zaklénjen! Vse vstvariš, ohra niš, obderžiš in spolnuješ, si za nas perzadévaš, in nas ne potrebuješ! Ti ljubiš brez težavniga hrepenjenja, brez nepokoja! Tvoj stud je brez pečenja in tvoja jéza vsa mirna! Ti prenarejaš omisljevanje del, pa nikdar svojiga naména. Ti prejmeš, in nikdar nisi zgubil. Réven nisi, in se vender zveseliš dobička! Tërjaš obrést brez lakomnosti! Zapoveš skopó spravljati, de bi bil več dolžin! In kdo pač kaj ima, de bi tvoje ne bilo? Nikomur nič dolžin, hočes dolgé plačevati? Dolgé odpušaš, in nič ne zgubiš!“

„Ti sam vse poživis? Vse si vstvaril! Povsod in vender si na slédnim kraji ves pričijoč? Zavé-
diti se te pač zamoremo, ali viditi te v stani nismo.
Ni ga prostora, kjer bi tebe ne bilo, in vender si
dalječ proč od misel gréšnika! Pa tudi tù si priči-
joč, kjer si dalječ proč! Zakaj kjer te ni z mi-
lostjo, tam si s serdam! Vsim stvarem si dal bitje;
pa ne vsim po enako. Zakaj nekterim si le toliko
bitja dal, de so, pa ne, de bi živéle, občutile, raz-
ločile; nekterim, de so in živé, pa ne občutijo, ne
razločijo; zopet nekterim, de so, živé in občutijo,
pa nimajo prevdarka; nekterim pa, de so, živé, ob-
čutijo in razločijo. Desiravno sam v sebi nič dru-
gačni nisi, se vender po mnogih rečéh drugač ra-
zodevaš, ti si vsigapričijoč, in te dostikrat komej
najdemo!“

„Za teboj mirno stojéčim hodimo, in te ne mo-
remo doiti. Ti vse posédeš, vse napolniš, vse
obséžeš, vse visoko obdaš, vse nosiš! Vender ne
ohraniš zdej le kakiga déla, in se na to čez dru-
ziga vzdvigneš; ti ne napolniš zdej le téga, de bi
potlej uniga obségel; temuč ker vse obdaš, vse
napolniš; in kadar vse napolniš, tudi vse obdaš;
in ko vse nosiš, si visoko nad vse povzdignjen;
in kadar vse visoko obdaš, vse nosiš!“

„Do vérnih serc govoriš, pa ne sliši se beséda.
Tvoja moč od kraja do kraja séže, in vse ljubez-
njivo poravnaš! Tebe nobeni prostor ne zamore
razširiti, nobeni čas premeniti! Tebi se ne more
nihče perblížati, od tebe nihče odločiti; temuč ti
prebivaš v luči, do ktere nobeni človek ne more
priti, kakoršne nobeni človek ni vidil, in viditi ne
more. In desiravno si sam v sebi mirin, vender vse
preživiš, in si ob ravno tistim času povsod ves pri-
čijoč: zakaj ne daš se ne ločiti, ne razdeliti, ker si
resnično edini Bog, ki se ne more razdeliti; vse
nerazdeljivo nosiš, napolniš, razsvitliš in posédeš.“

Toliko jederno, akoravno ob kratkim sv. Avguš-
tin v božji hvali božjih lastnost opomni, ktere sim
vam jest dozda razlagoval, in kterih nauk tudi z
njegovimi besédami sklénem, in sicer takole:

„Očitno je: noben človešk um ne zamore ne-

zmérne globočine té skrivnosti doséči, nobena zgovornost je ne more izreči, nar daljše govorjenja, veliko število bukev ne zamore izlagovanja té skrivnosti obséči! In ko bi bil tudi celi svét poln bukev, bi še vender ne bila tvoja nezmerna kakšnost razložena; zakaj ti si zares neizrečen.“ Ti se ne daš ne popisati, ne spričati, ker si sam studenec božje luči, in solnce večne svetlobe. Zakaj tvoja velikost ni odločena, in je vender nezmerna; dober si sam na sebi, in torej resnično nar vikši dobrotá; zakaj nihče ni dober, kot ti sam, čigar volja je že délo, in čigar „hočem“ zmožnost. Vse si iz nič vstvaril, ker si vse iz svoje volje perklical. Vse stvari so tvoja lastina, akoravno jih ne potrebuješ; brez truda jih vodiš, brez težave čez nje gospodariš, in nič ne v nebesih, ne v peklu ne zamore réda tvojiga gospodarstva zmésti. Ti si po vsih krajih, in vender na nobenim kraji; vse brez obsége deržiš; povsod si pričijoč, brez pokoja in brez premikanja. Ti nisi začétnik hudiga: samo to ne moreš biti, ako ravno vse zamoreš. Nikdar še nič storil nisi, de bi se bil pokásal. Nobena nepokojna strast te ne pretrése, in vse hudo céliga svetá tebi nobene škode storiti ne more. Gréh in hudobija ti dopasti ne moreta, ne moreš ju zapovédati.“

„Nikdar ne lažeš, zakaj ti si véčna resnica! Samó po tvoji dobroti smo vstvarjeni, po tvoji pravici smo kaznovani, in po tvoji milosti zopet v gnado sprejeti. Ne kaka nebeška zvezda, ne oginj, ne kaka pozémeljska stvar, ali česar se po počutkih zavémo, se ne sme namest tebe moliti; zakaj ti si resničín, ker si, in se ne boš spreménil“. (Psl. 101, 28.) Ti si zméraj ravno tisti, in tvoje léta se nikoli ne zmanjšujejo.“

„Tega in več družiga me je svéta mati moja, cerkev učila, ktere ud sim po tvoji milosti postal. Učila me je v resnici, de si ti edini, pravi Bog, breztelésin, in ne terpljenju podveržen; de v tvojim bitji ali v tvoji natori ni nič spremenljiviga, nič poškodovavniga, nič iz délov sostavljeniga“.

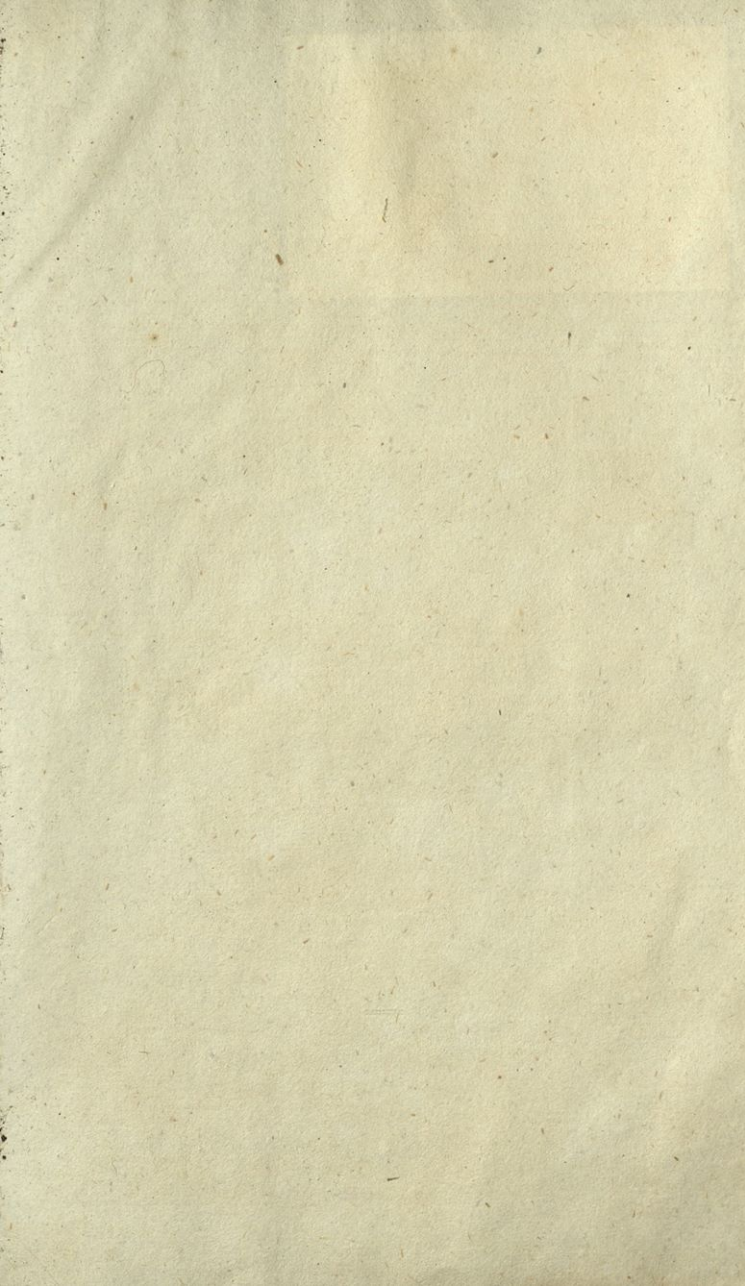
„Resnično je tedej, de te s počutskim očmi ne

moremo viditi, in de te umerjoči človek po tvojim pravim bitji ne bo oglédal.“

„Iz téga se očitno soditi sme, de te bomo še le po tem življenji tako glédali, kot te angelji zdej glédajo. Pa tudi oni te še popolnoma takiga, kakorsni si, viditi ne morejo. Zakaj céli, vsigamogočni trojnoedini Bog, ti nisi nikomur kot samimu sebi znan“!

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

COBISS ©

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000491008

